

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: κ.Μ.Λαμπρινίδης
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ: κ.Στ.-Κλ.Ρίτσαρντσον
κ.Πλ.Τήνιος (Παν/μιο Πειραιώς)
ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΙΛΙ ΝΑΝΤΕΖΝΤΑ του ΙΟΝ
Α.Μ. 0806Μ004

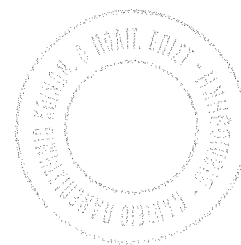
116
ΜΠΛΕ

«Το σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης της Μολδαβίας –
Συγκρίσεις με την Ελλάδα»

ΑΘΗΝΑ 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΙΕΣ.....	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ	6
Η ΔΟΜΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	7
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	9
Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ στην Ε.Ε.	10
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΑ ΣΚΑ (1990 – 2005)	13
Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΑ ΣΚΑ ΣΤΗΝ Ε.Ε.	16
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Η ΜΟΛΔΑΒΙΑ - ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΧΩΡΑΣ	18
1.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ	18
1.2 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	21
1.2.1. Διάρθρωση πληθυσμού	21
1.2.2. Γεννητικότητα	25
1.2.3. Θνησιμότητα και υπολογιζόμενη διάρκεια ζωής	29
1.2.4. Υπολογιζόμενη διάρκεια ζωής στη σύνταξη	33
1.2.5. Γεννητικότητα και αναπαραγωγή πληθυσμού	34
1.2.6. Ποσοστά γάμου και διαζυγίου	37
1.2.7. Δημογραφική πρόβλεψη	39
1.3. Η ΜΟΛΔΑΒΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	42
1.4. ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	44
1.5. ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	47
1.5.1. Απασχόληση	48
1.5.2. Ανεργία	50
1.6. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΚΗΣ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ	51
1.7. ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ Ε.Ε-ΜΟΛΔΑΒΙΑ	54
1.8. ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΜΟΛΔΑΒΙΑ	55
1.9. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΩΗΝ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ	56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΗΣ ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ.....59

2.1. Η συνταξιοδοτική νομοθεσία της Μολδαβίας	59
2.2. Γενικές αρχές	60
2.3. Συνεισφορές κοινωνικής ασφάλειας και φορολογήσιμη βάση	61
2.4. Συνταξιοδοτικοί τύποι και όροι της ανάθεσής τους	62

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 . ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΗ ΜΟΛΔΑΒΙΑ.....64

3.1 Ο Αριθμός συνταξιούχων	64
3.1.1. Ανάλυση του αριθμού συνταξιούχων	64
3.1.2. Κατανομή του αριθμού συνταξιούχων κατά συνταξιοδοτικό τύπο	68
3.2. Βιοτικό επίπεδο συνταξιούχων	70
3.2.1. Μέσο επίπεδο των συντάξεων	70
3.2.2. Αποζημίωση της χαμένης αμοιβής	73
3.2.3. Διαφορές φύλου στα συνταξιοδοτικά μεγέθη	74

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ..... 77

4.1.Οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες των ΣΚΑ	80
4.2. Διαπιστώσεις και προβληματισμοί	81
4.3. Λύσεις	82

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 . ΣΥΓΚΡΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΚΑ ΤΗΣ ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ ΚΑΙ

ΕΛΛΑΔΑΣ.....	84
---------------------	-----------

5.1. Βασικές ομοιότητες	84
5.2. Βασικές διαφορές	85
5.3. Η κρίση του ΣΚΑ στις δυο χώρες	87
5.4. Προβλήματα	87
5.4.1.Ανάλυση δεδομένων απασχόλησης και ανεργίας	92
5.4.2. Η Δημογραφία ακολουθεί	96
5.4.3 Οι γενικοί δείκτες γεννητικότητας ,θνησιμότητας	100
5.4.4.Κατανομή του πληθυσμού και προσδόκιμο διάρκεια ζωής	102

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	111
--	------------

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	121
-----------------------------------	------------

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	122
-------------------------------------	------------

ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ	124
------------------------------	------------

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	126
----------------------------	------------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	127
------------------------	------------

ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΙΕΣ

Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω το ΙΚΥ που με την βοήθεια του κατάφερα να εμπλουτίσω της γνώσεις μου σχετικά με το καινούργιο σε εμένα αντικείμενο και το Τμήμα ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, για την ευκαιρία που μου πρόσφερε να πραγματοποιήσω το όνειρό μου. Ήμουν πολύ τυχερή που παρακολούθησα τα μαθήματα αυτού του προγράμματος και οι εμπειρίες που αποκόμισα ήταν πολύτιμες.

Βεβαίως, δε θα μπορούσα παρά να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στον επιβλέπων καθηγητή μου κ.Μ.Λαμπρινίδης, για τη στήριξη του κατά την πραγματοποίηση της εργασίας μου, τόσο από πλευράς συμβουλών, όσο και κατανόησης. Μαζί του ένιωθα πάντα ότι δεν είμαι μόνη στον αγώνα μου, ότι μπορώ να καταφέρω πολλά.

Επίσης, ο συντάκτης δεν θα είχε την ικανότητα να αναζητήσει, αναγνωρίσει και αξιολογήσει τα φαινόμενα που πραγματεύεται η συγκεκριμένη εργασία, εάν δεν είχε εκπαιδευτεί από την ικανότατη ομάδα καθηγητών του Μεταπτυχιακού Τμήματος Περιφερειακής Ανάπτυξης του Παντείου Πανεπιστημίου, την οποία ευχαριστεί θερμά για τη διετή συνεργασία τους.

Κλείνοντας αυτή την εισαγωγή, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου για την αγάπη, τη στήριξη και την κατανόηση. Χωρίς αυτήν, η πραγματοποίηση αυτής της εργασίας θα ήταν αδύνατη

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το βασικό θέμα της εισήγησης αφορά αρχικά στη μελέτη του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης, όπως αυτός αναπτύχθηκε διαχρονικά στην προσπάθεια κάλυψης συγκεκριμένων αναγκών για κάθε χώρα καθώς και στην εξέλιξη αυτού με ότι αυτό συνεπάγεται για τη δομή και τη λειτουργία του. Ο θεσμός της κοινωνικής ασφάλισης, που αποτελεί έναν από τους βασικούς τομείς δράσης του κοινωνικού Κράτους, επηρεάζεται σε πολλές χώρες από οικονομικές, δημογραφικές, κοινωνικές και άλλου είδους παραμέτρους που δημιουργούν μια ανησυχία για το μέλλον των παροχών του εκάστοτε συστήματος προκειμένου αυτό να καλύπτει τις βασικές κοινωνικές ανάγκες.

Συγκεκριμένα οι κοινές προκλήσεις που αφορούν στο μέλλον των Συστημάτων Κοινωνικής Ασφάλισης (ΣΚΑ), όπως:

- η δημογραφική εξέλιξη,
- η βιωσιμότητα των χρηματοδοτικών πόρων,
- η εκπλήρωση των κοινωνικών στόχων παράλληλα με την απαιτούμενη οικονομική ανάπτυξη, αποτέλεσαν τις βασικές προβληματικές για τη μελέτη του ΣΚΑ.

Ξεκινώντας από τις βασικές αρχές που έχουν υιοθετήσει οι χώρες για το μέλλον των συνταξιοδοτικών συστημάτων (παροχή ασφαλούς εισοδήματος, οικονομική βιωσιμότητα, εκσυγχρονισμός) έγινε προσπάθεια μελέτης των βασικών αρχών που διέπουν τα ΣΚΑ στα πλαίσια των κοινών προκλήσεων στις χώρες, της Ελλάδας και της Μολδαβίας.

Η επιλογή των συγκεκριμένων χωρών έγινε λόγω του ότι παρόμοιες πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες οδήγησαν στην διαμόρφωση συγκεκριμένων χαρακτηριστικών ως προς ΣΚΑ, με κυριότερα τα εξής:

- ❖ Την καθυστέρηση στη δόμηση των συστημάτων
- ❖ Το βασικό ρόλο της οικογένειας
- ❖ Τα χαμηλά ποσοστά γονιμότητας και διαζυγίων
- ❖ Τα χαμηλά ποσοστά συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας
- ❖ Τη συμμετοχή πολλών φορέων στην κοινωνική πρόνοια
- ❖ Την έλλειψη διοικητικής υποδομής κλπ.

Μπροστά σε αυτά τα δεδομένα έγινε προσπάθεια διεξοδικής μελέτης των χαρακτηριστικών τους και των μετέπειτα μεταρρυθμίσεων προκειμένου να καταλήξουμε σε μια προσπάθεια καταγραφής των βασικών ομοιοτήτων και διαφορών που αυτά παρουσιάζουν.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

Κοινωνική ασφάλεια και κίνδυνοι

Αντικείμενο της κοινωνικής πολιτικής είναι η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ατόμων μιας κοινωνίας. Η δομή και ο χαρακτήρας του συστήματος κοινωνικής προστασίας εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, που αφορούν τόσο στην οικονομική ανάπτυξη της κοινωνίας, όσο και στη σύνθεση του πληθυσμού και τη διαμόρφωση των σχέσεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Για την επίτευξη του στόχου της κοινωνικής προστασίας η κάθε χώρα λαμβάνει μέτρα για την κοινωνική ασφάλεια των μελών της¹. Η έννοια της κοινωνικής προστασίας υποδιαιρείται σε 3 επιμέρους έννοιες-χώρους:

- Την κοινωνική ασφάλιση,
- Την υγεία
- Την κοινωνική πρόνοια

Η κοινωνική ασφάλιση, συγκεκριμένα, αφορά στα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα κοινωνικής προστασίας, τα οποία παίρνει μια κοινωνία για την άρση ή τη μείωση των δυσμενών συνεπειών από ορισμένους κινδύνους. Με τη λέξη **κίνδυνος** αναφερόμαστε σε ένα γεγονός μελλοντικό και αβέβαιο που έρχεται ανεξάρτητα από τη θέληση του ατόμου και προκαλεί ζημιές ή δημιουργεί ανάγκες σε ένα άτομο ή και στο σύνολο. Οι κίνδυνοι που απειλούν το άτομο είναι πολλοί και μπορούν να ταξινομηθούν σε διάφορες κατηγορίες:

- ❖ Φυσικοί κίνδυνοι, που αφορούν στην εκδήλωση φυσικών φαινομένων
- ❖ Φυσιολογικοί κίνδυνοι, που σχετίζονται με την ανθρώπινη φύση
- ❖ Οικογενειακοί κίνδυνοι
- ❖ Επαγγελματικοί κίνδυνοι.

Στην περίπτωση που η επανόρθωση ή η πρόληψη αυτών των κινδύνων αποτελεί ευθύνη του κοινωνικού συνόλου, μιλάμε για κοινωνικούς κινδύνους. Τα μέσα που διαθέτει το άτομο για την αντιμετώπιση των κοινωνικών κινδύνων είναι η αποταμίευση, η ιδιωτική ασφάλιση και η φιλανθρωπία². Βέβαια μεταξύ της ατομικής πρόνοιας και της κρατικής παρέμβασης για την αντιμετώπιση των κοινωνικών αναγκών παρεμβάλλεται και η συλλογική ιδιωτική πρωτοβουλία, η οποία στηρίζεται στην ιδιωτική πρωτοβουλία και έχει ομαδικό χαρακτήρα.

¹ Βλ. Ι. Υφαντόπουλος, "Η κοινωνική ασφάλιση του ΤΣΑΥ", Ιατρικός Σύλλογος Αθηνών, Αθήνα 2002.

² www.worldbank.org

Ορισμός και χαρακτηριστικά της κοινωνικής ασφάλισης

Η κοινωνική ασφάλιση έχει περιορισμένο πεδίο εφαρμογής εφόσον αποβλέπει στην προστασία ορισμένων ομάδων του πληθυσμού από συγκεκριμένους κινδύνους. Πρόκειται για ένα είδος συμβολαίου μεταξύ εργαζομένων και μη εργαζομένων, που λειτουργεί ως σύστημα διαχρονικής κατανομής του εισοδήματος μεταξύ των διαφόρων γενεών με τη συνδρομή του κρατικού μηχανισμού.

Οι λόγοι δημιουργίας των ΣΚΑ

Ο αρχικός στόχος της κοινωνικής προστασίας ήταν η κάλυψη των ατόμων από κινδύνους που αφορούσαν την ασθένεια, το ατύχημα και το γήρας. Με την μορφή λοιπόν του Κράτους πρόνοιας δημιουργήθηκε η κοινωνική προστασία ως θεσμός για την κάλυψη των ατόμων από τους προαναφερόμενους κινδύνους.

Βέβαια η κοινωνική προστασία στην αρχή δεν ήταν κρατική μέριμνα αλλά έπαιρνε διάφορες μορφές όπως αυτή της φιλανθρωπίας, της πρόνοιας και της ιδιωτικής ασφάλισης. Η βιομηχανική επανάσταση αποτελεί ορόσημο για τη δημιουργία του Κράτους –Πρόνοιας. Το γεγονός ότι τα περισσότερα άτομα κατά την περίοδο αυτή δεν είχαν κανένα περιουσιακό στοιχείο εκτός από τη εργασία τους, σήμαινε ότι σε περιπτώσεις ασθενειών, ατυχημάτων, ανεργίας ήταν απροστάτευτα και εξαρτιόταν από την οικογένεια ή τη φιλανθρωπία. Το παραπάνω γεγονός οδήγησε και στην ανάγκη δημιουργίας μιας πολιτικής που θα προστάτευε αυτά τα άτομα.

Το Κράτος-Πρόνοιας εμφανίζεται ιστορικά μετά τη Βιομηχανική Επανάσταση, όταν οι οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες είχαν οδηγήσει πολλά άτομα σε κινδύνους ασθένειας, ατυχήματος ή και ανεργίας. Οι παραπάνω συνθήκες οδήγησαν ουσιαστικά στην ανάγκη διαμόρφωσης ενεργούς κοινωνικής πολιτικής για την προστασία και την ευημερία των πολιτών.

Η έννοια της κοινωνικής ασφάλειας, με τους τρεις επιμέρους χώρους που περιλαμβάνει (κοινωνική ασφάλιση, υγεία, πρόνοια), αρχίζει να αποτελεί χώρο δράσης του ίδιου του Κράτους. Με την πάροδο του χρόνου και με γνώμονα τις εκάστοτε ανάγκες διαμορφώθηκαν συγκεκριμένα μοντέλα κοινωνικής προστασίας (Μοντέλο Bismark, Μοντέλο Beveridge)³.

Η ΔΟΜΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Μοντέλο Bismark

Στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, στη Γερμανία υπήρχαν κοινωνικές συγκρούσεις, διεκδικήσεις μισθών και το αίτημα κάλυψης κατά αυτών των κινδύνων. Ο Bismark δημιούργησε ένα θεσμικό πλαίσιο κοινωνικής ασφάλισης.

³

www.etapmme.wordpress.com

Με Νόμο διαμορφώνει το ποσοστό της εργοδοτικής και της εργατικής συνεισφοράς Η κάλυψη γίνεται με επιλεκτικότητα, δηλαδή ανά επαγγελματικές οργανώσεις. Το σύστημα του Bismark εφαρμόστηκε σε 3 επίπεδα:

- Ασφάλεια υγείας (1883)
- Ασφάλεια ατυχημάτων (1884)
- Ασφάλεια γήρατος (1889)

Ο Bismark πείθει, λοιπόν, τους επαγγελματίες να συμμετάσχουν και έτσι εξασφαλίζει την αναγκαία προσφορά για την κάλυψη , ώστε να αποφευχθούν οι κοινωνικές συγκρούσεις. Στο μοντέλο Bismark η κάλυψη γίνεται ανά επαγγελματική οργάνωση, η χρηματοδότηση είναι διμερής (εργαζόμενοι και εργοδότες) και η οργάνωση γίνεται ανά επαγγελματική κατηγορία.

Μοντέλο BEVERIDGE

Ο βασικός άξονας της μελέτης Beveridge που ολοκληρώθηκε το 1942 ήταν να συνδέσει την οικογένεια με το εργατικό δυναμικό της χώρας και να εισάγει μια γενική προστασία για τους πολίτες. Ο Beveridge επηρεάστηκε από τις διαπιστώσεις τη μελέτης του Rowntree για τη φτώχεια και πίστευε ότι τα προληπτικά κοινωνικά μέτρα θα πρέπει να εισαχθούν για να ανακουφίσουν από τη φτώχεια σε διάφορες στιγμές της ζωής του ατόμου. Φαντάστηκε ότι η κοινωνική βοήθεια θα έπαιζε το ρόλο προστασίας και το Κράτος θα εξασφάλιζε παροχές ενάντια σε 5 γίγαντες (της ασθένειας, της τεμπελιάς, της άγνοιας ,της περιπλάνησης και της έλλειψης θέλησης).

Το θεσμικό πλαίσιο αυτού είναι ο κρατικός παρεμβατισμός, που αποδεικνύεται μέσα από διάφορους Νόμους της εποχής ,όπως το 1940 *New employment act* (σχέσεις εργαζομένων εργοδοτών), το 1948 *National health system* (σύστημα υγείας).

Το νέο σύστημα που πρότεινε ο Beveridge διαφέρει σημαντικά από τα προηγούμενα αφού η κάλυψη γίνεται με βάση την αρχή της καθολικότητας (κανένας ανασφάλιστος), η χρηματοδότηση γίνεται από το Κράτος και η οργάνωση είναι υπό κρατικό έλεγχο.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΜΟΝΤΕΛΩΝ

	<i>MONTELO BEVERIDGE</i>	<i>MONTELO BISMARCK</i>
Κατευθυντήρια γραμμή	Η προτεραιότητα στην εξασφάλιση της εργασίας και του δικαιώματος σε αυτή	Η κοινωνική ασφάλιση ως αυτόνομη αρχή.
Ειδικός στόχος	Η εγγύηση ενός εθνικού ελάχιστου κοινωνικού επιπέδου διαβίωσης.	Η διατήρηση της κοινωνικής θέσης και του επιπέδου εισοδήματος.
Διοίκηση και υλοποίηση	Από το Κράτος ή τους εργαζόμενους.	Από τους κοινωνικούς συνομιλητές (εργαζόμενους και εργοδότες).
Κάλυψη παροχών	Σε όλους τους πολίτες.	Μόνο στους εργαζομένους (επιλεξιμότητα).
Χρηματοδότηση	Μέσω προοδευτικής φορολογίας και εισφορών.	Μέσω των εισφορών των εργαζομένων και των εργοδοτών.
Μοντέλο διαχείρισης	Αναδιανεμητικό σε ότι αφορά τη βασική εθνικά σύνταξη και κεφαλαιοποιητικό τη συμπληρωματική.	Κυρίως κεφαλαιοποιητικό με αναδιανεμητικά όμως στοιχεία.
Επίπεδο παροχών	Σχετιζόμενο με το ύψος του εισοδήματος.	Σχετιζόμενο με το ύψος του εισοδήματος.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Η κοινωνική ασφάλιση είναι ένα σύστημα εισφορών που επιβάλλονται στις αμοιβές των εργαζομένων αλλά και μεταβιβαστικών πληρωμών με βάση τις αμοιβές των δικαιούχων. Σε σχέση με την ιδιωτική ασφάλιση υπάρχουν σημαντικές διαφορές⁴:

- ❖ Στην ιδιωτική ασφάλιση το ασφαλιστρο που πληρώνει ο δικαιούχος αφορά στα μελλοντικά οφέλη αυτού και της οικογένειάς του.

⁴ www.epkodi.gr

- ❖ Αντίθετα στην κοινωνική ασφάλιση οι ετήσιες εισφορές των ασφαλισμένων καθορίζονται σε τέτοιο επίπεδο ώστε να επαρκούν για την καταβολή των παροχών στους δικαιούχους της συγκεκριμένης χρονιάς.
- ❖ Οι εισφορές στην κοινωνική ασφάλιση δεν επενδύονται σε τοκοφόρους λογαριασμούς, ούτε σε παραγωγικές χρήσεις π.χ μετοχές. Άρα η κοινωνική ασφάλιση δεν είναι υποχρεωμένη να συσσωρεύσει αποθεματικά για να αντεπεξέλθει στις μελλοντικές της ανάγκες.^{*}
- ❖ Στην κοινωνική ασφάλιση μια σειρά από παράγοντες καθορίζουν την σωστή λειτουργία του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης.

Για παράδειγμα με την οικονομική ανάπτυξη και την αύξηση του πληθυσμού, η φορολογική βάση θα αυξηθεί εφόσον το κατά κεφαλήν εισόδημα της επόμενης γενιάς θα είναι μεγαλύτερο και το εργατικό δυναμικό περισσότερο. Οι εισφορές των εργαζομένων της παρούσας γενιάς θα είναι μεγαλύτερες σε σχέση με τις εισφορές των αντίστοιχων της προηγούμενης περιόδου.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

Τα ασφαλιστικά συστήματα των περισσότερων κρατών μελών έχουν μεταβληθεί προς 3 κατευθύνσεις:

- Ανασχεδιασμός δημοσίων διανεμητικών συστημάτων
- Ενίσχυση ρόλου των κεφαλοποιητικών επαγγελματικών σχημάτων
- Παροχή κινήτρων για εκούσια αποταμίευση σε προσωπικούς συνταξιοδοτικούς λογαριασμούς.

Στο πλαίσιο αυτό η Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θεωρεί ότι ο ταχύτατος ρυθμός αύξησης των δαπανών που απορροφά από την οικονομία, ο οποίος δεν ανακόπτεται από τις κοινωνικό-ασφαλιστικές παρεμβάσεις, θα κλονίσει στο μέλλον την βιωσιμότητά του. Έτσι, οι δαπάνες, σύμφωνα με την Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Δεκέμβριος 2002), διαμορφώνονται από: 12,4% του ΑΕΠ το 2000 σε 15,4% το 2020 και σε 22,6% το 2050, δηλαδή αύξηση των δαπανών την περίοδο 2000-2050 κατά 96,8%.⁵

*

Όταν έρθει η εποχή για να καταβάλει τις εισφορές στους ασφαλισμένους θα αντλήσει τα έσοδα της από τις εισφορές των εργαζομένων εκείνης της χρονιάς. Είναι φανερό ότι όσο μεγαλύτερη είναι η οικονομική ανάπτυξη, τόσο θα μειώνεται και η ανάγκη φορολογικής επιβάρυνσης του ασφαλισμένου.

⁵ www.eur-lex.europa.eu

Την ίδια περίοδο η αντίστοιχη αύξηση, θα είναι στην Ισπανία 84,7%, στην Ιρλανδία 95,7% στην Πορτογαλία 34,7%, στην Ολλανδία 72,2%, στην Γαλλία 30,6% στο Βέλγιο 33%, στην Ελλάδα - από 10% του ΑΕΠ το 2000, διαμορφώνονται σε 12,1% του ΑΕΠ το 2050, δηλαδή αύξηση της τάξης του 20%,(βλ. *Αναλογιστική Μελέτη INE/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, όπου οι δαπάνες του ΣΚΑ εκτός ΟΓΑ και Δημοσίου*) κλπ.

Είναι χρήσιμη η αναφορά στην Γαλλία, όπου η αύξηση των καταναλωτικών δαπανών, η οποία κυρίως προήλθε από τις φορολογικές ελαφρύνσεις, κράτησε την τρίτη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την ύφεση, δεδομένου ότι οι δαπάνες για καταναλωτικά προϊόντα συνεισφέρουν περισσότερο από το 50% του ΑΕΠ της συγκεκριμένης χώρας ⁶.

Παράλληλα, είναι ενδιαφέρον να τονισθεί ότι μία στρατηγική υποβάθμισης της κρατικής χρηματοδότησης της κοινωνικής ασφάλισης μεταφέρει, σε μεγάλο βαθμό, όπως έγινε στην Ελλάδα τα τελευταία πενήντα χρόνια, το βάρος χρηματοδότησης των συντάξεων στην επιδείνωση του επιπέδου των παροχών και στο οικογενειακό προϋπολογισμό, με ότι αυτό συνεπάγεται, για το ύψος των καταναλωτικών δαπανών, την ανάκαμψη της οικονομίας και το βιοτικό επίπεδο των ασφαλισμένων και συνταξιούχων ⁷.

Η παρατήρηση αυτή σημαίνει ότι η στρατηγική για την κοινωνική ασφάλιση στην ΕΕ, στα νέα οικονομικά και τεχνολογικά δεδομένα, απαιτείται να αναφέρεται στην διαρκή επίτευξη δύο κεντρικών στόχων: την οικονομική βιωσιμότητα και την κοινωνική αποτελεσματικότητα του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος.

Σημαντικό ρόλο σε αυτή την στρατηγική παίζουν ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης, το επίπεδο της απασχόλησης και ανεργίας, η αύξηση της παραγωγικότητας, το επίπεδο εισοδήματος, η αποταμίευση, η προσφορά εργασίας, η συμμετοχή στο εργατικό δυναμικό.

Παράλληλα, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, επιβάλλεται η λήψη πολιτικών απομάκρυνσης από την αρχή της επικουρικότητας και η προώθηση πολιτικών συγκλίσεων του συστήματος κοινωνικής προστασίας, οι οποίες θα συμβάλλουν αποτελεσματικά στην ενιαία αντιμετώπιση του προβλήματος της κοινωνικής αναπαραγωγής των εργαζομένων, στην επιλογή μόνιμων και ενιαίων πόρων για την χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης, λαμβάνοντας υπόψη τα νέα

⁶ www.eur-lex.europa.eu

⁷ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ του Σάββα Γ. Ρομπόλη).

παραγωγικά και τεχνολογικά δεδομένα καθώς και στον προσδιορισμό του επιπέδου των παροχών σε επίπεδο Ε.Ε.

Στο ίδιο πνεύμα κινούνται οι πολιτικές που συμβάλλουν, στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής οικονομίας η συνέπεια της γήρανσης του πληθυσμού. Αφού σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη (ΟΟΣΑ), εάν στην ΕΕ εισέρχονται ετησίως ένα εκατομμύριο μετανάστες, τότε μέχρι το 2050 δεν θα αλλάξει η πληθυσμιακή σύνθεση των κρατών-μελών της ΕΕ^{*}.

Αν θέλουμε να αξιολογήσουμε τις βασικότερες συμπερασματικές επισημάνσεις, μετά από τις εισηγήσεις των υπευθύνων των ομάδων, που επισκέφθηκαν τις χώρες της ΕΕ, μπορούμε να σταθούμε στα παρακάτω κύρια σημεία⁸:

- Όπου υπάρχει ενιαίο καθολικό σύστημα τύπου Μπέβεριτζ (Αγγλία – Δανία – Ιρλανδία – Σκανδιναβικά κράτη), ο τομέας των επαγγελματικών συστημάτων είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος.
- Τα επαγγελματικά συστήματα αναπτύσσονται κυρίως την τελευταία δεκαετία.
- Όπου το ασφαλιστικό σύστημα είναι διαρθρωμένος κατά τύπο Bismark, ο Β' πυλώνας των επαγγελματικών συστημάτων είναι ασθενής και μικρής εκτάσεως και τούτο γιατί ουσιαστικά το σύστημα Bismark λειτουργεί με στοιχεία επαγγελματικών συστημάτων.
- Διαφορές ορίων ηλικίας ανδρών – γυναικών. Παρατηρούνται τάσεις εξομοίωσης με μεταβατικό χρονικό διάστημα.
- Αύξηση αριθμού συνταξιούχων σε σχέση με τους ασφαλισμένους και ανατροπή της ασφαλιστικής σχέσης.
- Δημογραφικό πρόβλημα για όλα τα Κράτη – Μέλη. Αύξηση αριθμού συνταξιούχων σε σχέση με τον ενεργό πληθυσμό.
- Αυξήσεις ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης με μεγάλα μεταβατικά χρονικά διαστήματα που φθάνουν το 2030.

*

Σύμφωνα με την μελέτη του ΟΗΕ «Μετανάστες: μία λύση για πληθυσμούς που μειώνονται και γερνούν», η Ε.Ε. προκειμένου να διατηρήσει τη σημερινή αναλογία ενεργού και μη ενεργού πληθυσμού στο τέσσερα ή πέντε προς ένα πρέπει μέχρι το 2025 να εισέλθουν στα κράτη-μέλη της 154 εκατ. οικονομικοί μετανάστες. Για την Ελλάδα στην ίδια μελέτη αναφέρεται ότι το 2015 θα έχει πληθυσμό 14,2 εκατ. κατοίκους από τους οποίους τα 3,5 εκατ. θα είναι αλλοδαποί εκτός των χωρών της σημερινής ΕΕ.. Σύμφωνα με άλλες εκτιμήσεις (Α. Αθανασίου, 2002) ο συνολικός αλλοδαπός πληθυσμός στην Ελλάδα μπορεί το 2040 να φθάσει ή και να ξεπεράσει τα 4 εκατ. άτομα.

⁸ (βλ. Βασικές Επισημάνσεις-Παρατηρήσεις του Υφυπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ. Ροβέρτου Σπυρόπουλου).

- Επενδύσεις αποθεματικών στα συστήματα του Α' πυλώνα δεν προβλέπεται. Δεν νοείται επένδυση αποθεματικών εκεί κυρίως όπου υπάρχει χρηματοδότηση από το κράτος.
- Με τον έναν ή τον άλλο τρόπο υπάρχει πρόβλεψη στα Κράτη – Μέλη για ένα κατώτατο ποσό σύνταξης που αναφέρεται είτε ως εγγυημένο εισόδημα είτε ως κατώτερο.
- Αναπτυγμένα μηχανογραφικά συστήματα – Βάσεις πληροφοριών – On line συνδέσεις, διαρκής επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό που υπηρετεί τόσο στα αντίστοιχα Υπουργεία όσο και στους ασφαλιστικούς φορείς.

Μεταρρυθμίσεις στα ΣΚΑ (1990 – 2005)

Σε πρόσφατη ανάλυση του ΟΟΣΑ αφιερώνεται ειδικό κεφάλαιο στη συγκριτική επισκόπηση και καταγραφή των αλλαγών ή μεταρρυθμίσεων που υπέστησαν τα ΣΚΑ των 30 χωρών μελών του Οργανισμού, στη διάρκεια της περιόδου 1990-2005. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα της ανάλυσης του ΟΟΣΑ, κοινό χαρακτηριστικό όλων των παρεμβάσεων, σ' όλα αυτά τα πεδία, είναι η επιδίωξη μείωσης των εκταμιεύσεων των κρατικών προϋπολογισμών για δημόσιες συντάξεις, που καταλήγουν βέβαια σε αντίστοιχες μειώσεις των καταβαλλόμενων συντάξεων. Οι μεγαλύτερες μειώσεις των συντάξεων των χαμηλοσυνταξιούχων εντοπίζονται στην Πολωνία (μείωση 50%) και στην Πορτογαλία (μείωση 58%).

Στη Γερμανία η μείωση των χαμηλών συντάξεων που προέκυψε από τη συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση έφθασε τις 7 ποσοστιαίες μονάδες (από το 40% έπεσε στο 33% των μέσων εισοδημάτων). Η μείωση αυτή οφείλεται, πρώτον, στην αλλαγή του βάρους στάθμισης κάθε συνταξιοδοτικής μονάδος (pension-point value) και, δεύτερον, στη βαθμιαία μετάβαση σε νέο φορολογικό σύστημα, που ευνοεί τις αυξήσεις των καθαρών μισθών με παράλληλες μειώσεις των καθαρών συντάξεων. Επισημαίνεται, όμως, ότι για έναν συνταξιούχο με σύνταξη ίση με το 50% των μέσων εισοδημάτων, το ύψος της χαμηλής αυτής σύνταξης υπερβαίνει το ύψος της ισχύουσας κοινωνικής βοήθειας. Συνεπώς, ούτε και η λειτουργία του δικτύου κοινωνικής βοήθειας μπόρεσε να αποτρέψει την επιδείνωση των συντάξεων ακόμη και των φτωχότερων συνταξιούχων⁹.

Σε ορισμένες πτυχές των ΣΚΑ απαιτούνται κάποιες αλλαγές για την ολοκλήρωση των συγκλίσεων όπως για παράδειγμα την Οργάνωση του κοινωνικο - ασφαλιστικού συστήματος

⁹ www.aspis.gr/website/content/view/135/118/

(συγκρότηση σε δύο πυλώνες (Ευρωπαϊκή κύρια ασφάλιση και ευρωπαϊκή επικουρική ασφάλιση), την αυτόνομη διοίκηση της κοινωνικής ασφάλισης, την αυτοτελή και αποτελεσματική αξιοποίηση των πόρων της καθώς και την τυπολογική επιλογή του ευρωπαϊκού ΣΚΑ ανάμεσα στο Ομοσπονδιακό (Σουηδία, Δανία), το Κορπορατίστικο (Γερμανία-Αυστρία), το φιλελεύθερο (Αγγλία) και το Μεσογειακό λιγότερο ανεπτυγμένο ΣΚΑ (Ισπανία, Ιταλία, Ελλάδα, Πορτογαλία).¹⁰

Η αναλυτικότερη προσέγγιση των στοιχείων της μελέτης οδηγεί στο συμπέρασμα, ότι: **όλες οι χώρες μέλη του ΟΟΣΑ πραγματοποίησαν μεταρρυθμίσεις η αλλαγές στα ΣΚΑ, από το 1990 και εφεξής.**

► 17 χώρες (βλ. *πίνακα 1*) πραγματοποίησαν μείζονος σημασίας μεταρρυθμίσεις, στα εθνικά τους ΣΚΑ - που είχαν ως συνέπεια σημαντικές διαφοροποιήσεις των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων ασφαλισμένων και συνταξιούχων, ενώ 13 χώρες πραγματοποίησαν λιγότερο σημαντικές, σε σχέση με τις επιπτώσεις τους, αλλαγές στα εθνικά τους ΣΚΑ (π.χ. αλλαγές στα όρια ηλικίας νομιμοποίησης για συνταξιοδότηση μόνο των γυναικών, διαφοροποίηση των συντάξεων μόνο σε σχέση με την παροχή κινήτρων παραμονής στην εργασία ή αντικινήτρων πρόωρης αποχώρησης από την εργασία).¹¹

Πίνακας Ι: 17 χώρες μέλη του ΟΟΣΑ- πραγματοποίησαν σημαντικές καθολικές μεταρρυθμίσεις, στα εθνικά τους ΣΚΑ.

17 χώρες μέλη του ΟΟΣΑ- πραγματοποίησαν σημαντικές καθολικές μεταρρυθμίσεις των συνταξιοδοτικών τους συστημάτων (από το 1990 μέχρι σήμερα)

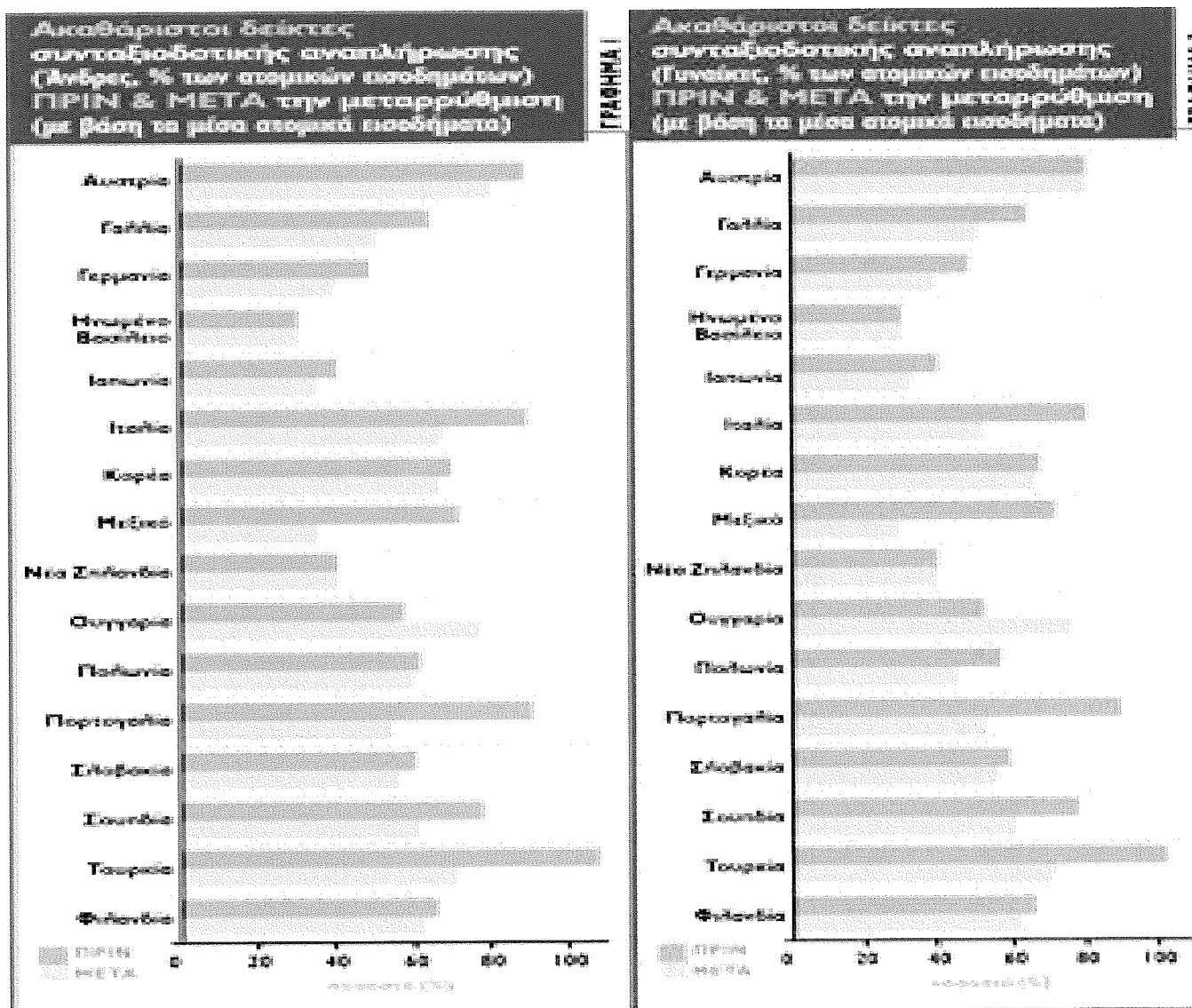
1	Αυστραλία
2	Αυστρία
3	Γαλλία
4	Γερμανία
5	Ηνωμένο Βασίλειο
6	Ιαπωνία
7	Ιταλία
8	Κορέα
9	Μεξικό
10	Νέα Ζηλανδία
11	Ουγγαρία
12	Πολωνία
13	Πορτογαλία
14	Σλοβενία
15	Σουηδία
16	Τουρκία
17	Φιλανδία

Πηγή: www.aspis.gr//

¹⁰ www.aagora.gr/c

¹¹ www.pensionreform.org/

Οι μεταρρυθμίσεις των εθνικών συνταξιοδοτικών συστημάτων επέφεραν σημαντικότερες μεταβολές στους αντίστοιχους δείκτες συνταξιοδοτικής αναπλήρωσης που ίσχυαν πριν από τις μεταρρυθμίσεις. Όλες οι μεταβολές που έχουν επέλθει στα ΣΚΑ όλων των χωρών, έχουν οδηγήσει σε επιδείνωση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων¹². Στα γραφήματα 1 και 2, απεικονίζονται οι ακαθάριστοι δείκτες συνταξιοδοτικής αναπλήρωσης που ίσχυαν πριν από τη μεταρρύθμιση, σε αντιπαραβολή με τους αντίστοιχους δείκτες που επιβλήθηκαν με τη μεταρρύθμιση, τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες. Οι δείκτες αυτοί έχουν λάβει, ως βάση εκτίμησης, τα μέσα εισοδήματα που αποκτώνται κατά τη διάρκεια του εργασιακού βίου και συνεκτιμώνται σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες για τον υπολογισμό των συντάξεων.

Γραφήματα 1 και 2: Ακαθάριστοι Δείκτες Συνταξιοδοτικής Αναπλήρωσης

Πηγή: www.aspis.gr//

¹² Ο Γιώργος Ρωμανιάς - οικονομολόγος, ειδικός σε ασφαλιστικά θέματα, ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ - 20/10/2007

Η κρίση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης στην Ε.Ε.

Οι χώρες της Ε.Ε. ακόμη και αυτές που έχουν οικοδομήσει ισχυρά συστήματα Κοινωνικής Ασφάλισης (επαρκής χρηματοδότηση, πλήρης ασφαλιστική κάλυψη, αναβαθμισμένες παροχές) , άρχισαν να κλονίζονται.

Οι ασκούμενες νεοφιλελεύθερες πολιτικές, όπως εκφράζονται και μέσα από τη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής ενοποίησης, υποτάσσουν την κοινωνική πολιτική και την κοινωνική ασφάλιση στις συνθήκες διεθνοποίησης και ανταγωνιστικότητας των οικονομιών.

Παράλληλα, δημιούργησαν στασιμότητα ή περιορισμένα επίπεδα ανάπτυξης, διόγκωση της ανεργίας και των άτυπων μορφών απασχόλησης και συσσώρευσαν κοινωνικά προβλήματα και απαιτήσεις για την επίτευξη της κοινωνικής συνοχής, που καθιστούν δυσβάσταχτες τις υποχρεώσεις των ΣΚΑ στην Ευρώπη ¹³ .

Στα κράτη μέλη της Ε.Ε., εκατομμύρια άνθρωποι ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας, και οι άνεργοι φθάνουν – εκατομμύρια. Η κατάσταση αυτή δεν προβλέπεται να βελτιωθεί. Το γεγονός αυτό εξασθενεί σημαντικά τα έσοδα των ΣΚΑ που ήταν κατά κύριο λόγο συνδεδεμένα με τις αποδοχές των εργαζομένων. Παράλληλα η κρατική συμμετοχή στα ΣΚΑ όχι μόνο δεν προβλέπεται να αυξηθεί , αλλά αντίθετα γίνεται σαφές ότι δεν θα αφήσουν τα ευρωπαϊκά ΣΚΑ να “υπονομεύσουν” την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας. Παράλληλα με την εξέλιξη αυτή και την διεύρυνση της φτώχειας, το δημογραφικό πρόβλημα αποτελεί μία δυσάρεστη εξέλιξη, που θα δημιουργήσει την επόμενη δεκαετία σοβαρό πρόβλημα στις υποχρεώσεις των ΣΚΑ. ¹⁴

Για την αντιμετώπιση της κρίσης αυτής τόσο στο επίπεδο των εσόδων όσο και των δαπανών, η Ε.Ε. προσπαθεί να βρει ποικίλους τρόπους, που σαν κεντρική ιδέα έχουν την περικοπή των κοινωνικών δαπανών στα ελάχιστα δυνατά επίπεδα ή την μετατόπιση του κόστους των δαπανών από τις ασφαλιστικές εισφορές (μείωση) σε άλλους αποδέκτες (έμμεση φορολογία, οικολογικοί φόροι κλπ), κύρια μέσω της έμμεσης φορολόγησης και αντικειμενικά οδηγεί σε υπονόμευση το υπάρχον κοινωνικό μοντέλο.

¹³ www.ec.europa.eu

¹⁴ Απο συμβολή του Τμήματος Εργατικής Πολιτικής, από την Πολιτική Γραμματεία του ΣΥΝ, συζητήσανε στη Κυβέρνηση για την Κοινωνική Ασφάλιση(10/02/1997).

Στο επίπεδο της μείωσης των δαπανών των ευρωπαϊκών ΣΚΑ, επιδιώκεται η μετατόπισή τους στην κατεύθυνση του Αγγλοσαξονικού μοντέλου, δηλαδή κάλυψη ενός ελάχιστου και γενικευμένου επιπέδου κοινωνικής προστασίας που θα το απολαμβάνουν μόνο όσοι δεν έχουν άλλους πόρους, σε συνδυασμό με ενεργές πολιτικές απασχόλησης (ευέλικτα ασφαλιστικά συστήματα), ενώ παράλληλα επιχειρούνται περικοπές παροχών με την επέκταση των ορίων συνταξιοδότησης, με την περικοπή των παροχών στην ασφάλιση υγείας, τις συντάξεις κλπ.

Παράλληλα με αυτές τις εξελίξεις, επιδιώκεται η ενίσχυση του ρόλου της ιδιωτικής κερδοσκοπικής ασφάλισης για την κάλυψη πρόσθετων παροχών στις ομάδες που θέλουν και μπορούν να προστρέξουν σε αυτές.

Ο εκσυγχρονισμός της εργατικής νομοθεσίας αποτελεί στοιχείο καίριας σημασίας για την επίτευξη της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων, ενώ οι ευρωπαϊκές αγορές εργασίας για να αντιμετωπίσουν την πρόκληση του συνδυασμού μεγαλύτερης ευελιξίας έχουν ανάγκη μεγιστοποίησης της ασφάλειας για όλους.

Η ανάγκη για αναπροσαρμογές στο ασφαλιστικό, προκειμένου να διασφαλιστούν συντάξεις που παρέχουν ικανοποιητικό επίπεδο ζωής στους ηλικιωμένους και είναι ταυτόχρονα οικονομικά βιώσιμες, θα είναι όλο και πιο σημαντική τα επόμενα 5 με 10 χρόνια, καθώς ο αριθμός των συνταξιούχων αυξάνεται συνεχώς ενώ μειώνεται ο αριθμός των εργαζομένων¹⁵.

Σε αναπροσαρμογή του ασφαλιστικού τους συστήματος βρίσκονται, εκτός της Ελλάδος, και άλλες χώρες της ΕΕ όπως η Γαλλία, η Ιταλία και η Γερμανία κλπ.

Κράτη-μέλη αντέδρασαν αμέσως στην κρίση με τη λήψη μέτρων σε τέσσερις κύριους τομείς¹⁶:

- i. αγορά εργασίας
- ii. εισοδηματική υποστήριξη
- iii. μετριασμός του άμεσου αντίκτυπου της οικονομικής κρίσης στις οικογένειες
- iv. επενδύσεις στις κοινωνικές και υγειονομικές υποδομές.

Γενικά, τα περισσότερα κράτη μέλη επιβεβαιώνουν εκ νέου τις δεσμεύσεις που ανέλαβαν πρόσφατα σύμφωνα με τις εκθέσεις τους εθνικής στρατηγικής για την κοινωνική προστασία και την κοινωνική ένταξη.

¹⁵ *Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ* –'' Ουσιαστικός ο ρόλος συστημάτων κοινωνικής προστασίας στην κρίση''.Σάββατο, 6 Ιουνίου 2009.

¹⁶ <http://www.eixe.gr/default.asp?ElementId=204574>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1.ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΧΩΡΑΣ – ΜΟΛΔΑΒΙΑ

1.1. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ

Η Δημοκρατία της Μολδαβίας (εφεξής: Μολδαβία) είναι τοποθετημένη στη μακριά ανατολική γωνία της νοτιοανατολικής Ευρώπης με έκταση ίση με 33,843 τετρ. Χλμ.

Στο Βορρά, την ανατολή και το νότο είναι γειτονικό με Ουκρανία - 939χλμ., στη δύση με τη Ρουμανία-450χλμ. (εικόνα 1.1). Αυτό το έδαφος ήταν το συστατικό μέρος της χώρας - πριγκιπάτο της Μολδαβίας από την αρχή της ύπαρξης των ρουμανικών κρατών¹⁷.

Εικόνα 1.1. Χάρτης της Μολδαβίας

Πηγή: [www./moldova.md/](http://moldova.md/)

¹⁷ <http://moldova.md/>.

Μετά από το ρώσο-τουρκικό πόλεμο (1806-1812), η Ρωσία προσάρτησε 44.500 km² της ανατολής της Ρουμανίας του ποταμού Prut και ονόμασε αυτό το μέρος της Μολδαβίας - Bessarabia. Μετά από τον της Κριμαίας πόλεμο, το 1856, και τη συνθήκη του Παρισιού 1859, η Ρωσία έχασε τη νότια περιοχή Bessarabia στη Μολδαβία, για να την κερδίσει μόνο πίσω από τη Ρουμανία το 1878 στο συνέδριο του Βερολίνου¹⁸.

Τον Ιανουάριο του 1918, μετά από την κατάρρευση της ρωσικής αυτοκρατορίας (tsarist), η Bessarabia δήλωσε την ανεξαρτησία της από τη Ρωσία και επανασυνδέθηκε με τη Ρουμανία το Μάρτιο του 1918. Η πρόσφατα συγκροτημένη συνδικαλιστική οργάνωση των (ΕΣΣΔ) στο τέλος του 1922 αρνήθηκε να αναγνωρίσει αυτήν την επανένωση, εντούτοις, το 1924 δημιούργησε την (MASSR) στα εδάφη στα ανατολικά του ποταμού Dnestr.

Με τη δημιουργία μιας νέας δημοκρατίας και τη συγκέντρωση των βιομηχανικών κέντρων στη ρωσική μεριά, ο Στάλιν ήταν σε θέση να κερδίσει το μεγαλύτερο έλεγχο των Μολδαβών με τη μείωση της πλειοψηφίας πληθυσμών τους, την αύξηση της εξάρτησής τους στις ουκρανικές εξουσιασμένες περιοχές για τα βιομηχανικά προϊόντα, και την υπονόμευση των μελλοντικών εδαφικών αξιώσεων από τη Ρουμανία.

Τον Ιούνιο του 1940, με αφετηρία το σύμφωνο Μολότοφ- Ribbentrop (1939) ο Στάλιν, περιλαμβάνει το υπόλοιπο του παρόντων Bassarabia και του Bukovina (οι πρώην επαρχίες της Ρουμανίας) που προσαρτήθηκε από την ΕΣΣΔ και μέρος από το MASSR, για να διαμορφώσει το MSSR. Μετά το 1944, η ηγεσία της ΕΣΣΔ, σε μία προσπάθεια να δημιουργηθεί μια ομοιομορφη, πατριωτική και σοβιετικός-καλλιεργημένη αυτοκρατορία, άρχισε μια περίοδο έντονου ανακατατάξεων.

Αυτή η διαδικασία περιέλαβε την επίσημη εισαγωγή του κυριλλικού αλφάβητου και τη ρωσική γλώσσα στην καθημερινή ζωή, που αντικαθιστά το παραδοσιακό λατινικό αλφάβητο και τη ρουμανική γλώσσα, και την πολιτιστική επανεκπαίδευση του πληθυσμού στη σοβιετική/κομμουνιστική παράδοση¹⁹.

Τον Αύγουστο του 1989, η μολδαβική κυβέρνηση ενέκρινε έναν νόμο επανατοποθετώντας την εθνική γλώσσα, ρουμάνικα, με το φυσικό λατινικό αλφάβητό της, ως επίσημη γλώσσα.)

¹⁸ Alexandru Filipaşcu: "Sălbăticiuni din vremea strămoşilor noştri." Ed. Ştiinţifică, 1969

¹⁹ Pr. Cezar Vasiliu: "Unirea Basarabiei cu Patria Mamă." 1987.

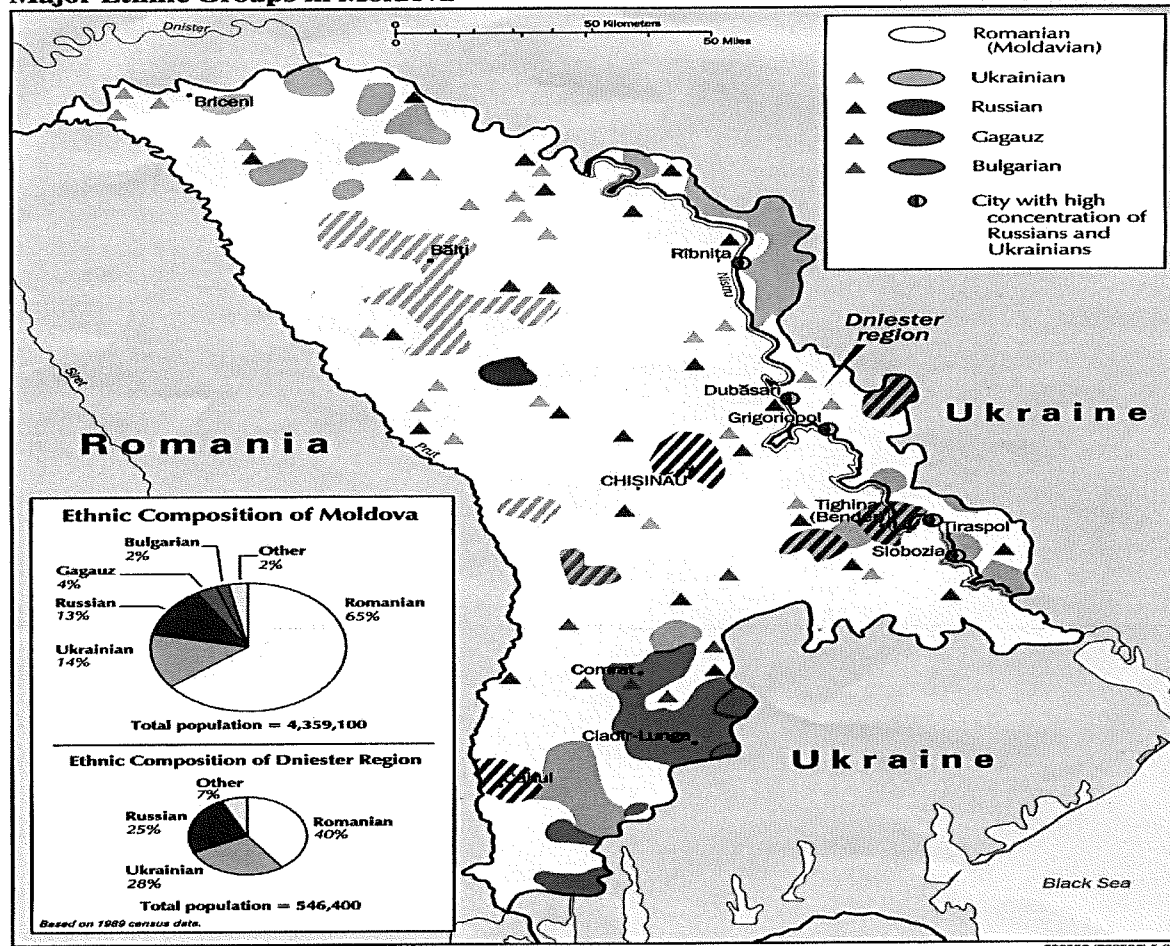
Λόγω της διαδικασίας αναδιάρθρωσης που άρχισε στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, τον Ιούνιο του 1990 η Μολδαβία πιστοποίησε την κυριαρχία της, και στις 27 Αυγούστου 1991 μετά απόφαση του μολδαβικού Κοινοβουλίου και της γενικής συνέλευσης της Δημοκρατίας που δηλώθηκε η ανεξαρτησία της Μολδαβίας.

Τις 2 Μαρτίου 1992, η ΔΜ έγινε μέλος των Ηνωμένων Εθνών. Το 1994, η χώρα πραγματοποίησε τις πρώτες πολυκομματικές εκλογές της στο Κοινοβούλιο και υιοθέτησε το πρώτο μετα σοβιετικό σύνταγμά της ²⁰.

Οι μεγάλες πόλεις της ΔΜ περιλαμβάνουν την κύρια πόλη (πρωτεύουσα)- Chisinau με τον πληθυσμό- 711.000-(16% του συνολικού πληθυσμού) (εικόνα 1.2), Tiraspol (182.000), Bălți (Beltsy, 159,000), Tighina (Bendery, 130,000). Ungheni, Cahul, Soroca και Edinet. Η μέση πυκνότητα πληθυσμών είναι 132 κάτοικοι/χλμ ²¹, το οποίο είναι το υψηλότερο μεταξύ των χωρών του FSU ²¹.

Εικόνα 1.2: Δημογραφικά Στοιχεία.

Major Ethnic Groups in Moldova

Πηγή: www.moldova.md/

²⁰ http://ro.wikipedia.org/wiki/Istoria_Moldovei#_ref-6

²¹ <http://moldova.md/>

1.2. Δημογραφική κατάσταση

Ο πληθυσμός της Μολδαβίας απεικονίζει το ταραχώδες παρελθόν του, με τη μικτή εθνική σύνθεσή του σχεδόν 4.4 εκατομμυρίων, από τους οποίους 45% ζουν στις αστικές περιοχές και 55% ζουν στις αγροτικές περιοχές.

Στην Μολδαβία ζουν περίπου 3 εκατομμύρια Ρουμανό-Μολδαβοί (65%), πάνω από 1 εκατομμύριο Ρώσοι (13%) και Ουκρανοί (14%) και πάνω από 150.000 Găgăuji (4% Τούρκοι Χριστιανοί), με το υπόλοιπο που είναι Εβραίοι(1,5%), Βούλγαροι(2%), και άλλα (δείτε τον πίνακα 1.1.). Η χώρα παρουσίασε ένα ποσοστό αύξησης πληθυσμών 10% μεταξύ 1979 και 1989. Από την αρχή του 1990, ο αριθμός πληθυσμού της Μολδαβίας έχει μειωθεί.

Πίνακας 1.1: Χαρακτηριστικά του μολδαβικού πληθυσμού 1989

Υπόβαθρο υπηκοότητας	1000 άνθρωποι	% συνόλου	Αστική πληθυσμιακή
Ρουμάνοι	2794.7	64.5	33.5
Ουκρανοί	600.4	13,8	63.1
Οι Ρώσοι	562	13.0	86.1
Găgăzăuji	153.3	3.5	41.2
Βούλγαροι	88.4	2.0	45.5
Εβραίοι	65.8	1.5	99.2
Άλλοι	70.8	1.7	68.0
ΣΥΝΟΛΟ	4335.4	100.0	

Πηγή: στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών της Μολδαβίας.

1.2.1. Διάρθρωση πληθυσμού

Έως το 1999 η μείωση του πληθυσμού αφορούσε αποκλειστικά το μεταναστευτικό ρεύμα των κατοίκων, δεδομένου ότι ο αριθμός γεννήσεων υπερέβη τον αριθμό αποθανόντων και η γεννητικότητα συντηρήθηκε. Μετά από το 1999 η μείωση συνολικών πληθυσμών ρυθμίζεται από δύο παράγοντες: μετανάστευση και φυσική μείωση (δείτε τον πίνακα 1.2). Μεταξύ 1988 και 1992, το ποσοστό αύξησης του πληθυσμού ήταν 1,1% ετησίως, μετά το 1992 το ποσοστό άλλαξε και έγινε αρνητικό - 0,3%²².

Στην τελευταία δεκαετία (το 2007 έναντι του 1997) ο αριθμός μολδαβικού πληθυσμού μειώθηκε κατά τα 76.2 χιλιάδες άτομα ή 2.1%. Τα τελευταία 5 χρόνια η μείωση του πληθυσμού ήταν εντονότερη. Το 1997-2001 έφτασε το - 0.6%, ενώ το 2002-2006 έφτασε - 1.3% (το 2006 έχει περίπου -3,35 εκ.κατοίκους - κυρίως λόγω μετανάστευσης).

²² http://ro.wikipedia.org/wiki/Istoria_Moldovei#_ref-6

Πίνακας-1.2. Εξέλιξη του πληθυσμού της Δημοκρατίας της Μολδαβίας για το 1989-2007.
(πληθυσμός στην αρχή του έτους, έτος του 1989 - απογραφή πληθυσμών (12) Ιανουαρίου):

Έτη	Συνολικός πληθυσμός	Αστικός πληθυσμός	Αγροτικός πληθυσμός
1989	4337.6	2036.4	2301.2
1990	4361.6	2069.3	2292.3
1995	4347.9	2033.0	2314.9
1996	4334.4	2004.1	2330.3
1997	3657.3 ***	1543.6	2113.7
1998	3655.0	1538.2	2116.8
1999	3649.3	1531.8	2117.5
2000	3643.5	1529.2	2114.3
2001	3634.5	1501.4	2133.1
2002	3627.2	1500.2	2127.0
2003	3617.7	1499.1	2118.6
2004	3606.8	1492.9	2113.9
2005	3599.8	1491.0	2108.8
2006	3589.3	1484.8	2104.5
2007	3581.1	1478.0	2103.1

Πηγή: στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών της Μολδαβίας .

Στην τελευταία δεκαετία το μερίδιο των ανδρών και των γυναικών στον αριθμό συνολικών πληθυσμών σταθεροποιήθηκε στο επίπεδο 47.8% και αντίστοιχα, 52.2% και 109 γυναίκες ανέρχονται για 100 άνδρες.

Μαζί με τη μείωση του αριθμού του μολδαβικού πληθυσμού, εμφανίστηκε η ιδιαίτερη αλλαγή της δομής ηλικίας (δείτε τον πίνακα 1.3).

***Εως το 1996 το στοιχείο συσχετίζεται με ολόκληρη τη χώρα, συμπεριλαμβανομένου Transnistria, από το 1997 εκτός από Transnistria. Σύμφωνα με τα στοιχεία των Η.Ε, η απόκλιση στο μέσο ετήσιο αριθμό αυτών των πληθυσμών αποτέλεσε περίπου 660 χιλιάδες άτομα.

Πίνακας-1.3:

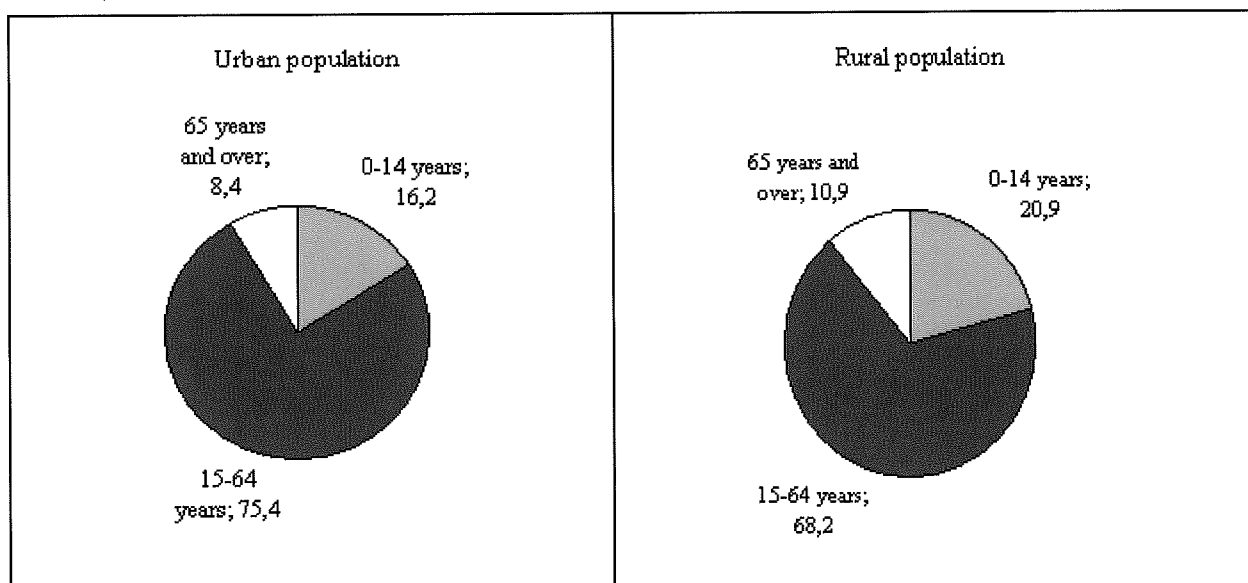
Κατανομή του εδρεύοντος πληθυσμού της Δημοκρατίας της Μολδαβίας από τις βασικές ομάδες ηλικίας-το (1989-2005).(%; στην αρχή του έτους, 1989 - απογραφή πληθυσμών 12 Ιανουαρίου):

Ετη	0-14	15-64	65 και
1989	27.9	64.0	8.1
1995	26.8	64.2	9.0
1996	26.4	64.6	9.0
1997	25.8	65.1	9.1
1998	25.6	65.1	9.3
1999	24.7	66.0	9.3
2000	23.7	66.9	9.4
2001	22.8	67.8	9.5
2002	21.7	68.7	9.6
2003	20.7	69.5	9.8
2004	19.8	70.3	9.9
2005	19.0	71.1	9.9

Πηγή: στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών της Μολδαβίας .

Αρχικά, πρόκειται να αναφερθεί τη σημαντική μείωση του μεριδίου των παιδιών - μέχρι 15 ως αποτέλεσμα της μείωσης γεννητικότητας. Συγχρόνως το μερίδιο του πληθυσμού ηλικίας 15-64 μεγάλωνε. Αυτή η αύξηση ήταν πιο ιδιαίτερη αρχίζοντας με το 1999. Χαμηλότερη αλλά σταθερή ήταν η αύξηση του μεριδίου του πληθυσμού 65 και άνω. Η δομή ηλικίας του πληθυσμού διαφέρει πολύ στους αστικούς και αγροτικούς βιότοπους της Μολδαβίας (σε %, στην αρχή του 2005), (δείτε την εικόνα 1.3).

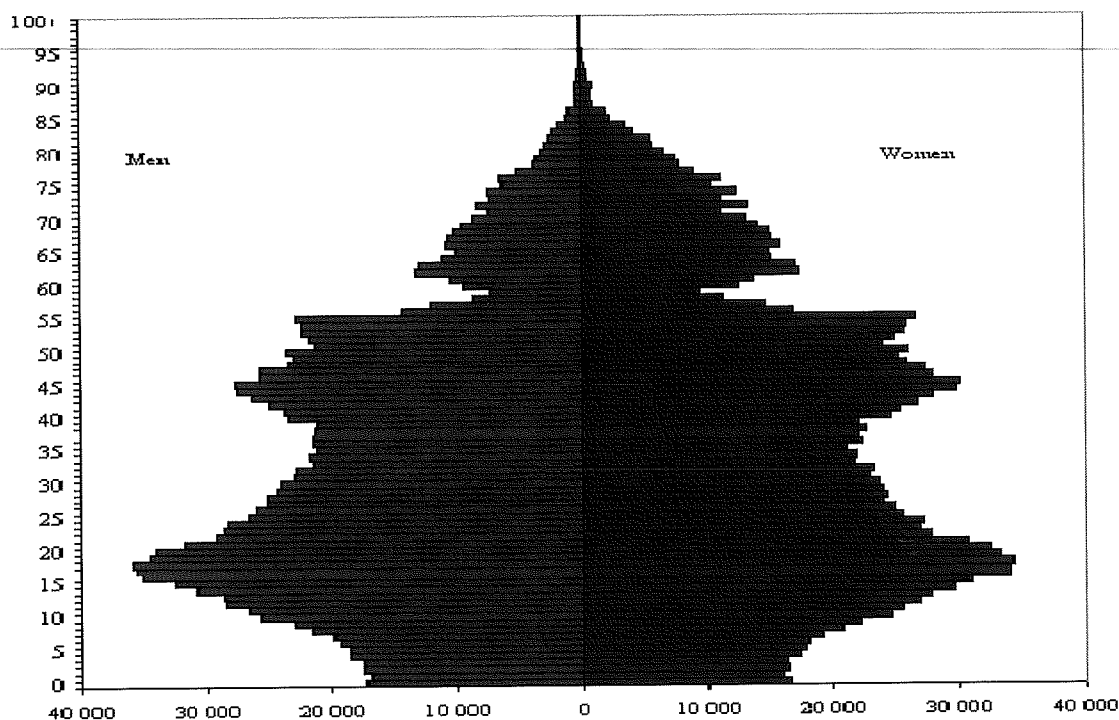
Εικόνα 1.3.:Δομή ηλικίας του αστικού και αγροτικού πληθυσμού της Δημοκρατίας της Μολδαβίας (σε %, στην αρχή του 2005).

Πηγή: στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών.

Η πυραμίδα ηλικίας/φύλου (δείτε την εικόνα 1.4), δείχνει ότι οι δομές ηλικίας των ανδρών και των γυναικών είναι παρόμοιες. Διαφέρουν στις προχωρημένες ηλικίες, το μερίδιο των ηλικιωμένων γυναικών είναι υψηλότερο από του ανδρικού πληθυσμού. Το γεγονός αυτό, οφείλεται στην μεγαλύτερη θνησιμότητα των ανδρών.

Εικόνα 1.4: Πυραμίδα ηλικίας/φύλου του πληθυσμού της Δημοκρατίας της Μολδαβίας (σύμφωνα με την απογραφή πληθυσμών 2004)

Πηγή: Εθνικού Γραφείου Στατιστικών.

Γενικά η δομή ηλικίας του μολδαβικού πληθυσμού είναι αρκετά ευνοϊκή έως σήμερα αλλά δεν μπορούμε να κάνουμε πρόβλεψη για το μέλλον. Υπάρχει μια γενική τάση για αύξηση των γεννήσεων από το 1980 και έπειτα. Από την άλλη πλευρά, εκείνοι που γεννήθηκαν στα πολεμικά έτη τυχάνουν να είναι η ομάδα των ηλικιωμένων²³. Ο αριθμός τους είναι αρκετά χαμηλός. Αυτό συμβάλλει στη μείωση του ρυθμού αύξησης των θανάτων που έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση του φορτίου στη σύνταξη και την κοινωνική ασφάλεια. Σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής πληθυσμών του 2004 στη Μολδαβία ο πληθυσμός ηλικίας 60 ήταν 22.1 χιλιάδες άτομα, ενώ οι νεώτεροι ηλικίας μέχρι 5 έτη - 49.3 χιλιάδες άτομα, δηλ. από 2.2 φορές περισσότερο. Τέτοιες μετατοπίσεις στη δομή ηλικίας πληθυσμών θα οδηγήσουν στην αύξηση του φορτίου στο σύστημα της συνταξιοδοτικής ασφάλειας, της κοινωνικής βοήθειας και της υγείας, και επίσης θα συμβάλουν στην αύξηση του αριθμού θανάτων.

- **Μέση ηλικία:** Σύνολο: 34 έτη . *Ανδρες* : 32,1 έτη. *Γυναίκες*: 36,1 έτη.

²³ <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=2627>

1.2.2. Γεννητικότητα

Το ποσοστό και οι τάσεις του ποσοστού γέννησης καθορίζουν το χαρακτήρα της αναπαραγωγής του πληθυσμού, (δείτε τον πίνακα 1.4).

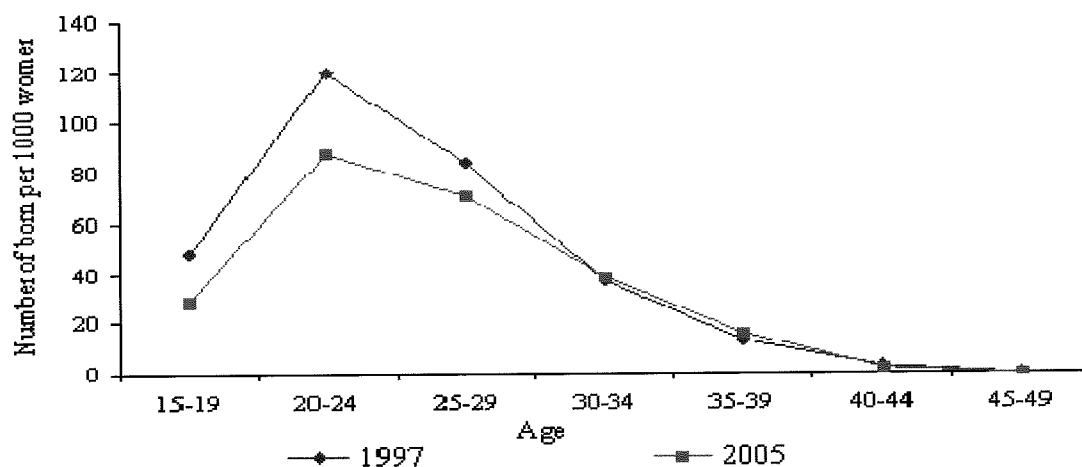
Πίνακας-1.4. Δυναμική των γενικών δεικτών ποσοστού γέννησης στη Δημοκρατία της Μολδαβίας το 1989-2005

Έτη	Απόλυτος αριθμός γεννημένου	Γενικός συντελεστής γεννητικότητας (αριθμός γεννημένου ανά 1000 άτομα)
1980	82221	18.9
1990	77085	17.7
1991	74552	17.1
1992	70837	16.3
1993	66179	15.2
1994	62085	14.3
1995	56412	13.0
1996	51866	12.0
1997	45584	12.5
1998	41332	11.3
1999	38501	10.6
2000	36939	10.2
2001	36448	10.0
2002	35705	09.9
2003	36471	10.1
2004	38272	10.6
2005	37695	10.5

Πηγή: στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών της Μολδαβίας .

Η τάση γεννητικότητας χαρακτηρίζεται καλύτερα από τους συντελεστές γεννητικότητας από τις διαφορετικές ομάδες ηλικίας, (είναι εμφανές στην εικόνα 1.5 και στο πίνακα 1.5).

Εικόνα 1.5.: Συντελεστές γεννητικότητας από τις διαφορετικές ομάδες ηλικίας στη Δημοκρατία της Μολδαβίας το 1997 και το 2005.

Πηγή: στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών.

Πίνακας-1.5. Εξέλιξη των συντελεστών γεννήσεων ανά ηλικία, στη Δημοκρατία της Μολδαβίας το 1991-2005.

έτη	Αριθμός γεννήσεων ανά 1000 γυναίκες της αντίστοιχης ηλικίας						
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
Συνολικός πληθυσμός							
1991	61.7	202.6	106.3	53.0	21.2	5.4	0,2
1992	62.2	197.8	105.8	50.7	19.7	4.4	0,2
1996	53.2	127.7	85.2	37.7	13.7	2.9	0,2
1997	47.7	119.9	83.7	36.6	13.1	2.8	0,2
1998	43.8	116.0	82.5	38.5	14.0	3.4	0,5
1999	39.0	106.7	75.7	36.4	13.0	2.7	0,3
2000	36.3	103.7	67.8	34.7	12.2	2.6	0,1
2001	33.6	98.1	67.4	36.0	12.0	2.6	0,2
2002	30.2	91.5	66.2	38.5	13.0	2.6	0,1
2003	29.2	89.7	67.6	40.7	13.8	2.6	0,1
2004	29.2	91.2	71.6	41.3	15.1	2.8	0,1
2005	29.0	87.2	70.8	38.2	15.9	2.5	0,2
Αστικός πληθυσμός							
1991	46.2	156.4	91.3	43.3	16.7	4.1	0,2
1992	47.7	143.4	86.0	40.0	15.4	3.5	0,1
1996	36.7	92.5	64.2	30.9	10.9	1.9	0,1
2001	21.5	84.0	57.6	29.2	9.7	2.0	0,1
2002	19.8	79.8	60.9	33.4	11.2	2.1	0,1
2003	18.9	76.8	62.6	34.4	12.2	2.2	0,1
2004	18.7	82.2	72.3	37.3	14.0	2.3	0,1
2005	18.7	75.2	71.8	36.2	14.4	2.2	0,3
Αγροτικός πληθυσμός							
1991	78.6	267.8	123.3	63.8	26.1	6.9	0,3
1992	76.6	273.8	128.2	62.5	24.4	5.4	0,2
1996	67.1	165.5	111.0	44.9	16.7	3.9	0,3
2001	41.0	107.2	75.4	42.7	14.1	3.2	0,2
2002	36.7	98.9	70.3	43.8	14.6	2.9	0,1
2003	35.6	97.8	71.3	47.1	15.1	3.1	0,1
2004	35.8	96.8	71.0	45.2	16.1	3.3	0,2
2005	35.4	94.6	70.1	40.0	17.3	2.7	0,1

Πηγή: στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών

Η μείωση του ποσοστού γέννησης από τις διαφορετικές ομάδες ηλικίας δεν εμφανίστηκε ομοίως. Είχε επιπτώσεις κυρίως στις νέες ομάδες ηλικίας. Έτσι το 2005 ο συντελεστής γεννητικότητας για τις γυναίκες μέχρι 20 ήταν κατά 39.2% λιγότερο απ' ότι το 1997, γυναίκες ηλικίας 20-24 - κατά 27.3%, και ηλικίας 25-29 - κατά 15.4%.

Για το περίοδο 1990-2005, στη Μολδαβία εμφανίστηκε μια σημαντική μείωση του συνοπτικού συντελεστή γεννητικότητας (παρατηρούμε στο πίνακα-1.6.).

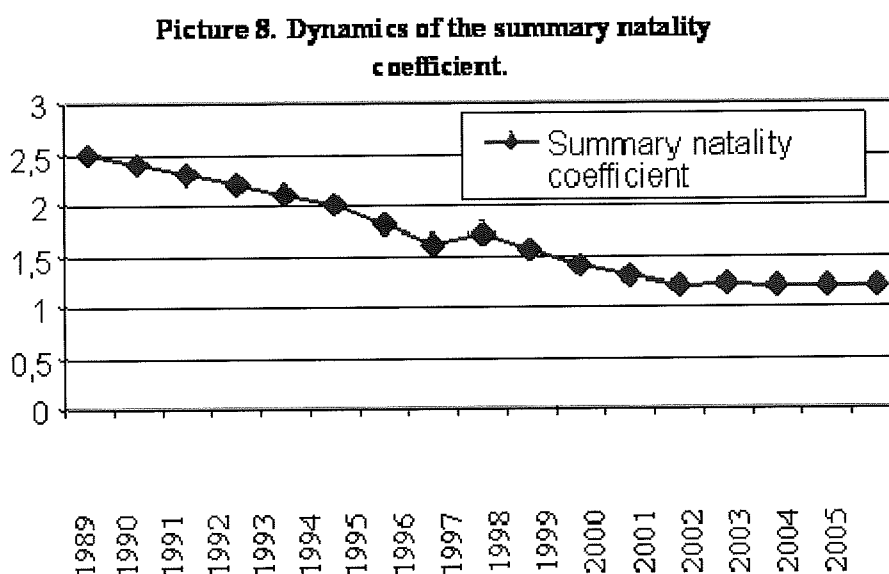
Πίνακας-1.6. Δυναμική του συνοπτικού συντελεστή γεννητικότητας (Δείκτης Αριθμού γεννήσεων ανά 1000 γυναίκες) στη Δημοκρατία της Μολδαβίας το 1990-2005.

Έτη	Συνοπτικός συντελεστής γεννητικότητας
1990	2.39
1991	2.28
1992	2.22
1993	2.06
1994	1.93
1995	1.74
1996	1.59
1997	1.65
1998	1.67
1999	1.39
2000	1.29
2001	1.25
2002	1.21
2003	1.22
2004	1.26
2005	1.22

Πηγή: στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών της Μολδαβίας .

Λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερθέντα για τις πιθανές διαφορές στο ποσοστό γέννησης του πληθυσμού από Transnistria και Μολδαβίας, θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για μια διπλή μείωση του συνοπτικού συντελεστή γεννητικότητας έναντι του 1989, (δείτε την εικόνα 1.6.(picture 8).

Εικόνα 1.6.: Κατανομή γεννήσεων στη Δημοκρατία της Μολδαβίας από το 1989 έως το 2005.

Πηγή: στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών της Μολδαβίας.

Σαν αποτέλεσμα το ποσοστό γέννησης μειώθηκε περισσότερο από το επίπεδο που απαιτήθηκε για την αναπαραγωγή πληθυσμών. Το 2005 ο συνοπτικός συντελεστής γεννητικότητας στη Μολδαβία ήταν ένας από το χαμηλότερο στον κόσμο²⁴.

Η διαδικασία της μείωσης γεννητικότητας απεικονίζεται στο γεγονός ότι το μερίδιο των πρώτων γεννήσεων μεγαλώνει, ενώ το μερίδιο των τρίτων και περαιτέρω γεννήσεων μειώνεται.

Το μερίδιο των δεύτερων γεννήσεων αλλάζει ελαφρώς, (διαπιστώνεται στο πίνακα 1.7).

Πίνακας-1.7. Διανομή γεννημένων από τον αριθμό γέννησης στη ΔΜ το 1990-2005 (%)

έτη	Πρώτη γέννηση	Δεύτερη γέννηση	Τρίτη γέννηση	Τέταρτη γέννηση	Πέμπτες και περαιτέρω γεννήσεις
1990	42.6	33.8	15.1	5.1	3.5
1991	46.4	32.1	13.5	4.8	3.1
1992	45.8	32.3	14.0	4.8	3.0
1993	48.2	31.2	13.0	4.6	2.9
1994	48.8	31.4	12.5	4.4	2.9
1995	49.1	32.0	11.9	4.2	2.9
1996	49.8	31.9	11.5	4.1	2.7
1997	49.1	32.6	11.6	4.0	2.8
1998	49.8	32.1	11.5	4.0	2.7
1999	51.2	31.5	10.9	3.8	2.7
2000	53.8	30.1	9.9	3.6	2.5
2001	53.1	31.1	9.9	5.9	
2002	52.0	32.5	9.6	5.8	
2003	52.0	32.4	10.2	5.3	
2004	53.0	32.3	9.8	4.9	
2005	52.9	32.3	9.8	3.0	2.0

Πηγή: στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών της Μολδαβίας.

Η πραγματική αναπαραγωγή είναι το σύνολο των προσώπων γεννημένων στην ίδια περίοδο.

Η κύρια πηγή στοιχείων όσον αφορά τη γεννητικότητα για τις πραγματικές γενεές είναι η απογραφή πληθυσμών. Η χρήση των στοιχείων όσον αφορά το μέσο αριθμό γεννημένων παιδιών από τις γυναίκες από τις διαφορετικές γενεές, διαφορετικές ηλικίες επιτρέπει να ακολουθήσει αποτελεσματικότερα τις αλλαγές στο ποσοστό γέννησης, να καθορίσουν ακριβέστερα τους καθοριστικούς παράγοντές της. Οι διαδικασίες ρυθμού γεννήσεων ασκούν διαφορετική επίδραση στο συνταξιοδοτικό σύστημα. Οι παράμετροί της: δεν καθορίζουν μόνο το συνταξιοδοτικό φορτίο, που θα εμφανιστεί στη χώρα σε αρκετά έτη. **Η σημαντικότερη παράμετρος** της λειτουργίας συνταξιοδοτικών συστημάτων, βασίζεται στην αρχή αλληλεγγύης των γενεών και θα προκαθορίσει τις δυνατότητες πολλών γυναικών να διαμορφώσουν το μήκος ασφαλισμένης υπηρεσίας τους.

²⁴ <http://www.statistica.md/>

1.2.3. Θνησιμότητα και υπολογιζόμενη διάρκεια ζωής

Η δυναμική των δεικτών της θνησιμότητας και της υπολογιζόμενης διάρκειας ζωής στη ΔΜ, έναντι των δεικτών γεννητικότητας, χαρακτηρίζεται από μια ορισμένη ιδιαιτερότητα.

Η εμφανής επιδείνωση των δεικτών ήταν μόνο κατά το 1989-1995. Στην επόμενη δεκαετία οι δείκτες ποίκιλαν, αλλά οι αποκλίσεις ήταν μικρές, υπόλοιπος στο πιο υψηλό επίπεδο απ'ό,τι στη μέση 90^{ος}, (για το γενικό δείκτη θνησιμότητας στη Δημοκρατία της Μολδαβίας βλ. πίνακα 1.8. και για τον αστικό και τον αγροτικό πληθυσμό του 1990-2004, (βλ. πίνακα 1.9).

Πίνακας-1.8. Δυναμική των γενικών δεικτών θνησιμότητας στη Δημοκρατία της Μολδαβίας το 1989-2005

Έτη	Απόλυτος αριθμός θανάτων	Γενικός συντελεστής θνησιμότητας (ο αριθμός θανάτων ανά 1000 άτομα)
1989	40113	9.2
1995	52969	12.2
1996	49748	11.5
1997	42957	11.8
1998	39922	10.9
1999	41315	11.3
2000	41224	11.3
2001	40075	11.0
2002	41852	11.6
2003	43079	11.9
2004	41668	11.6
2005	44689	12.4

Πηγή: στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών της Μολδαβίας .

Πίνακας-1.9. Δυναμική των γενικών συντελεστών θνησιμότητας για τον αστικό και αγροτικό πληθυσμό της Δημοκρατίας της Μολδαβίας το 1990-2004.

Έτη	Αστικός πληθυσμός	Αγροτικός πληθυσμός
1990	7.4	11.9
1995	9.3	14.7
1996	9.2	13.4
1997	9.2	13.6
1998	8.6	12.6
1999	8.8	13.1
2000	8.8	13.2
2001	8.6	12.8
2002	8.8	13.5
2003	9.1	13.9
2004	8.9	13.4

Πηγή: στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών της Μολδαβίας .

Και στις δύο περιπτώσεις το 1995 το έτος ήταν το χειρότερο για τη μελετημένη περίοδο. Οι διαφορές στα ποσοστά θνησιμότητας για τους άνδρες και τις γυναίκες οδηγούν στις σημαντικές αποκλίσεις γένους στην υπολογιζόμενη διάρκεια ζωής των молδαβικών λαών. Έτσι το 2004 η μέση υπολογιζόμενη διάρκεια ζωής στατιστικής των ανδρών ήταν μόνο **64.6 έτη**, ενώ των γυναικών ήταν σημαντικά υψηλότερη - **72.5 έτη**.

Οι δείκτες της υπολογιζόμενης διάρκειας ζωής των ανδρών και των γυναικών αλλάζουν ταυτόχρονα, (βλ. πίνακα 1.10.) και για τον αστικό και τον αγροτικό πληθυσμό, (βλ. πίνακα 1.11.).

Πίνακας-1.10.

Εξελίξη της μέσης υπολογιζόμενης διάρκειας ζωής στην Δημοκρατία της Μολδαβίας, 1990-2005.

Ετη	Και τα δύο φύλα	Άνδρες	Γυναίκες	Διαφορά στη μέση υπολογιζόμενη διάρκεια ζωής των γυναικών και των ανδρών
1990	68.64	65.05	72.02	6.97
1991	67.69	64.18	71.02	6.84
1992	67.90	63.88	71.82	7.94
1993	67.62	64.03	71.06	7.03
1994	66.05	62.28	69.77	7.49
1995	65.88	62.01	69.73	7.72
1996	66.72	62.96	70.40	7.44
1997	66.98	63.25	70.64	7.39
1998	67.93	64.20	71.57	7.37
1999	67.63	63.79	71.40	7.61
2000	67.75	63.99	71.45	7.46
2001	68.28	64.54	71.94	7.40
2002	68.11	64.39	71.76	7.37
2003	68.07	64.42	71.66	7.24
2004	68.58	64.63	72.49	7.86
2005	67.90	63.8	71.70	7.90

Πηγή: Στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών της Μολδαβίας .

Πίνακας-1.11.

Εξελίξη της μέσης υπολογιζόμενης διάρκειας ζωής για τον αστικό και αγροτικό πληθυσμό της Δημοκρατίας της Μολδαβίας το 1989-2005.

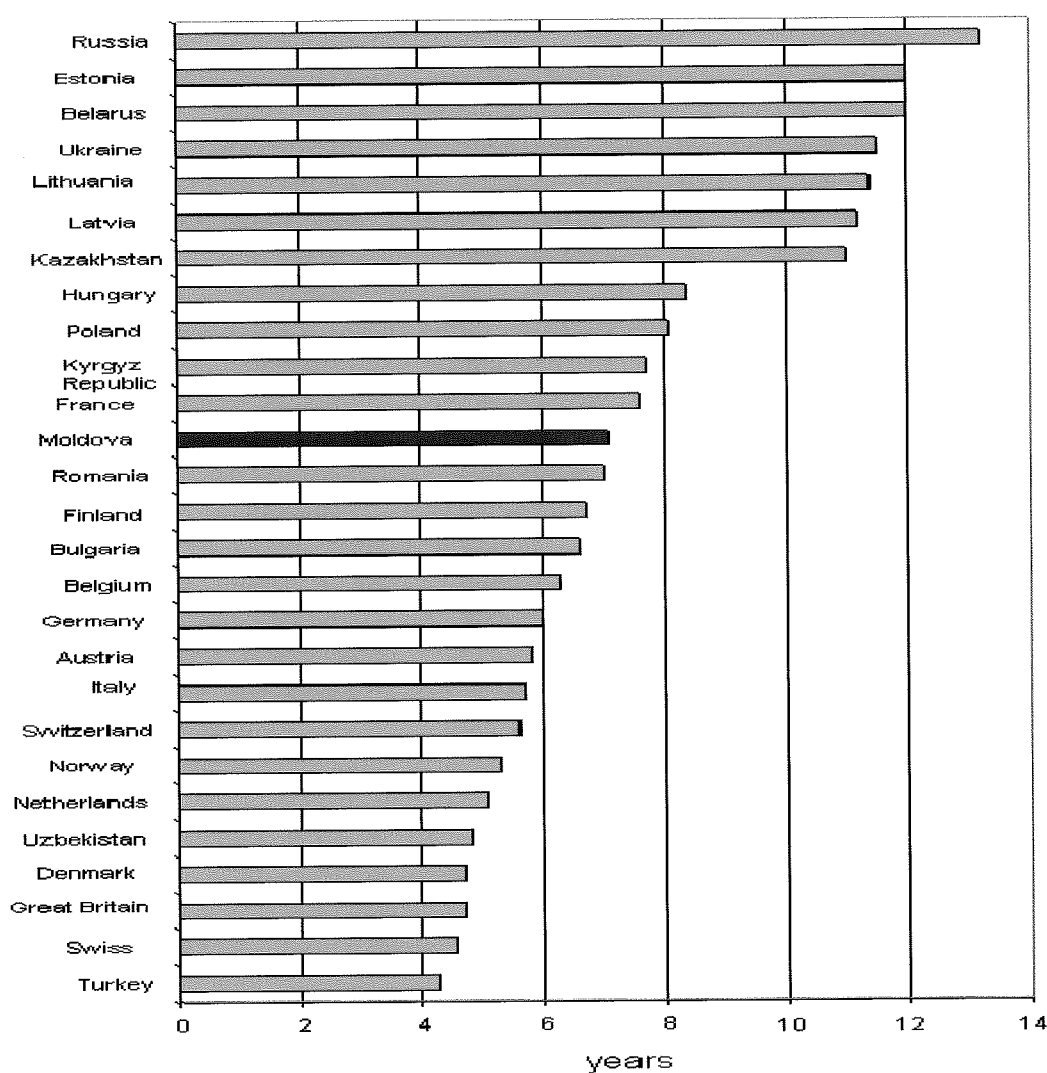
έτη	Αστικός πληθυσμός			Αγροτικός πληθυσμός		
	Και τα δύο φύλα	άνδρες	γυναίκες	Και τα δύο φύλα	άνδρες	γυναίκες
1989	70.6	66.8	73.9	67.6	63.9	70.9
2000		65.0	72.6		63.1	70.4
2001	69.6	65.7	73.6	67.3	63.6	70.9
2002	69.7	65.9	73.7	67.1	63.4	70.7
2003		66.3	73.4		63.3	70.8
2004		66.6	74.2		63.4	71.4
2005	70.0	66.1	74.0	66.5	62.4	70.6

Πηγή: Στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών της Μολδαβίας .

Οι διαφορές στην υπολογιζόμενη διάρκεια ζωής, καθορίζονται καταρχήν από τη διαφορά στο επίπεδο θνησιμότητας των αρτιμελών ανδρών και των γυναικών. Η μέγιστη αξία των συντελεστών θνησιμότητας των ανδρών είναι συγκεκριμένη για την ηλικία 20-30 (3 φορές υψηλότερο από των γυναικών). Με την ηλικία η διαφορά στους δείκτες θνησιμότητας και, αντίστοιχα, της υπολογιζόμενης διάρκειας ζωής των ανδρών και των γυναικών μειώνεται από 7-8 έτη στη γέννηση, σε 3-3.5 έτη στην ηλικία 60.

Σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, αυτή η τιμή του αναλυθέντος δείκτη θα μπορούσε να αξιολογηθεί ως "μέση" (βλ. *εικόνα 1.7.*), η αξιολόγηση ισχύει για τις ευρωπαϊκές και χώρες της ΚΑΚ. Στις χώρες της δυτικής Ευρώπης, η απόκλιση μεταξύ της υπολογιζόμενης διάρκειας ζωής των ανδρών και των γυναικών είναι σημαντικά χαμηλότερη από τι Μολδαβία.

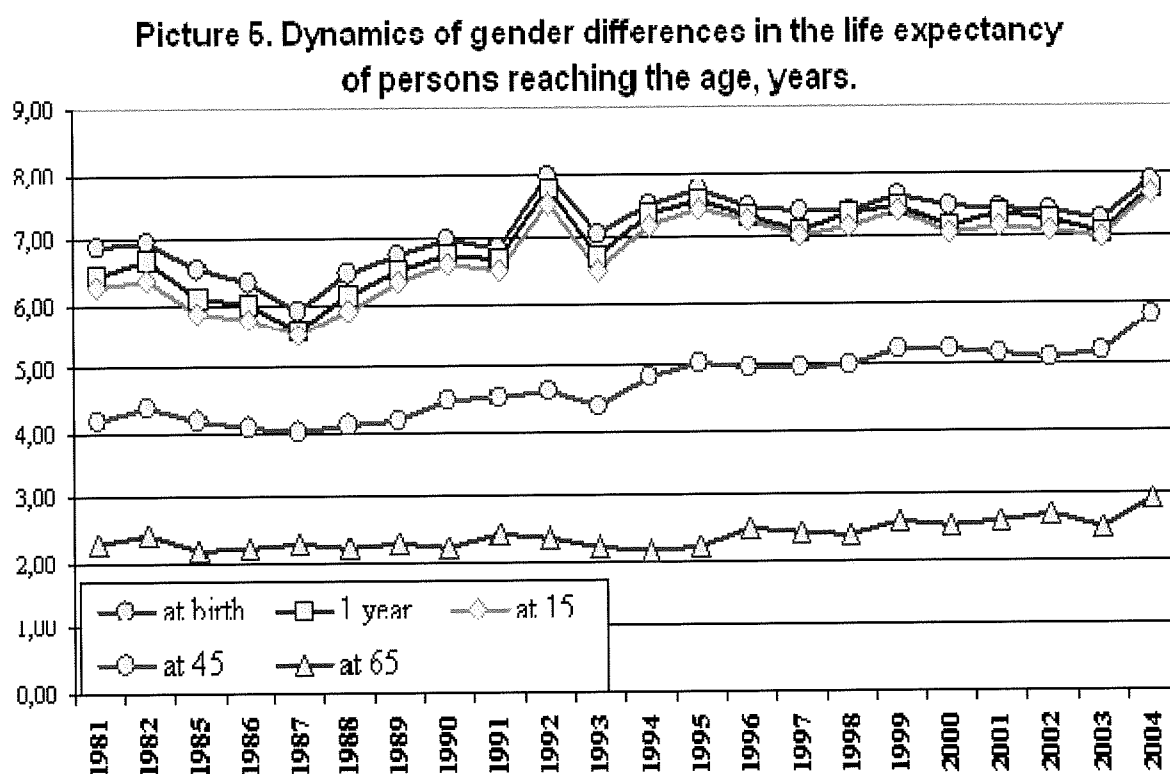
Εικόνα 1.7.: Διαφορές φύλου στην υπολογιζόμενη διάρκεια ζωής στην ΚΑΚ και τις ευρωπαϊκές χώρες.

Πηγή: στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών της Δημοκρατίας της Μολδαβίας, ομοσπονδιακή υπηρεσία των κρατικών στατιστικών της ρωσικής ομοσπονδίας.

Γενικά στα πρόσφατα έτη η υπολογιζόμενη διάρκεια ζωής για τους άνδρες και τις γυναίκες αυξήθηκε βαθμιαία, πολύ αργά, αλλά σταθερά. Επομένως, για την περίοδο 1981-2004, εάν αξιολογούμε τη δυναμική στην υπολογιζόμενη διάρκεια ζωής των ανδρών αυξήθηκε από δύο έτη και των γυναικών - μέχρι περίπου τρία έτη, όπως φαίνεται στην εικόνα 1.8 (Picture 5), όλες οι διαφορές αυξήθηκαν, αλλά διαφορετικά: στη γέννηση αυξήθηκε μέχρι ένα έτος. Ο δείκτης, για εκείνους που έζησαν μέχρι 15 έτη, αυξήθηκε μέχρι 1.3-1.4 έτη, για όποιον έζησε μέχρι 45 έτη - μέχρι 1.6 έτη και για εκείνους που έζησαν μέχρι 65 έτη - μέχρι 0.7 έτη²⁵.

Εικόνα 1.8.: Εξέλιξη της υπολογιζόμενης διάρκειας ζωής πληθυσμών κατά φύλο του μολδαβικού συνταξιοδοτικού συστήματος.

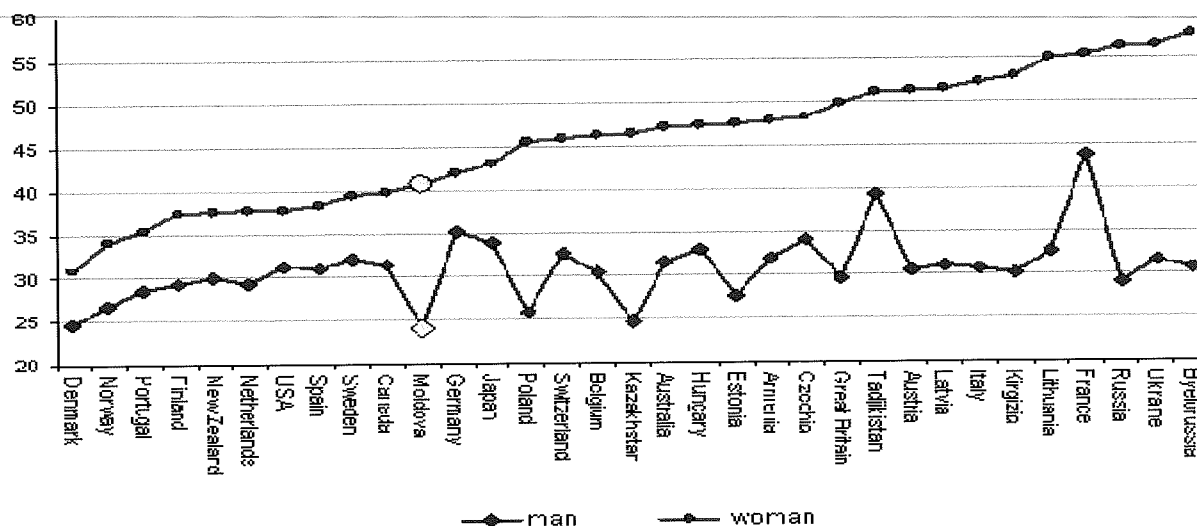
Πηγή: στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών.

²⁵ <http://www.statistica.md/>

1.2.4. Υπολογιζόμενη διάρκεια ζωής στη σύνταξη

Η σχέση μεταξύ της μέσης υπολογιζόμενης διάρκειας ζωής στη σύνταξη με τη διάρκεια πλήρης ζωής, από το φύλο και τη χώρα που την παρατηρούμε στην **εικόνα 1.9**, διαφέρει για τους άνδρες και τις γυναίκες.

Εικόνα 1.9.: Συσχετισμός μεταξύ της μέσης υπολογιζόμενης διάρκειας ζωής στη σύνταξη και της διάρκειας της αρτιμελούς ηλικίας από το φύλο και τη χώρα.

Πηγή: Υπολογισμοί βασισμένοι στα στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών της Δημοκρατίας της Μολδαβίας υπολογισμοί βασισμένοι στα στοιχεία της διεθνούς ένωσης της σύνταξης και των κοινωνικών Ταμείων της ΚΑΚ και των βαλτικών χωρών.

Για τα Μολδαβούς αυτός ο συσχετισμός είναι ένας από το χαμηλότερο στον κόσμο (και μεταξύ των χωρών επίσης είναι ο χαμηλότερος - περίπου 24%). Για τις γυναίκες ο συσχετισμός είναι υψηλότερος από των ανδρών (41%), εντούτοις είναι χαμηλότερος από τις μέσες διεθνείς τιμές.

²⁶ Όσον αφορά τους άνδρες, είναι αρκετά κατώτερος ²⁶.

Σαν αποτέλεσμα η υπολογιζόμενη διάρκεια ζωής στη σύνταξη για το μολδαβικού πληθυσμού (και γυναίκες και άνδρες) είναι χαμηλότερη από τις περισσότερες χώρες. Κατά μέσο όρο οι γυναίκες ξοδεύουν πραγματικά στη σύνταξη 29% από τη ζωή τους και οι άνδρες περίπου 19%. Μόνο ο πληθυσμός της Δανίας, της Πολωνίας και του Καζακστάν έχει αρκετά παρόμοιους δείκτες: (19-20%). Συγχρόνως ο ανδρικός πληθυσμός από τη Γαλλία, το Τατζικιστάν, την Ελλάδα και τη Γερμανία είναι συνταξιούχοι το 26-39% κατά τη διάρκεια της ζωής. Όσον αφορά στις γυναίκες, είναι υψηλότερος στη Γαλλία, Ρωσία, Ουκρανία και στη Λευκορωσία και είναι συνταξιούχοι το 35-36% κατά τη διάρκεια της ζωής.

Στη Μολδαβία η υπόλοιπη υπολογιζόμενη διάρκεια ζωής των γυναικών είναι υψηλότερη, αλλά η ηλικία συνταξιοδότησης είναι χαμηλότερη.

²⁶ www.Pensie-Social.moldova.org

1.2.5. Γεννητικότητα και αναπαραγωγή πληθυσμού

Η μείωση πληθυσμών, που ρυθμίζεται με την υπέρβαση του ποσοστού θνησιμότητας πέρα από το ποσοστό γέννησης έχει αρχίσει το 1999, (βλ.πίνακα 1.12.)

Πίνακας-1.12.:

Εξέλιξη των δεικτών γεννητικότητας πληθυσμών στη Δημοκρατία της Μολδαβίας το 1989-2005.

Ετη	Απόλυτη αξία της γεννητικότητας πληθυσμών	Γενικός συντελεστής γεννητικότητας (ανά 1000 άτομα)
1989	42108	9.7
1995	3442	0,8
1996	2117	0,5
1997	2626	0,7
1998	1410	0,4
1999	-2814	-0.7
2000	-4285	-1.1
2001	-3627	-1.0
2002	-6147	-1.7
2003	-6608	-1.8
2004	-3396	-1.0
2005	-6994	-1.9

Πηγή: στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών της Μολδαβίας .

Αν και οι δείκτες μείωσης δεν είναι τόσο μεγάλοι - λιγότερο από 2%, ο όγκος της υπέρβασης της θνησιμότητας πέρα από τη γέννηση θα καταδείξει μια εμφανή τάση προς στην αύξηση.

Επίσης χαρακτηριστικό της αναπαραγωγής πληθυσμών είναι ο καθαρός-συντελεστής της αναπαραγωγής πληθυσμό, παρατηρείται στο πίνακα 1.13.

Πίνακας-1.13: *Εξέλιξη του καθαρού-συντελεστή της αναπαραγωγής πληθυσμών στη Δημοκρατία της Μολδαβίας το 1990-2005.*

έτη	Καθαρός-συντελεστής της αναπαραγωγής πληθυσμών (ανά 1000 γυναίκες)
1990	1.13
1991	1.07
1992	1.05
1993	0,97
1994	0,91
1995	0,82
1996	0,75
1997	0,78
1998	0,73
1999	0,73
2000	0,73
2001	0,60
2002	0,58
2003	0,58
2004	0,60
2005	0,58

Πηγή: στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών της Μολδαβίας .

Περιγράφει το βαθμό αντικατάστασης των ηλικιωμένων από τις γεννήσεις παιδιών. Εάν αυτή η αξία υπερβαίνει το 1, η αναπαραγωγή είναι πιο εκτενής, δηλ. ο αριθμός πληθυσμού αυξάνεται από τη γενεά στη γενεά. Εάν είναι λιγότερο από το 1, ο αριθμός πληθυσμού μειώνεται από τη γενεά στη γενεά. Η αξία αυτού του δείκτη ίση με το 1- μιλά για μια απλή αναπαραγωγή και ο πληθυσμός δεν αλλάζει από γενεά σε γενεά.

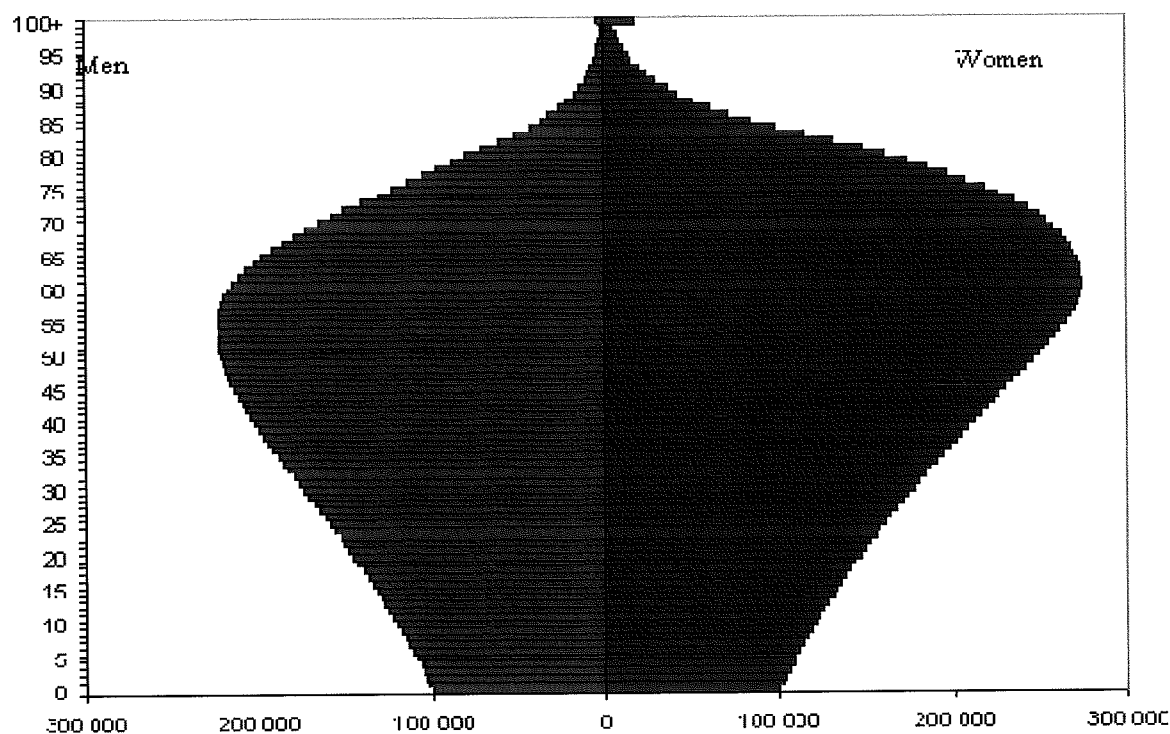
Το 2001-2005 η αξία του καθαρού-συντελεστή της αναπαραγωγής πληθυσμών στην Μολδαβία ήταν 0.6. Αυτό σημαίνει ότι κάθε νέα γενεά είναι κατά 40% λιγότερο από την προηγούμενη γενεά (μόνο 6 κόρες αντικαθιστούν κάθε 10 γυναίκες). Εάν ο καθαρός-συντελεστής παρουσιάζει το ποσοστό της αντικατάστασης γενεών υπό τον όρο ότι η δομή ηλικίας πληθυσμών ικανοποιεί τους όρους αναπαραγωγής πληθυσμών, ο πραγματικός συντελεστής γεννητικότητας παρουσιάζει την ετήσια αλλαγή του αριθμού πληθυσμών. Υψηλότερο από 1 καθαρό-συντελεστή, ο αληθινός συντελεστής γεννητικότητας θα είναι θετικός, κάτω από έναν 1 καθαρός-συντελεστή - αρνητικός και καθαρός-συντελεστής ίσος με 1 - μηδέν²⁷.

²⁷ Dr. Boris GBLCA, Natalia COSTA, Oleg ZAHARCIUC- Buletinul informativ «**FARA TABU**» Coordonator de Programe UNFPA.

Το πρότυπο του σταθερού πληθυσμού δημιουργείται βάσει του πραγματικού συντελεστή γεννητικότητας. Αυτό είναι ένα θεωρητικό πρότυπο πληθυσμών, που κρατά αμετάβλητα τα χαρακτηριστικά ηλικίας των ποσοστών γέννησης και θανάτου, και επίσης τη δομή ηλικίας πληθυσμών.

Το πρότυπο του σταθερού πληθυσμού παρουσιάζει ποια δομή ηλικίας πληθυσμών αντιστοιχεί στους όρους της αναπαραγωγής πληθυσμών, (*δείτε την εικόνα 1.10*), δηλ. η σχέση μεταξύ των γεννήσεων και των ποσοστών θανάτου. Στην πραγματικότητα ο σταθερός πληθυσμός δεν υπάρχει, επειδή για το σχηματισμό του είναι απαραίτητο ότι οι συντελεστές ηλικίας της γεννητικότητας και της θνησιμότητας δεν αλλάζουν μια μακριά χρονική περίοδο (αρκετές δεκαετίες). Εκτός από αυτόν τον πληθυσμό πρέπει να κληθεί, δηλ. η μετανάστευση δεν πρέπει να επηρεάσει την αλλαγή του αριθμού και της δομής της ²⁸.

Εικόνα 1. 10:Πυραμίδα φύλων/ηλικίας του σταθερού πληθυσμού, που αντιστοιχεί στους όρους αναπαραγωγής πληθυσμών στη Δημοκρατία της Μολδαβίας το 2004.

Πηγή: Υπουργείου εργασίας, κοινωνικής προστασίας και οικογένειας

Το μερίδιο του πληθυσμού νεώτερο από 15 από το σταθερό πληθυσμό, που αντιστοιχεί στην τρέχουσα αναπαραγωγή του молδαβικού πληθυσμού αποτελεί 11.1%, στην ηλικία 15-64 - 65.0%, στην ηλικία 65 και - 23.9%. Συγχρόνως το πρότυπο του σταθερού πληθυσμού είναι ένα σημαντικό εργαλείο της δημογραφικής ανάλυσης.

²⁸ www.un.md/

1.2.6. Ποσοστά γάμου και διαζυγίου

Στα πρόσφατα έτη μια ιδιαίτερη αύξηση των γενικών ποσοστών γάμου, παρατηρείται και στο **πίνακα 1.14**. Ρυθμίστηκε πιθανώς από τις αλλαγές στη δομή ηλικίας του πληθυσμού. Από την άλλη πλευρά, αυτό ρυθμίζεται από τη μείωση πληθυσμών, που μικραίνει τον παρονομαστή στον υπολογισμό του δείκτη.

Πίνακας-1.14. Εξέλιξη των γενικών δεικτών γάμου στην Μολδαβία το 1989-2005.

Έτη	Απόλυτος αριθμός γάμων	Γενικός συντελεστής γάμου (αριθμός γάμων ανά 1000 άτομα)
1989	39928	9.2
1999	23524	6.5
2000	21684	6.0
2001	21065	5.8
2002	21685	6.0
2003	24961	6.9
2004	25164	7.0
2005	27187	7.6

Πηγή: στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών της Μολδαβίας

Η τάση της αύξησης των γάμων προκαθορίζεται όπως στη Ρωσία από το γεγονός ότι οι ομάδες των γεννήσεων τη δεκαετία του 80^{ου}, που χαρακτηρίστηκε από το υψηλό ποσοστό γονιμότητας, σε ηλικία γάμου²⁹. Οι γάμοι ολοκληρώνονται πιο ενεργά στις αστικούς βιότοπους, (είναι εμφανές στο **πίνακα 1.15**), που συσχετίζεται με τη μετανάστευση της αγροτικής νεολαίας στις πόλεις για την εκπαίδευση ή σε αναζήτηση μιας εργασίας.

Πίνακας-1.15:Εξέλιξη των γενικών συντελεστών γάμου του αστικού και αγροτικού πληθυσμού της Δημοκρατίας της Μολδαβίας 1990-2004.

Έτη	Αστικός πληθυσμός	Αγροτικός πληθυσμός
1990	10.3	8.5
1995	7.9	7.2
1996	6.3	5.8
1997	6.3	5.8
1998	6.2	5.8
1999	6.5	6.5
2000	6.3	5.7
2001	6.5	5.3
2002	6.8	5.4
2003	7.7	6.4
2004	7.5	6.6

Πηγή: στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών της Μολδαβίας

Είναι δύσκολο να μιλήσει για μια σταθερή δυναμική των ποσοστών διαζυγίου. Συγχρόνως πρόκειται να αναφερθεί ότι αρχίζοντας με XXI-ο τον αιώνα 100 οι γάμοι ανέρχονται σε 50-60 διαζύγια που ετησίως είναι για δύο φορές υψηλότερο απ'ό,τι στο τέλος "του 80ου"²⁹. Η εξέλιξη των γενικών συντελεστών διαζυγίου στην Μολδαβία, παρατηρείται στο πίνακα 1.16..

Πίνακας-1.16.:Εξέλιξη των γενικών συντελεστών διαζυγίου στη Δημοκρατία της Μολδαβίας το 1989-2005.

έτη	Απόλυτος αριθμός διαζυγίων	Γενικός συντελεστής διαζυγίου (αριθμός διαζυγίων ανά 1000 άτομα)	Αριθμός διαζυγίων ανά 100 γάμους, που ολοκληρώνεται στο ίδιο έτος
1989	12401	2.9	31.6
1999	8913	2.4	37.9
2000	9707	2.7	44.8
2001	10808	3.0	51.3
2002	12698	3.5	58.6
2003	14672	4.1	58.8
2004	14918	4.1	59.3
2005	14521	4.0	53.4

Πηγή: στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών της Μολδαβίας .

Η αγροτική οικογένεια υπόκειται παραδοσιακά λιγότερο σε ένα διαζύγιο. Αν και η αύξηση αυτών των δεικτών είναι εμφανής (βλ. πίνακα 1.17.), και πραγματοποιείται πιο αισθητά από τις αστικές οικογένειες. Σαν αποτέλεσμα υπάρχει μια ορισμένη προσέγγιση των δεικτών. Εάν ο αριθμός διαζυγίων ανά 1000 αστικό πληθυσμό ` 90ος ήταν από 10-15 φορές υψηλότερο μεταξύ των αγροτικών κατοίκων, τώρα αυτοί οι δείκτες ποικίλλουν από περίπου 4 φορές.

Πίνακας-1.17.:Εξέλιξη των γενικών συντελεστών διαζυγίου του αστικού και αγροτικού πληθυσμού της Δημοκρατίας της Μολδαβίας το 1990-2004.

Έτη	Αστικός πληθυσμός	Αγροτικός πληθυσμός
1990	5.8	0,5
1995	6.9	0,4
1996	6.3	0,4
1997	6.0	0,4
1998	4.9	1.2
1999	4.3	1.1
2000	4.4	1.4
2001	4.9	1.6
2002	6.0	1.8
2003	7.1	1.9
2004	7.4	1.8

Πηγή: στοιχεία του εθνικού γραφείου στατιστικών της Μολδαβία

²⁹ <http://www.statistica.md/>

1.2.7. Δημογραφική πρόβλεψη

Στην τελευταία δεκαετία (1995-2005) η δημογραφική κατάσταση στη Μολδαβία δεν ήταν ευνοϊκή. Ο αριθμός πληθυσμού μειώθηκε αργά, και διαμορφώθηκε το 2005 σε 3.6 εκατομμύρια άτομα (εκτός από Transnistria), δηλ. ετησίως η Μολδαβία έχανε από 7 έως 10 χιλιάδες άτομα.

Παρατηρήθηκε επίσης - βαθμιαία γήρανση του πληθυσμού. Ο αριθμός προσώπων άνω των 60 (στα 100 άτομα) αυξήθηκε από 13.1 έως 13.6 άτομα. Ο συντελεστής ποσοστού γέννησης πήγε κάτω αρκετά από 1.74 έως 1.26 και ως αποτέλεσμα το μερίδιο των παιδιών μέχρι 15 μειώθηκε από 28.6% το 1995 σε 19.0% το 2005.

Η θετική δυναμική σχετικά με αυτόν τον δείκτη επιτρέπει στη βελτίωση στο μέλλον της δημογραφικής κατάστασης στη Μολδαβία.

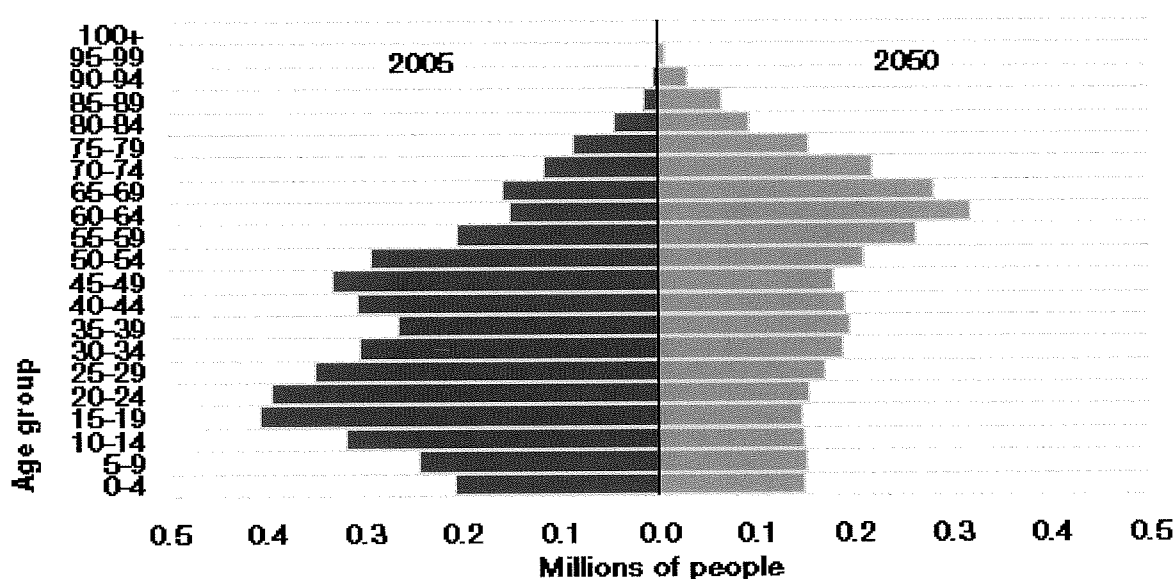
Ένα σοβαρό πρόβλημα για τη Μολδαβία παραμένει η αρκετά χαμηλή υπολογιζόμενη διάρκεια ζωής πληθυσμών.

Στο μέσο όρο, οι γυναίκες στη Μολδαβία ζουν μέχρι 7-8 έτη περισσότερο από τους άνδρες. Πρόκειται να αναφερθεί ότι αυτή η κατάσταση είναι συγκεκριμένη για πολλές χώρες της ΚΑΚ. Η μετανάστευση είναι ένα φαινόμενο, το οποίο ασκεί αρνητική επίδραση στον αναπαραγωγή του μολδαβικού πληθυσμού. Η συμβολή της σε αυτήν την διαδικασία στα διαφορετικά έτη αξιολογήθηκε μέσα στα όρια μεταξύ 50% και 70%³⁰.

Στη ΔΜ δεν υπάρχει καμία επίσημη (έως το 2050) δημογραφική πρόβλεψη.

Σε γενικές γραμμές το φαινόμενο «Δομή πληθυσμού», είναι εμφανές στην εικόνα 1.11.

Εικόνα 1.11. Δομή πληθυσμού: Μολδαβία, 2005-2050

Πηγή: Υπουργείου εργασίας, κοινωνικής προστασίας και οικογένειας.

³⁰
<http://www.basa.md>

Το ποσοστό πληθυσμού μετά την ηλικία 60 ήταν 19%, το 2005 και αναμένεται να αυξηθεί κοντά σε 43% το 2050. Παρατηρείται μεγαλύτερη μείωση του ενεργού πληθυσμού μέχρι το 2050. Υπάρχουν 89 άνδρες για κάθε 100 γυναίκες στον πληθυσμό η ηλικία 60.

Το ποσοστό των ανθρώπων μετά την ηλικία 60 στο εργατικό δυναμικό είναι αυτήν την περίοδο 37% για τους άνδρες και 23% για τις γυναίκες. Το 77% των ηλικιωμένων που περνούν από συνέντευξη από HelpAge International, το 2004 δήλωσαν, ότι δεν δοκίμασαν ένα κόσμιο βιοτικό επίπεδο λόγω των χαμηλών εισοδημάτων και απαγορευτικό κόστος ζωής.

Μια από τις έρευνες αποκάλυψε ότι το 80% του εισοδήματος ξοδεύτηκε σε χρησιμότητες, 6% στα τρόφιμα και 14% στην υγειονομική περίθαλψη.

Επομένως, με σκοπό τη διαμόρφωση συνταξιοδοτικών συστημάτων έχουν δημιουργηθεί δύο σενάρια της δημογραφικής ανάπτυξης. Αυτά τα σενάρια αναπτύχθηκαν βάσει των στοιχείων των κρατικών στατιστικών και των υποθέσεων για τη μελλοντική αλλαγή των βασικών δημογραφικών δεικτών³¹.

Πρώτο σενάριο - σχετικά απαισιόδοξο. Υποθέτει τη διακοπή της μείωσης ποσοστού γέννησης και ορισμένης αύξησης υπό ευνοϊκή οικονομική ανάπτυξη, τη μικρή αύξηση της υπολογιζόμενης διάρκειας ζωής (με τη διατήρηση του χάσματος από τις αναπτυγμένες ευρωπαϊκές χώρες) και τη συντήρηση της μείωσης μετανάστευσης από ορισμένη αύξηση του αριθμού μεταναστών στις ευρωπαϊκές χώρες.

Δεύτερο σενάριο - σχετικά αισιόδοξο. Υποθέτει τη βελτίωση των κοινωνικοοικονομικών όρων, την αύξηση του βιοτικού επιπέδου, τη δημογραφική πολιτική που στοχεύουν στην υποστήριξη των οικογενειών με παιδιά, τη μείωση του ποσοστού θνησιμότητας και τη μεταναστευτική πολιτική που στοχεύει στη διακοπή της μείωσης μετανάστευσης.

Ο πίνακας 1.18, παρουσιάζει τα στοιχεία που επιτρέπουν να συγκρίνει τα κύρια αποτελέσματα της διαμόρφωσης των δημογραφικών δεικτών σύμφωνα με τα προαναφερθέντα σενάρια.

Οι περιγεγραμμένες τάσεις παρουσιάζονται στις εικόνες 1.12. και 1.13. Κατά συνέπεια, θα μπορούσε να συναχθεί το συμπέρασμα ότι κάτω από οποιαδήποτε εξεταζόμενα δημογραφικά σενάρια τα ζητήματα του συνταξιοδοτικού συστήματος θα είναι τα ίδια. Σε αυτήν την σχέση στο στάδιο της προβολής των προοπτικών της ανάπτυξης συνταξιοδοτικών συστημάτων μόνο ένα σενάριο εξετάστηκε - σχετικά αισιόδοξη αναμονή μέχρι το τέλος της περιόδου πρόβλεψης (έτος του 2050) μια χαμηλότερη μείωση του πληθυσμού και της υψηλότερης υπολογιζόμενης διάρκειας ζωής . **συντελεστής του φορτίου ηλικιωμένων.**

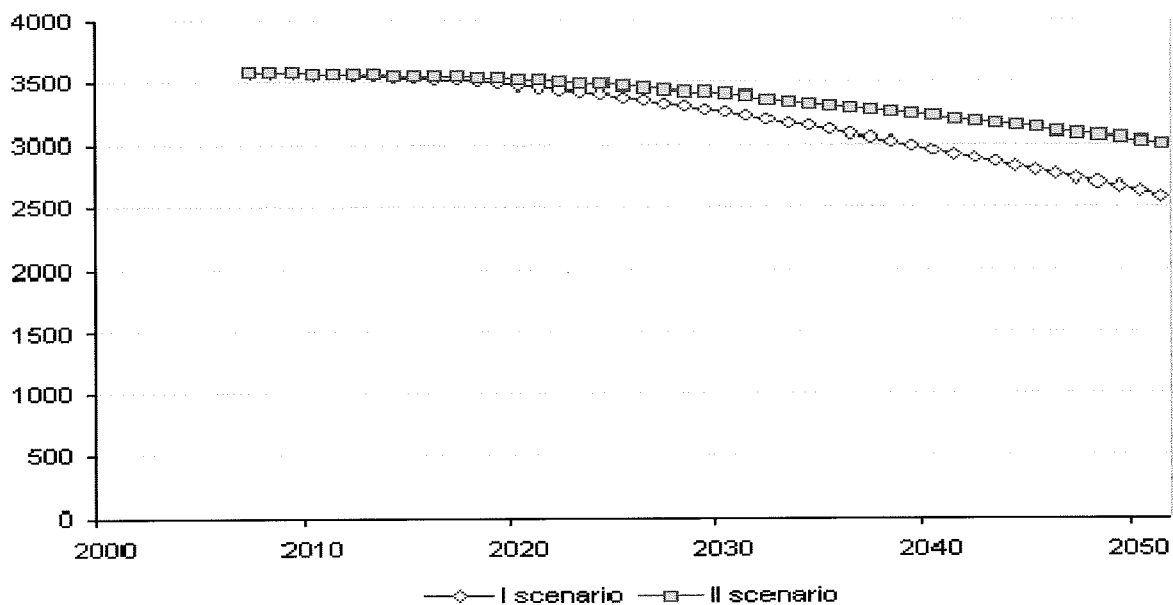
³¹ <http://www.pixinfly.com/ro/country-ro.html>

Πίνακας-1.18. Βασικές παράμετροι και αποτελέσματα της διαμόρφωσης των προοπτικών της δημογραφικής ανάπτυξης της Δημοκρατίας της Μολδαβίας

Δείκτες	2005		2025		2050	
	Σενάριο 1	Σενάριο 2	Σενάριο 1	Σενάριο 2	Σενάριο 1	Σενάριο 2
Συνολικός αριθμός πληθυσμού, (πρόσωπα θορίου)	3589.9	3589.9	3354.7	3456.7	2593.6	3004.0
Ο πληθυσμός (%):						
Νεώτερος η αρτιμελής ηλικία	19.4	19.4	16.4	16.7	13.5	14.1
Αρτιμελής ηλικία	64.3	64.3	60.4	59.7	50.0	47.9
Παλαιότερος η αρτιμελής ηλικία	16.3	16.3	23.1	23.6	36.5	38.0
Συνοπτικός συντελεστής ποσοστού γέννησης	1.23	1.23	1.3	1.4	1.4	1.6
Υπολογιζόμενη διάρκεια ζωής στη γέννηση (έτη)						
άτομα	64.6	64.6	67.0	69.0	69.0	74.0
γυναίκες	72.5	72.5	74.0	76.0	76.0	80.0
Μετανάστευση (αύξηση ετησίως ανά άτομο)	-3.6	-3.6	-6.0	-2.0	-6.0	0,0

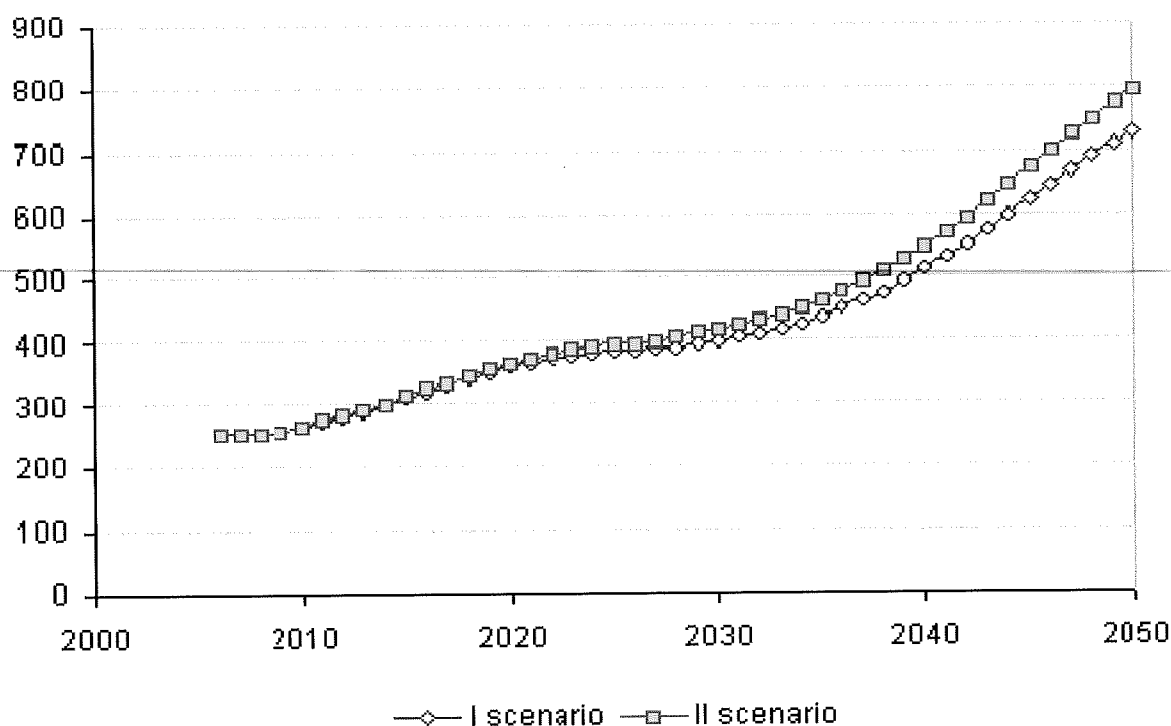
Πηγή: Υπουργείο εργασίας, κοινωνικής προστασίας και οικογένειας.

Εικόνα 1.12. Σύγκριση των δημογραφικών σεναρίων: Εξέλιξη πληθυσμού (σε χιλιάδες)

Πηγή: Υπουργείο εργασίας, κοινωνικής προστασίας και οικογένειας.

Εικόνα 1.13. Σύγκριση των δημογραφικών σεναρίων: Δείκτης Εξάρτησης Ηλικιωμένων.

Πηγή: Υπουργείου εργασίας, κοινωνικής προστασίας και οικογένειας.

1.3. Η ΜΟΛΔΑΒΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Το πλούσιο μαύρο χώμα της Μολδαβίας κάνει τη γεωργία τη βάση της οικονομίας της- καλύπτει για 75% του γεωργικού εδάφους. Τα προϊόντα όπως το μολδαβικό κρασί θα μπορούσαν ενδεχομένως να γίνουν σημαντικά στοιχεία εξαγωγής.

Τα τρόφιμα και τα γεωργικά προϊόντα αποτελούν περίπου ένα δεύτερο των εξαγωγών, ενώ οι κύριες εισαγωγές είναι καύσιμα, ηλεκτρική ενέργεια, και ορυκτά προϊόντα.

Η κυρία βιομηχανική παραγωγή περιλαμβάνει την επεξεργασία τροφίμων, τους τάπητες, και τις εγχώριες συσκευές³².

Εντούτοις, το ευχάριστο κλίμα, οι πόλεις του ιστορικού δέκατου τρίτου και δέκατου τέταρτου αιώνα, και η αφθονία αμπελώνων, θα μπορούσαν να είναι η βάση για μια ενδεχομένως αναπτυγμένη βιομηχανία τουριστών, που υποθέτει ένα ειρηνικό ψήφισμα στις τρέχουσες εθνικές διαφωνίες.

³²
<http://mpsfc.gov.md>

Στην περίοδο ανεξαρτησίας της ΔΜ ο οικονομικός τομέας έχει δοκιμάσει επίσης από έντονες διακυμάνσεις. Η Μολδαβία αναγκάστηκε ουσιαστικά να εισαγάγει το νόμισμά της, το LEU (τέλος του 1993), αφότου πραγματοποιήθηκε η νομισματική μεταρρύθμιση στη Ρωσία (Μάρτιος, 1993)³³.

Ο σημαντικότερος πόρος της χώρας και το κυριότερο συγκριτικό της πλεονέκτημα είναι το χαμηλού κόστους και υψηλής εξειδίκευσης εργατικό της δυναμικό (τόσο στον αγροτικό τομέα, όσο στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες).

Αν και είναι μια από τις φτωχότερες χώρες της Ευρώπης, στερούμενη φυσικών πόρων, αλλά με μεγάλες δυνατότητες γεωργικής παραγωγής και εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, (το 75% του πληθυσμού ζει με λιγότερα από 1 δολ. την ημέρα). Αρχικός Ιούνιος 2007 ο ελάχιστος μισθός για τους δημόσιους υπαλλήλους - 400 MDL (32 Δολ ΗΠΑ).

Ο μέσος μηνιαίος μισθός το 2007 αποτέλεσε 1783 MDL ή περίπου 145 Δολ ΗΠΑ (23% υψηλότερος απ'ό,τι το 2006).

Επιβιώνει σήμερα κυρίως χάρη στα εμβάσματα που αποστέλλουν οι Μολδαβοί (1 εκατ. περίπου) που εργάζονται στο εξωτερικό (εκτιμάται ότι θα ξεπεράσουν τα 600 εκατ.\$ το 2005, ενώ ανήλθαν 317,76 εκατ.\$ το 2003) αλλά και στις εξαγωγές των αγροτικών προϊόντων και κυρίως των κρασιών της³⁴.

Η δημοσιονομική απόδοση βελτιώθηκε συνεπεία της συνετής φορολογικής πολιτικής της κυβέρνησης, που κατόρθωσε να παρουσιάσει πλεονάσματα στους προϋπολογισμούς των ετών 2003, 2004 με τη τάση αυτή να συνεχίζεται και το 2005, διευκολύνοντας έτσι καθοριστικά τη εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους.

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις συνεχίζουν την αυξητική τους πορεία, ήδη από το 2004, αλλά παραμένουν ακόμη σε χαμηλό επίπεδο σε σχέση με τις ανάγκες της εγχώριας οικονομίας. Το γενικότερο επιχειρηματικό περιβάλλον, η συνεχιζόμενη κρατική ανάμειξη στη επιχειρηματική και επενδυτική δραστηριότητα και ο βραδύς ρυθμός των ιδιωτικοποιήσεων αποθαρρύνουν την υλοποίηση μεγάλων επενδυτικών σχεδίων.

Ο τραπεζικός τομέας αναπτύσσεται αλλά ακόμη δεν είναι σε θέση να υποστηρίξει, όπως θα έπρεπε, την εγχώρια επιχειρηματικότητα³⁵.

³³ <http://www.mec.md>

³⁴ <http://www.migrationdrc.org>

³⁵ <http://economie.moldova.org/>

Η διαφθορά, που βέβαια δεν είναι μολδαβικό φαινόμενο, διατρέχει όλα τα επίπεδα της διακυβέρνησης και σίγουρα παρακωλύει περαιτέρω τη δημιουργία ελκυστικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Πάντως η Μολδαβία κατά τη διάρκεια τους 2005 σημείωσε αρκετή πρόοδο στη μεταρρυθμιστική πορεία της οικονομίας της. Απελευθερώθηκε σε σημαντικό βαθμό η εμπορική δραστηριότητα, καθώς καταργήθηκαν χρονοβόρες και δαπανηρές διοικητικές διαδικασίες καταχώρησης, αδειοδότησης, φορολόγησης³⁶.

Πρόοδος σημειώθηκε και στο τομέα των τηλεπικοινωνιών, ο οποίος απελευθερώθηκε πλήρως. Παρά τις βελτιώσεις αυτές, σε αρκετούς τομείς απαιτείται εντατικοποίηση των προσπαθειών. Ο ρυθμός των ιδιωτικοποιήσεων παραμένει εξαιρετικά αργός τα τελευταία τρία χρόνια, ιδιαίτερα σε νευραλγικούς κλάδους, όπως οι επιχειρήσεις διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, οι οινοποιίες, τα έργα υποδομών (ιδιαίτερα στους δήμους), όπου οι επιχειρηθείσες ιδιωτικοποιήσεις δεν κατέστησαν δυνατές, λόγω αδυναμίας προσέλκυσης επαρκούς επενδυτικού ενδιαφέροντος.

1.4. Τρέχουσα μακροοικονομική κατάσταση

Στο στάδιο της διαμόρφωσης πρόβλεψης ανάπτυξης συνταξιοδοτικών συστημάτων πρέπει να ληφθούν υπόψη οι μακροοικονομικοί και δημογραφικοί δείκτες, που ασκούν ιδιαίτερη επίδραση στην ανάπτυξη αυτού του συστήματος³⁷.

Οι κύριοι δείκτες, που περιγράφουν τη μακροοικονομική κατάσταση στη χώρα είναι:

- το ποσοστό αύξησης του ΑΕΠ,
- του πληθωρισμού,
- των αμοιβών,
- των δεικτών απασχόλησης κ.λπ.

Στη μεταβατική περίοδο οι μακροοικονομικοί δείκτες χαρακτηρίζονται από την ασταθή συμπεριφορά.

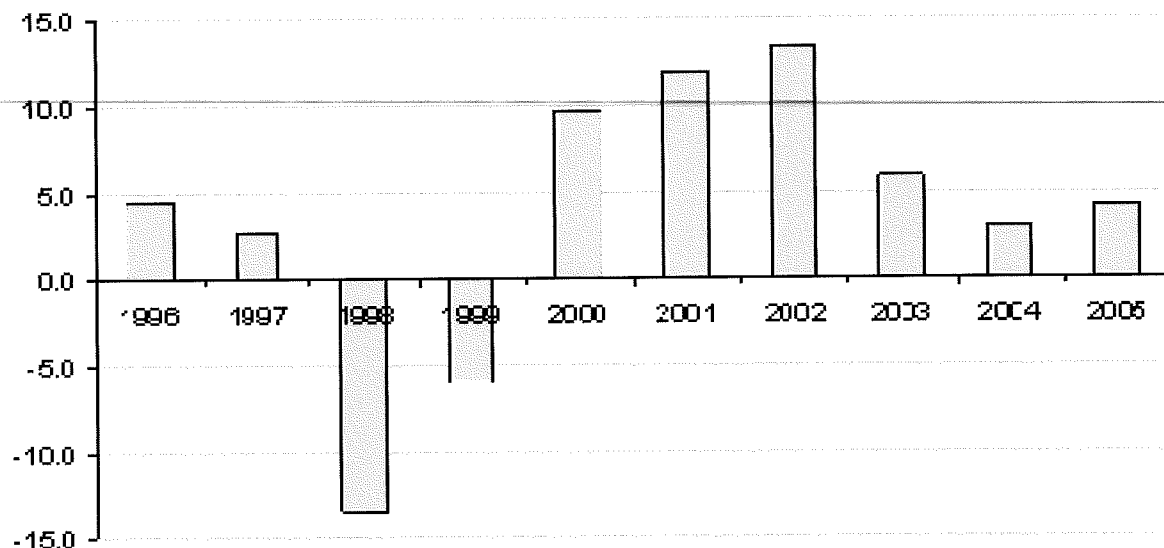
³⁶ <http://economie.moldova.org/>

³⁷ Gutsu Ion T. "Ekonomika perekhodnogo perioda", Chişinău: 1999, p.123-147.
Language: Russian

Αυτό μπορούμε να το δούμε στις *εικόνες 1.14-1.16*, που παρουσιάζουν τα στοιχεία όσον αφορά τα πραγματικά ποσοστά αύξησης του ΑΕΠ, τις αμοιβές και τις αλλαγές των ποσοστών πληθωρισμού στη Μολδαβία για την πρόσφατη δεκαετία.

Εικόνα 1.14.

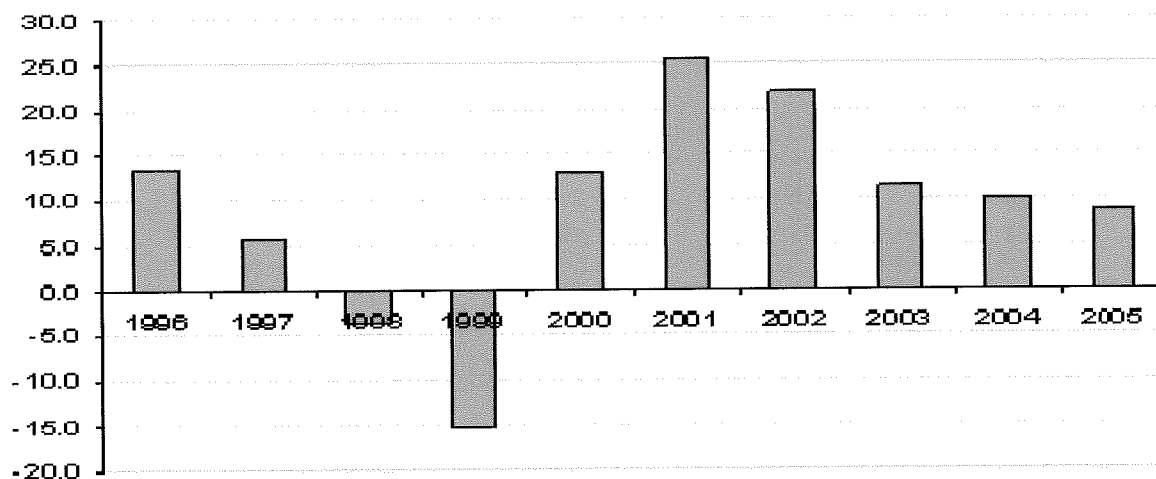
Πραγματικά ποσοστά αύξησης ΑΕΠ, %.

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών της Δημοκρατίας της Μολδαβίας

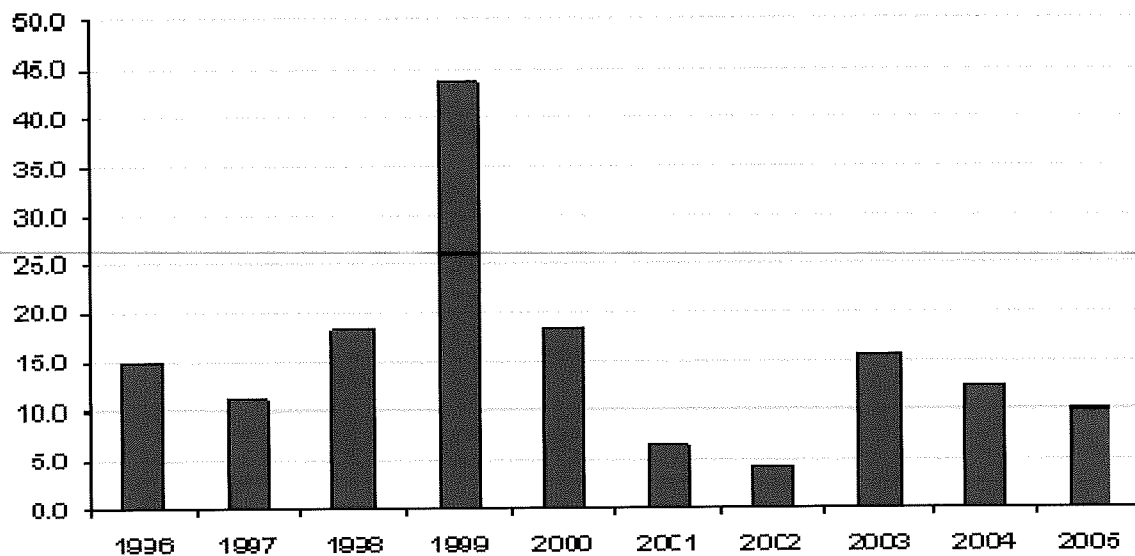
Εικόνα 1.15.

Ποσοστά της αύξησης πραγματικών αμοιβών, %.

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών της Δημοκρατίας της Μολδαβίας

Εικόνα 1.16. Ετήσιο επίπεδο πληθωρισμού.

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών της Δημοκρατίας της Μολδαβίας

Τα στοιχεία αυτά καταδεικνύουν ότι η περίοδος 1996-2005 χαρακτηρίστηκε από τα ασταθή ποσοστά ανάπτυξης των εξεταζόμενων μακροοικονομικών δεικτών. Σε αυτήν την σχέση δεν είναι παράνομο για να χρησιμοποιήσει τη δυναμική της ανάπτυξης αυτών των δεικτών για τη δημιουργία των μακροοικονομικών τάσεων για μια μακροπρόθεσμη προοπτική.

Υπό αυτούς τους όρους για τη διαμόρφωση των διαδικασιών συνταξιοδοτικών συστημάτων στη μακροπρόθεσμη προοπτική, δημιουργία των σεναρίων για την ανάπτυξή του, πρόκειται σωστότερα να χρησιμοποιήσει τις επίσημες κυβερνητικές μακροοικονομικές προβλέψεις ή την εμπειρία των χωρών με μια σταθερή οικονομία³⁸.

Ένας άλλος δείκτης, που να ασκήσει σοβαρή επίδραση στα αποτελέσματα της πρόβλεψης της ανάπτυξης συνταξιοδοτικών συστημάτων είναι το μέγεθος των συνεισφορών κοινωνικής ασφάλειας. Το πρόγραμμα της ανάπτυξης μέσος-όρου της ΔΜ προβλέπει μια ορισμένη ανακατανομή του φορτίου σχετική με την πληρωμή συνεισφορών κοινωνικής ασφάλειας μεταξύ του εργαζομένου και του εργοδότη³⁹.

³⁸ Carașciuc L., Obreja E., Popovici T. and Mandru V.: "Moldova Country Review - An Overview of Social, Political and Economic Conditions and Development Cooperation Activities". 2003, p.42-45.

³⁹ www.registru.md

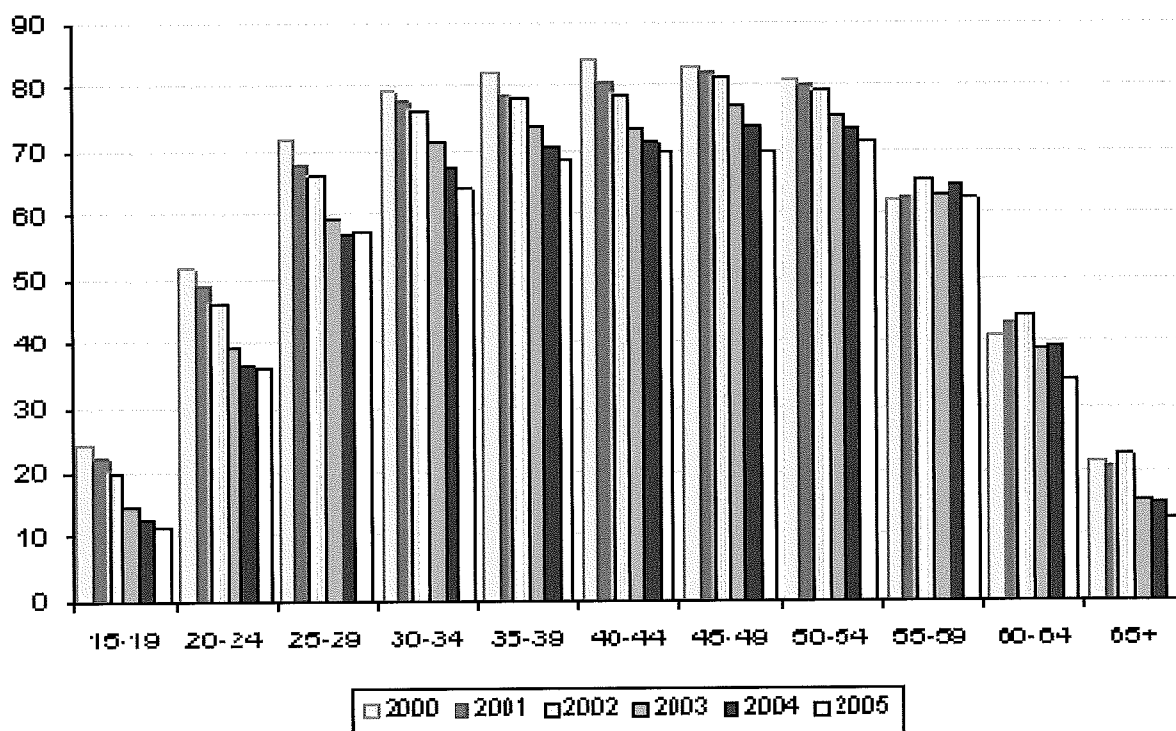
1.5. Το Εργατικό Δυναμικό

Το μέγεθος του εργατικού δυναμικού και οι συνιστώσες του:

- *το ποσοστό απασχόλησης* και
- *η ανεργία*, είναι οι δυο βασικοί παράγοντες, που καθορίζουν την εξέλιξη του εθνικού συνταξιοδοτικού συστήματος, δεδομένου ότι καθορίζει τον πιθανό αριθμό πληρωτών των συνταξιοδοτικών συνεισφορών και ως αποτέλεσμα πολλοί οικονομικοί δείκτες του συνταξιοδοτικού συστήματος⁴⁰.

Το εργατικό δυναμικό στη Μολδαβία το 2005 ήταν 1422.3 χιλιάδες άτομα ενώ στα τελευταία πρόσφατα επτά έτη (από το 1999) είχε μια τάση να μειωθεί. Γενικά για αυτήν την περίοδο το μέγεθος του εργατικού δυναμικού μειώθηκε, κατά 15.4%. Η διάρθρωση του εργατικού δυναμικού κατά ηλικίες στη Μολδαβία είναι παρόμοια με τα αντίστοιχα σχεδιαγράμματα των αναπτυγμένων χωρών. Εντούτοις, πρέπει να αναφερθεί - το χαμηλότερο επίπεδο εργατικού δυναμικού μεταξύ της νεολαίας στην ηλικία μέχρι 24. Σύμφωνα με τα στοιχεία ILO στις βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες το 51.5% του εργατικού δυναμικού αποτελείται από αυτή την ηλικία, ενώ στη Μολδαβία μόνο 21.8% τη χρονιά 2005. Η διάρθρωση του εργατικού δυναμικού κατά ηλικίες στη Μολδαβία πραγματοποιείται αρκετά ομοιόμορφα, που βλέπουμε στην *εικόνα 1.17*.

Εικόνα 1.17. Εξέλιξη του εργατικού δυναμικού κατά ηλικιακές ομάδες

Πηγή: Υπουργείο οικονομικών της Δημοκρατίας της Μολδαβίας

⁴⁰ <http://economie.moldova.org/>

Σχεδόν σε όλες τις ηλικίες (μέχρι 55) στη δεδομένη περίοδο (2000-2005) - πήγε κάτω από 13-16%. Μόνο στην ηλικία 55-59 - παρέμειναν οι ίδιοι. Η μείωση του εργατικού δυναμικού στις συνταξιοδοτικές ηλικίες είναι επίσης εμφανής και εξηγείται από τους φυσιολογικούς λόγους. Εντούτοις, για τους άνδρες αυτή η διαδικασία χαρακτηρίστηκε από τα υψηλότερα ποσοστά: για την περίοδο 2000-2005 - μειώθηκε κατά 12.3%, ενώ των γυναικών - κατά 7.2%. Και για τους άνδρες και για τις γυναίκες είχε επιπτώσεις σχεδόν σε όλες τις ηλικίες. Συμπεραίνουμε ότι στην περίοδο 2000-2005 η Μολδαβία χαρακτηρίστηκε από τη μείωση του εργατικού δυναμικού.

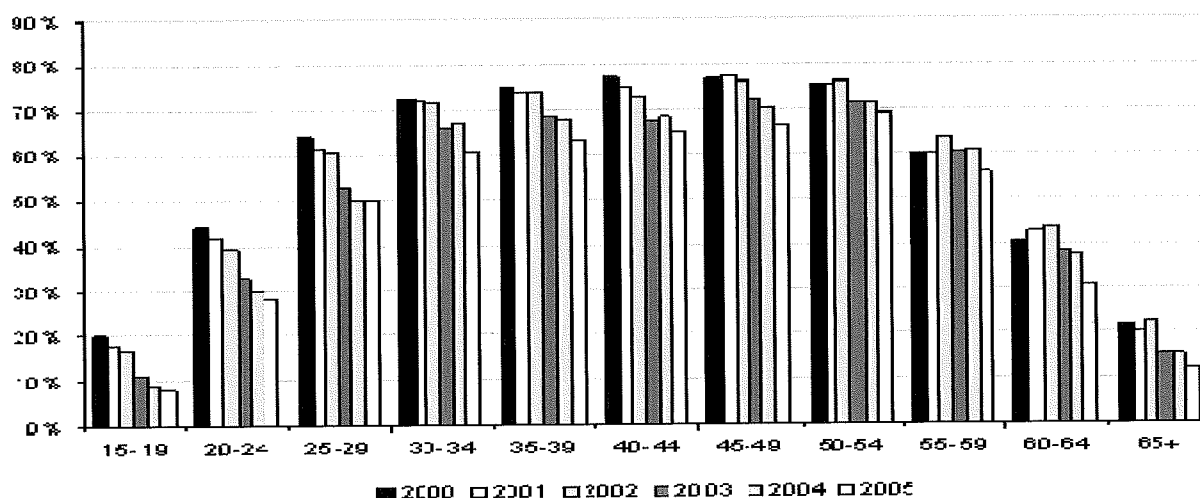
Η σταθερότητα και ακόμη και η ανάπτυξη αυτού του δείκτη στις ηλικίες προ-σύνταξης και πρόωρης σύνταξης συσχετίζονται καταρχήν με την αύξηση της καθιερωμένης ηλικίας συνταξιοδότησης, καθώς επίσης και με το χαμηλό επίπεδο συνταξιοδοτικής ασφάλειας, το οποίο αναγκάζει τους συνταξιούχους για να εργαστεί μετά από τη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδότησης⁴¹.

1.5.1. Απασχόληση

Παρατηρούμε ότι το επίπεδο απασχόλησης στην Μολδαβία, μειώθηκε σημαντικά με τη κατά τη σοβιετική περίοδο και έχει μια τάση να μειωθεί περαιτέρω. Για την περίοδο 2000-2005 ο αριθμός απασχολημένου πληθυσμού πήγε κάτω κατά 17.6%.

Το ποσοστό απασχόλησης μειώθηκε επίσης από 54.8% το 2000 σε 43.3% το 2005 ή κατά 12%. Όσον αφορά στις τάσεις της αλλαγής του επιπέδου απασχόλησης κατά ηλικία, είναι παρόμοιοι με τις τάσεις της αλλαγής του εργατικού δυναμικού, και *είναι εμφανές στην εικόνα 1.18*.

Εικόνα 1.18. Εξέλιξη του επιπέδου απασχόλησης κατά ηλικιακές ομάδες.

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών της Δημοκρατίας της Μολδαβίας

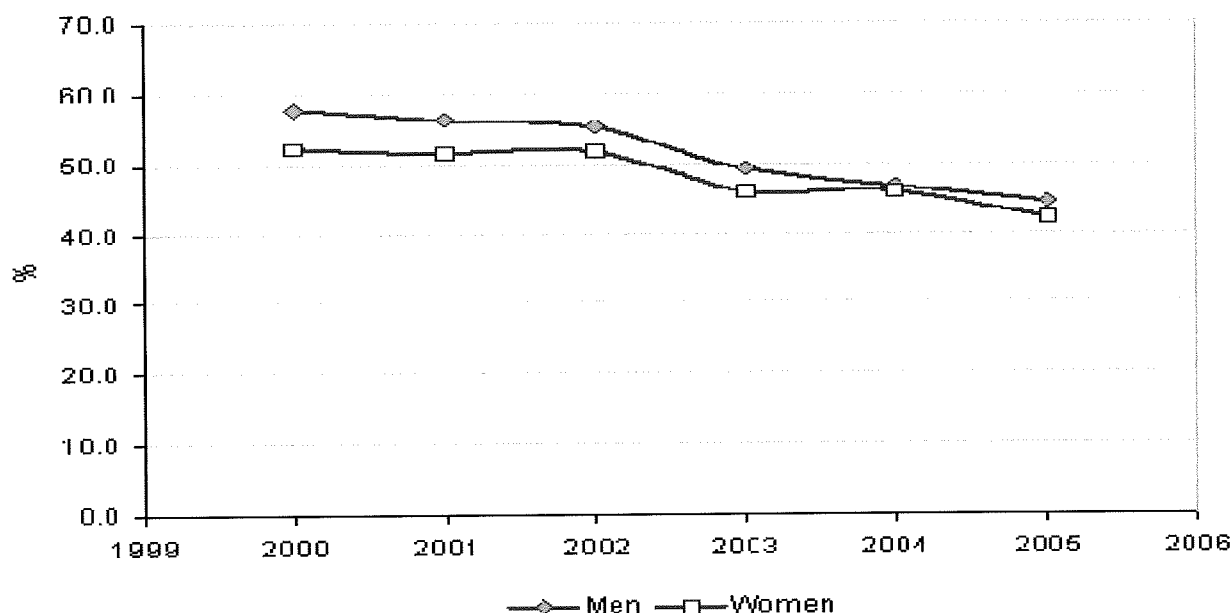
⁴¹ www.bnm.org/romanian/index_ro

Για τη μελετημένη περίοδο η απασχόληση νεολαίας πήγε κάτω από σημαντικότερα: στην ηλικία 15-19 πήγε κάτω κατά 54.9% και στην ηλικία 20-24 - κατά 29.7%. Η απασχόληση μειώθηκε επίσης στην ηλικία από 25-45 έτη. Για τις διαφορετικές ομάδες αυτή η μείωση αποτέλεσε από 14.5% σε 29.5%. Το επίπεδο απασχόλησης μεγάλωσε μόνο στις ηλικίες προ-σύνταξης και πρόωρης σύνταξης. Μετά από 65 το επίπεδο απασχόλησης μειώνεται πάλι αισθητά. Εάν αναλύσουμε την αλλαγή του επιπέδου απασχόλησης πληθυσμών κατά φύλο, μια ιδιαίτερη μείωση παρατηρούμε για τους άνδρες.

Το 2000-2005 το επίπεδο απασχόλησης των ανδρών πήγε κάτω κατά 13.2%, ενώ επίπεδο των γυναικών - κατά 10.1%. Αυτό οδήγησε στο γεγονός ότι το 2005 η απασχόληση των ανδρών και των γυναικών ήταν σχεδόν η ίδια (βλ. *εικόνα 1.19*). Ο κύριος λόγος είναι πιθανώς διαδικασίες μετανάστευσης, οι οποίες είχαν επιπτώσεις περισσότερο στους άνδρες.

Εικόνα 1.19.

Εξέλιξη του επιπέδου απασχόλησης των ανδρών και των γυναικών, %

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών της Δημοκρατίας της Μολδαβίας

Στη Μολδαβία το επίπεδο "μη-μισθωτών εργαζομένων" μεταξύ του απασχολημένου πληθυσμού είναι πολύ υψηλό. Αποτελούν περίπου το 36.0%: άνδρες - 37.1% και γυναίκες - 35.0%, Παραδείγματος χάριν, στη Ρωσία το 2004 μόνο 6.8% των εργαζομένων ήταν μισθωτοί.

Πρόκειται να αναφερθεί ότι για το υποχρεωτικό σύστημα συνταξιοδοτικής ασφάλειας η πλειοψηφία των "μη- μισθωτών εργαζομένων" αντιπροσωπεύει ένα προβληματικό ενδεχόμενο, δεδομένου ότι είναι πολύ δύσκολο να αξιολογηθεί η φορολογήσιμη βάση τους και η διαδικασία της συλλογής συνεισφορών⁴².

⁴² <http://economie.moldova.org/>

Αυτό συνεπάγεται ένα χαμηλό επίπεδο συλλογής εισφορών. Για αυτές τις κατηγορίες οι συνεισφορές καθιερώνονται, καταρχήν, τις σταθερές πληρωμές, χορηγώντας το δικαίωμα στην ελάχιστη σύνταξη κρατικής κοινωνικής ασφάλειας.

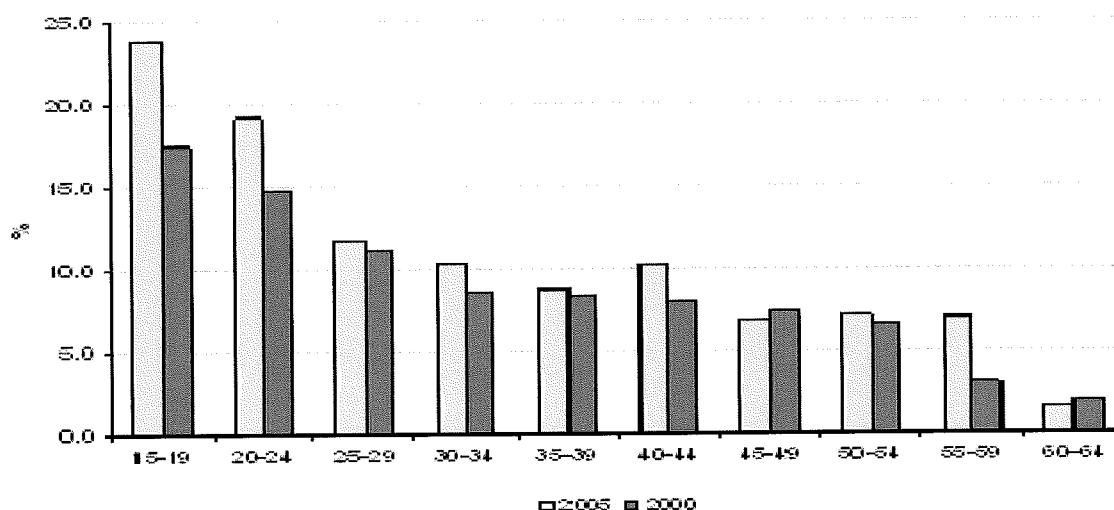
Η πολυάριθμη κατηγορία ελεύθερων επαγγελματιών στη Μολδαβία αντιπροσωπεύεται κυρίως όχι από τα πρόσωπα, επιχειρηματικό πνεύμα άσκησης, αλλά από τα πρόσωπα που δεν έχουν μια σταθερή θέση στην αγορά εργασίας και αναγκάζεται να βρει μια εργασία προκειμένου να υπάρξουν οποιαδήποτε εισοδήματα.

1.5.2. Ανεργία

Σύμφωνα με τη νομοθεσία της ΔΜ η περίοδος που ο ασφαλισμένος παίρνει επίδομα ανεργίας ανάλογα με το μήκος της ασφαλισμένης προϋπηρεσίας. Εντούτοις, αυτό το μήκος της υπηρεσίας θα εξεταστεί εάν για αυτήν την περίοδο οι αντίστοιχες συνεισφορές καταβλήθηκαν. Συγχρόνως η διαταγή της χρηματοδότησης των περιόδων μη-ασφαλισμένων δεν ρυθμίζεται από το νόμο. Αυτό οδηγεί στο γεγονός ότι οι άνεργοι (που ελπίζουν αυτό είναι προσωρινό) δεν συμμετέχουν στο σύστημα συνταξιοδοτικής ασφάλειας.

Το 2005 στη Μολδαβία υπήρξαν 132.9 χιλιάδες άνεργοι, αλλά γενικά το επίπεδο συνολικής ανεργίας δεν ήταν μεγάλο και αποτέλεσε το 9.7% του εργατικού δυναμικού. Δυστυχώς, η επαναδραστηριοποίηση της οικονομίας συγκεκριμένη για την τρέχουσα- Μολδαβία, επηρεασθείς από καμιά άποψη στις παραμέτρους της απασχόλησης πληθυσμών. Εάν και τα τελευταία έξι χρόνια ο αριθμός ανέργων μειώθηκε ελαφρώς (κατά τα 7.2 χιλιάδες άτομα ή 5.1%), το επίπεδο ανεργίας μεγάλωσε κατά 1.2%. Αυτή η διαδικασία είχε επιπτώσεις σχεδόν σε όλες τις ομάδες ηλικίας που θα μπορούμε να δούμε στην εικόνα 1.20.

Εικόνα 1.20. Εξέλιξη του επιπέδου ανεργίας κατά ηλικιακές ομάδες

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών της Δημοκρατίας της Μολδαβίας

Εάν αναλύστε το σχεδιάγραμμα ηλικίας ανεργίας, θα μπορούσε να διαπιστωθεί ότι έχει επιπτώσεις κυρίως στη νεολαία ηλικίας μέχρι 24 και επίσης τα πρόσωπα της προ-συνταξιοδοτικής ηλικίας: από 55 έως 60 έτη. Το επίπεδο ανεργίας νεολαίας ήταν το 2005 περίπου 20.6% σχεδόν δύο φορές υψηλότερο από το επίπεδο ανεργίας πληθυσμού στις πιο προχωρημένες ηλικίες. Όλο αυτό "αναβάλλει" το συνυπολογισμό της νεολαίας στον αριθμό συμμετεχόντων στο υποχρεωτικό ασφαλιστικό σύστημα κρατικής σύνταξης⁴³.

1.6. Ανάπτυξη της βασικής πρόβλεψης

Για την περίοδο 2005-2050 το ανεξάρτητο κέντρο αναλογιστών έκανε την αξιολόγηση των κύριων μακροοικονομικών δεικτών, για τις χώρες με μια σταθερή οικονομία. Αυτές οι υποθέσεις σεναρίου έβαλαν βάσει της βασικής πρόβλεψης⁴⁴. Ο πίνακας 1.19, παρουσιάζει τα αποτελέσματα της διαμόρφωσης.

Πίνακας-1.19. Μακροοικονομικοί δείκτες για το 2005 - 2050

Δείκτες	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2020	2030	2040	2050
ΑΕΠ, mln. lei	36800	43000	49300	56000	63300	71328	198010	399890	613838	912131
Πραγματικά ποσοστά αύξησης ΑΕΠ, %	7.1	6.5	6.0	6.0	6.0	5.8	4.3	2.8	2.0	2.0
Πληθωρισμός .%	11.9	9.9	9.0	7.6	7.0	6.5	4.7	2.9	2.0	2.0
Μέσος μισθός, lei	1.319	1.650	2.015	2.420	2.860	3.322	11.126	23.062	36.854	54.764
Ποσοστά πραγματικής αύξησης .% μισθών	13.1	14.0	12.9	12.1	10.8	9.1	6.5	3.1	2.3	2.0
LRF, mln. lei	10500	12400	14800	17400	20500	23594	79204	159956	245535	364852
Αριθμός οικονομικά δραστήριου πληθυσμού, πρόσωπα θορίου	1.422	1.428	1.441	1.454	1.467	1.478	1.491	1.418	1.301	1.106
Αριθμός υιοθετημένος, ανά άτομο	1.319	1.324	1.336	1.349	1.361	1.372	1.393	1.327	1.221	1.040

Πηγή: Υπουργείο οικονομικών της Δημοκρατίας της Μολδαβίας

*Σε αυτήν την περίπτωση το επίπεδο απασχόλησης καθορίζεται σε σχέση με όλο τον πληθυσμό.

⁴³ <http://www.reporter.md>

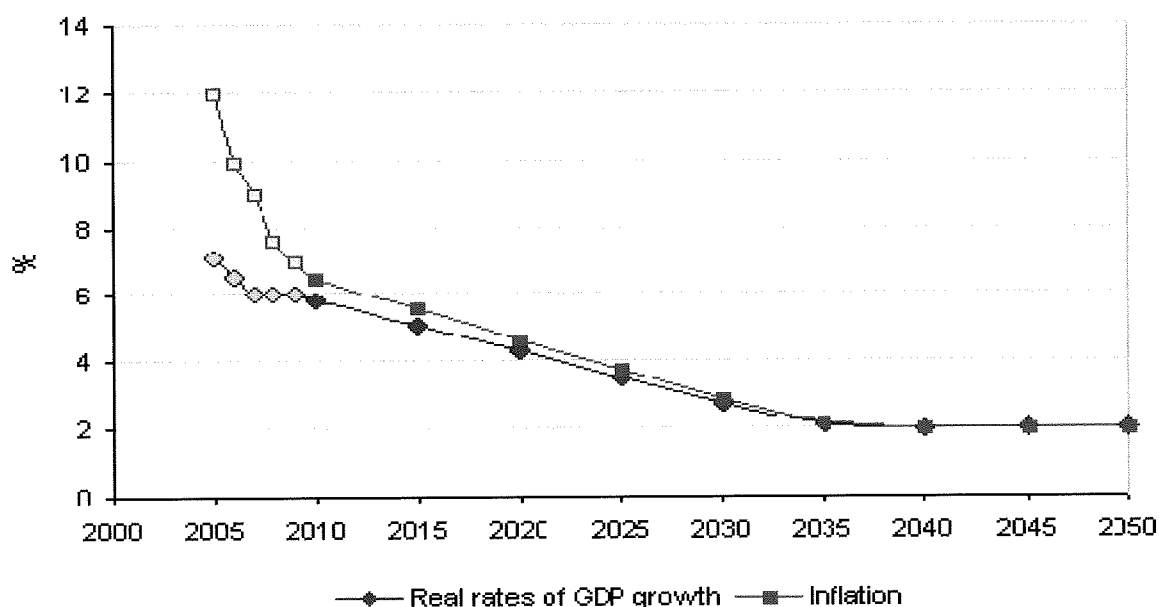
⁴⁴ Υπουργείο εργασίας και κοινωνικής προστασίας. *World Bank (2007), *Moldova: Moving to a Market Economy*, WB Country Study, Washington D.C.

Όπως αναφέρθηκε η επίσημη μακροοικονομική πρόβλεψη προβλέπει αρκετά υψηλά ποσοστά αύξησης ΑΕΠ για τα επόμενα τέσσερα έτη, αυτό είναι φυσικά, από μολδαβικά "overpasses" οικονομίας η περίοδος στασιμότητας και εισάγει την περίοδο οικονομικής ανάπτυξης.

Η βασική πρόβλεψη υποθέτει ότι αυτά τα ποσοστά θα μπορούσαν να διατηρηθούν μέχρι το 2010 και έπειτα βαθμιαία να μειωθούν μέχρι το έτος του 2030 και να σταθεροποιηθεί κατά 2.0% ετησίως. Σύμφωνα με την πρόβλεψη, ο πληθωρισμός πρέπει να έχει την ίδια συμπεριφορά. Μέχρι το 2010 τα ποσοστά αύξησής του θα υπερβούν τα ποσοστά αύξησης ΑΕΠ και θα διαμορφωθούν 9.0% (το 2007) σε 6.5% (το 2010). Κατόπιν θα φτάσουν πιο κοντά στα ποσοστά αύξησης ΑΕΠ και θα αποτελέσουν 4.7% και 2.9% το 2020 και, αντίστοιχα, το 2030.

Η δυναμική της ανάπτυξής τους παρουσιάζεται στην εικόνα 1.21.

Εικόνα 1.21. Προβλέψεις των ποσοστών αύξησης ΑΕΠ και πληθωρισμού.

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών της Δημοκρατίας της Μολδαβίας

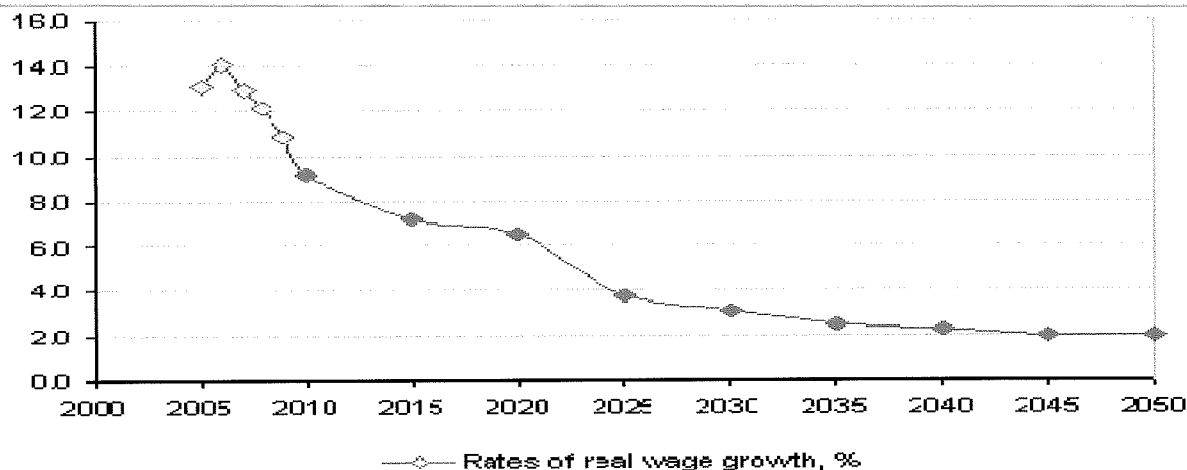
Ιδιαίτερη προσοχή στην ανάπτυξη πρόβλεψης δόθηκε στα ποσοστά αύξησης μισθών⁴⁵. Τώρα ο μέσος μισθός στη ΔΜ παραμένει πίσω αρκετά από το μέσο μισθό στις αναπτυγμένες χώρες. Έτσι, το 2005 αποτέλεσε 1319 λει ή 105\$ σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου οικονομικών. Πρέπει να αναφερθεί ότι ο μισθός είναι η βασική πηγή εισοδηματικού μέρους του προϋπολογισμού συνταξιοδοτικών συστημάτων και η αποδοτικότητα του συστήματος που λειτουργεί εξαρτάται από το ποσοστό της ποσού και αύξησης. Σε αυτήν την σχέση, είναι προφανώς ότι η πρόβλεψη αναμένει στα πρώτα έτη τα αρκετά υψηλά ποσοστά πραγματικής αύξησης μισθών. Στο μέλλον, θα μπορούσε να αναμένεται τη βαθμιαία μείωση των ποσοστών αυτής της αύξησης δεικτών και περαιτέρω σταθεροποίησής του.

⁴⁵ <http://economie.moldova.org/>

Η πρόβλεψη σεναρίου υποθέτει ότι η σταθεροποίηση θα πραγματοποιηθεί μετά από το 2040 στο επίπεδο 2%. Γενικά, για την προβλεπόμενη περίοδο (2005-2050), σύμφωνα με αυτές τις υποθέσεις, ο πραγματικός μισθός θα μεγαλώσει από περίπου εννέα φορές.

Η εικόνα 1.22., αντιπροσωπεύει μια γραφική παράσταση απεικονίζοντας τα προβλεπόμενα ποσοστά πραγματικής αύξησης μισθών.

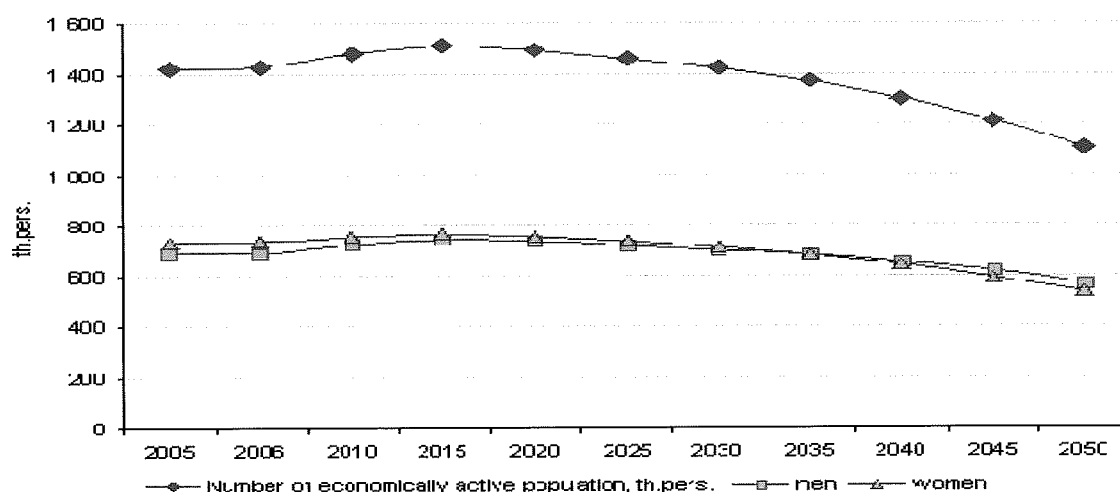
Εικόνα 1.22. Προβλέψεις των ποσοστών αύξησης πραγματικών αμοιβών

Πηγή: Υπουργείο οικονομικών της Δημοκρατίας της Μολδαβίας

Σε μια σταθερή οικονομία το επίπεδο εργατικού δυναμικού αλλάζει ασήμαντα. Για τη ΔΜ ο πιο αποδεκτός είναι η πρώτη παραλλαγή, δεδομένου ότι η αστάθεια της μακροοικονομικής κατάστασης παρήγαγε επίσης την αστάθεια της αγοράς εργασίας. Η αναπτυγμένη βασική παραλλαγή της πρόβλεψης του εργατικού δυναμικού της Μολδαβίας **παρουσιάζεται στην εικόνα 1.23.**

Εικόνα 1.23. Πρόβλεψη της εξέλιξης του εργατικού δυναμικού.

Πηγή: Υπουργείο οικονομικών της Δημοκρατίας της Μολδαβία

Είναι βασισμένο στην υπόθεση ότι η δυναμική της θα καθοριστεί αποκλειστικά από τις δημογραφικές παραμέτρους. Η μείωση του επιπέδου συμμετοχής νεολαίας στην οικονομία θα σταματήσει και το επίπεδο συμμετοχής των ομάδων γηρατειών δεν θα αυξηθεί.

Η επιλεγμένη δημογραφική πρόβλεψη υποθέτει τη μείωση του αριθμού πληθυσμού της ΔΜ κατά τη διάρκεια ολόκληρης της περιόδου πρόβλεψης. Εντούτοις, ο αριθμός εργατικού δυναμικού θα αυξηθεί ελαφρώς: μέχρι το 2015 κατά περίπου 5.8%. Μέχρι το τέλος της περιόδου πρόβλεψης θα μειωθεί κατά 317 χιλιάδες άτομα ή 22.3%. Πρόκειται να αναφερθεί ότι η προσεχής αύξηση του αριθμού εργατικού δυναμικού ρυθμίζεται κυρίως από την επιρροή της επίδρασης ομάδων, η οποία θα σταματήσει το 2014.

Η αλλαγή του αριθμού ανδρών και γυναικών επαναλαμβάνει τις κοινές τάσεις της αλλαγής του αριθμού εργατικού δυναμικού.

Γενικά, από το 2005 ως το 2050 ο αριθμός ανδρών θα μειωθεί - 17.6%, ενώ οι γυναίκες - 26.6%. Σαν αποτέλεσμα στο τέλος της περιόδου πρόβλεψης ο αριθμός ανδρών θα υπερβεί ελαφρώς τον αριθμό γυναικών στο επίπεδο εργατικού δυναμικού, ενώ στην αρχή της περιόδου πρόβλεψης υπήρξε μια αντίστροφη κατάσταση.

1.7. ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ Ε.Ε-ΜΟΛΔΑΒΙΑ

Η μελλοντική οικονομική ανάπτυξη της Μολδαβίας είναι ένα σημαντικό ζήτημα λόγω συνεχής επέκτασης της ΕΕ. **Η Μολδαβία**, όπως άλλες χώρες του πρώην σοβιετικού μπλοκ, είναι τελικά πιθανό να θελήσει να προσχωρήσει στην ΕΕ και αντιμετωπίζει τώρα η επιλογή του οικονομικού προτύπου που θα επέτρεπε - για να περιορίσει τη δυσκολία της μετάβασης στο οικονομία της αγοράς. Η ΕΕ, με τη σειρά της, θα επιθυμούσε να εξασφαλίσει τη σταθερότητα και την οικονομική ανάπτυξη της στα ανατολικά σύνορα. Η οικονομική ανάπτυξη, μεταξύ άλλων οφελών, θα μείωνε το χάσμα στη διαβίωση των χωρών στα σύνορα της ΕΕ και κατά συνέπεια την παράνομη μετανάστευση και κίνηση μέσω των συνόρων της ⁴⁶.

Οι σημαντικότεροι λόγοι για ξένες άμεσες επενδύσεις στην Μολδαβία είναι ένα καλό κλίμα επένδυσης και διαθεσιμότητα φτηνής και ειδικευμένης εργασίας. Υπάρχει επίσης παρελθόν προηγμένης βιομηχανικής παραγωγής από τις προηγούμενες σοβιετικές αμυντικές βιομηχανίες. Αυτό μπορεί να μετατραπεί στη βάση για την ανάπτυξη των βιομηχανιών υψηλής τεχνολογίας όπως ηλεκτρονική και τηλεπικοινωνίες.

⁴⁶ <http://www.eurojournal.org>

Η ΕΕ ενδιαφέρεται για τη Μολδαβία κυρίως λόγω της απειλής που αυτή η χώρα μπορεί να θέσει την ασφάλεια των μελλοντικών νοτιοανατολικών περιχώρων της ένωσης. Αυτή η ανησυχία για σοβαρή αστάθεια της Μολδαβίας, και ειδικά από την ύπαρξη του διασπαστικού κινήματος στην Transnistria, η οποία εμπλέκεται σε διάφορες παράνομες ή ημι-νομικές επιχειρήσεις και παρέχει ένα φρούριο στο έγκλημα⁴⁷.

Η Μολδαβία γεωγραφική και πολιτική είναι μέρος της νοτιοανατολικής ευρωπαϊκής περιοχής και υποστήριξε έντονα την πρωτοβουλία της ΕΕ να δημιουργήσει σύμφωνο σταθερότητας στη νοτιοανατολική Ευρώπη. Η κρατική ασφάλεια, η πολιτική σταθερότητα και η βιώσιμη ανάπτυξη είναι οι κύριοι στόχοι της διασυννοριακής συνεργασίας κάθε χώρας, η κυβέρνηση εντούτοις, αν και τα πρώτα βήματα στη σωστή κατεύθυνση έχουν γίνει ήδη, πρέπει να κάνει πολύ περισσότερα.

1.8. ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΜΟΛΔΑΒΙΑ

Οι σχέσεις της Ελλάδας με την Μολδαβία στηρίζονται στους μακραίωνους ιστορικούς και πολιτιστικούς δεσμούς μεταξύ των δύο λαών και χαρακτηρίζονται από πνεύμα συνεργασίας, φιλίας και αμοιβαίας εμπιστοσύνης.

Οι διμερείς σχέσεις Ελλάδας – Μολδαβίας βρίσκονται σε άριστο επίπεδο και έχουν αναπτυχθεί σταθερά σε όλους τους τομείς από τότε που η Μολδαβία ανακήρυξε την ανεξαρτησία της, μετά την κατάρρευση της πρώην Σοβιετικής Ένωσης⁴⁸. Η Ελλάδα συνήψε διπλωματικές σχέσεις με τη Μολδαβία, στις 27 Μαρτίου 1992.

Η Ελλάδα επιθυμεί την προώθηση των διμερών σχέσεων, ιδιαίτερα στον οικονομικό και εμπορικό τομέα. Παράλληλα, παρακολουθεί με ιδιαίτερη προσοχή τις τρέχουσες εξελίξεις στην περιοχή, ευελπιστώντας ότι θα καταστεί δυνατή η δίκαιη και ειρηνική επίλυση του προβλήματος της Υπερδανεισμού και η αποκατάσταση της εδαφικής ενότητας και κυριαρχίας της Μολδαβίας.

Η μολδαβική πλευρά εξέφρασε την ικανοποίησή της για την επιθυμία και ετοιμότητα της ελληνικής κυβέρνησης να προσφέρει αναπτυξιακή βοήθεια στη Μολδαβία στην ευαίσθητη αυτή μεταβατική περίοδο και επεσήμανε συγκεκριμένους τομείς, όπου η βοήθεια αυτή θα μπορούσε και θα ήταν σκόπιμο να διοχετευθεί⁴⁹:

⁴⁷ *Journal article: Strategy for Moldova - "Trade Liberalisation between Moldova and the European Union", Author: A.FRECAUTANU : Chişinău-2005, No: 1 Pages : 42.*

⁴⁸ <http://www.europalibera.org>

⁴⁹ www.greece.kiev.ua, ΑΠΡΙΑΙΟΣ 2009

- ❖ Γεωργία και βιομηχανία τροφίμων.
- ❖ Συνεργασία στο τομέα των μεταφορών και τηλεπικοινωνιών.
- ❖ Συνεργασία σε λοιπούς βιομηχανικούς κλάδους..
- ❖ Συνεργασία στο τομέα του τουρισμού
- ❖ Συνεργασία στο χρηματοπιστωτικό τομέα.
- ❖ Συνεργασία στο τομέα των κατασκευών, της οικολογίας και του περιβάλλοντος.

Η Αρμόδια Δ/ση για τεχνική και αναπτυξιακή βοήθεια υπογράμμισε την αναγκαιότητα δημιουργίας συμβατικού πλαισίου, υπό τη μορφή Διμερούς Συμφωνίας, που θα καλύπτει όλα τα θέματα της αναπτυξιακής συνεργασίας⁵⁰.

1.9. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΩΗΝ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ

Τα διάφορα συστήματα κοινωνικής ασφάλειας των χωρών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης (FSU) έχουν παραγάγει ιδέες σε διάφορα ζητήματα γενικού ενδιαφέροντος για το σχέδιο των ΣΚΑ.

Ο νόμος κρατικής σύνταξης, καθιέρωσε μια αυτόνομη, δομή χρηματοδότησης για τις συντάξεις, χωριστές από τον προϋπολογισμό δημόσιας διοίκησης. Δημιούργησε ένα κοινωνικό Ταμείο στο οποίο οι εργοδότες πληρώνουν ένα ποσοστό της μισθοδοτικής κατάστασης.

Το Ταμείο χρηματοδοτεί τις συντάξεις και τα διάφορα άλλα οφέλη για την ανικανότητα, την ασθένεια και τη μητρότητα. Υπήρξαν διάφορα πιθανά κίνητρα για την καθιέρωση ενός χωριστού κοινωνικού Ταμείου. Το κοινωνικό Ταμείο αποτελείται για τρία ιδρυτικά κεφάλαια⁵¹: το συνταξιοδοτικό Ταμείο, το Ταμείο απασχόλησης, και το Ταμείο κοινωνικής ασφάλειας (SIF).

Το SIF πληρώνει τη παροχή ασθένειας και μητρότητας και συμμετέχουν τα συνδικάτα από τη θέση εργασίας. Η χρηματοδότησή της είναι αρκετά αυτόνομη: οι επιχειρήσεις καταβάλλουν τις συνεισφορές SIF τους σε έναν χωριστό λογαριασμό.

Σε αντίθεση, το Ταμείο απασχόλησης λαμβάνει - έναν καθορισμένο φόρο 1% της μισθοδοτικής κατάστασης, αλλά στην πράξη η χρηματοδότησή του είναι ενσωματωμένο με στο συνταξιοδοτικό Ταμείο.

⁵⁰ www.greece.kiev.ua, ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009

⁵¹ Mikhalev, V (1996), 'Social Security in Russia under Economic Transformation', *Europe-Asia Studies*, Vol 48, No 1, pp.5-25

Το εισόδημα Ταμείων απασχόλησης και συνταξιοδοτικών Ταμείων πηγαίνει στον ίδιο λογαριασμό και το Ταμείο απασχόλησης ρυθμίζεται από το τμήμα απασχόλησης, το οποίο είναι μέσα στο Υπουργείο εργασίας και κοινωνικής προστασία.

Στην καρδιά της μεταρρύθμισης είναι η **διακοπή παροχής** (των διάφορων αγαθών και των υπηρεσιών ελεύθερων ή σε επιδοτούμενες τιμές), των καθολικών επιχορηγήσεων στα βασικά καταναλωτικά στοιχεία και της αντικατάστασής τους με "στοχοθετημένα" παροχή μετρητών.

Οι παροχές αγαθών περιλαμβάνουν τις υγειονομικές υπηρεσίες, την εκπαίδευση, τη μεταφορά, τη στέγαση (συμπεριλαμβανομένων των δαπανών θέρμανσης) και μερικά στοιχεία τροφίμων.

Ενώ οι κυβερνήσεις σε πολλές οικονομίες της αγοράς παρέχουν ή επιχορηγούν μερικές υπηρεσίες και αγαθά, η επιδότηση στο FSU κάλυψε μερικές δαπάνες που δεν θα μπορούσαν να υπερασπιστούν για λόγους δημόσιου αγαθού, αγαθού αξίας ή εξωτερικότητας, και αυτή είναι η εστίαση της μεταρρύθμισης⁵².

Αναγνωρίστηκε ότι οι έντονη άνοδος στις τιμές των βασικών καταναλωτικών αγαθών θα επιδείνωνε το πρόβλημα του χαμηλών βιοτικού επιπέδου και της ένδειας, αλλά πολλοί σχολιαστές υποστήριζαν ότι ήταν αποδοτικό να αντισταθμιστεί αυτό μέσω της κοινωνικής βοήθειας. Με την διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης, οι χώρες που την αποτελούσαν έχουν ακολουθήσει κάπως διαφορετικές πορείες παρά ένα κοινό σύνολο προβλημάτων:

-υψηλός πληθωρισμός,

-χαμηλά εισοδήματα (ιδιαίτερα μόλις εφαρμοστούν οι αντιπληθωριστικές πολιτικές) και συγκρουόμενες αξιώσεις από τις "παλαιές" ασφαλιστικές εξουσιοδοτήσεις και "νέες" πρέπει να βελτιώσει την ελάχιστη εισοδηματική παροχή.

Όπου οι δημοκρατίες **διαφέρουν** είναι στο ιδιαίτερο σύνολο συμμαχιών που μπορεί να διαμορφώσει γύρω από τη διαχείριση του κοινωνικού Ταμείου, το οποίο είναι η κύρια πηγή εισοδήματος για τα οφέλη μετρητών.

Οι ηλικιωμένοι είναι σήμερα μεταξύ των πιο δυσχεστεμένων τμημάτων του μολδαβικού πληθυσμού, πρώτιστα επειδή έπρεπε να φέρουν μερικές από τις δαπάνες της διαδικασίας μεταρρύθμισης, ενώ το προηγούμενο καθεστώς δεν τους ανάγκασε για να επιβαρυνθεί οποιεσδήποτε δαπάνες της μετάβασης⁵³.

Εκτός από τα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα, προκύπτει ένα πολιτικό ζήτημα που περιβάλλει την επίμονη νοσταλγία για το παρελθόν. Ο πληθυσμός της Μολδαβίας ήταν εξοικειωμένος με ορισμένες δομικές εγγυήσεις και πόρους πριν από το 1990.

⁵² *Transition - The First Ten Years - Analysis and Lessons for Eastern Europe and the Former Soviet Union*, The World Bank, 2002

⁵³ www.kyriaki.eu/MOLDOVA/sxeseis_GR_MD.htm Ενημέρωση: Ιούλιος 2007

Εντούτοις, η τρέχουσα περίοδος χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη των νικητών και των ηττημένων. Η καταπολέμηση αυτού του φαινομένου, καθώς επίσης και η περιστολή της ένδειας, παραμένουν όχι μόνο ένα κοινωνικό ή οικονομικό ζήτημα, αλλά ένας πολιτικός παράγοντας επίσης, ως νοσταλγικά συναισθήματα των παλαιών χρόνων, μια δραματοποιημένη πόλωση της κοινωνίας που ενισχύει την κληρονομιά των αυταρχικών καθεστώτων. Άλλος σημαντικός περιορισμός ήταν από την πλευρά ανεφοδιασμού, και τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα αποτέλεσαν ένα κίνητρο για να διατηρήσουν ένα πλήρες αρχείο εργασίας⁵⁴.

Με την οικονομική μεταρρύθμιση, η προσδοκία ήταν ότι η αγορά εργασίας θα γινόταν απαίτηση του κάθε υποψήφιου εργάτη. Θα γινόταν πολύ σημαντικό ότι η αναμενόμενη αξία των μελλοντικών ασφαλιστικών παροχών να αντιστοιχούνται το τρέχον κόστος των συνεισφορών. Διαφορετικά, ο φόρος μισθοδοτικών καταστάσεων, με την αύξηση των δαπανών εργασίας, θα μείωνε την απασχόληση. Εκείνοι που άφησαν τον πρώην κρατικό τομέα θα είχαν ένα κίνητρο για να έχουν τις συνταξιοδοτικές συνεισφορές από τους νέους τομείς εργασίας τους, και το κοινωνικό Ταμείο θα είχε την ευκαιρία να καθιερώσει ένα σύστημα των απολογισμών συμβολής έτσι ώστε ο υπολογισμός οφελών να μπορεί να βασιστεί στις συνεισφορές παρά την ιστορία εργασίας⁵⁵.

Το συμπέρασμα δεδομένων αυτών των πραγματικοτήτων, μολδαβικοί φορείς χάραξης πολιτικής θα πρέπει να δημιουργήσουν ένα μακροπρόθεσμο υποχρεωτικό πρότυπο κοινωνικής ασφάλειας, που συνδυάζει τις αρχές της κάθετης και οριζόντιας αλληλεγγύης. Για να επιτύχει αυτό, το κράτος όχι μόνο θα πρέπει να εργαστεί με τους περιορισμένους οικονομικούς πόρους για την κοινωνική πρόνοια, αλλά αυτό θα πρέπει επίσης να πληρώσει τα προηγούμενα χρέη και να υπερνικήσει την αδράνεια των πολιτών του, οι οποίοι ανατράφηκαν για να θεωρούν ότι ένα όφελος είναι ένα δικαίωμα που προκύπτει από μια ορισμένη κατάσταση ζωής. Αν και τέτοιες τοποθετήσεις εμμένουν, οι οικονομικές πραγματικότητες διαμορφώνουν τις νέες προοπτικές⁵⁶.

Το σύστημα κρατικής σύνταξης είναι βασισμένο στην αρχή της αλληλεγγύης. Δεν έχουσε φθάσει ακόμα στο επίπεδο να καταναλώνουν τα πρόσωπα το ίδιο ποσό που καταβάλλουν στο κεφάλαιο κοινωνικής ασφάλειας. Έχουσε ακόμα έναν μάλλον μεγάλο αριθμό ανθρώπων οι των οποίων συντάξεις διαμορφώνονται από τις συνεισφορές που καταβάλλονται από τα πρόσωπα που εργάστηκαν ή συνεχίζουν να εργάζονται σε άλλους τομείς της εθνικής οικονομίας.

⁵⁴ World Bank (1994) *Moldova: Moving to a Market Economy*, WB Country Study, Washington D.C., p.6.

⁵⁵ McAuley, A (1994), 'Social Welfare in Transition: What Happened in Russia', Transition Economics Division, Policy Research Department, World Bank, Research Paper No.6

⁵⁶ Е.И. Хотулаев «Регулирование деятельности государственных накопительных пенсионных систем», 2000.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2. ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΗΣ ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ

2.1. Η συνταξιοδοτική νομοθεσία της Μολδαβίας

Αυτό το κεφάλαιο αφιερώνεται στην ανάλυση των αποτελεσμάτων της συνταξιοδοτικής μεταρρύθμισης, που πραγματοποιήθηκε στην Μολδαβία 1999.

Το σύνολο νομοθετικών εγγράφων που ρυθμίζουν τη συνταξιοδοτική ασφάλεια συμπληρώνεται ετησίως από το νόμο της ΔΜ στον προϋπολογισμό κρατικής κοινωνικής ασφάλειας, που ορίζει τη διαταγή του υπολογισμού και της πληρωμής των υποχρεωτικών συνεισφορών κοινωνικής ασφάλειας και επίσης τις συγκεκριμένες πτυχές σχετικές με τα εισοδήματα και τις δαπάνες.

Η αποδοτικότητα όλων των πιθανών κατευθύνσεων της μεταρρύθμισης συνταξιοδοτικών συστημάτων πρέπει να ελεγχθεί για τη χώρα γενικά, καθώς επίσης και για τις μεμονωμένες κοινωνικό-δημογραφικές ομάδες πληθυσμών.

Επιπλέον, ο τύπος μετάβασης που έχει εισαχθεί συνδυάζει τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα, που κατοχυρώθηκαν πριν από τη μεταρρύθμιση, και τα δικαιώματα, που κερδίζονται στο νέο σύστημα⁵⁷.

Κατά συνέπεια, το τρέχον συνταξιοδοτικό σύστημα της ΔΜ είναι ένα χαρακτηριστικό προϊόν της οικονομίας μετάβασης, που απαιτεί την περαιτέρω βελτίωση και την κανονική ρύθμιση στις μεταβαλλόμενες οικονομικές πραγματικότητες.

Η σημασία της συνταξιοδοτικής μεταρρύθμισης ρυθμίζεται επίσης από το γεγονός ότι το συνταξιοδοτικό σύστημα είναι ενσωματωμένο βαθιά στην εθνική οικονομία και η πρόοδός της επηρεάζει το επίπεδο οικονομικής ασφάλειας των συνταξιούχων, καθώς επίσης και καθορίζει κυρίως τις παραμέτρους της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης στη χώρα και ασκεί ιδιαίτερη επίδραση στη μακροοικονομική κατάσταση γενικά⁵⁸.

Υπό αυτούς τους αρκετά περίπλοκους όρους το Υπουργείο υγείας και κοινωνικής προστασίας της ΔΜ θεωρεί απαραίτητο την πραγματοποίηση των περιοδικών και αξιόπιστων κοινωνικοοικονομικών υπολογισμών και των προβλέψεων, που θα εξασφαλίσουν την απαραίτητη ποιότητα των πρακτικών δραστηριοτήτων στα πλαίσια της συνταξιοδοτικής μεταρρύθμισης, να αποτελέσει τη βάση της περαιτέρω βελτίωσης της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας και της σύνταξης των νέων ρυθμιστικών και νομικών πράξεων.

⁵⁷ Monitorul Oficial al R.Moldova nr.70-72/312 din 15.04.2003

⁵⁸ <http://mpsfc.gov.md>, Κοινωνική έκθεση 2001 *Υπουργείου εργασίας και της κοινωνικής προστασίας,

Οι υπολογισμοί πρόβλεψης είναι επίσης απαραίτητοι για την επιλογή των βέλτιστων αποφάσεων, που εξασφαλίζει τη ζωτικότητα και τη σταθερότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος, ενεργός απάντηση στις δημογραφικές και κοινωνικοοικονομικές αλλαγές στη χώρα, αποδοτική χρήση των οικονομικών πόρων και που εξασφαλίζει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων προς τους συνταξιούχους. Πρέπει να αναφερθεί ότι το 2004 η προσφορά για την ανάπτυξη του κατάλληλου συνόλου εφαρμογών κερδήθηκε από ανεξάρτητο ασφαλιστικό πληροφορικό-αναλυτικό κέντρο, που έχει εμπειρία στο σχεδιασμό τέτοιων προγραμμάτων για το ρωσικό συνταξιοδοτικό σύστημα.⁵⁹

Αυτή τη στιγμή το σύνολο εφαρμογών περιλαμβάνει τρία κύρια πρότυπα:

- Αναλυτικό πρότυπο του συνταξιοδοτικού συστήματος της ΔΜ,
- Υπολογισμό του συνταξιοδοτικού,
- Παρακολούθηση του πρότυπου του συνταξιοδοτικού συστήματος της Μολδαβίας, το οποίο αναβαθμίζεται τακτικά και ρυθμίζεται ανάλογα με τις κοινωνικοοικονομικές – δημογραφικές αλλαγές.

Οι μακροπρόθεσμες προβλέψεις των βασικών οικονομικών και κοινωνικοοικονομικών δραστηριοτήτων του συνταξιοδοτικού συστήματος, βασισμένων στο σύνθετο πρόγραμμα των προτύπων προσομοίωσης του συνταξιοδοτικού συστήματος της Μολδαβίας.

2.2. Γενικές αρχές

Η κύρια κατεύθυνση της μεταρρύθμισης είναι η μετάβαση από την κοινωνική βοήθεια στην κοινωνική ασφάλεια. Βάσει της δημιουργίας και της λειτουργίας του ΣΚΑ και του συνταξιοδοτικού συστήματος ως συστατικό της, χρησιμοποιήθηκαν οι ακόλουθες βασικές αρχές, που προβλέφθηκαν από το νόμο σχετικά με το ΣΚΑ⁶⁰:

1. αρχή της ομοιομορφίας, σύμφωνα με την οποία το κράτος οργανώνει και εγγυάται τη δραστηριότητα του ΣΚΑ σύμφωνα με τα νομικά πρότυπα
2. αρχή της ισότητας, η οποία εξασφαλίζει σε όλους τους συμμετέχοντες του ΣΚΑ – για αυτούς που καταβάλουν εισφορές στους συνταξιοδοτικούς δικαιούχους και παραλήπτες άλλων οφελών κοινωνικής ασφάλειας - ίσα δικαιώματα και ευθύνες, που ορίζονται από το νόμο
3. αρχή της κοινωνικής αλληλεγγύης των γενεών
4. αρχή της υποχρέωσης

⁵⁹ Яценко.В. Основы и уроки пенсионных реформ//Социальный вестник №3, 2006.

⁶⁰ [www.Pensie- Social.moldova.org](http://www.Pensie-Social.moldova.org)

5. συμμετοχική αρχή, σύμφωνα με την οποία τα κεφάλαια κοινωνικής ασφάλειας δημιουργούνται από τις συνεισφορές των νομικών και φυσικών προσώπων – συμμετέχοντες του ΣΚΑ και η πραγματοποίηση του δικαιώματος στην κοινωνική ασφάλεια εξαρτάται από την εφαρμογή αυτής της αρχής.

Σύμφωνα με το νόμο σχετικά με το δημόσιο ΣΚΑ οι ασφαλισμένοι είναι τα πρόσωπα που εργάζονται στο πλαίσιο μιας μεμονωμένης σύμβασης εργασίας ή στις εκλεγμένες θέσεις ή σε εκτελεστικούς, νομοθετικούς και δικαστικούς οργανισμούς .

Οι πληρωτές των συνεισφορών κοινωνικής ασφάλειας είναι οι ασφαλισμένοι που καταβάλλουν τις προσωπικές συνεισφορές (συμπεριλαμβανομένων εκείνων των προσώπων που έχουν υπογράψει τις μεμονωμένες ασφαλιστικές συμβάσεις) και εργοδότες.⁶⁰

2.3. Συνεισφορές κοινωνικής ασφάλειας και φορολογήσιμη βάση

Στη Μολδαβία υπάρχει ένα αρκετά περίπλοκο σύστημα εισφορών κοινωνικής ασφάλειας. Αρχικά, το μέγεθος του ασφαλιστικού δασμολογίου διαφοροποιείται ανά κατηγορίες των πληρωτών⁶¹: **εργοδότες, εργαζόμενοι και ελεύθεροι επαγγελματίες** (φυσικά πρόσωπα - ιδιοκτήτες των γεωργικών εδαφών, μισθωτές αυτών των εδαφών, μεμονωμένοι επιχειρηματίες και ιδρυτές των μεμονωμένων εταιριών, ιδιοκτήτες των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας επιχειρηματικού πνεύματος, δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, πρόσωπα που έχουν υπογράψει μια μεμονωμένη σύμβαση κ.λπ.).

Τα δασμολόγια των ασφαλιστικών συνεισφορών διαφοροποιούνται από τις διάφορες κατηγορίες πληρωτών και τα μεγέθη τους εγκρίνονται ετησίως από το Κοινοβούλιο. Η φορολογήσιμη βάση από την οποία οι ασφαλιστικές συνεισφορές καταβάλλονται διαφέρει αρκετά για τις διάφορες κατηγορίες πληρωτών των συνεισφορών κοινωνικής ασφάλειας. Έτσι όλοι οι εργοδότες και οι πληρωτές των υποχρεωτικών συνεισφορών υπολογίζουν και καταβάλλουν τις συνεισφορές από το ποσό υπολογισμένης αμοιβής και άλλων πληρωμών.

Εντούτοις, το μέγεθος της αμοιβής από το οποίο οι προσωπικές συνεισφορές καταβάλλονται περιορίζεται σε τρεις μέσες μηνιαίες αμοιβές στην οικονομία⁶². Το περίπλοκο σύστημα των συνεισφορών κοινωνικής ασφάλειας παράγει πολλά προβλήματα. Καταρχήν, συσχετίζονται με το γεωργικό τομέα. Το χαμηλότερο δασμολόγιο των ασφαλιστικών συνεισφορών που καθιερώνονται για τους εργαζομένους στο γεωργικό τομέα, καθώς επίσης και το περίπλοκο σύστημα συνεισφορών για τους ιδιοκτήτες των γεωργικών εδαφών που συνδυάζονται με το

⁶¹ www.Pensie-Social.moldova.org

⁶² Α. Μ. Προχοροβ. 2-ε изд. Страхование и управление риском. – М.: Наука, 2000. – 565 с.

χαμηλό ποσοστό συλλογής οδηγούν σε μια σοβαρή ανακατανομή των συνταξιοδοτικών κεφαλαίων υπέρ των συνταξιούχων από τον αριθμό γεωργικών εργαζομένων.

Έτσι σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου εργασίας και της κοινωνικής προστασίας της ΔΜ το 2005 οι γεωργικοί εργαζόμενοι πλήρωσαν στον προϋπολογισμό κοινωνικής ασφάλειας των 7.9% εισοδημάτων τους, αλλά ωφελήθηκαν από τις συντάξεις και τα επιδόματα στο ποσό πάνω από 40% όλων των εισοδημάτων.

Συνειδητοποιώντας ότι αυτή η κατάσταση δεν θα μπορούσε να διαρκέσει μόνιμα, το молδαβικό κοινωνικό ασφαλιστήριο συμβόλαιο προβλέπει να μειωθεί η πλειοψηφία των δασμολογίων των συνεισφορών κοινωνικής ασφάλειας σε δύο δασμολόγια, δηλαδή⁶³:

1. Βάσει ποσοστού επί των αμοιβών
2. Σταθερό δασμολόγιο.

2.4. Συνταξιοδοτικοί τύποι και όροι της ανάθεσής τους

Ο νόμος σχετικά με τις συντάξεις κρατικής κοινωνικής ασφάλειας της ΔΜ προβλέπει την πληρωμή από το κεφάλαιο κοινωνικής ασφάλειας των ακόλουθων συντάξεων: **συντάξεις γηραιών, συντάξεις ανικανότητας και συντάξεις των επιζώντων**⁶⁴.

Ο νόμος της ΔΜ στις συντάξεις προβλέπει διάφορους τύπους για τον υπολογισμό σύνταξης γήρατος ανάλογα με το μέγεθος του μήκους της ασφαλισμένης υπηρεσίας (και γενικός και κερδισμένος μετά από 1999, (βλ. παράρτημα, υπολογισμός 1).

Επίσης προβλέπει τους διάφορους τύπους για το συνταξιοδοτικό υπολογισμό ανικανότητας για τα πρόσωπα, τα οποία αποσύρθηκαν πριν και μετά από 2010, (βλ. παράρτημα, υπολογισμός 2).

Το ΣΚΑ, εκτός από την αποζημίωση του εργαζομένου για: τον τραυματισμό και την ανεργία, παρέχει: τα επιδόματα παιδιών, τα επιδόματα μητρότητας, τις νεκρικές επιχορηγήσεις, την αποζημίωση ασθένειας, τις πληρωμές επιδόματος διατροφής και τα οικογενειακά επιδόματα.

Αυτά τα προγράμματα χρηματοδοτούνται κατά τις συνεισφορές 38% από τους εργοδότες στη γεωργία και τη βιομηχανία, και 1% από τους υπαλλήλους (23% εάν ελεύθεροι επαγγελματίες). Το ποσοστό της κοινωνικής συμβολής που απαιτείται από τον υπάλληλο αποτελεί 26% από το συνολικό ποσό των χρημάτων που καταβάλλεται στα πρόσωπα που κατοικούν στη Μολδαβία.

⁶³ www.fisc.md

⁶⁴ www.pension.md/eng/publications/ps/32.html

Επιπλέον, οποιοσδήποτε μισθωτός από τη Μολδαβία συμβάλλει στο κοινωνικό κεφάλαιο με περίπου 3% από το συνολικό προσωπικό μισθό.⁶⁵

Στο παρόν ΣΚΑ έχουμε την παρακάτω κατανομή δαπανών:

1. συντάξεις κρατικής κοινωνικής ασφάλειας - (20% του πληθυσμού)
2. στοχοθετημένες αποζημιώσεις - (8%)
3. κρατική παροχή 30 εσύ (1%)
4. επιδόματα ανεργίας - (1%)
5. κοινωνικές υπηρεσίες στο σπίτι -(4%)⁶⁶.

Το κράτος παρέχει την εθνική ιατρική φροντίδα που είναι χαμηλότερου κόστους από την ιδιωτική. Αν και η ιδιωτική δραστηριότητα στη γενική ιατρική και το φαρμακείο έχει αυξηθεί μετά από τη διάλυση της ΕΣΣΔ, το 2003 το κράτος εισήγαγε το υποχρεωτικό σύστημα ιατρικής ασφάλειας. Η ιατρική φροντίδα είναι διαθέσιμη σε όλους τους κατοίκους.

Στην παρούσα στιγμή στη ΔΜ η ιατρική κάλυψη εξασφαλίζεται βάσει υποχρεωτικής ιατρικής ασφάλειας βοήθειας (*politsa*) - ο φόρος (ασφαλιστική συμβολή), είναι ένα σταθερό ποσό χρημάτων ή ποσοστιαία συμβολή στο μισθό ή άλλες μορφές τιμωρίας εργασίας στους οποίους ο ασφαλισμένος είναι υποχρεωμένος να πληρώσει τον ασφαλιστή, σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας και της συμφωνίας ασφάλισης. Το ποσό της σταθερής ασφαλιστικής συμβολής καθιερώνεται κάθε έτος μέσω του νόμου (το 2006 ο αντίστοιχος ο φόρος ήταν 816 lei - περ. 65 Δολ ΗΠΑ). Οι ασφαλιστικές συνεισφορές για τους μισθωτούς υπολογίζονται ανάλογα με το καθιερωμένο δασμολόγιο και (%) συμβολή στο μισθό και άλλους τύπους ποινών, πριν συνάγεται (που διατηρείται) τους φόρους και άλλες πληρωμές που καθιερώνονται από τη νομοθεσία⁶⁷. Οι ασφαλιστικές συνεισφορές των ασφαλισμένων μεταφέρονται από τις αντίστοιχες μονάδες μαζί με πληρωμή των μισθών στον απολογισμό της εθνικής επιχείρησης της ιατρικής ασφάλειας. Τα πρόσωπα που κατοικούν στην Μολδαβία που δεν έχουν μια εργασία και ούτε είναι καταχωρημένοι ως άνεργοι πληρώνουν ασφαλιστικούς φόρους διαφορετικά.

⁶⁵ <http://mpsfc.gov.md>,

⁶⁶ Monitorul Oficial al R.Moldova nr.42-44/249 din 12.03.2004

⁶⁷ www.ms.md/ministry/press_service/181

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3. Βασικές πληροφορίες για τη συνταξιοδοτική ασφάλεια στη Μολδαβία

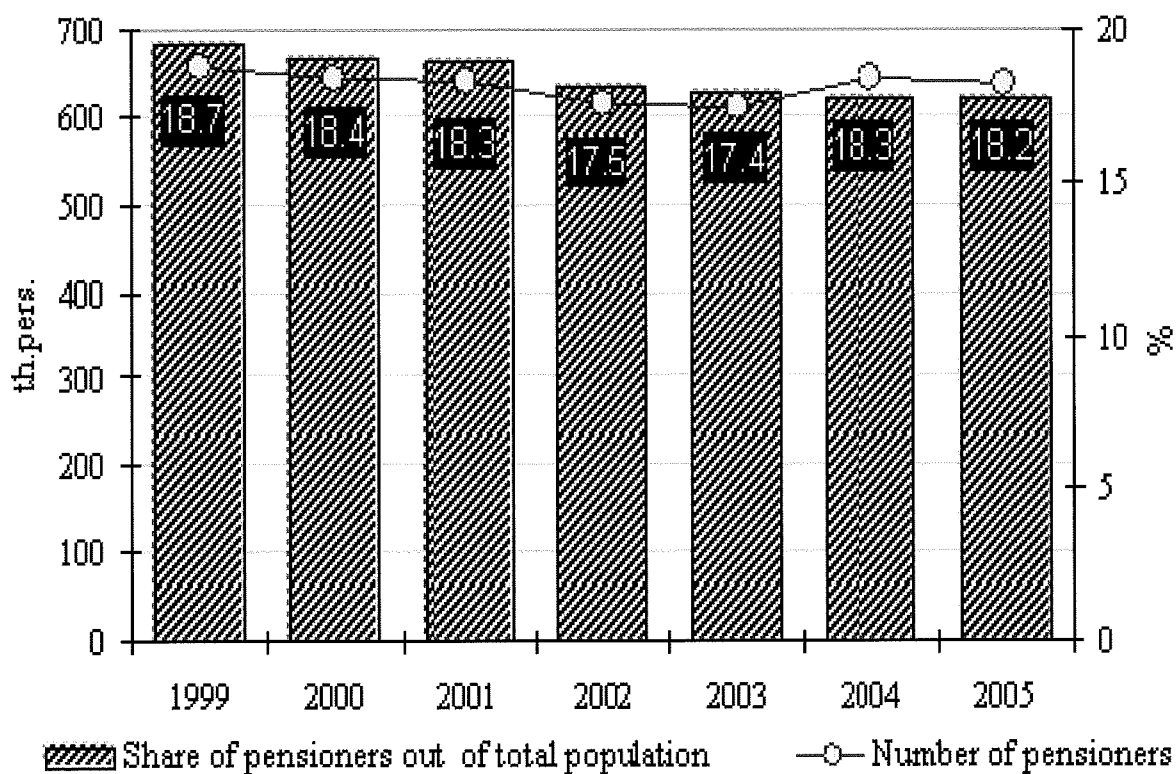
3.1. Ο Αριθμός συνταξιούχων

3.1.1. Ανάλυση του αριθμού συνταξιούχων

Από το 1999 ως το 2005 στη ΔΜ παρατηρήθηκε μια μείωση του συνολικού αριθμού συνταξιούχων. Από τα στοιχεία που παρουσιάζεται στην *εικόνα 3.1*, βλέπουμε ότι ο συνολικός αριθμός συνταξιούχων μειώθηκε στη δεδομένη περίοδο κατά τα 63.9 χιλιάδες άτομα ή 0.5%, και διαμορφώνεται στο τέλος 2005 - 618.3 χιλιάδες άτομα.

Εικόνα 3.1.

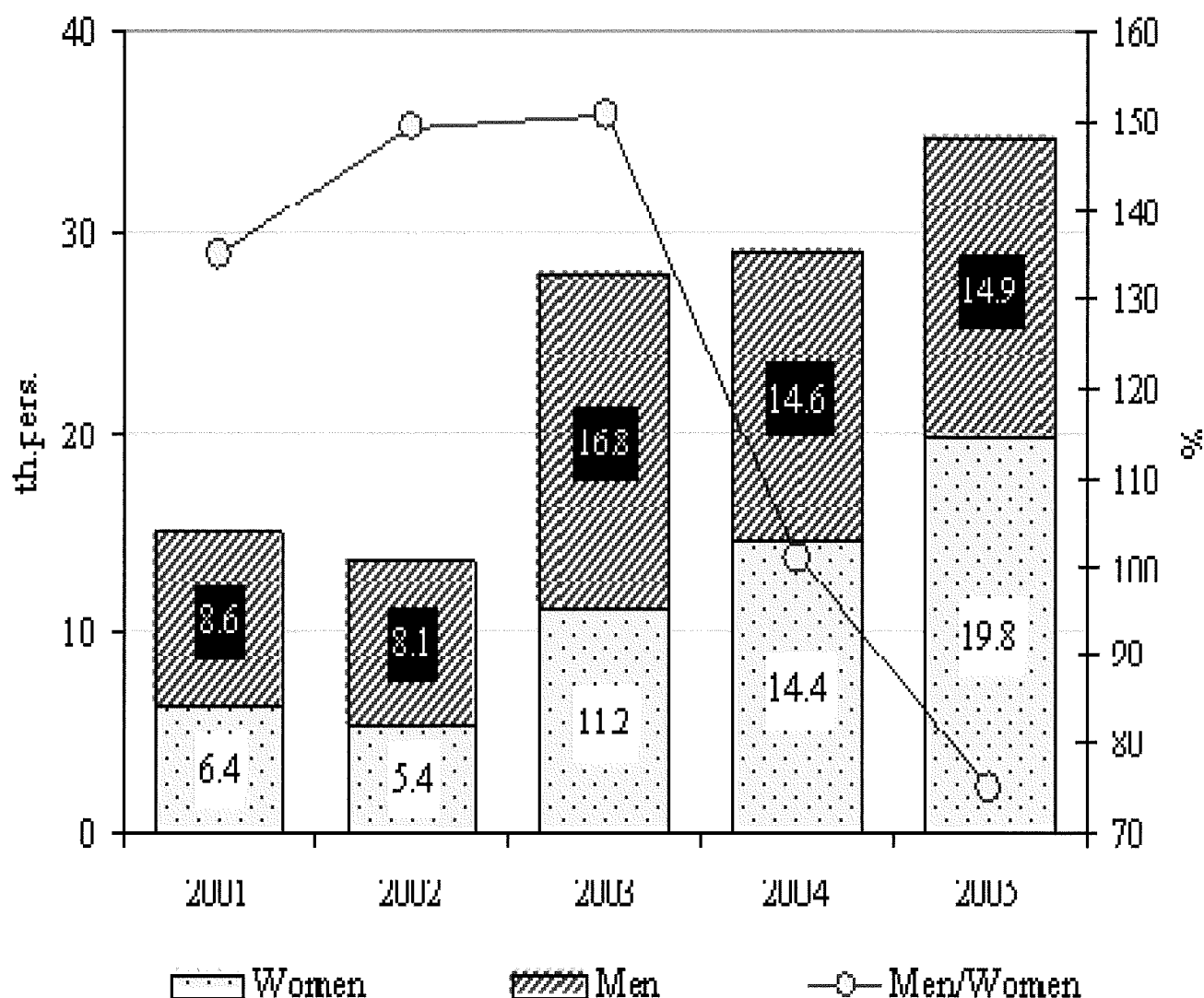
Αριθμός συνταξιούχων στην Μολδαβία για το περίοδο 1999-2005

Πηγή: Υπουργείου εργασίας, κοινωνικής προστασίας και οικογένειας.

Η εικόνα 3.2., παρουσιάζει την εξέλιξη του αριθμού νέων συνταξιούχων - μεγάλωσε περισσότερο από δύο φορές. Η επίδραση ομάδων φανερώνεται σε μια ισχυρή επιρροή στον αριθμό νέων συνταξιούχων των αλλαγών στον αριθμό ορισμένων ομάδων ηλικίας/φύλων στα διαφορετικά έτη. Σε αυτήν την σχέση οι αλλαγές στον αριθμό πληθυσμού της συνταξιοδοτικής ηλικίας καθορίζουν τις αλλαγές στον αριθμό "νέων" συνταξιούχων.

Εικόνα 3.2. Αριθμός νέων συνταξιούχων ανά φύλο

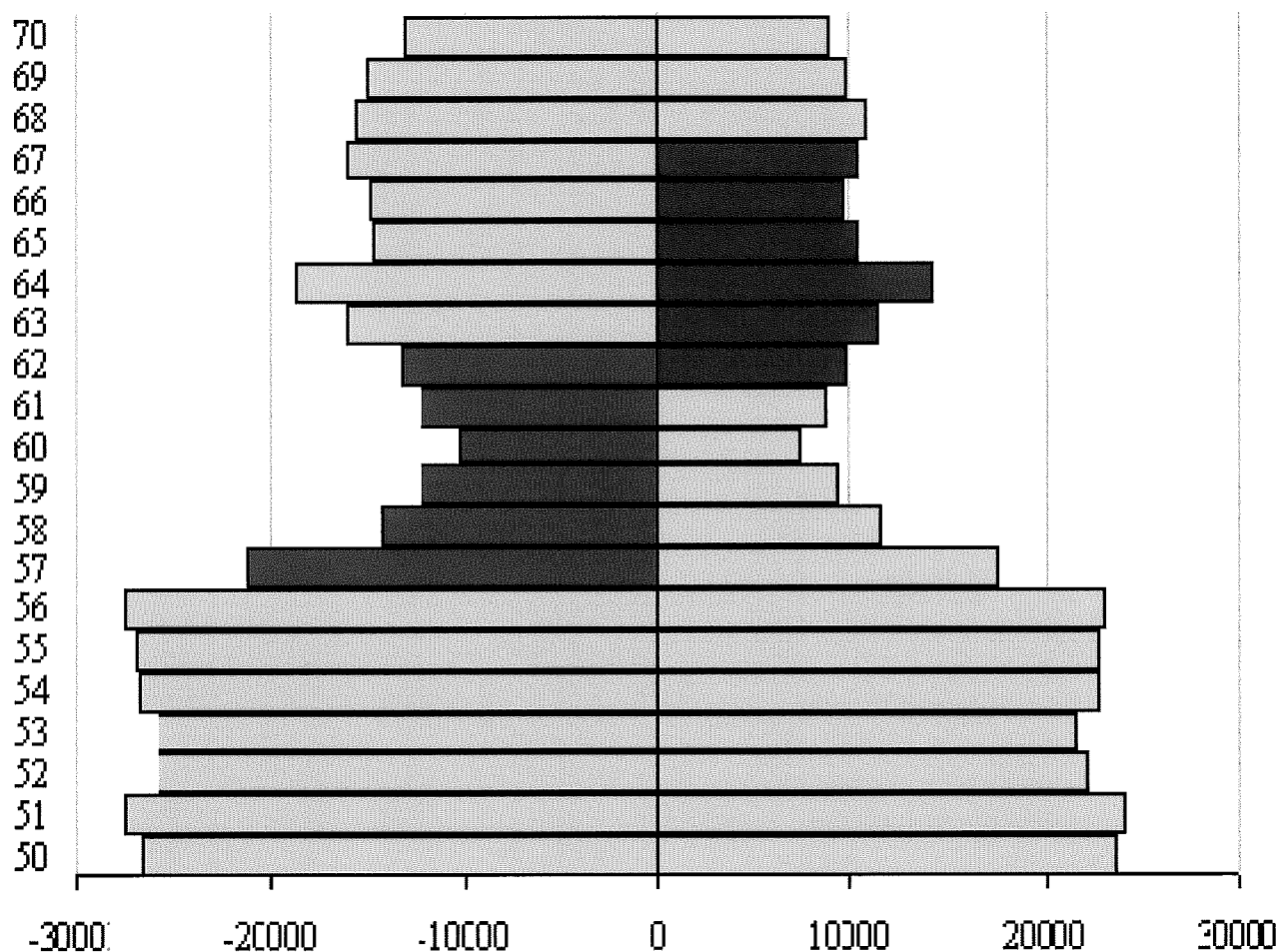

Πηγή: Υπουργείου Εργασίας, κοινωνικής προστασίας και οικογένειας.

Στη δημογραφική πυραμίδα (εικόνα 3.3.), το σκούρο χρώμα αντιπροσωπεύει εκείνες τις ομάδες πληθυσμών φύλων/ηλικίας, οι οποίες στην περίοδο το 1999-2005 έφθασε στην ηλικία: άνδρες - 62 έτη και γυναίκες - 57 έτη. Αυτές είναι οι ομάδες, οι οποίες αποτέλεσαν τον αριθμό νέων συνταξιούχων σε αυτήν την περίοδο.

Συνοψίζοντας, πρέπει να αναφερθεί ότι λόγω της αύξησης της ηλικίας συνταξιοδότησης, ο αριθμός "νέων" συνταξιούχων μειώθηκε στην αρχή. Μετά από το "πάγωμα" της αύξησης της ηλικίας συνταξιοδότησης, ο αριθμός "νέων" συνταξιούχων έχει αρχίσει να αυξάνεται.⁶⁸

Εικόνα 3.3. Δημογραφικό δέντρο του αριθμού πληθυσμών της Δημοκρατίας της Μολδαβίας το 2006.

Πηγή: Υπουργείου Εργασίας, κοινωνικής προστασίας και οικογένειας.

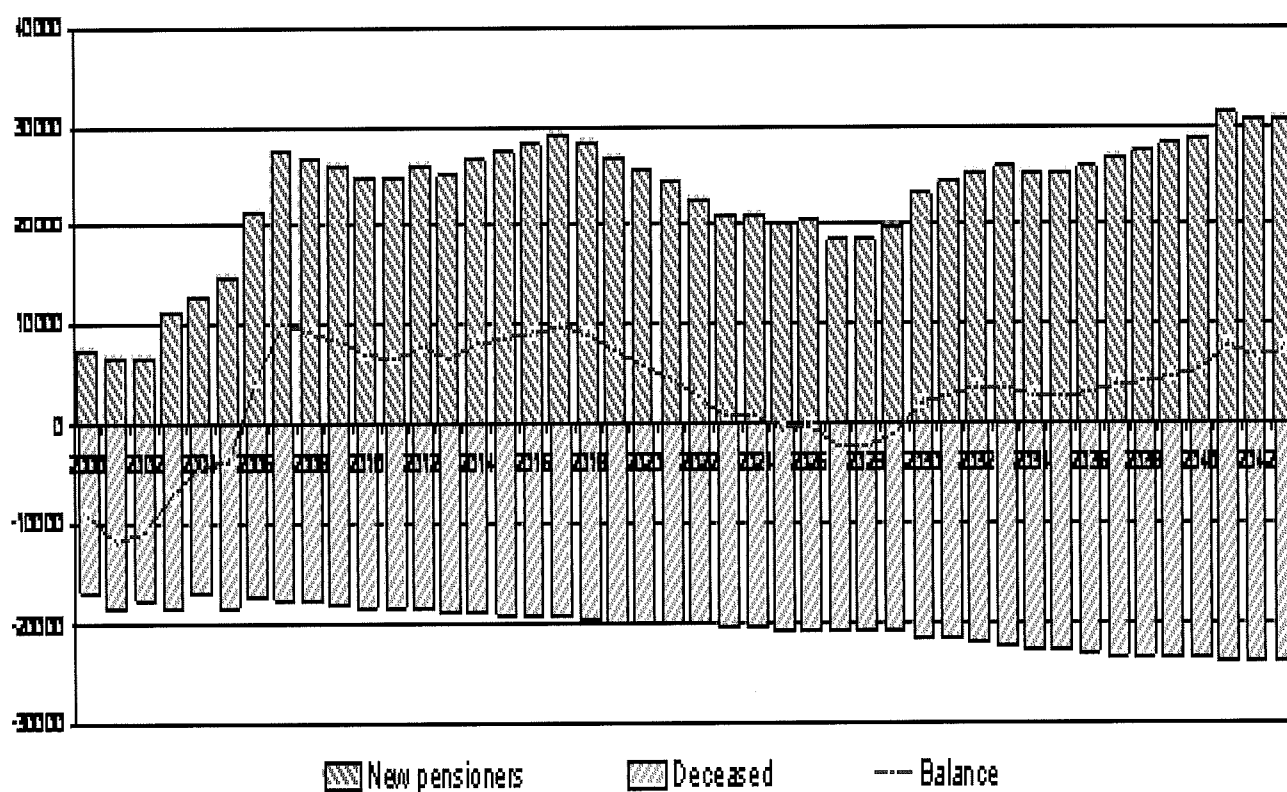
⁶⁸ Monitorul Oficial al R.Moldova nr.12-14/169 din 22.02.2004

Η εικόνα 3.4., παρουσιάζει για παράδειγμα τους δείκτες που χαρακτηρίζουν τη δυναμική της ανάπτυξης αυτής της διαδικασίας για τις γυναίκες-συνταξιούχους. Είναι σαφές στην εικόνα ότι έως το 2005 ο αριθμός αποθανόντων γυναικών-συνταξιούχων υπερέβη τον αριθμό νέων ορισμένων συντάξεων στις γυναίκες.

Κατόπιν, σε σχέση με τη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδότησης των αρκετά πολυάριθμων ομάδων, αυτός ο συσχετισμός οδήγησε στην αύξηση του συνολικού αριθμού γυναίκα-συνταξιούχων, ο οποίος παρατηρείται έως το 2025.

Η περίοδος 2025-2030 θα χαρακτηριστεί επίσης από μια ορισμένη μείωση του συνολικού αριθμού γυναικών-συνταξιούχων που εξηγείται πιθανώς από το γεγονός ότι η συνταξιοδοτική ηλικία θα επιτευχθεί από μια μικρή ομάδα των παιδιών, γεννημένη τη περίοδο του πολέμου.⁶⁹

Εικόνα 3.4. Απόκλιση στον αριθμό θηλυκών ομάδων των νέων και αποθανόντων συνταξιούχων.

Πηγή: Υπουργείου εργασίας, κοινωνικής προστασίας και οικογένειας.

⁶⁹ www.pension.md/eng/publications/ps/32.html

3.1.2. Κατανομή του αριθμού συνταξιούχων κατά συνταξιοδοτικό τύπο

Σύμφωνα με τη συνταξιοδοτική νομοθεσία της ΔΜ το ασφαλιστικό σύστημα κρατικής σύνταξης ορίζει τους ακόλουθους τύπους συνταξιοδοτικών δικαιούχων⁷⁰:

- δικαιούχοι των συντάξεων γηρατειών από συνταξιούχους που δεν εργάστηκαν στο γεωργικό τομέα,
- δικαιούχοι των συντάξεων γηρατειών από συνταξιούχους που δεν εργάστηκαν στο γεωργικό τομέα,
- δικαιούχοι των συντάξεων ανικανότητας ,
- δικαιούχοι των συντάξεων επιζώντων.

Αριθμός πρόσφατα ορισμένων συντάξεων από τους συνταξιοδοτικούς τύπους, παρατηρούμε στον πίνακα – 3.1.

Πίνακας-3.1 Αριθμός πρόσφατα ορισμένων συντάξεων από τους συνταξιοδοτικούς τύπους

	Γήρας μη γεωργικό				Γήρας γεωργικό				Ανικανότητα <>			
	άνδρες		γυναίκες		άνδρες		γυναίκες		άνδρες		γυναίκες <>	
	pers.	%	pers.	%	pers.	%	pers.	%	Pers.	%	Pers.	%
2001	1526	52.4	1388	47.6	1068	73.7	382	26.3	4206	51.3	3994	48.7
2002	1595	53.6	1381	46.4	1362	72.3	522	27.7	3569	54.7	2954	45.3
2003	5072	50.5	4965	49.5	5029	76.5	1543	23.5	4396	53.7	3784	46.3
2004	4063	40.1	6066	59.9	3616	58.9	2528	41.1	4131	52.6	3716	47.4
2005	3920	29.0	9616	71.0	3197	42.4	4343	57.6	5055	52.9	4497	47.1

Πηγή: Στοιχεία του Υπουργείου εργασίας, κοινωνικής προστασίας και οικογένειας.

Τα στοιχεία NSIH δεν επιτρέπουν να διαιρέσουν τον αριθμό συνταξιούχους-δικαιούχων των συντάξεων επιζώντων με το φύλο, επομένως αυτή η κατηγορία αποκλείστηκε από την ανάλυση.

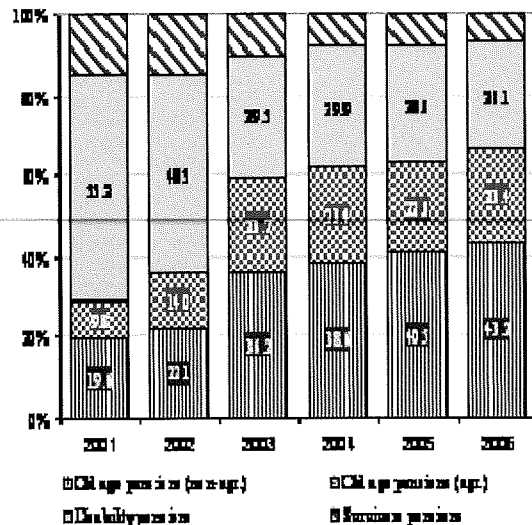
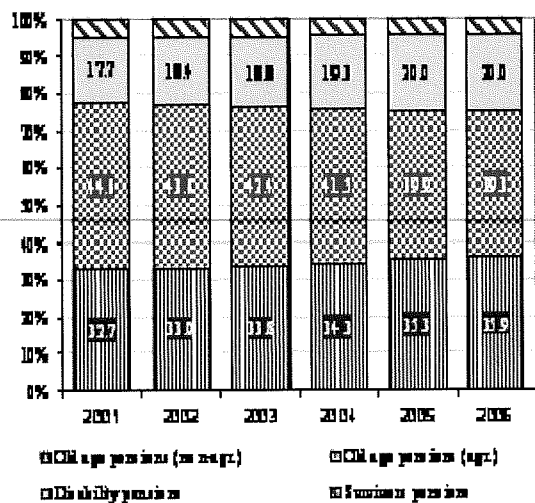
Η εικόνα 3.5α., παρουσιάζει τα στοιχεία όσον αφορά τη διανομή του αριθμού συνταξιούχων από τους συνταξιοδοτικούς τύπους για την περίοδο από το 2001 ως το 2006.

⁷⁰ www.law-moldova.com/laws

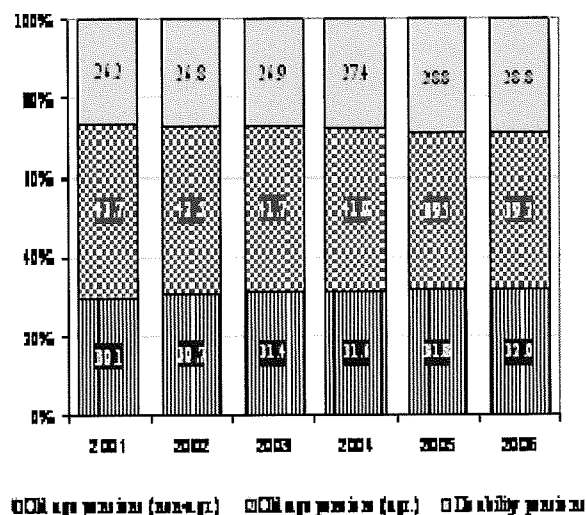
Εικόνα 3.5.Κατανόμηση του αριθμού συνταξιούχων από τους συνταξιοδοτικούς τύπους,

Εικόνα 3.6.Κατανόμηση του αριθμού "νέων" συνταξιούχων από τους συνταξιοδοτικούς τύπους,

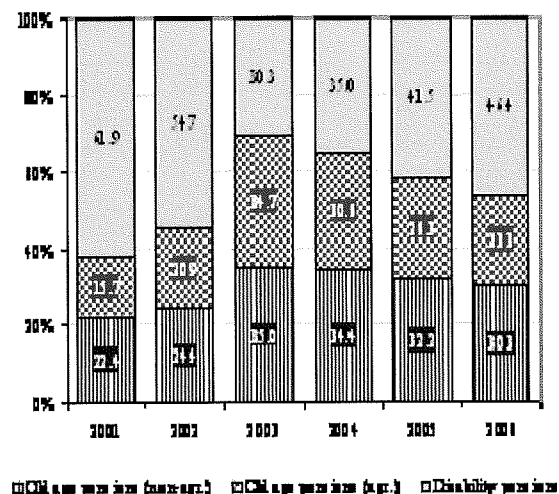
Για την περίοδο από το 2001 ως το 2006.

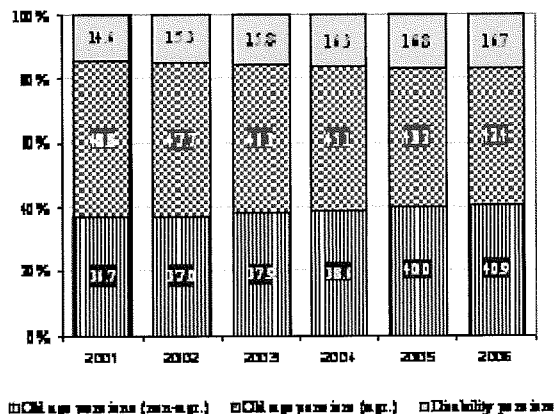
a) both sexes

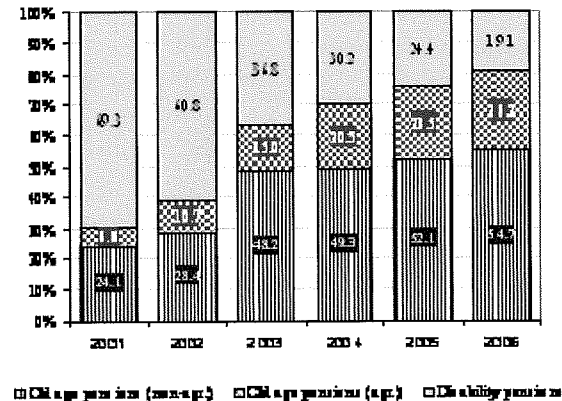
a) both sexes

b) men

b) men

c) women

c) women

Πηγή: *www.Pensie- Social.moldova.org

Στη υπό μελέτη περίοδο οι πιο πολυάριθμοι συνταξιοδοτικοί δικαιούχοι ήταν δικαιούχοι των γεωργικών συντάξεων - πήγε κάτω από 44.6% (2001) 39.3% (2005).

Το μερίδιο των συνταξιούχων-δικαιούχων γηρατειών των μη γεωργικών συντάξεων μεγάλωσε από 32.7% σε 35.9% και των δικαιούχων των συντάξεων ανικανότητας - από 17.7% σε 20%, και των δικαιούχων των συντάξεων επιζώντων - 4.6%.

Όπως φαίνεται αυτές οι αλλαγές σχετίζονται με τις λεπτομέρειες της δομής φύλων/ηλικίας των διαφορετικών κατηγοριών συνταξιούχων, του αντίκτυπου της αύξησης της συνταξιοδοτικής ηλικίας, της μείωσης του αριθμού γεωργικού πληθυσμού κ.λπ.

Η δομή του αριθμού νέων συνταξιούχων από τους συνταξιοδοτικούς τύπους διαφέρει σημαντικά από τη γενική δομή (εικόνα 3.6.a). Αυτό είναι καταρχήν το αποτέλεσμα της αύξησης της συνταξιοδοτικής ηλικίας.

Η κύρια διαφορά από τη δομή του αριθμού όλων των συνταξιούχων σε αυτήν την περίοδο είναι η επικράτηση μεταξύ των δικαιούχων των μη γεωργικών συντάξεων. Το 2005 οι "νέοι" συνταξιούχος-δικαιούχοι γηρατειών των μη γεωργικών συντάξεων αποτέλεσαν 40.5% (τους πρώτους έξι μήνες του 2006 - 43,2) και οι δικαιούχοι των γεωργικών συντάξεων – το 22.6% (τους πρώτους μήνες του 2006 - 23.4%).

Παρατηρώντας τη δομή του αριθμού συνταξιούχων κατά φύλο από τους συνταξιοδοτικούς τύπους, διαφοροποιούνται τους άνδρες και τις γυναίκες, ***(εικόνες 3.5b, 3.5c, 3.6b, 3.6c)***, παρατηρούμε σοβαρές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών.

3.2. Βιοτικό επίπεδο συνταξιούχων

3.2.1. Μέσο επίπεδο των συντάξεων

Ο κύριος δείκτης, που χαρακτηρίζει το βιοτικό επίπεδο των συνταξιούχων είναι το μέγεθος των συντάξεων, που εξασφαλίζεται από το συνταξιοδοτικό σύστημα⁷¹.

Η εξελιξη του μέσου μεγέθους της ονομαστικής σύνταξης παρουσιάζεται στον πίνακα 3.2.

⁷¹ www.pension.md/eng/publications/ps/32.html

Πίνακας-3.2. Μέσο μηνιαίο συνταξιοδοτικό μέγεθος, lei

Έτος	Ηλικιωμένη			Ανικανότητα	Επιζών	Όλοι οι συνταξιούχοι	Κοινωνικοί συνταξιούχοι **
	μη-AGR.	AGR.	σύνολο				
2001	157.7	126.3	139.6	149.6	91.7	139.0	55.4
2002	184.2	150.6	165.1	170.1	106.1	163.0	68.6
2003	236.4	203.5	218.1	203.7	139.1	211.6	102.7
2004	366.5	311.4	336.3	304.5	210.2	324.4	125.3
2005	430.9	367.1	397.0	350.0	240.5	380.9	137.9
2006*	497.8	422.6	458.5	406.4	276.7	440.2	184.2

* Εδώ και περαιτέρω στα στοιχεία παρουσιάζεται για τους πρώτους έξι μήνες του 2006

** εδώ και περαιτέρω επάνω για τους κοινωνικούς συνταξιούχους παρουσιάζεται το μέσο μέγεθος των οφελών.

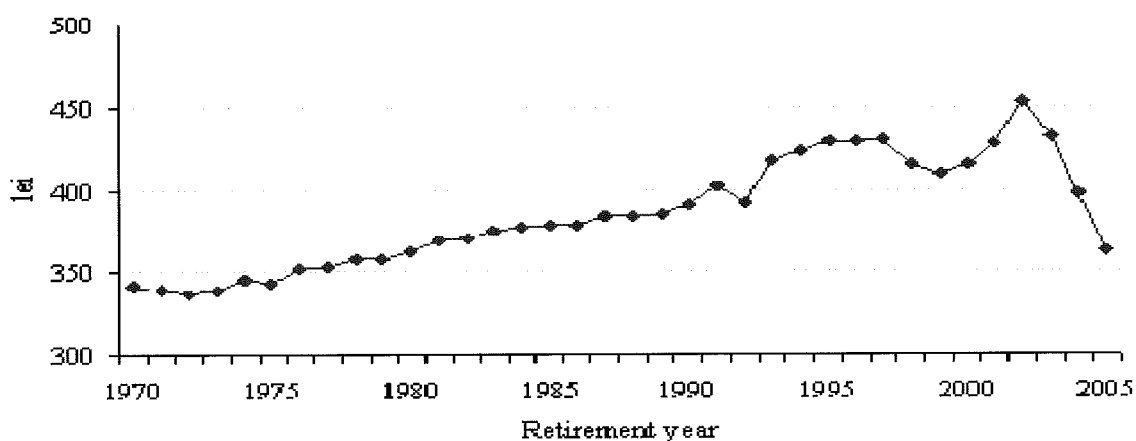
Πηγή: Στοιχεία του Υπουργείου εργασίας, κοινωνικής προστασίας και οικογένειας.

Στην περίοδο από το 2001 ως το 2006 το ονομαστικό μέγεθος της μέσης σύνταξης στην Μολδαβία μεγάλωσε από 139 lei στο 458 lei δηλ. από 3.2 φορές.

Στην αναφερόμενη περίοδο σχεδόν όλοι οι συνταξιοδοτικοί τύποι αυξάνονται κατά τα ίσα ποσοστά. Αυτό οδήγησε στη συντήρηση αρκετά σταθερών συσχετισμών στα μεγέθη των διάφορων συντάξεων για μια μακριά χρονική περίοδο.

Η δυναμική του μέσου μεγέθους των συντάξεων γηρατειών ανάλογα με το έτος απονομής τους που **παρουσιάζεται στην εικόνα 3.7.**, μετά το 1991 χάνει τη σταθερότητά της, που οδηγεί στο γεγονός ότι το μέσο συνταξιοδοτικό μέγεθος από τις κοινές ομάδες θα μπορούσε να διαφέρει αρκετά σημαντικά.

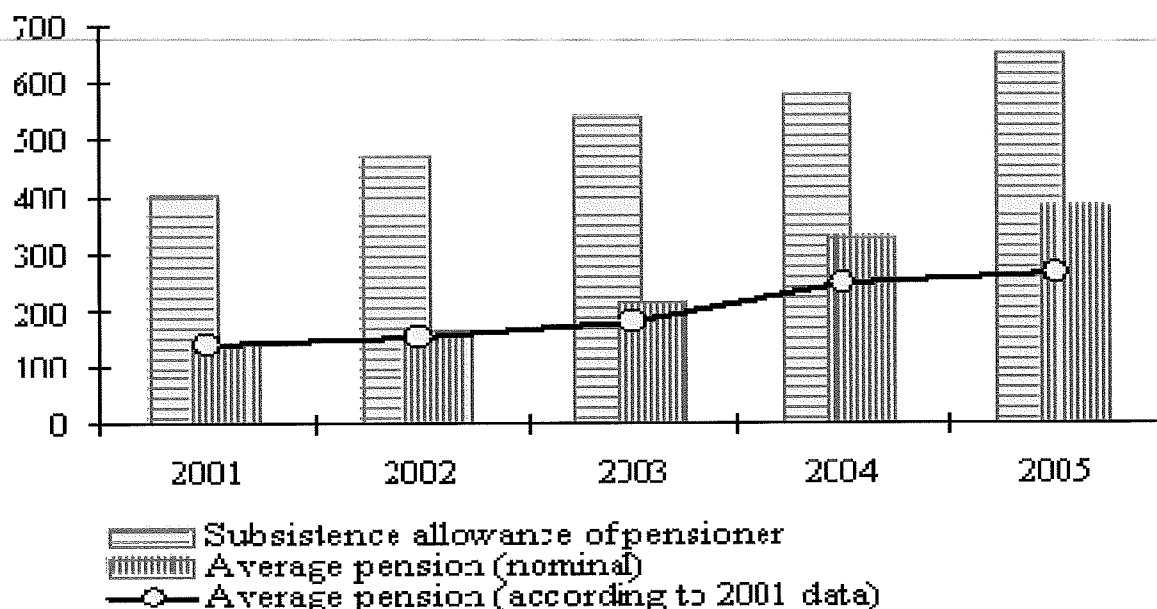
Εικόνα 3.7. Μέσο μέγεθος της σύνταξης γήρατος ανάλογα με το έτος συνταξιοδοτικής ανάθεσης, 2005.

Πηγή: www.Pensie-Social.moldova.org

Η **εικόνα 3.8.**, παρουσιάζει τα στοιχεία όσον αφορά τη δυναμική του ονομαστικού και πραγματικού μεγέθους της μέσης σύνταξης και του προϋπολογισμού του επιδόματος επιβίωσης. Για την αξιολόγηση του βιοτικού επιπέδου συνταξιούχων, ένα ενδιαφέρον γεγονός είναι η διανομή των συνταξιούχων από το επίπεδο συντάξεών τους.

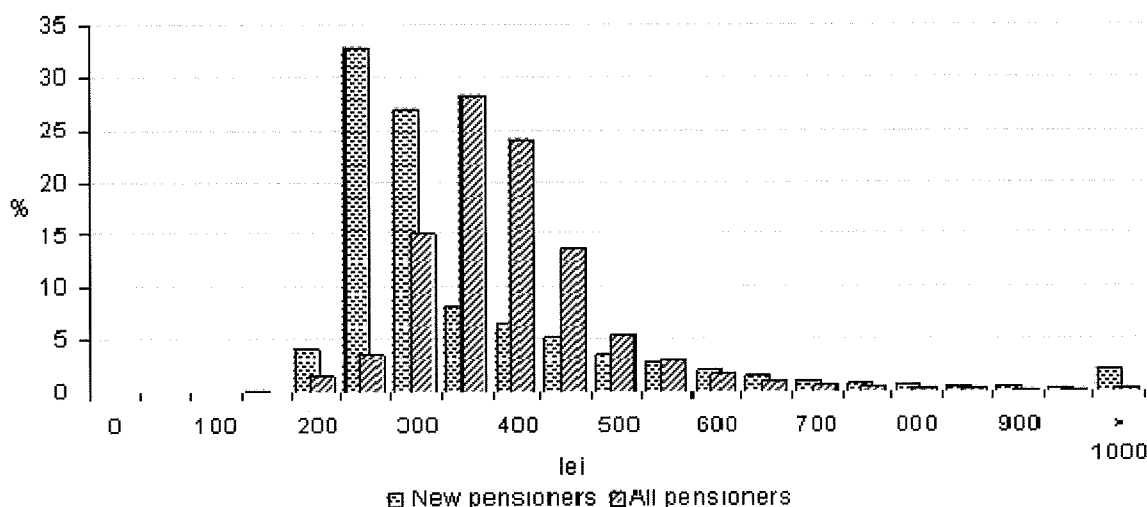
Εικόνα 3.8. Δυναμική του ονομαστικού και πραγματικού μεγέθους της μέσης σύνταξης και του προϋπολογισμού του επιδόματος επιβίωσης.

Πηγή: www.Pensie-Social.moldova.org

Η **εικόνα 3.9.**, παρουσιάζει αυτές τις πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένης της διανομής του μέσου μεγέθους της σύνταξης γηρατειών, καθώς επίσης και το μέσο μέγεθος των πρόσφατα ορισμένων συντάξεων.

Εικόνα 3.9. Ιστογράμμο της διανομής του μεγέθους σύνταξης γήρατος το 2005.

Πηγή: Στοιχεία του Υπουργείου εργασίας, κοινωνικής προστασίας και οικογένειας

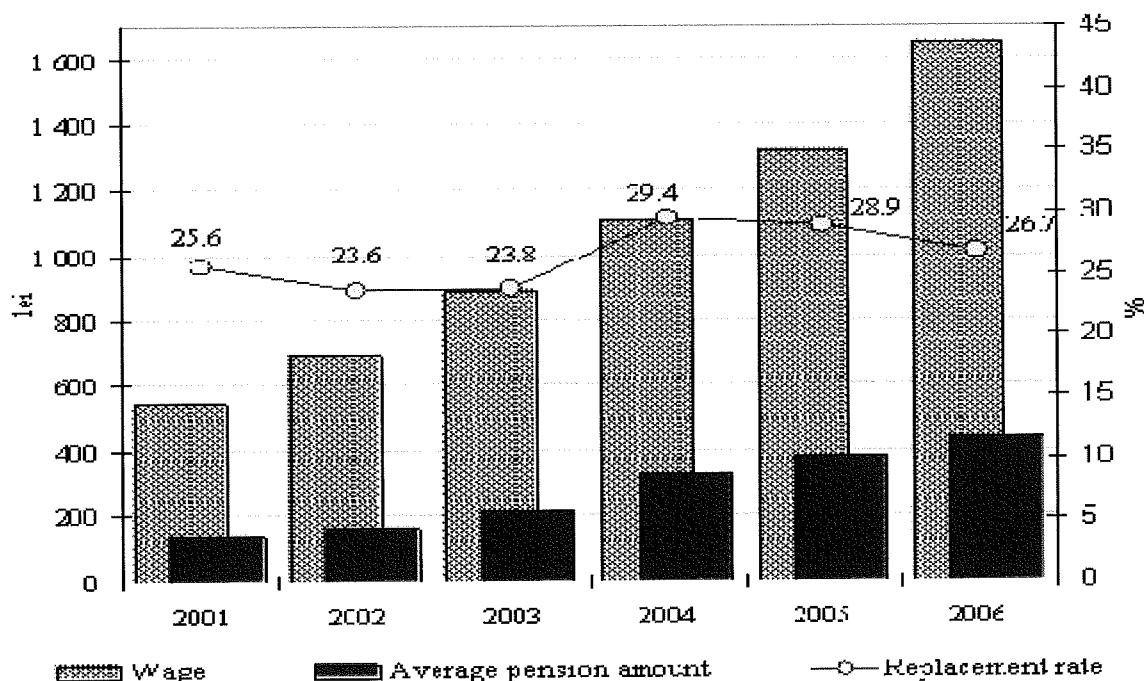
Ένα σημαντικό που χαρακτηρίζει τη διανομή του μέσου μεγέθους της σύνταξης γηρατειών είναι ότι το 2005 - μόνο 3.5% των συνταξιούχων έφθασε στο μέγεθος του επιδόματος επιβίωσης. Περισσότερο από 80% των συνταξιούχων ωφελούνται από τις συντάξεις στο ποσό από 300 έως 450 λει που αποτελεί 46.2% και 69.3% από το επίδομα επιβίωσης. Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι το μεγαλύτερο τμήμα των συνταξιούχων ζει κάτω από το όριο ένδειας (ή κοντά)⁷².

3.2.2. Αποζημίωση της χαμένης αμοιβής

Η αναπλήρωση της χαμένης αμοιβής μαζί με την προστασία ενάντια στην ένδεια είναι η σημαντικότερη λειτουργία οποιουδήποτε συνταξιοδοτικού συστήματος. Ένα σημαντικό κριτήριο για την αξιολόγηση του εθνικού επιπέδου συνταξιοδοτικής ασφάλειας είναι το ποσοστό αναπλήρωσης. Πρόκειται να αναφερθεί ότι υπάρχουν διαφορετικές μέθοδοι για την αξιολόγηση του ποσοστού αναπλήρωσης⁷³.

Για το συνταξιοδοτικό σύστημα γενικά συχνότερα χρησιμοποιείται το ποσοστό αναπλήρωσης, το οποίο καθορίζεται ως συσχετισμός μεταξύ του μέσου συνταξιοδοτικού μεγέθους και του μέσου μεγέθους της υπολογισμένης αμοιβής και **παρουσιάζονται στην εικόνα 3.10.**

Εικόνα 3.10.Εξέλιξη και η σχέση μεταξύ της υπολογισμένης μέσης αμοιβής και της μέσης σύνταξης.

Πηγή: Στοιχεία του Υπουργείου εργασίας, κοινωνικής προστασίας και οικογένειας

⁷² www/mpsfc.gov.md

⁷³ Annual social report for 2003 of the Ministry of Labor and Social Protection, page 49.

Δείχνουν ότι το 2001-2003 ο συσχετισμός μεταξύ της μέσης αμοιβής και της μέσης σύνταξης μειώθηκε. Η έρευνα που πραγματοποιείται το 2004 σε μια μεγάλη κλίμακα για τον συνυπολογισμό των πρόσφατα ορισμένων συντάξεων ως αποτέλεσμα του οποίου (σύμφωνα με το νόμο) πρέπει να αυξηθούν κατά 25%.

Τον Απρίλιο του 2006, επιτρέπεται να αυξήσει το μέσο μέγεθος των συντάξεων κατά 50%, που ακολουθείται από την αύξηση του ποσοστού συνταξιοδότησης κατά 29.4%. Εντούτοις, το 2005 το ποσοστό αντικατάστασης πήγε κάτω πάλι σε 28.9% και το πρώτο εξάμηνο του 2006 αποτέλεσε 26.7%.

Η κανονική μείωση του ποσοστού αντικατάστασης συσχετίζεται κυρίως με το γεγονός ότι η αμοιβή στη Μολδαβία μεγαλώνει πιο αισθητά από τις συντάξεις, δεδομένου ότι σύμφωνα με την τρέχουσα νομοθεσία οι συντάξεις συντάσσονται μόνο στο μέσο ποσό μεταξύ της μέσης ετήσιας ανάπτυξης του δείκτη καταναλωτικών δαπανών και της ετήσιας αύξησης της μέσης εθνικής αμοιβής για το προηγούμενο έτος. Σε αυτήν την κατάσταση η χρόνια μείωση του ποσοστού αντικατάστασης είναι αναπόφευκτη. Η κατάσταση επιδεινώνεται από τα χαμηλότερα μεγέθη των πρόσφατα ορισμένων συντάξεων που συσχετίζεται με τις λεπτομέρειες των χρησιμοποιημένων συνταξιοδοτικών τύπων⁷⁴.

3.2.3. Διαφορές φύλου στα συνταξιοδοτικά μεγέθη

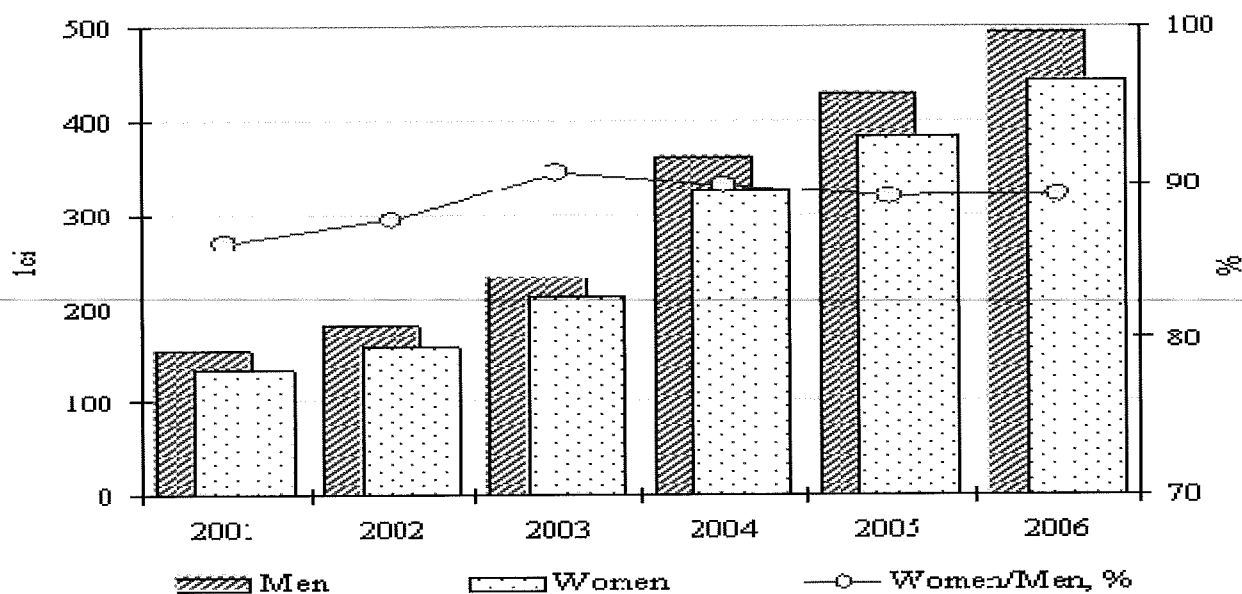
Υπάρχουν αρκετά σοβαρές διαφορές στα μεγέθη των συντάξεων των ανδρών και των γυναικών. Αυτό είναι σαφές από τα στοιχεία, που παρουσιάστηκαν στην εικόνα 3.11.. Οι υπολογισμοί δείχνουν ότι γενικά για την περίοδο 2001-2006 το μέσο μέγεθος των συντάξεων γηρατειών για τις γυναίκες ήταν από 10-15% χαμηλότερο από των ανδρών.

Αυτό έχει σχέση καταρχήν με το γεγονός ότι, οι γυναίκες έχουν έναν χαμηλότερο μισθό και κατά 5 έτη συνταξιοδοτούνται νωρίτερα που έχει σαν αποτέλεσμα - μειώνει σημαντικά το μήκος της υπηρεσίας, και έτσι μειώνει το μέγεθος της σύνταξης⁷⁵.

⁷⁴ Annual social report for 2003 of the Ministry of Labor and Social Protection, page 56.

⁷⁵ www.Pensie-Social.moldova.org

Εικόνα 3.11. Μέσο ποσό συντάξεων γήρατος, lei.

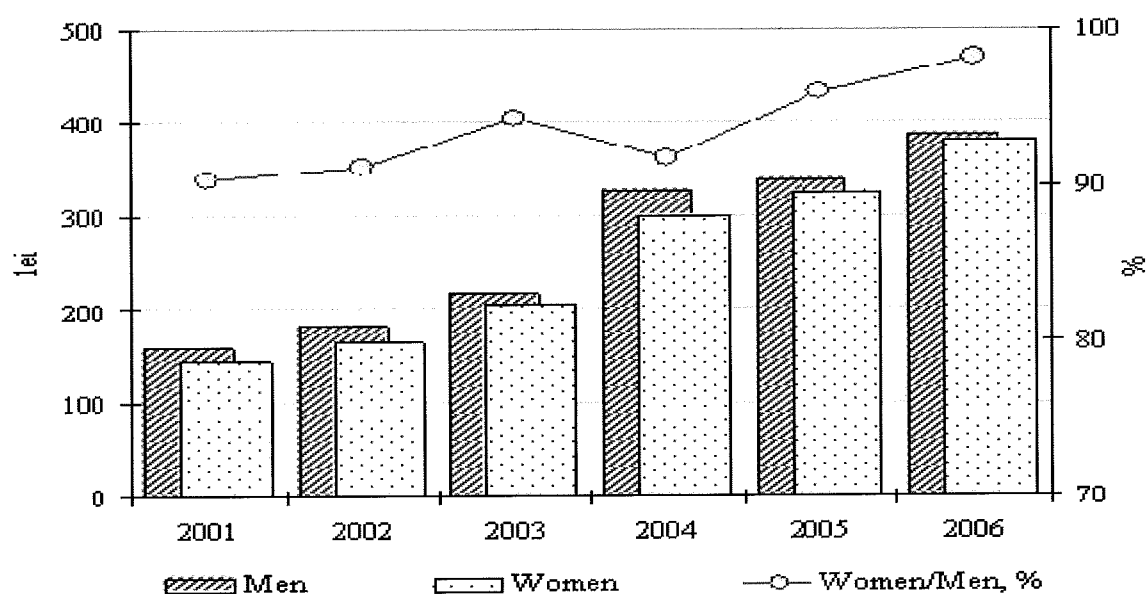

Πηγή: Υπουργείου Εργασίας

Εντούτοις, αυτό δεν συμβαίνει στην πράξη και είναι σαφές στην *εικόνα 3.12.*, η οποία παρουσιάζει τα στοιχεία όσον αφορά το συσχετισμό των μεγεθών των πρόσφατα ορισμένων συντάξεων στους άνδρες και τις γυναίκες. Η ανάλυση δείχνει ότι τα μέσα μεγέθη αυτών των συντάξεων πλησιάζουν βαθμιαία. Έτσι εάν το 2001 η διαφορά μεταξύ των συντάξεων των ανδρών και των γυναικών αποτέλεσε 10.7%, τους πρώτους έξι μήνες του 2006 - μόνο 1.9.

Εικόνα 3.12.

Μέσο ποσό πρόσφατα ορισμένων συντάξεων, lei.

Πηγή: Υπουργείου Εργασίας

Εάν εξετάσουμε αυτούς τους συσχετισμούς από τους τύπους πρόσφατα ορισμένων συντάξεων (πίνακας 3.3.), θα μπορούσε να αποκαλυφθεί ότι σχεδόν παντού το μέσο μέγεθος των συντάξεων των ανδρών είναι υψηλότερο από ότι το μέσο μέγεθος των συντάξεων των γυναικών. Παραδείγματος χάριν, το 2006 το μέσο μέγεθος των πρόσφατα ορισμένων συντάξεων για τα μη γεωργικά εργαζόμενος-άνδρες ήταν υψηλότερο κατά 23.7% απ'ότι για τις εργαζόμενος-γυναίκες, για τους γεωργικούς εργαζομένους - κατά 4.0% και ανικανότητας οι συντάξεις διέφεραν από 2.0%. Αυτό το παράδοξο συσχετίζεται με τη διαφορά στη δομή των συνταξιοδοτικών δικαιούχων⁷⁶.

Πίνακας -3.3.

Μέγεθος των πρόσφατα ορισμένων συντάξεων, lei

έτος	Ηλικιωμένη						Ανικανότητα			Όλοι οι συνταξιούχοι		
	Μη γεωργικός			Γεωργικός <>								
	άνδρες	γυναίκες	m/w	άνδρες	γυναίκες	m/w	άνδρες	γυναίκες	m/w	άνδρες	γυναίκες	m/w
2001	183.6	162.8	1.13	129.1	119.2	1.08	156.8	138.7	1.13	158.5	143.2	1.11
2002	230.8	201.1	1.15	160.4	142.0	1.13	167.6	152.9	1.10	181.6	165.4	1.10
2003	265.7	234.7	1.13	191.0	177.1	1.08	190.5	175.8	1.08	217.0	204.4	1.06 <>
2004	417.9	346.8	1.21	272.7	255.8	1.07	284.7	253.5	1.12	326.8	299.9	1.09 <>
2005	473.9	388.4	1.22	279.2	265.8	1.05	273.0	250.1	1.09	339.3	325.8	1.04 <>
2006	552.4	446.7	1.24	321.7	309.2	1.04	313.0	288.3	1.09	387.6	380.4	1.02 <>

Πηγή: Στοιχεία του Υπουργείου εργασίας, κοινωνικής προστασίας και οικογένειας.

⁷⁶ Monitorul Oficial al R.Moldova nr.22-24/119 din 12.03.2007.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

4.ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το ζήτημα της κοινωνικής ασφάλισης έρχεται και επανέρχεται τα τελευταία χρόνια στην επικαιρότητα προκαλώντας κοινωνικές αντιδράσεις. Το ότι βέβαια υπάρχει ζήτημα κοινωνικής ασφάλισης, υπάρχει δηλαδή πρόβλημα και άρα απαιτείται λύση, είναι κοινή παραδοχή.

Οι διαφωνίες και οι αντιδράσεις αφορούν τις επιχειρούμενες λύσεις και τα θιγόμενα ασφαλιστικά δικαιώματα. Το ΣΚΑ της Ελλάδας δεν είναι το ιδανικό σε σχέση με άλλες χώρες και άλλα ασφαλιστικά συστήματα. Η Ελλάδα οφείλει να βελτιώσει το υπάρχον σύστημα, να το εξυγιάνει και σε κάθε περίπτωση να διασφαλίσει το δημόσιο χαρακτήρα του⁷⁷.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του ΣΚΑ της Ελλάδας είναι η πολυπλοκότητα και ο πολυκερματισμός των υπηρεσιών. Πρόκειται για ένα μικτό σύστημα, με στοιχεία και από τα δύο κλασικά συστήματα προστασίας Beveridge και Bismark.

Αρχικά στην Ελλάδα το ΣΚΑ έμοιαζε με το γερμανικό σύστημα(σύστημα Bismark). Πλέον όμως ο χαρακτήρας του συστήματος είναι μικτός, καθώς παρουσιάζει στοιχεία και από τα δυο μοντέλα κοινωνικής ασφάλισης.

Μέσω του συστήματος προσφέρονται συντάξεις γήρατος, αναπηρίας και επιζώντων.

Οι συντάξεις καθορίζονται με βάση το μισθό και τα χρόνια ασφάλισης και η αναπροσαρμογή τους γίνεται συνήθως με βάση την εξέλιξη του μισθού των δημοσίων υπαλλήλων.

Όσον αφορά τη χρηματοδότηση : Σύμφωνα με το άρθρο 22 του Συντάγματος το κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, η οποία στην Ελλάδα, σε αντίθεση με άλλες χώρες (π.χ. Η.Π.Α.), είναι υποχρεωτική, οι δε πόροι , τα χρήματα δηλαδή που απαιτούνται για τις σχετικές δαπάνες, προέρχονται από την τριμερή χρηματοδότηση:

- ένα μέρος των χρημάτων πληρώνει το Κράτος,
- ένα άλλο μέρος οι εργοδότες
- και ένα άλλο οι εργαζόμενοι.

Αυτή είναι η νομοθεσία που διέπει το ασφαλιστικό σύστημα στην Ελλάδα όσον αφορά στην εισροή των πόρων. Το σύστημα είναι ευάλωτο σε διακυμάνσεις με αποτέλεσμα να δημιουργούνται πολλά ελλείμματα⁷⁸. Έχουν γίνει διάφορες προσπάθειες για την αντιμετώπιση του προβλήματος των ελλειμμάτων, χωρίς όμως ιδιαίτερη επιτυχία.

⁷⁷ www.apogevmatini.gr/

⁷⁸ www.google.gr/DOC] Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα.

Στην Ελλάδα η κοινωνική ασφάλιση, ξεκίνησε παράλληλα με την εκβιομηχάνιση της Χώρας.

Η εφαρμογή του θεσμού έγινε σταδιακά και απρογραμματίστα⁷⁹. Πρωτοεμφανίζεται με το διάταγμα της 15ης Δεκεμβρίου 1836 με το οποίο συστήθηκε το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (NAT), το οποίο άρχισε τη λειτουργία του το 1861. Η επικουρική ασφάλιση εμφανίζεται το 1861 με την ίδρυση των μετοχικών ταμείων στρατού και Ναυτικού και του Μετοχικού Ταμείου Πολιτικών Υπαλλήλων. Η επικουρική σύνταξη καλύπτει τα κενά της κύριας ασφάλισης και προσφέρει παροχές σε ελεύθερους επαγγελματίες και μισθωτούς. Κύριο χαρακτηριστικό είναι ότι αφορά σε ειδικούς κλάδους ασφάλισης και παρέχει συγκεκριμένες συντάξεις αναπηρίας και θανάτου. Μια σειρά άλλων ταμείων, όπως το ταμείο των δημοσίων υπαλλήλων, των εργατών στα μεταλλεία, των υπαλλήλων της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας, κλπ. (Λιάκος, 1993, Υφαντόπουλος, 2002, Γ.Γ.Κ.Α.), εμφανίστηκαν την ίδια εποχή⁸⁰.

Τα περισσότερα ταμεία που δημιουργούνται τα επόμενα χρόνια αφορούν στην κάλυψη των ατόμων από εργατικά ατυχήματα, ασθένεια, και γηρατειά. Την περίοδο 1914-1933 οι κύριες χρηματοδοτικές πηγές των ταμείων ήταν οι εισφορές των εργαζομένων και των εργοδοτών. Το 1925 δημιουργούνται και επιμελητήρια. Το διάστημα 1932 -1934 ψηφίζονται δύο σημαντικοί νόμοι, 5733/1932 και 6298/1934, οι οποίοι προσφέρουν κάλυψη των μισθωτών για παροχή σύνταξης και παροχής προστασίας από την ασθένεια. Την ίδια περίοδο προωθήθηκαν επίσης νομοθετικά μέτρα για την ίδρυση φορέων κύριας ασφάλισης, όπως του Ταμείου Ασφαλίσεως Εμπόρων (ΤΑΕ) και του Ταμείου Επαγγελματιών και Βιοτεχνών (ΤΕΒΕ), που άρχισαν να λειτουργούν το 1940⁸¹.

❖ *To ΤΕΒΕ - ΟΑΕΕ*

Είναι το ασφαλιστικό ταμείο για τους επαγγελματίες και βιοτέχνες.

Αφορά στη σύνταξη και την περίθαλψη τους και οι βασικές προϋποθέσεις για συνταξιοδότηση για την πλήρη σύνταξη είναι, 15 χρόνια ασφάλισης και ηλικία 65 ετών και για μειωμένη σύνταξη κατά το 1/200 της πλήρους με 15 χρόνια και ηλικία 60 ετών. Από τα 15 χρόνια ασφάλισης τα 2,5 χρόνια την τελευταία πενταετία πριν από την υποβολή της αίτησης.

❖ *To ΙΚΑ*

Το 1934 δημιουργείται το ΙΚΑ που καλύπτει το 1\3 του πληθυσμού.

Το διάστημα 1935-1937 καθιερώνεται η υποχρεωτική ασφάλιση όλων των μισθωτών στο Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ) και η ίδρυση της επικουρικής ασφάλισης.

⁷⁹ www.inegsee.gr

⁸⁰ www.ggka.gr/asfalistikokefi.htm

⁸¹ www.tebe.gr

Το ΙΚΑ λειτούργησε το 1937, αλλά η χορήγηση παροχών ρυθμίστηκε το 1951 με τον Αναγκαστικό Νόμο 1846/51, ο οποίος με τις διαδοχικές του τροποποιήσεις συνθέτει και το ισχύον θεσμικό πλαίσιο του φορέα⁸².

Ασφαλίζει:

- α. Εργαζόμενους που προσφέρουν εξαρτημένη εργασία σε τρίτους (εργοδότες), εργαζόμενους που προσφέρουν εξαρτημένη εργασία στο εξωτερικό (εάν η επιχείρηση για λογαριασμό της οποίας εργάζονται εδρεύει στην Ελλάδα),
- γ. Εργαζόμενους που προσφέρουν προσωπική εργασία, με σύμβαση εκμίσθωσης έργου,
- δ. Αλλοδαπούς εργαζόμενους και
- ε. Τα μέλη της οικογένειας των ασφαλισμένων.

Υπάρχουν διάφορες κατηγορίες για χορήγηση σύνταξης γήρατος και για κάθε μία ισχύουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Μερικές από τις κατηγορίες είναι πλήρης σύνταξη γήρατος, μειωμένη σύνταξη γήρατος, πλήρης σύνταξη γήρατος με τις διατάξεις της 35ετίας, σύνταξη γήρατος με τις διατάξεις των βαρέων, οικοδόμων, σε μητέρες με ανήλικα παιδιά κλπ. Π.χ., για πλήρη σύνταξη γήρατος αυτές είναι για άνδρες 65 ετών και γυναίκες 60 ετών να έχουν 4.500 ημέρες ασφάλισης ενώ για άνδρες 62 ετών και γυναίκες 57 ετών, 10.000 ημέρες ασφάλισης.

Η επέκταση της ασφαλιστικής προστασίας του πληθυσμού εξασφαλίστηκε το 1961 με την ίδρυση του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ).

❖ Ο ΟΓΑ

Είναι ο ασφαλιστικός φορέας κυρίως για τους αγρότες, αλιείς και για κάποιες άλλες κατηγορίες εργαζομένων. Οι παροχές περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων σύνταξη και περίθαλψη και οι βασικές προϋποθέσεις για σύνταξη αποτελεί η συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας και η χρονική περίοδος ασφάλισης στον φορέα για 25 τουλάχιστον χρόνια μετά τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας⁸³.

Η κρίση του 1973 δημιούργησε και στην Ελλάδα οικονομικά προβλήματα ίδια με αυτά των άλλων χωρών της ΕΕ, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί η ανάγκης άσκησης ολοκληρωμένης κοινωνικής πολιτικής. Το 1980 υπάρχουν περίπου 105 φορείς, με μεγαλύτερους το ΙΚΑ, το ΤΕΒΕ, το ΟΓΑ, το ΤΑΕ, το Ταμείο του ΟΤΕ και των τραπεζών κ.α. Με το Νόμο 1305 του 1982 θεσπίζεται η κύρια ασφάλιση ως καθολική και υποχρεωτική σε όλη τη χώρα και το επόμενο έτος το ίδιο ισχύει για την επικουρική ασφάλιση (Νικολόπουλος, 2006, Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων). Τα κεντρικά ζητήματα και αλλαγές για το ΣΚΑ στην Ελλάδα και τις προοπτικές, διαγράφονται και τα επόμενα χρόνια.

⁸² www.ika.gr

⁸³ www.ΟΓΑ.gr

4.1.Οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες των ΣΚΑ

Με Νόμους το 1990-1992 και 1999 έγιναν αλλαγές στη δομή των ασφαλιστικών οργανισμών, καθώς πολλοί καταργήθηκαν και άλλοι συγχωνεύτηκαν.

Ο Νόμος του 2002 για το ασφαλιστικό στην Ελλάδα επέφερε τις εξής σημαντικές αλλαγές ⁸⁴:

- ❖ *Υιοθετήθηκαν ειδικές ρυθμίσεις για μητέρες που ασφαλίζονται στο ΙΚΑ ώστε να μπορούν να διακόπτουν την εργασία τους π.χ για 1 χρόνο με ένα παιδί χωρίς να χάνουν τις ασφαλιστικές τους εισφορές.*
- ❖ *Επανήλθε ο τρόπος υπολογισμού των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων με τα τριακοστά πέμπτα.*
- ❖ *Μειώθηκε για τους εργοδότες η εισφορά για τα ασφαλιστικά ταμεία που οικειοθελώς θα ενταχθούν στο Ενιαίο ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών.*
- ❖ *Υπάρχει ειδική ρύθμιση για ασφαλιστική κάλυψη από το ΙΚΑ για όσους δεν συμπληρώνουν 4500 ένσημα. Για να δοθεί σύνταξη με το νέο σύστημα απαιτούνται τουλάχιστον 4500 ένσημα.*
- ❖ *Για όσους συνταξιοδοτηθούν μετά την 1.1.2004 ο υπολογισμός της σύνταξης θα γίνεται με βάση τις αποδοχές της καλύτερης πενταετίας των 10 τελευταίων χρόνων.*

Σημαντικές αλλαγές έρχονται στις συντάξεις το 2010, με βάση τους ασφαλιστικούς νόμους της περιόδου 1992 έως και 2008 (Νόμοι «Σιούφα», , «Παπαϊωάννου», «Ρέππα» και «Πετραλιά») που επιβάλλουν τη σταδιακή έως το 2017 ομογενοποίηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης και του ύψους των συντάξεων. ⁸⁵

Έτσι η σειρά των αλλαγών που θα επέλθουν είναι:

- ❖ *Αύξηση ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης κατά ένα εξάμηνο.*
- ❖ *Αύξηση των ετών ασφάλισης για συνταξιοδότηση. Στον ΟΓΑ τα έτη ασφάλισης αυξάνονται κατά ένα έτος, με βάση τον Ν. 2458/97(το 2010 θα χρειάζονται 12 έτη και ηλικία 65 ετών). Με τον ίδιο νόμο μειώνεται κατά 4% το ποσό τη βασικής σύνταξης που χορηγείται από τον Οργανισμό, η οποία θα ολοκληρωθεί το 2024, χωρίς, ωστόσο, να υπάρχει κάποια απώλεια εισοδήματος, αφού αντίστοιχα συμπληρώνεται το ποσό από τον κλάδο ασφάλισης.*
- ❖ *Αύξηση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης για μητέρες ανήλικων τέκνων.*

⁸⁴ www.news.in.gr

⁸⁵ Αργυρώ Μαυρούλη- ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ <<ΕΞΠΡΕΣ>>, Δευτέρα 11.01.2010

- ❖ Μείωση κατά 3% του ποσοστού αναπλήρωσης για τις συντάξεις του Δημοσίου και των ασφαλισμένων σε ταμεία ΔΕΚΟ και τραπεζών με βάση τον νόμο Ρέππα.
- ❖ Αύξηση των ημερών ασφάλισης για υγειονομική περίθαλψη. Πάντως, για την έκδοση βιβλιαρίου υγείας ή για τη θεώρησή του από 1.1.2010 θα απαιτούνται 70 ημέρες ασφάλισης από 60 που προβλέπονται ως 31.12.2009.
- ❖ Σταδιακή κατάργηση δυνατότητας για λήψη μειωμένης σύνταξης στο 50ό έτος της ηλικίας με την προσθήκη ενός έτους με αρχή το 2010 και τη συμπλήρωση του 55ου έτους.
- ❖ Λήγει η ισχύς της διάταξης που προβλέπει συνταξιοδότηση με 3.500 ημέρες ασφάλισης ή 11,5 έτη ασφάλισης από όλα τα Ταμεία (η ηγεσία του υπουργείου Εργασίας έχει, πάντως, προαναγγείλει συνέχιση της ευνοϊκής αυτής ρύθμισης).

Κατ' επέκταση στον τομέα αυτό δεν θα υπάρξει άμεσα μεταβολή αν και αντίστοιχη αλλαγή ίσχυσε, ήδη, από την 1/1/09 για τις νέες (από την 1/1/93 και μετά) ασφαλισμένες.

4.2. Διαπιστώσεις και προβληματισμοί

Στα θεμέλια της κοινωνικής ασφάλισης υπάρχει η γνωστή βραδυφλεγής βόμβα των ελλειμμάτων που απειλεί να τινάξει στον αέρα ολόκληρη την οικονομία. Βέβαια το φαινόμενο αυτό δεν αποτελεί ελληνική αποκλειστικότητα, αφού πλήττει όλες τις χώρες της Ε.Ε.⁸⁶ Η βασική αιτία του προβλήματος εστιάζεται στη δραματική γήρανση του πληθυσμού που παρουσιάζει σοβαρή έξαρση στην Ελλάδα, (βλ. κεφ.5.4.2.).

Η Ελλάδα έχει πληγεί ιδιαίτερα από την εξωτερική μετανάστευση σε παλαιότερες εποχές, η οποία την απογύμνωσε από νέο εργατικό δυναμικό. Η επιστροφή των μεταναστών και η μαζική παλιννόστηση ανασφάλιστων ομογενών τα τελευταία 25 χρόνια, επέτεινε τη δημογραφική γήρανση και την οικονομική ανισορροπία της κοινωνικής ασφάλισης.⁸⁷

⁸⁶ www.agonsyn.gr

⁸⁷ www.oasa.gr

Η οικονομική δυσπραγία της κοινωνικής ασφάλισης οφείλεται επίσης μεταξύ άλλων :

- 1) Στη γενικότερη οικονομική κρίση.
- 2) Στην αύξηση της ανεργίας.
- 3) Στην επέκταση της κοινωνικής πολιτικής τα τελευταία 25 χρόνια.
- 4) Στη μείωση των ορίων συνταξιοδότησης.
- 5) Στη συγχώνευση ελλειμματικών ταμείων στο ΙΚΑ.
- 6) Στη σύναψη δανείων με υψηλά επιτόκια.
- 7) Στη μεγάλη εισφοροδιαφυγή και
- 8) Σε διαρθρωτικές αδυναμίες των ασφαλιστικών οργανισμών.

4.3. Λύσεις

Είναι προφανές ότι η λύση του ασφαλιστικού προβλήματος, ιδιαίτερα στην περίπτωση της Ελλάδας, είναι πολυδιάστατη, και αγκαλιάζει ολόκληρη την οικονομία και την κοινωνία καθώς και το τρόπο άσκησης της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Λύσεις και μεταρρυθμίσεις μερικού χαρακτήρα δεν είναι αποτελεσματικές, αφού μπορεί να επιλύσουν ένα πρόβλημα και να δημιουργήσουν άλλα. Επιπλέον, οι απαιτούμενες αλλαγές είναι μεγάλες, λειτουργούν σε βάθος χρόνου, δημιουργούν συνέργειες με την υπόλοιπη οικονομία, τόσο εντός των γενεών όσο και μεταξύ γενεών. Το ζητούμενο είναι να πάψουν να δημιουργούνται ελλείμματα τα οποία υπονομεύουν τη βιωσιμότητα του συστήματος, τις ίδιες δηλαδή τις συντάξεις, διαβρώνουν την αλληλεγγύη των γενεών, αλλά και εμποδίζουν την ίδια την ανάπτυξη.

Συμφώνα με μια αναλογιστική μελέτη μια πιθανή λύση είναι η μετάβαση σε ένα μικτό σύστημα ασφάλισης με τρεις πυλώνες⁸⁸ :

1. *Διανεμητικός πυλώνας*: με ένα **ενιαίο συνταξιοδοτικό ταμείο** για όλους του Έλληνες, χαμηλότερες εισφορές, ποσοστό αναπλήρωσης στο 60% με 65% (όσο και τις χώρες του ΟΟΣΑ) και ανταποδοτικές συντάξεις, αποδέσμευση των ταμείων υγείας από τον κλάδο σύνταξης, αποσύνδεση των κοινωνικών παροχών τύπου ΕΚΑΣ για στήριξη των χαμηλοσυνταξιούχων από τον κλάδο σύνταξης και μεταφορά τους στον προϋπολογισμό, βασική-σύνταξη.

⁸⁸ <http://g700.blogspot.com/search/label/Ασφαλιστικό>

2. *Κεφαλαιοποιητικός πυλώνας*: με ατομικούς λογαριασμούς ασφάλισης, υποχρεωτική συμμετοχή εργαζομένων και εργοδοτών, προκαθορισμένη σχέση εισφορών όχι όμως παροχών, ιδιωτική διαχείριση (ο κλάδος επικουρικής ασφάλισης των κοινωνικών κλαδικών ταμείων , πχ ΤΣΠΕΑΘ, ΤΣΜΕΔΕ, θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για το νέο κεφαλαιοποιητικό σύστημα), εποπτεία και ρυθμίσεις για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας-του/συστήματος.

3. *Ιδιωτικός πυλώνας* : με προαιρετική συμμετοχή εργαζόμενων εργοδοτών, φορολογικά κίνητρα για συμμετοχή. Ανεξάρτητα από τις προτεινόμενες λύσεις στα επιμέρους τεχνικά προβλήματα, θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι η βασική συνιστώσα σε μία θετική εξέλιξη της μεταρρύθμισης για το σύνολο των εργαζομένων δεν μπορεί να γίνει χωρίς σεβασμό του κανόνα της αλληλεγγύης, που αναπόφευκτα συνεπάγεται μεταφορές εισοδημάτων και ρήξεις με συντεχνιακές πρακτικές του παρελθόντος.

Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να απαλλαγεί η πρωτοβουλία για τη μεταρρύθμιση από φοβικές διαστάσεις, από τη στιγμή που κατατεθεί με ειλικρίνεια ότι κοινός στόχος είναι η αναβάθμιση του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος⁸⁹.

⁸⁹ http://g700.blogspot.com/2007/11/blog-post_23.html

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

5. Συγκρίσεις των ΣΚΑ της Μολδαβίας και Ελλάδας

Το κεφάλαιο αυτό θα εξετάσει *συγκρίσεις των ΣΚΑ δύο χωρών της Μολδαβία με την Ελλάδα.*

Το ελληνικό ασφαλιστικό σύστημα, όπως άλλωστε και το αντίστοιχο της Μολδαβίας και όχι μόνο, είναι δημόσιο και αναδιανεμητικό. Τα συστήματα ως αναδιανεμητικά επιβάλλουν και αναδεικνύουν την αλληλεγγύη των γενεών. Κάθε γενιά αναλαμβάνει να καταβάλει τις συντάξεις της προηγούμενης. Τα ασφαλιστικά συστήματα κατοχυρώνουν την κοινωνική συνοχή και την καταπολέμηση του αποκλεισμού, μέσω της συμμετοχής στην ανάπτυξη της οικονομίας. Με αυτή την έννοια, η μακροχρόνια ισορροπία του ασφαλιστικού συστήματος είναι βασική συνισταμένη της ανάπτυξης. Αντίθετα, απειλές στην ισορροπία αυτή, υποσκάπτουν μεσοπρόθεσμα την ανάπτυξη. Το βασικό ερώτημα που τίθεται συχνά, είναι εάν το σημερινό συνταξιοδοτικό σύστημα ανταποκρίνεται και σε ποιο βαθμό στα παραπάνω.

Αξίζει να επισημανθούν τα εξής⁹⁰ :

- ❖ Παρά το γεγονός ότι δαπανάται άνω του 12% του ΑΕΠ σε συντάξεις (10,5% ο μέσος όρος στις χώρες ΟΟΣΑ) το γήρας συνδέεται με μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας.
- ❖ Η υπάρχουσα πολυνομία και η άνιση αντιμετώπιση όμοιων περιπτώσεων, αποδυναμώνουν την κοινωνική αποδοχή του συστήματος. Ταυτόχρονα, οδηγεί σε σημαντικό κόστος λειτουργίας του και στρεβλώσεις στην αγορά εργασίας.
- ❖ Οι συνεχείς απειλές για περαιτέρω αλλαγές χωρίς να δίνονται πειστικές απαντήσεις στο πρόβλημα, έχουν ενισχύσει το αίσθημα ρευστότητας και ανασφάλειας στους πολίτες και δυσκολεύουν οποιαδήποτε πρωτοβουλία για οριακές έστω μεταβολές.

5.1.Βασικές ομοιότητες

1. Η εφαρμογή του θεσμού έγινε σταδιακά και απρογραμμάτιστα.

Οι διάφορες Κυβερνήσεις για την αντιμετώπιση των αναφερόμενων προβλημάτων της κοινωνικής ασφάλισης, παραμένουν απρογραμμάτιστα.

Αποτέλεσμα της κατάστασης αυτής είναι τα εξής:

- Έλλειψη ενότητας στην κοινωνική ασφάλιση.
- Άνιση χρηματοδότηση των ασφαλιστικών φορέων.

⁹⁰ www.ESYE.gr

- Αδικαιολόγητες διαφοροποιήσεις στον τομέα των παροχών.

Βασικοί άξονες της πολιτικής για τις κοινωνικές ασφάλισεις αποτελούν:

- ❖ Η ενίσχυση της κοινωνικής προστασίας εκεί που υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη.
- ❖ Η αντιμετώπιση διαρθρωτικών προβλημάτων του συστήματος.
- ❖ Η βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών.
- ❖ Οι αλλαγές γίνονται στη βάση ενός ειλικρινούς Κοινωνικού Διαλόγου.

2. Μέσω του συστήματος και στις δύο χώρες προσφέρονται: **συντάξεις γήρατος, αναπηρίας και επιζώντων.**

Οι συντάξεις καθορίζονται με βάση το μισθό και τα χρόνια ασφάλισης.

Υπάρχουν επίσης παροχές που καλύπτουν: τον τραυματισμό και την ανεργία, τα επιδόματα παιδιών, τα επιδόματα μητρότητας, τις νεκρικές επιχορηγήσεις, την αποζημίωση ασθένειας, τις πληρωμές επιδόματος διατροφής και τα οικογενειακά επιδόματα.

3. Οι βασικές αδυναμίες του ελληνικού και του молδαβικού ΣΚΑ εστιάζονται:

- α) στην ύπαρξη ελλειμμάτων, λόγω κακής διαχείρισης,
- β) στον πολυκερματισμό του που εκφράζεται μέσω του εύρους των συντάξεων και του πολυεπίπεδου των παροχών
- γ) στην ελαστικότητα απόκτησης σύνταξης και
- δ) στην αδυναμία ελέγχου του ακριβούς αριθμού συνταξιούχων.

5.2. Βασικές διαφορές

Παρά το γεγονός ότι μεταξύ των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης των δύο χώρων παρατηρούνται **ορισμένες διαφοροποιήσεις**, εντούτοις υπάρχουν συγκλίσεις σε σημαντικές πτυχές της κοινωνικής ασφάλισης:

1. Κύριες διαφορές είναι στα Ταμεία:

- Στην Ελλάδα υπάρχουν 3 μεγάλα Ταμεία (ΙΚΑ, ΤΕΒΕ, ΟΓΑ) συν μια σειρά άλλων ταμείων.
- Στη Μολδαβία υπάρχει μόνο ένα.

2. Άλλο χαρακτηριστικό που ακολουθεί:

- Πολυδιάσπαση στην Ελλάδα, εκτός των ταμείων και των αντίστοιχων μονάδων υγείας.
- Στη Μολδαβία υπηρεσία υγείας είναι μία (*politsa*).

3. Όρια ηλικίας συνταξιοδότησης και το μήκος της υπηρεσίας:

- Στη Μολδαβία αντίστοιχα, και για τους άνδρες και για τις γυναίκες έχει αρχίσει να αυξάνεται (63έτη 9μήνες-και 58έτη9μήνες) με το μήκος της υπηρεσίας **standard(32έτη 6 μήνες – 27 έτη 6 μήνες), για το 2009.**
- Στην Ελλάδα 65 έτη, εκτός ΙΚΑ (60 γυναίκες και 65 άνδρες) με της σημαντικές αλλαγές που έρχονται το 2010, συμπεριλαμβάνουν και **το μήκος της υπηρεσίας.**

Τα όρια ηλικίας δεν πρέπει να αυξηθούν με διοικητικό και αυταρχικό τρόπο. Και τούτο διότι, σε αντίθεση με τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, η πλειονότητα των μισθωτών στην Ελλάδα είναι εργαζόμενοι σε χειρωνακτικά επαγγέλματα ή ανειδίκευτοι (οικοδόμοι, τουριστικά επαγγέλματα, σερβιτόροι κτλ). Στην Μολδαβία είναι περισσότεροι εργαζόμενοι στα αγροτικά επαγγέλματα. Η φυσική αντοχή αυτών των ανθρώπων εξαντλείται μετά τα 60.

4. Βασικό ποσό σύνταξης:

- Στη Μολδαβία η ελάχιστη μηνιαία σύνταξη ήταν ~570,11 lei (35,6 EUR), με αύξηση 20% από 1 Απριλίου 2009 και αποτελεί ~ 798,14 lei (50 EUR).
- Στην Ελλάδα, το 60% των συνταξιούχων παίρνει σύνταξη κάτω των €600, μόνο το 5% πάνω από €1000. Επιπρόσθετα, ο λόγος εξάρτησης (η σχέση ασφαλισμένων – συνταξιούχων) κρίνεται ικανοποιητική σε σχέση με άλλα Ασφαλιστικά Ταμεία.

5. Ποσοστό του ΑΕΠ:

Οι πολιτικές σταθεροποίησης των τελευταίων ετών, έχουν επηρεάσει αρνητικά την εξέλιξη των κοινωνικών δαπανών στην Ελλάδα, οι οποίες ως ποσοστό του ΑΕΠ κυμαίνονται ⁹¹ :

- πάνω από 30% στη Γαλλία, Γερμανία, Ολλανδία, Δανία, Φιλανδία,
- στο 26% στην Ιταλία, στο 18% στην Πορτογαλία και
- στο 16,3% στη Ελλάδα, το οποίο το 1990 ήταν 21% το 1998, οι δαπάνες για κοινωνική προστασία ήταν 24,5% του ΑΕΠ, ενώ ο μέσος όρος της ΕΕ ήταν 27,7.

Με βάση τις εκτιμήσεις για τις συνταξιοδοτικές δαπάνες το διάστημα 2000 ως 2050 στην Ελλάδα, αυτές υπολογίζονται σε 12, 6% το 2010 και σε 24,8% το 2050.

Η αύξηση για το παραπάνω διάστημα εκτιμάται στο 12,2%, αν ο ρυθμός αύξησης των συντάξεων είναι 1% ετησίως σε πραγματικές τιμές.

⁹¹
www.oasa.gr

5.3. Η κρίση του ΣΚΑ στις δυο χώρες

Το ελληνικό και το молδαβικό σύστημα συντάξεων συνεχίζει επομένως να έχει κάποιες εγγενείς αδυναμίες, οι οποίες υπάρχουν πριν ακόμη αρχίσουν να επενεργούν οι προκλήσεις του μέλλοντος:

- παγκοσμιοποίηση,
- γήρανση πληθυσμού,
- δημογραφικό κλπ.

Κατά συνέπεια, **το ΣΚΑ δύο χωρών** συρρικνώνεται τα τελευταία χρόνια και έχει καταστεί ανελαστικό, εξαιτίας κυρίως, του περιορισμένου επιπέδου των δαπανών και του χαμηλού επιπέδου των παροχών. Αυτό σημαίνει ότι η προοπτική αντιμετώπισης της κρίσης στην κοινωνική ασφάλιση, δεν μπορεί αντικειμενικά να ταυτίζεται με περαιτέρω μείωση των κοινωνικών δαπανών⁹².

Η κρίση του κοινωνικό-ασφαλιστικού συστήματος στην Ελλάδα, Μολδαβία και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, γεννάει σήμερα ερωτήματα που αφορούν 5 θέματα:

- ❖ Το πρώτο θέμα έχει σχέση με την αύξηση της απασχόλησης και τη μείωση της ανεργίας.
- ❖ Το δεύτερο - είναι το επίπεδο και το ύψος των παρεχόμενων υπηρεσιών και παροχών.
- ❖ Το τρίτο - είναι η δομή των συστημάτων και ο τρόπος οργάνωσης .
- ❖ Το τέταρτο θέμα είναι η χρηματοδότηση του συστήματος
- ❖ Στη συζήτηση που αναπτύσσεται σε ευρωπαϊκό αλλά και σε εθνικό επίπεδο για το μέλλον της κοινωνικής ασφάλισης, σημαντική θέση, εκτός των άλλων, κατέχουν και οι δημογραφικές εξελίξεις.

5.4. Προβλήματα

Τα προβλήματα είναι γενικότερα και αφορούν όλα τα ασφαλιστικά συστήματα που στηρίζονται στις εισφορές και τη φορολογία. Οι χώρες δεν διαθέτουν κάποια κοινή πολιτική, διότι επιθυμούν να διατηρήσουν την ανεξαρτησία τους σε αυτόν τον τομέα. Κάθε χώρα έχει επιλέξει το δικό της δρόμο για μεταρρυθμίσεις. Οποιοσδήποτε άλλος ισχυρισμός είναι "πρόφαση εν αμαρτίαις".

⁹² //www.koel.gr/in

Οι μη υποχρεωτικές συστάσεις εξαντλούνται στην ανάγκη εξασφάλισης της βιωσιμότητας των συστημάτων και της επάρκειας των συντάξεων. Ωστόσο, μέσα από την κοινή οικονομική και δημοσιονομική πολιτική και το σύμφωνο σταθερότητας ασκούνται έμμεσες αλλά ισχυρές και διαρκείς πιέσεις για περικοπές και δημοσιονομική σταθερότητα, που στην πράξη περιορίζουν τη δυνατότητα των κρατών να χρηματοδοτήσουν γενναιόδωρες κοινωνικές και ασφαλιστικές πολιτικές ή και ελλείμματα⁹³.

Στην σημερινή περίοδο τρία χαρακτηριστικά δεδομένα διακρίνουν την κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα, Μολδαβία και τις άλλες χώρες της Ε.Ε.

- ❖ αυξάνει η ζήτηση κοινωνικών υπηρεσιών από τους χρήστες και την κοινωνία γενικότερα.
- ❖ αυξάνει η οικονομική ανισορροπία των ΣΚΑ.
- ❖ απαιτούνται περισσότερες κοινωνικές δαπάνες για την ικανοποίηση των αναγκών.

Τα χαρακτηριστικά αυτά συνοδεύονται και από τις παρακάτω σύγχρονες εξελίξεις:

- πριν από το 1973 η ανεργία ήταν σε πολύ χαμηλό επίπεδο, γεγονός που συνέβαλε θετικά στην χρηματοοικονομική κατάσταση του ΣΚΑ.
- πριν από την δεκαετία του 1970 η συνταξιοδοτική περίοδος ήταν μικρότερη απ' ό,τι σήμερα με την αύξηση του προσδόκιμου ορίου ζωής.

Η επαγγελματική ζωή του εργαζόμενου σήμερα παρουσιάζει διαφοροποιητικά στοιχεία, νέες μορφές απασχόλησης εμφανίζονται στην αγορά εργασίας:

- παρατηρείται μία προοδευτική απώλεια θέσεων εργασίας από τα νέα τεχνολογικά μέσα παραγωγής.

Μελετώντας όμως τα αίτια της χρηματοοικονομικής κρίσης στην κοινωνική ασφάλιση, πολλοί μελετητές θεωρούν ότι την κύρια ευθύνη έχει:

- **η γήρανση του πληθυσμού.** Η βασική αιτία του προβλήματος εστιάζεται στη δραματική γήρανση του πληθυσμού που παρουσιάζει σοβαρή έξαρση στην Ελλάδα⁹⁴.
- **η αύξηση των συνταξιούχων,** π.χ. το 1974 υπήρχαν - 900.000 συνταξιούχοι, το 1994- 1.800.000 και για το 2000 ήταν - 2.400.000.

Η αναλογία ασφαλισμένων- συνταξιούχων ολοένα και χειροτερεύει σε βάρος των πρώτων.

Το έτος 2020 προβλέπεται ένας ασφαλισμένος να αναλογεί προς 3 συνταξιούχους.

Επομένως οι υποστηρικτές αυτής της άποψης θεωρούν ότι υπάρχει κρίση γήρανσης του πληθυσμού. Στη ΔΜ, ο αριθμός νέων συνταξιούχων μεγάλωσε περισσότερο από δύο φορές από 15.0 έως 34.5 χιλιάδες άτομα, από 2003.

⁹³ Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών / Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, *Η Ελληνική Έκθεση Στρατηγικής για τις Συντάξεις*, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2002

⁹⁴ Σημειώσεις από το μάθημα: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.

Τέτοια απότομη αύξηση ρυθμίζεται από την αλλαγή της ηλικίας συνταξιοδότησης και επίσης από την αποκαλούμενη επίδραση ομάδων.

Σήμερα 643,9 χιλιάδες άνθρωποι είναι δικαιούχοι του συνταξιοδοτικού κεφαλαίου. Ο αριθμός συνταξιούχων αυξάνεται ετήσια κατά 2%.

Όμως, μια βαθύτερη μελέτη της κοινωνικής ασφάλισης στην Ευρώπη και τις άλλες χώρες, αποδεικνύει ότι τα αίτια που διαφοροποιούνται από χώρα σε χώρα είναι πιο σύνθετα, πιο πολύπλοκα και δεν μπορεί κανείς να τα αποδώσει κύρια στη δημογραφία.

Παράλληλα έχουν εμφανιστεί νέες ανάγκες που πρέπει να καλύψει το ΣΚΑ, όπως:

α) την φτώχεια,

β) τον κοινωνικό αποκλεισμό, ολόκληρων πλέον περιοχών και όχι μόνο ατόμων ή οικογενειών. Για την ελληνική περίπτωση, η μελέτη έχει αποδείξει ότι τον πρώτο ιστορικό ρόλο κατέχει η ανορθολογική αξιοποίηση των αποθεματικών των ταμείων από το κράτος, σε συνδυασμό με τη μη θεσμοθέτηση της τριμερούς χρηματοδότησης⁹⁵ και, στη σημερινή φάση, το κυρίαρχο πρόβλημα, και στα δύο χώρες είναι:

❖ Η έλλειψη θέσεων εργασίας, η ανεργία, και δευτερευόντως είναι η δημογραφία.

❖ Για την περίπτωση της Μολδαβίας, επίσης μεγάλο πρόβλημα είναι και οι Μετανάστες.

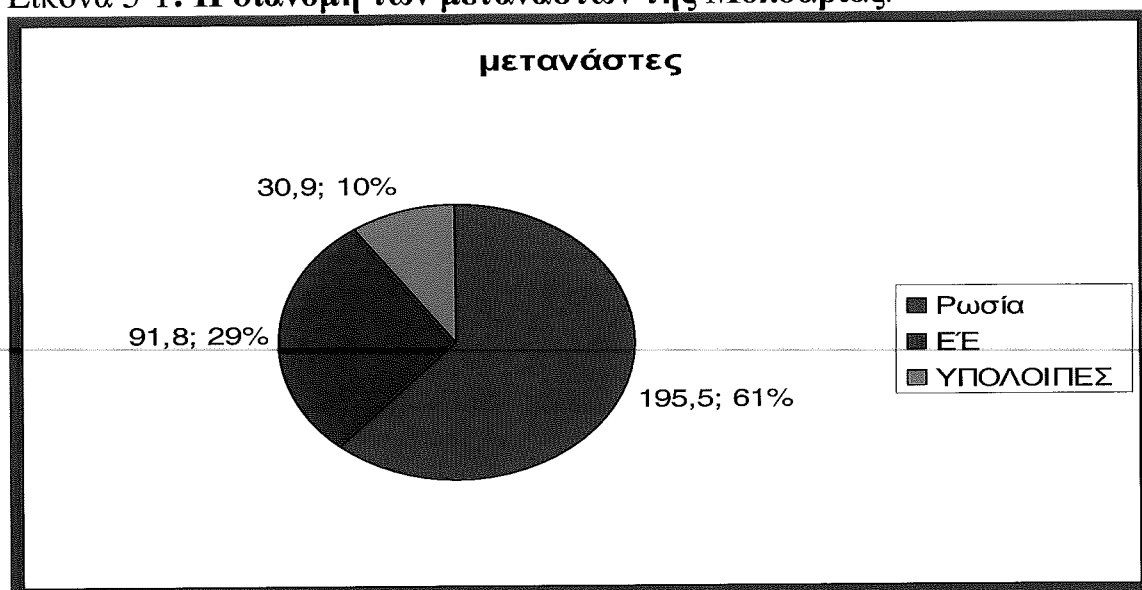
Η Μολδαβία είναι μια από τις περισσότερες εξαρτώμενες χώρες μετανάστευσης και αποστολής στον κόσμο. Σύμφωνα με τις επίσημες κυβερνητικές εκτιμήσεις, περισσότεροι από 600.000 Μολδαβοί, ή σχεδόν 40% του **εργατικού δυναμικού** εργάζονται και ζουν στο εξωτερικό μόνιμα ή περιοδικά, και πολλών άλλων χιλιάδων ατόμων σχεδιάζουν να φύγουν.

Ο πραγματικός αριθμός διαφέρει σύμφωνα με τις διαφορετικές πηγές με πιθανό μέγιστο αριθμό μεταναστών ένα εκατομμύριο⁹⁶. Η διανομή των μεταναστών από τη χώρα δείχνει ότι οι περισσότεροι μετανάστες εργάζονται στη Ρωσία (61%). Το γεγονός αυτό προκαλείται από τις σχετικά χαμηλές δαπάνες για το ταξίδι, την ελεύθερη είσοδο, τη γνώση της ρωσικής γλώσσας, κ.λπ. Στην άλλη πλευρά, στις χώρες της ΕΕ, όπου η πρόσβαση είναι δυσκολότερη οι δαπάνες (για βίζα είναι 4-5χιλ.EUR) έχουν κατευθυνθεί το 29% μεταναστών. Στις υπόλοιπες χώρες εργάζονται 10% μεταναστών (**βλ.εικόνα 5-1**).

⁹⁵ www.ggka.gr/asfalistikokefi.htm

⁹⁶ <http://www.migrationdrc.org>

Εικόνα 5-1: Η διανομή των μεταναστών της Μολδαβίας.

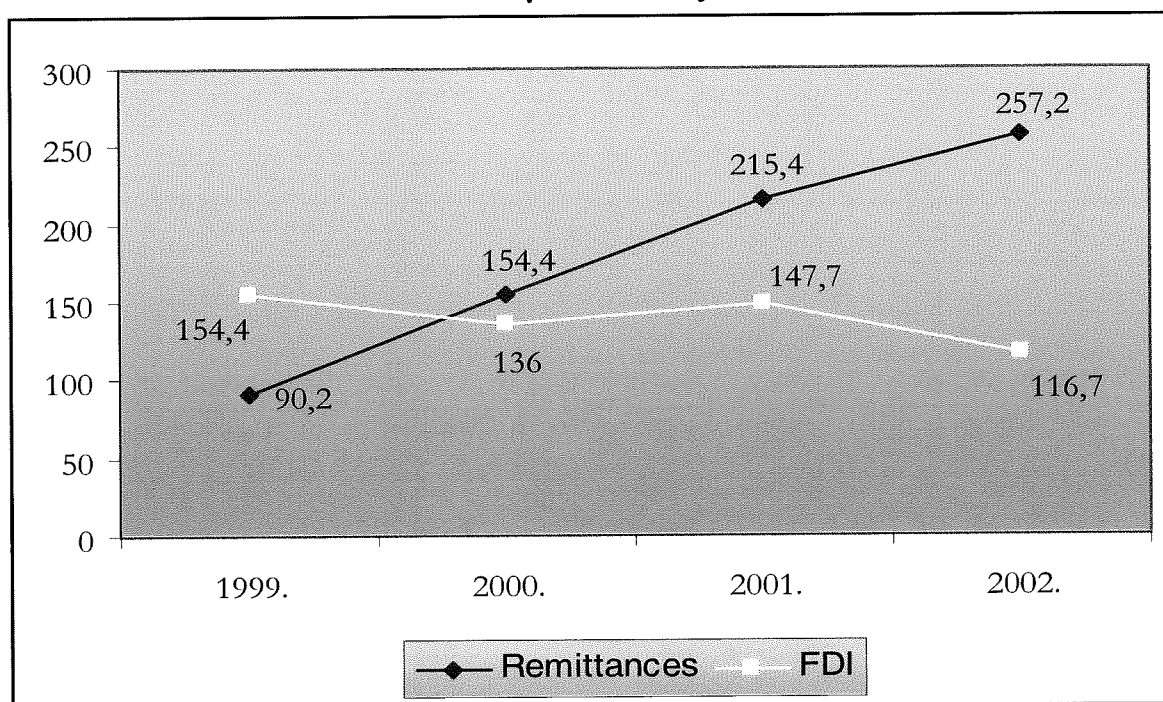

Πηγή: Δική μου επεξεργασία στοιχείων από δεδομένα από στατιστική υπηρεσία της Μολδαβίας.

Το μερίδιο των γυναικών μεταναστών και των προσώπων που προέρχονται από τις αστικές περιοχές είναι σημαντικά υψηλότερο από αυτό των ανδρών και των προσώπων που προέρχονται από τις αγροτικές περιοχές

Οι μετανάστες είναι επίσης μια **σημαντική πηγή εισοδήματος** για τη εθνική οικονομία, τα μεταναστευτικά εμβάσματα που υπολογίζονται σε 300 εκατομμύρια δολ ΗΠΑ το χρόνο το 2002, και για πάνω από 450 εκατομμύρια το 2003. Είναι σχεδόν 3 φορές το επίπεδο του FDI για την ίδια χρονική περίοδο, (βλ. εικόνα 5-2).

Εικόνα 5-2: Επίπεδο του FDI από μετανάστες.

Πηγή: Εθνικό γραφείο στατιστικών της Μολδαβίας.

Η διαχείριση των μεταναστών της Μολδαβίας, πολλοί από τους οποίους είναι στο εξωτερικό παράνομα, είναι μια σημαντική πρόκληση για ΙΟΜ και τους συνεργάτες της στη διεθνή κοινοτική και μολδαβική κυβέρνηση⁹⁷.

Ένα μεγάλο μέρος του ενεργού πληθυσμού, που εργάζεται στο εξωτερικό συμβάλλει στο σχηματισμό των συνταξιοδοτικών κεφαλαίων των χωρών όπου λειτουργούν.

Είναι φανερό, ότι οι εξελίξεις αυτές συνθέτουν το οικονομικό και κοινωνικό έλλειμμα της κοινωνικής ασφάλισης στη Μολδαβία.

Η εξειδίκευση του οικονομικού και κοινωνικού ελλείμματος αναδεικνύει τις διάφορες πτυχές της ***κρίσης του συστήματος ασφάλισης.***

Με αφετηρία τις σύγχρονες εξελίξεις και τις προαναφερόμενες πτυχές της κρίσης του ΣΚΑ, οι θεωρητικοί προβληματισμοί που έχουν αναπτυχθεί για τις πολιτικές και το μέλλον της αναφέρονται στα εξής:

Καταρχήν αναπτύσσεται τελευταία, **η αντίληψη της μετεξέλιξης της κρατικής ευθύνης παροχής υπηρεσιών** για την ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών, σε ευθύνη για την αντιμετώπιση του κοινωνικού κινδύνου που απειλεί το κάθε άτομο.

Παράλληλα άλλες αντιλήψεις υποστηρίζουν⁹⁸:

- ❖ την εισαγωγή στοιχείων αγοράς στην λειτουργία του ΣΚΑ, με την έννοια εγκαθίδρυσης ενός «ελεγχόμενου ανταγωνισμού».
- ❖ την επιλεκτικότητα των παροχών με άξονα τα άτομα που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη, δηλαδή του φτωχού και του κοινωνικά αποκλεισμένου.
- ❖ την ανάπτυξη της ιδιωτικής κερδοσκοπικής δραστηριότητας στην ασφάλιση και την υγεία.
- ❖ την διαμόρφωση δύο ομοσπονδιών κοινωνικής προστασίας, με προοπτική την ενιαιοποίησή τους αφού προηγουμένως επιτευχθούν οι αναγκαίες συγκλίσεις στα ΣΚΑ.
- ❖ την ανάπτυξη του λεγόμενου «προνομιακού πλουραλισμού» με την έννοια δημιουργίας τοπικών συμφώνων, μεταξύ κρατικών οργανισμών, Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Κοινωνικών φορέων, μη κερδοσκοπικών οργανισμών κ.λ.π. για την αντιμετώπιση ενός συγκεκριμένου κοινωνικού κινδύνου π.χ.: ανεργία, κοινωνικός αποκλεισμός, στέγαση, εκπαίδευση, φτώχεια κ.λ.π., με παράλληλη μείωση των κοινωνικών ευθυνών του Κράτους.

⁹⁷ Ε.Λ. Χотулаев «Регулирование деятельности государственных накопительных пенсионных систем». 2000.

⁹⁸ www.google.gr/DOC/ Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα.

Μέσα στο πλαίσιο των προαναφερόμενων αντιλήψεων, παρατηρείται μία απομάκρυνση από την αναδιανεμητική λειτουργία της κοινωνικής ασφάλισης με παράλληλο προσανατολισμό σε διαχειριστικές ρυθμίσεις περιοριστικού χαρακτήρα.

5.4.1. Ανάλυση δεδομένων απασχόλησης και ανεργίας

Η αύξηση της απασχόλησης αποτελεί σημαντικό στόχο και για την αποκατάσταση της ισορροπίας στην αγορά εργασίας αλλά και για τη χρηματοδοτική ενίσχυση της κοινωνικής ασφάλισης.

Η παρατήρηση αυτή σημαίνει ότι όσο η οικονομική και κοινωνική πολιτική δεν αντιμετωπίζει αποτελεσματικά την ανεργία, τόσο αναπαράγονται τα αδιέξοδα και στην αγορά εργασίας αλλά και στην κοινωνική ασφάλιση.

Σήμερα για να υπάρξει εισφορά στο ασφαλιστικό σύστημα πρέπει να υπάρχει μονάδα εργασίας. Το σύνολο των εισφορών στο σύστημα, πληρώνεται κυρίως από το συντελεστή «εργασία», ενώ ο συντελεστής «κεφάλαιο» συμμετέχει ελάχιστα ή καθόλου⁹⁹.

Ακόμη και η συνεισφορά του προϋπολογισμού, προέρχεται από φόρους που εισπράττονται κατά κανόνα από μισθωτούς και συνταξιούχους. Οι έμμεσες επιβαρύνσεις της εργασίας που οφείλονται κατά κύριο λόγο στις ασφαλιστικές εισφορές, είναι κατά γενική ομολογία ο βασικός παράγων που εμποδίζει την αύξηση της απασχόλησης και τη μείωση της ανεργίας.

Μια σταδιακή μείωση των ασφαλιστικών εισφορών και υποκατάστασή της από φορολογικά έσοδα μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση της απασχόλησης και ορθολογικότερη κατανομή των συντελεστών παραγωγής στην οικονομία.

Απασχολούμενοι είναι τα άτομα τα οποία εργάζονται¹⁰⁰

$$\text{Μέτρηση της απασχόλησης} = \frac{\text{απασχολούμενοι}}{\text{πληθυσμός 20 - 64 ετών}} \times 100\%$$

Άνεργοι είναι τα άτομα τα οποία μπορούν και θέλουν να εργαστούν, αλλά δεν μπορούν να βρουν απασχόληση.

$$\text{Μέτρηση της ανεργίας} = \frac{\text{άνεργοι}}{\text{εργατικό δυναμικό}} \times 100\%$$

⁹⁹

«ΤΟ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝ» Από την ομιλία στην εκδήλωση του Ελληνοαμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου και της Ένωσης.

¹⁰⁰

Σημειώσεις από το μαθημα: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.

Είναι φανερό ότι το άθροισμα των απασχολούμενων και των ανέργων είναι ίσος με **το εργατικό δυναμικό** - το σύνολο των ατόμων τα οποία μπορούν και θέλουν να εργαστούν.

$$\text{Ποσοστό συμμετοχής} = \frac{\text{εργατικό δυναμικό}}{\text{πληθυσμός 20 - 64 ετών}} \times 100\%$$

Από τα στοιχεία της ΕΣΥΕ και του εθνικού γραφείου στατιστικών της Μολδαβίας, για τα έτη 1995, 2005 παρατηρούμε στην Ελλάδα (*Πίνακα 5-1,*) και στη Μολδαβία (*Πίνακα 5-2,*) - αύξηση του πληθυσμού που εισέρχεται στην εργάσιμη ηλικία (20-64 ετών) και συνολικά και κατά φύλο.

Πίνακας 5- 1. Πληθυσμός εργάσιμης ηλικίας (20-64 ετών),για την Ελλάδα.

	1995	2005
Άρρενες (20-64)	3,193,067	3,458,163
Θήλεις (20-64)	3,216,148	3,412,227
Συνολικός πληθυσμός (20-64)	6,409,215	6,870,390

Πηγή: Δική μου επεξεργασία στοιχείων από δεδομένα από Ε.Σ.Υ.Ε.

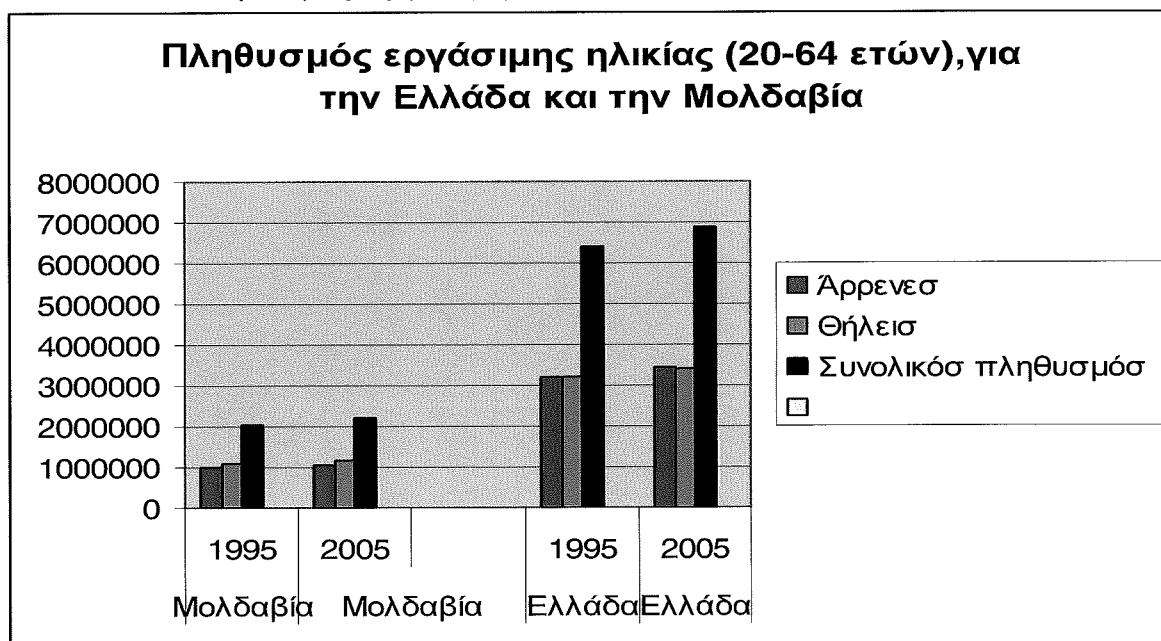
Πίνακας 5- 2. Πληθυσμός εργάσιμης ηλικίας (20-64 ετών),για την Μολδαβία.

	1995	2005
Άρρενες (20-64)	981,902	1,058,480
Θήλεις (20-64)	1,075,639	1,143,152
Συνολικός πληθυσμός (20-64)	2,057,541	2,201,632

Πηγή: Δική μου επεξεργασία στοιχείων από δεδομένα από στατιστική υπηρεσία της Μολδαβίας.

Σύγκριση δύο χωρών για το πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας παρατηρούμε και στην **εικόνα 5-3**.

Εικόνα 5-3: Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας

Πηγή: Δική μου επεξεργασία στοιχείων από δεδομένα από στατιστική υπηρεσία της Μολδαβίας και Ε.Σ.Υ.Ε.

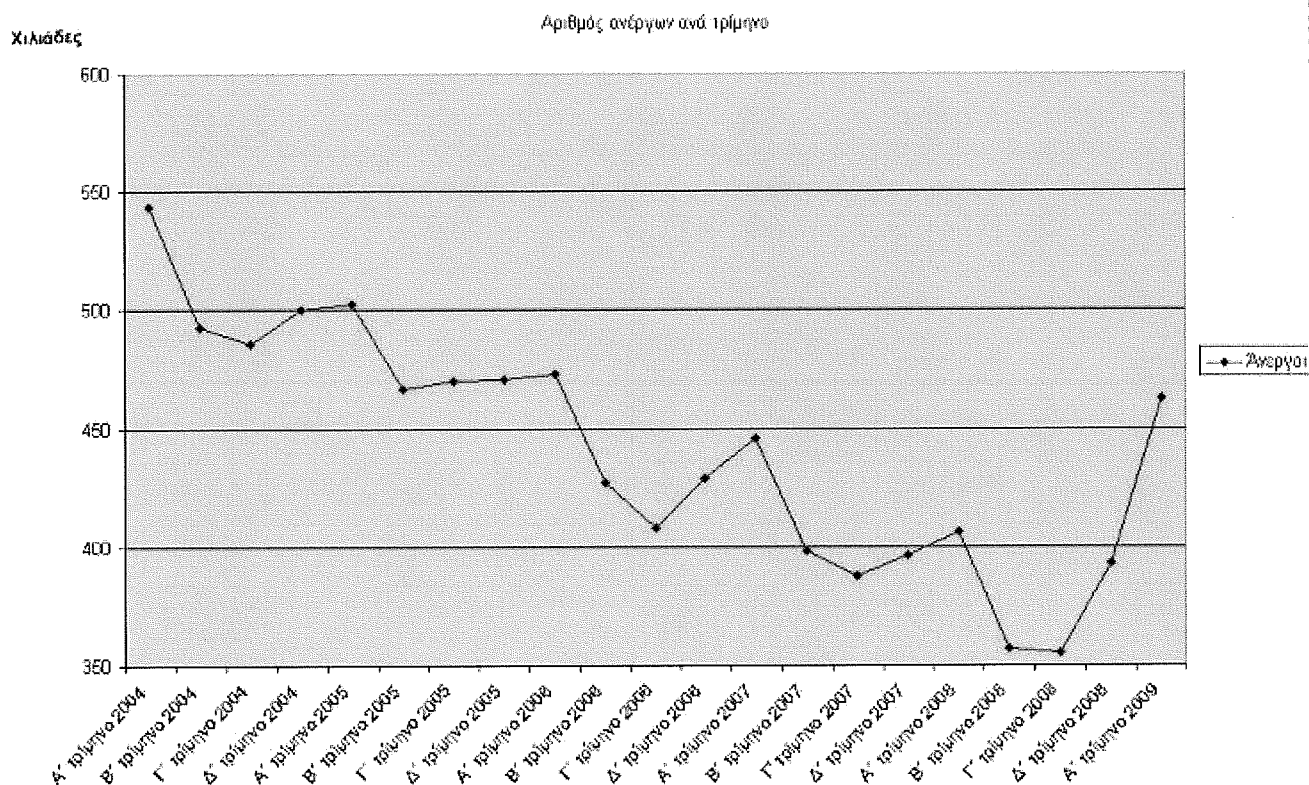
Προβλήματα με την απασχόληση - αύξηση ανεργίας στην Ελλάδα:

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ, το σύνολο των απασχολούμενων εκτιμάται ότι διαμορφώθηκε σε 4.505.100 άτομα. Οι άνεργοι ανήλθαν σε 491.139 άτομα, ενώ ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός ανήλθε σε 4.282.772 άτομα.

Οι απασχολούμενοι παρουσιάζουν αύξηση σε όλα τα έτη. Το ποσοστό αύξησης των απασχολούμενων μεταξύ 2004 και 2005 ήταν 2,5%, μεταξύ 2005 και 2006 ήταν 0,4%, ενώ μεταξύ 2006 και 2007 ήταν 1,0%.

Ειδικότερα, μειώθηκαν σε σχέση με το Οκτώβριο του 2008 (κατά 110.708 άτομα - 2,4%) και σε σχέση με το Σεπτέμβριο του 2009 (κατά 72.743 άτομα- 1,6%)¹⁰¹. Οι μεταβολές αυτές στον αριθμό απασχολούμενων και ανέργων οδήγησαν σε μείωση του ποσοστού ανεργίας από 11,0% το Φεβρουάριο 2004 σε 10,4% το Φεβρουάριο 2005. Το ποσοστό της ανεργίας παρέμεινε σταθερό στο 10,4% και το Φεβρουάριο 2006, ενώ μειώθηκε σε 9,0% το Φεβρουάριο 2007. Από το 2008, οι άνεργοι αυξήθηκαν απότομα κατά 33,8% (βλ. **εικόνα 5-4**), και κατά 7,5% σε σχέση με το Σεπτέμβριο του 2009. Στους άνδρες το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε στο 7,1% από 4,5% που ήταν τον Οκτώβριο του 2008 και στις γυναίκες στο 13,7% από 11,5%.

Εικόνα 5-4: Ποσοστό ανεργίας

Πηγή: Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.

¹⁰¹

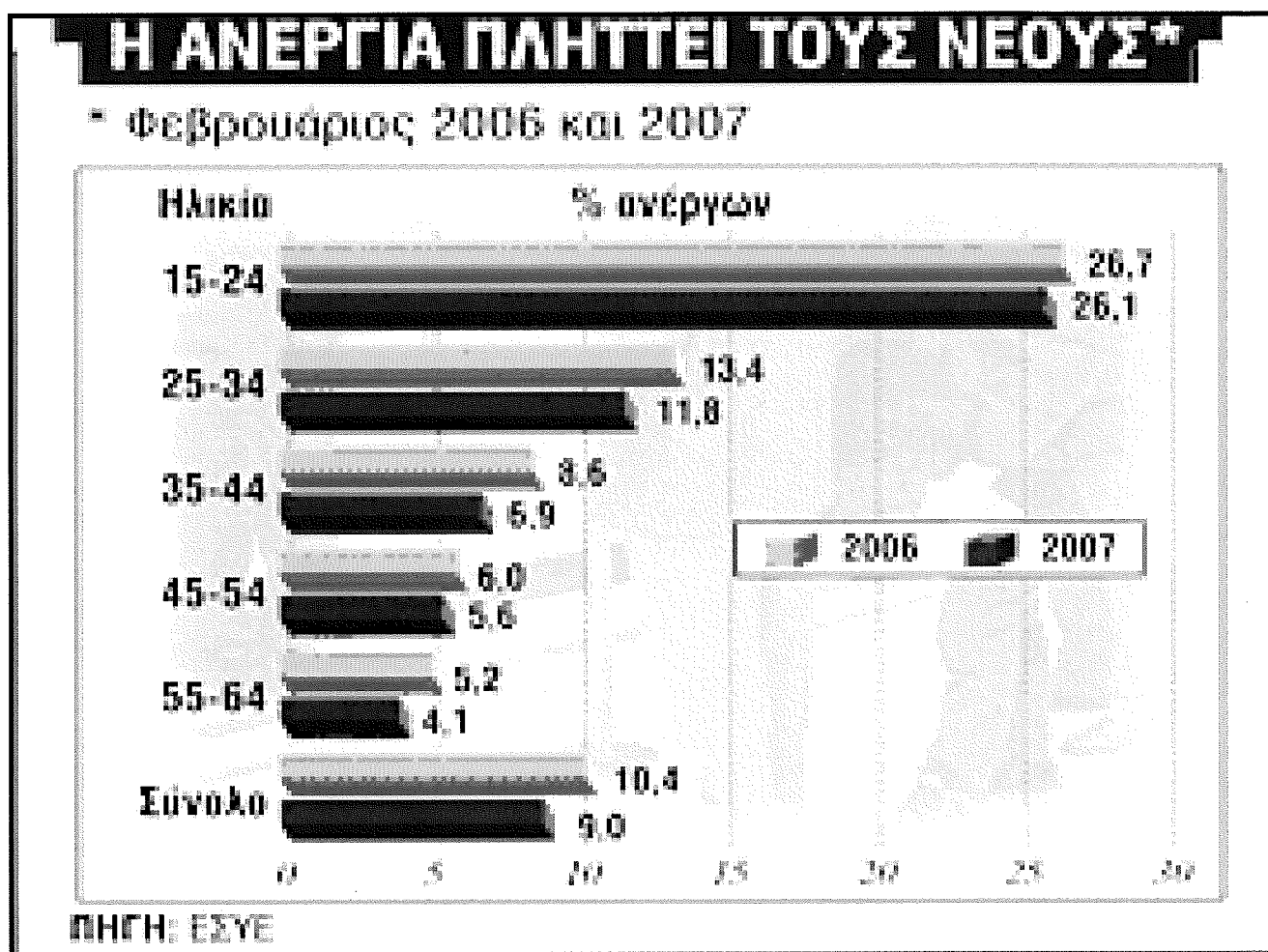
www.enet.gr, Πέμπτη 14 Ιανουαρίου 2010 Προβλήματα με την απασχόληση- αύξηση ανεργίας.

Κατά ομάδες ηλικιών, το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται στους νέους 15-24 ετών (26,7%) και στα άτομα 25-34 ετών (13,4%).

Στις ηλικίες 35-44 ετών το ποσοστό ανεργίας είναι 8,6%, στις ηλικίες 45-56 ετών 6%, και στις υπόλοιπες ηλικίες (βλ. *εικόνα 5-5*).

Τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας παρουσιάζονται και στις γυναίκες, που εμφανίζουν ποσοστά αισθητά υψηλότερα του μέσου όρου ¹⁰².

Εικόνα 5-5: Ποσοστό ανεργίας κατά ομάδες ηλικιών.

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Για την Μολδαβία (βλ. παραπάνω παρ.1.5;1.5.1και1.5.2.):

Γενικά για την Μολδαβία, ο αριθμός απασχολημένου πληθυσμού μειώθηκε, και το επίπεδο ανεργίας μεγάλωσε. Επομένως το μέλλον της κοινωνικής ασφάλισης στηρίζεται σε μια δέσμη παραγόντων, με κύριες την αντιμετώπιση της ανεργίας, τη σύζευξη της κοινωνικής ασφάλισης με τους τεχνολογικούς και παραγωγικούς μετασχηματισμούς, με την τήρηση των χρηματοδοτικών δεσμεύσεων του κράτους, ιδιαίτερα σε μια περίοδο που αυτή σταδιακά περιορίζεται ¹⁰³.

Από την άποψη αυτή, θεωρείται ότι η δημογραφία ως πρώτη αιτία της κρίσης, χρησιμοποιείται από την ασφαλιστική πολιτική, από τους μελετητές και από τους πολιτικούς, σαν ιδεολογικό άλλοθι για να ασχοληθούν είτε με την αύξηση των ορίων ηλικίας, είτε με την επιμήκυνση του χρόνου ασφάλισης κλπ.

5.4.2. Η Δημογραφία ακολουθεί

Η δημογραφία είναι το επόμενο **πρόβλημα**, της κρίσης της κοινωνικής ασφάλισης.

Η δημογραφική γήρανση- αποτελεί ένα παγκόσμιο κοινωνικό φαινόμενο που δεν θα πρέπει να συγχέεται με τη βιολογική γήρανση του ατόμου.

Δημογραφική γήρανση είναι η συνεχής αύξηση της αναλογίας των ατόμων ηλικίας 65 ετών και άνω στο γενικό πληθυσμό με την ταυτόχρονη μείωση της αναλογίας των παιδιών 0-14 ετών και πιθανόν της αναλογίας των ατόμων παραγωγικής ηλικίας 15-64 ετών ¹⁰⁴.

Η γήρανση του πληθυσμού αλλάζει σε όλο τον κόσμο και έχει σημαντικές επιπτώσεις στην οργάνωση των ΣΚΑ, αποτελεί μια από τις σημαντικότερες κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις του 21ου αιώνα.

Η γήρανση και η στασιμότητα του πληθυσμού προβλέπεται να προκαλέσει σοβαρά μακροπρόθεσμα προβλήματα στα ασφαλιστικά συστήματα, με αποτέλεσμα:

η Ελλάδα να συγκαταλέγεται μεταξύ των χωρών - μελών της ΕΕ που χαρακτηρίζονται ως υψηλού κινδύνου δημοσιονομικής εκτροπής. Όμως, η συζήτηση που διεξάγεται γύρω από το πρόβλημα αυτό έχει 'μερικό' χαρακτήρα, με αποτέλεσμα να οδηγεί σε αδιέξοδα, αφού οι απαιτούμενες 'παραμετρικές' λύσεις (αύξηση εισφορών, μείωση συντάξεων) εντός του υπάρχοντος συστήματος είναι εκ των πραγμάτων ακραίες ¹⁰⁵.

¹⁰³ <http://www.chiosnews.com/cn18520071053030.asp>

¹⁰⁴ Σημειώσεις από το μάθημα: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.

¹⁰⁵ www.inegsee.gr

Οι βασικές δημογραφικοί παράμετροι που συνθέτουν το πρόβλημα της γήρανση του πληθυσμού είναι:

- ❖ **η μείωση του ποσοστού γονιμότητας (και για τις δύο χώρες),**
- ❖ **το αυξημένο προσδόκιμο ζωής (για την Ελλάδα),**

Στο πρόβλημα αυτό προστίθενται και άλλα, όπως η συνταξιοδότηση της γενιάς που γεννήθηκε αμέσως μετά τον πόλεμο, όπως επίσης και αναλογιστικές δυσαναλογίες καθώς και οργανωτικές και θεσμικές δυσλειτουργίες. Οι πρωτοπόροι της οικονομικής σκέψης και πολιτικής έθεσαν έγκαιρα τα σχετικά ερωτήματα (Hansen, 1939, Keynes, 1937, Myrdal, 1940) η σημασία των οποίων όμως έγινε αντιληπτή αρκετά αργότερα, πιθανώς διότι ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος και η μετέπειτα ανοικοδόμηση άλλαξε τις προτεραιότητες¹⁰⁶.

Η Ελλάδα και Μολδαβία ανήκει στις χώρες εκείνες όπου το συνταξιοδοτικό πρόβλημα τίθεται με οξύτητα και προκαλεί ερωτηματικά για τις μακροπρόθεσμες δημοσιονομικές εξελίξεις. Αυτό αντανakλάται στις μελλοντικές δαπάνες υγείας, ιδιαίτερα όμως στις δαπάνες για συντάξεις.

Οι συντάξεις αποτελούν το σημαντικότερο μέσο κοινωνικής πολιτικής και οι ηλικιωμένοι αποτελούν πληθυσμιακή ομάδα πολλά μέλη της οποίας βρίσκονται στο όριο (ή και κάτω από αυτό) της φτώχειας, γίνεται αντιληπτό ότι η αντιμετώπιση του ασφαλιστικού αποτελεί προτεραιότητα, και ενδεχόμενη αγνόησή του θέτει σε κίνδυνο τα θεμέλια πάνω στα οποία στηρίζεται η οικονομία και το κοινωνικό κράτος.

Ανάλυση δημογραφικών δεδομένων

Η μελέτη των δημογραφικών στοιχείων είναι σημαντική για την κατανόηση της κατάστασης –το ελληνικό και το молδαβικό ΣΚΑ τόσο στο παρόν όσο και στο μέλλον.

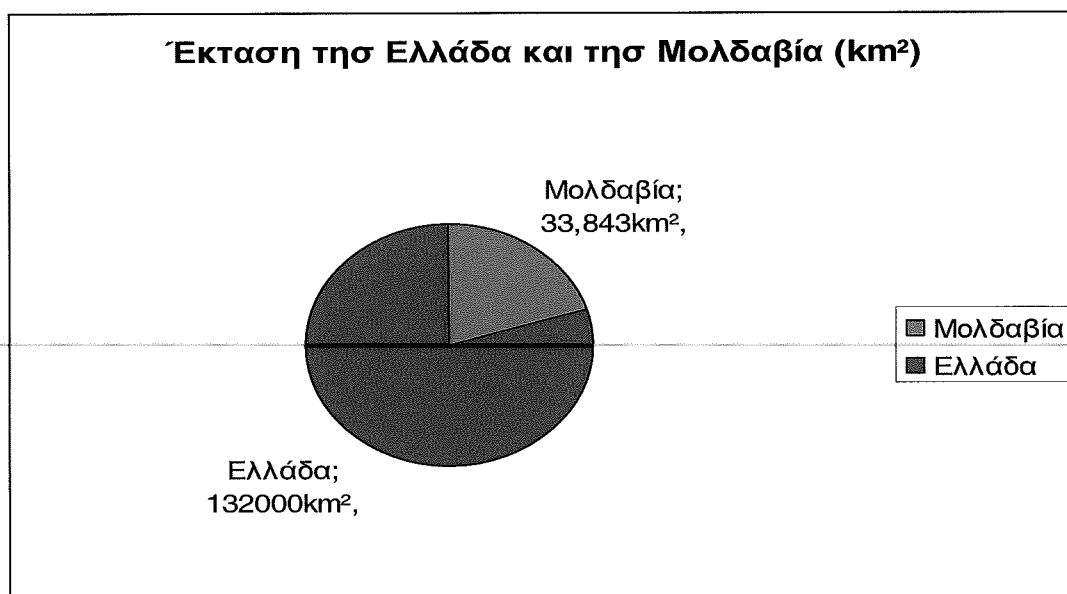
Τα δεδομένα της δημογραφικής έρευνας, τα στοιχεία αντλήθηκαν από την Ε.Σ.Υ.Ε. και του εθνικού γραφείου στατιστικών της Μολδαβίας, αναφέρονται στην περίοδο 1995-2005.

Θα ξεκινήσω με συγκρίσεις με τα στοιχεία που αφορούν την έκταση δύο χωρών:

(βλ. εικόνα 5-6), παρατηρούμε ότι Μολδαβία είναι τέσσερις φορές μικρότερη από την Ελλάδα, δηλ. αποτελεί 20% έναντι της 80% της Ελλάδας.

¹⁰⁶ www.inegsee.gr

Εκόνα 5-6:

Πηγή: Δική μου επεξεργασία στοιχείων από δεδομένα από στατιστική υπηρεσία της Μολδαβίας και Ε.Σ.Υ.Ε.

Από τα στοιχεία που αφορούν στην πληθυσμιακή μεταβολή, στην Ελλάδα για την περίοδο 1995-2005, παρατηρούμε αύξηση του πληθυσμού στο εν λόγω διάστημα, που οφείλεται όχι στην αύξηση της φυσικής κίνησης, η οποία παρουσιάζεται αρνητική, αλλά στη μετανάστευση πληθυσμού (469,538 άτομα) προς την χώρα (βλ. Πίνακα 5-3).

Πίνακας 5-3: Πληθυσμιακή μεταβολή (1995-2005)για την Ελλάδα.

ΕΤΗ	1995	2005
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	10,634,391	11,103,929

Πηγή: Δική μου επεξεργασία στοιχείων από δεδομένα από Ε.Σ.Υ.Ε.

Σε πρόσφατα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. του 2007 την 1η Ιανουαρίου του 2006 ο πληθυσμός της Ελλάδας ανερχόταν σε 11.125.179 εκ., των οποίων τα 5.508.165 ήταν άνδρες και τα 5.617.014 γυναίκες. Οι αναλύσεις των διεθνών οργανισμών προβλέπουν ότι το 2050 ο πληθυσμός της Ελλάδα θα έχει παγιωθεί στα 9 εκ¹⁰⁷.

Για την Μολδαβία, παρατηρούμε μείωση του πληθυσμού(-73,123άτομα, βλ.Πίνακα 5-4), που οφείλεται όχι μόνο στην αρνητική φυσική κίνηση (-24.273άτομα, βλ.Πίνακα 5-5,), αλλά και λόγω μετανάστευση πληθυσμού από την χώρα.

Πίνακας 5-4: Πληθυσμιακή μεταβολή (1995-2005)για την Μολδαβία.

ΕΤΗ	1995	2005
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	3,673,559	3,600,436

Πηγή: Δική μου επεξεργασία στοιχείων από δεδομένα από στατιστική υπηρεσία της Μολδαβίας.

¹⁰⁷ Δρ. Μπαμπάτσικου Φωτούλα, Τμήμα Νοσηλευτικής Α', (Τ.Ε.Ι) Αθήνας Τόμος 8ος, Τεύχος 4ο, Οκτώβριος – Δεκέμβριος, 2009 " Διαχρονική δημογραφική εξέλιξη του ελληνικού πληθυσμού ."

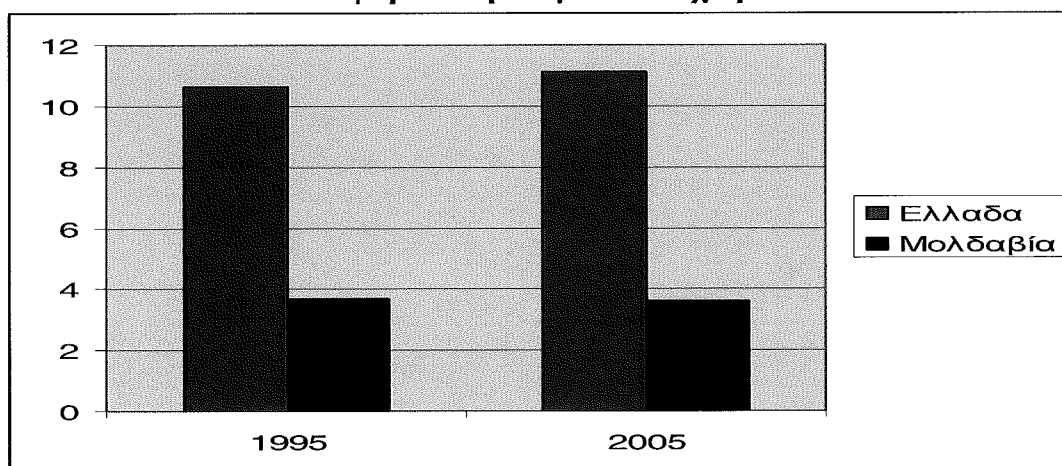
Πίνακας 5-5: Φυσική κίνηση και μετανάστευση (1995-2005), για την Μολδαβία.

ΕΤΗ	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΘΑΝΑΤΟΙ	ΦΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ
1995	56412	52969	3443
1996	51866	49748	2118
1997	45584	42957	2627
1998	41332	39922	1410
1999	38501	41315	-2814
2000	36939	41224	-4285
2001	36448	40075	-3627
2002	35705	41852	-6147
2003	36471	43079	-6608
2004	38272	41668	-3396
2005	37695	44689	-6994
ΣΥΝΟΛΟ	455225	479498	-24273

Πηγή: Δική μου επεξεργασία στοιχείων από δεδομένα από στατιστική υπηρεσία της Μολδαβίας.

Στην (εικόνα 5-7), βλέπουμε την διαφορά πληθυσμού των δύο χωρών το 1995 και 2005.

Εικόνα 5-7: Διαφορά πληθυσμού δυο χωρών.

Πηγή: Δική μου επεξεργασία στοιχείων από δεδομένα από στατιστική υπηρεσία της Μολδαβίας και Ε.Σ.Υ.Ε.

5.4.3. Οι γενικοί δείκτες γεννητικότητας ,θνησιμότητας και προσδόκιμο διάρκειας ζωής

Στην Ελλάδα ο δείκτης γονιμότητας μειώθηκε σημαντικά,(στο σύνολο της χώρας από 30,8 ανά 1000 κατοίκους το 1931, σε 15,36 το 1980 και 9,6 το 2004).

Σήμερα κάθε ελληνίδα μητέρα γεννάει - κατά μέσο όρο – 1,3 παιδιά ενώ το 1980 η αντιστοιχία ήταν 1: 2,09. Είναι ο χαμηλότερος δείκτης στην Ευρώπη των 15 και ο πέμπτος χαμηλότερος στην Ευρώπη των 25. Ο αντίστοιχος δείκτης στην ΕΕ είναι 1,49¹⁰⁸.

Την ίδια ώρα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει ότι, για ν' αντιστραφεί η τάση συρρίκνωσης του ευρωπαϊκού πληθυσμού, θα πρέπει ο δείκτης γονιμότητας να ανεβεί στο 2,7.

Από τις 105.655 γεννήσεις που σημειώθηκαν το 2004, οι 16.852 (16,0%) ήταν από αλλοδαπές μητέρες, ενώ οι γεννήσεις από Ελληνίδες μητέρες το 2004 ήταν περίπου 55.000 λιγότερες απ' ό,τι το '80. Ο γενικός γραμματέας της ΕΣΥΕ προβλέπει, σε 30 χρόνια με τα σημερινά δεδομένα οι μετανάστες θα αντιστοιχούν στο 30% του συνολικού πληθυσμού της χώρας¹⁰⁹.

Οι γενικοί δείκτες γεννητικότητας μειώνονταν και στην Μολδαβία, π.χ. στη περίοδο από το 1990 ως το 2002. Σύμφωνα με τα στοιχεία από τον πίνακα 1.4.,κεφ.1.2.2., η εξέλιξη του γενικού συντελεστή ποσοστού γέννησης παρουσιάζει μείωσή.

Στις τελευταίες δεκαετίες, το ποσοστό γέννησης στη χώρα μειώνεται αισθητά. Μόνο για το 1989-2005 οι τιμές του δείκτη "γενικό συντελεστή ποσοστού γέννησης" έχουν μειωθεί δύο φορές: από 2.5 έως 1.2.

Τέτοιο χαμηλό ποσοστό γέννησης οδηγεί αναπόφευκτα σε μια μεγάλη μείωση του πληθυσμού.

Τώρα στη χώρα η μείωση δεν οφείλεται τόσο μεγάλος στην ευνοϊκή δομή ηλικίας πληθυσμών. Είναι αρκετό να αναφέρει ότι για την ασφάλεια της γεννητικότητας, δηλ. ισορροπία των γεννήσεων και των θανάτων, το 2005 ο συνοπτικός συντελεστής γεννητικότητας πρέπει να είναι μόνο 1.45 (ότι αντιστοιχεί στο μέσο ποσοστό γέννησης στην Ευρώπη). Εντούτοις, η δομή ηλικίας πληθυσμών θα επιδεινωθεί αναπόφευκτα, αντίστοιχα με το υπάρχον ποσοστό αναπαραγωγής πληθυσμών και με τη διατήρηση του τρέχοντος ποσοστού γέννησης και αυτό θα οδηγήσει σε μια ιδιαίτερη φυσική μείωση του πληθυσμού.

Η γενική θνησιμότητα της Ελλάδας από το 1930 μέχρι το 1980 περίπου παρουσίασε μια συνεχή πτωτική πορεία.

¹⁰⁸ Δρετιάκης Μ.- Η μεγάλη μείωση των γεννήσεων από το 1981 και μετά κατέληξε σε φυσική μείωση του πληθυσμού το 1996 και το 1998. Στο Λώλης Δ. Υπογεννητικότητα. Εκδόσεις Παρισιάνος 2001;261 - 268.

¹⁰⁹ Πουλοπούλου - Εμκε Η. Επιπτώσεις της μεταναστευτικής κίνησης στη γεννητικότητα της Ελλάδας. Στο Λώλης Δ. Υπογεννητικότητα. Εκδόσεις Παρισιάνος. Αθήνα 2001;69 - 79.

Ο γενικός δείκτης θνησιμότητας αυξήθηκε από 9,05‰ το 1980 σε 9,5‰ το 2004 - 1, 11.

Η αύξηση αυτή οφείλεται στη γήρανση του πληθυσμού και επικεντρώνεται κυρίως στους θανάτους ατόμων που είναι μεγαλύτερα των 65 ετών 13,15, με κύριες αιτίες θανάτου για το 2004, κατά σειρά, τα νοσήματα του κυκλοφορικού συστήματος 48% (καρδιαγγειακές παθήσεις, εγκεφαλικά επεισόδια), τα κακοήγη νεοπλασμάτα 25%, τα νοσήματα του αναπνευστικού συστήματος 7% και τα ατυχήματα 5% .

Η προγεννητική θνησιμότητα το 1975 ήταν 25,8‰, το 1990 ήταν 11,9‰ και μειώθηκε σε 9,5‰ το 1997, σε 7,81‰ το 2001 και στο 6,2‰ το 2004. Επίσης και ο δείκτης της βρεφικής θνησιμότητας η οποία αποτελεί αξιόπιστο δείκτη της ιατροκοινωνικής ανάπτυξης μιας χώρας μειώθηκε από 40,06‰ που ήταν το 1960, σε 9,7‰ το 1990, σε 5,05‰ το 2001 και στο 4,06‰ το 2004-2,13¹¹⁰ .

Αντίθετα, εξέλιξη των γενικών δεικτών θνησιμότητας το 1989-2005 στην Μολδαβία (βλ. πίνακα 1.8., κεφ. 1.2.3.), παρατηρείται αύξηση.

Δηλαδή, στην Ελλάδα πεθαίνουν λιγότεροι άνθρωποι από την Μολδαβία. Από εδώ βγαίνει ο **δείκτης της υπολογιζόμενης διάρκειας ζωής η "το προσδόκιμο επιβίωσης"** κατά τη γέννηση. Στην Ελλάδα αυξήθηκε μεταξύ του 1971 και του 2002 από 72,2 έτη σε 78,4 έτη κατά μέσο όρο. Οι γυναίκες συνεχίζουν να έχουν μεγαλύτερο προσδόκιμο επιβίωσης με 81,1 έτη έναντι 75,8 για τους άνδρες 4,10. Ο μέσος όρος, σήμερα αγγίζει τα 80 έτη, ενώ το 2050 υπολογίζεται ότι θα φθάσει τα 85 έτη. Οι Έλληνες είναι από τους μακροβιότερους Ευρωπαίους. Όμως, η αύξηση του μέσου όρου ζωής παρατείνει τα χρόνια της συνταξιοδοτήσεως, οι συντάξεις συμπιέζονται και οι συνταξιούχοι έχουν χαμηλότερο εισόδημα σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό.

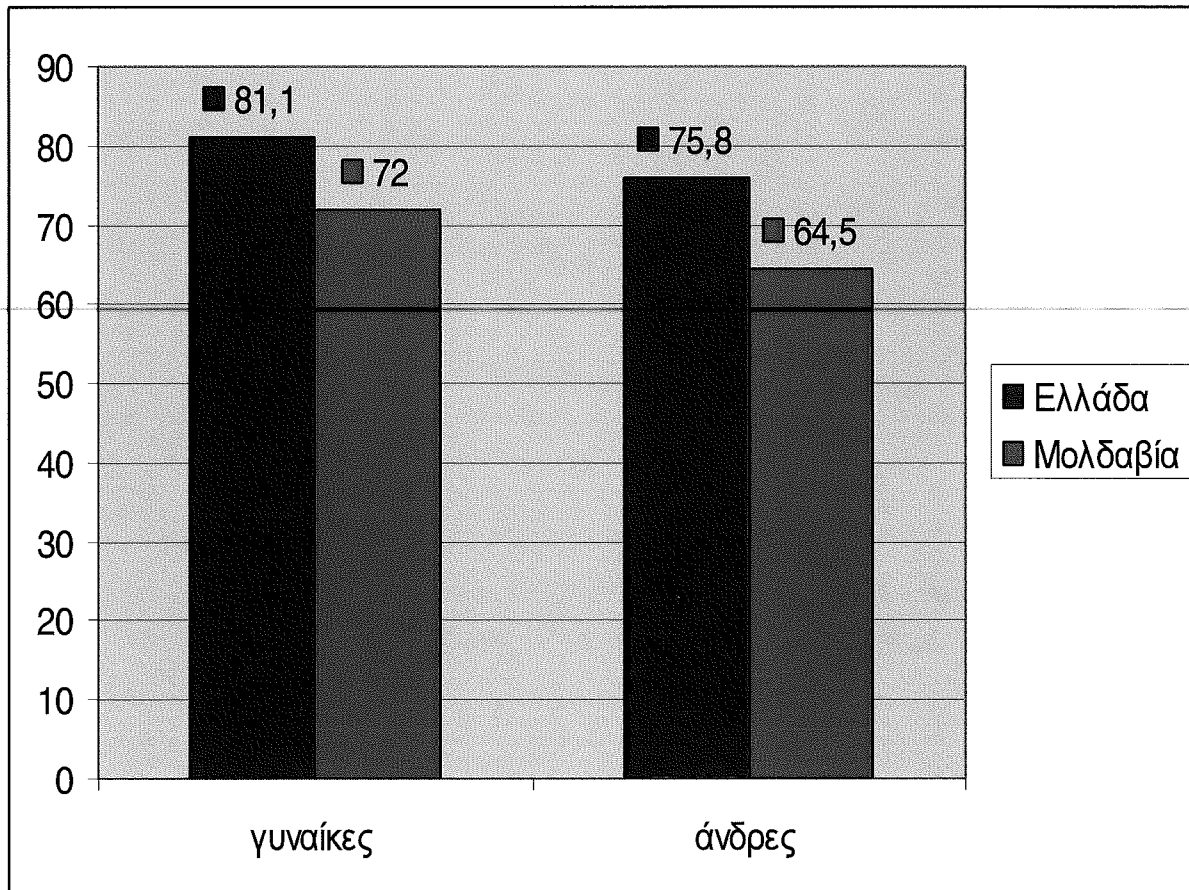
Επίσης και το προσδόκιμο επιβίωσης στα άτομα άνω των 65 ετών αυξήθηκε σε 16,8 έτη για τους άνδρες και σε 18,9 έτη για τις γυναίκες.

Οι δείκτες στην υπολογιζόμενη διάρκεια ζωής των ανδρών και των γυναικών των μολδαβικών λαών, αλλάζουν ταυτόχρονα, (βλ. πίνακα 1.10., κεφ. 1.2.3.), μετά από τη μείωση των δεικτών το 1990-1995 μέχρι 3 έτη για τους άνδρες και 2.3 για τις γυναίκες, μια μικρή αύξηση εμφανίστηκε το 1998 και έπειτα τις μικρές διακυμάνσεις μεταξύ 64-64.5 ετών για τους άνδρες και 71.5-72 ετών για τις γυναίκες. Μια μικρή επιδείνωση των δεικτών το 2005 δεν δίνει τους λόγους να θεωρηθεί ως αρχή μιας νέας τάσης.

Η **διαφορά για το προσδόκιμο επιβίωσης**, για δύο χωρών βλέπουμε στην εικόνα 5-8, παρατηρούμε ότι στην Ελλάδα και άνδρες και γυναίκες ζουν περισσότερο από ότι στη Μολδαβία.

¹¹⁰
www.esye.gr

Εικόνα 5-8: Διαφορά για το προσδόκιμο επιβίωσης δυο χωρών

Πηγή: Δική μου επεξεργασία στοιχείων από δεδομένα από στατιστική υπηρεσία της Μολδαβίας και Ε.Σ.Υ.Ε.

5.4.4. Κατανομή του πληθυσμού

Η κατά ηλικία σύνθεση αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό της δομής του πληθυσμού και κατέχει σημαντικό ρόλο στην ανάλυση των στοιχείων του πληθυσμιακού δυναμικού.

Σύμφωνα με την κατανομή του πληθυσμού σε τρεις κατηγορίες¹¹¹:

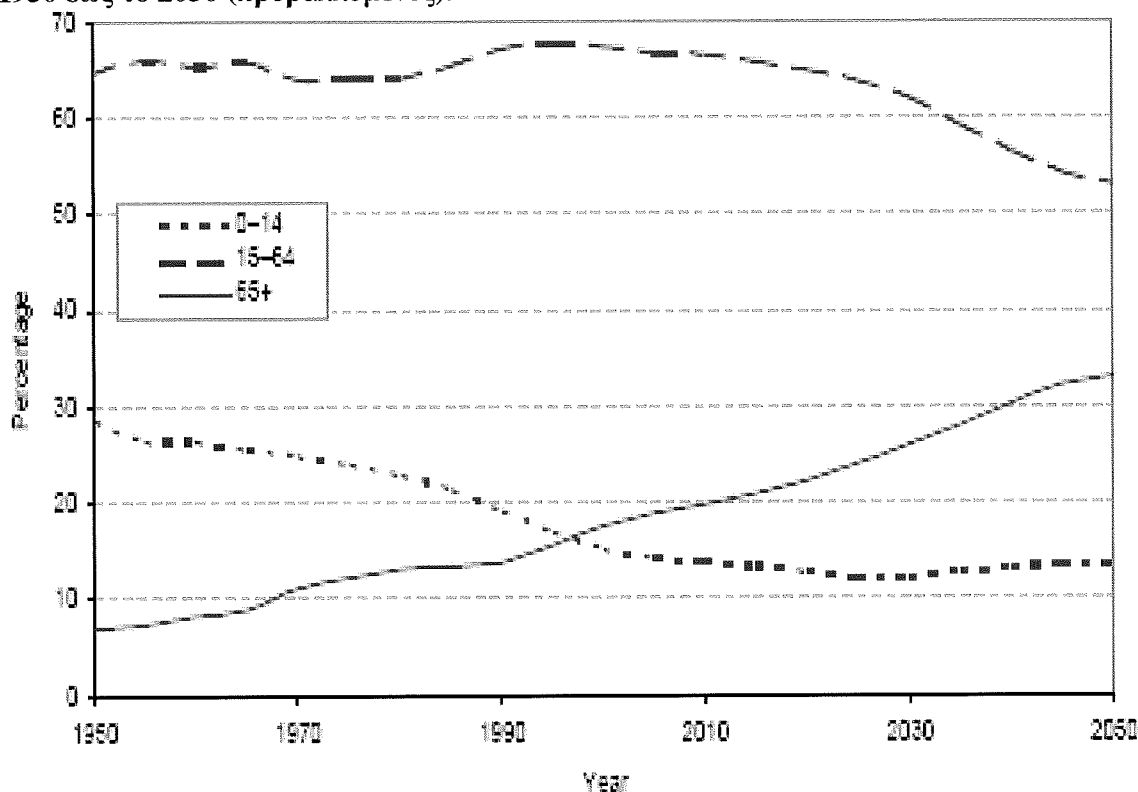
- παιδικός (0-14 ετών),
- ενεργός (15-64 ετών) και
- γεροντικός (65 ετών και άνω).

Με γρήγορο και σταθερό ρυθμό διογκώνεται το ποσοστό του Ελληνικού πληθυσμού που έχει ηλικία 65 ετών και άνω.

¹¹¹ Σημειώσεις απο το μαθημα: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.

Ειδικότερα παρατηρώντας την **εικόνα 5-9**, βλέπουμε ότι το ποσοστό πληθυσμού άνω των 65 ετών αποτελούσε το 7,4% το 1951 και αναμένεται να αυξηθεί από 17,5% το 2003 και 18,5% το 2006 σε ένα κατά εκτίμηση 25,9% το 2030, για να φτάσει το 2050 σε ποσοστό περίπου 32,5%, με ποσοστό 10% περίπου ατόμων άνω των 80 ετών που θα συγκροτούν την τέταρτη ηλικία.

Εικόνα 5-9: Ποσοστιαία κατανομή του Ελληνικού πληθυσμού κατά ομάδες ηλικιών από το 1950 έως το 2050 (προβαλλόμενος).

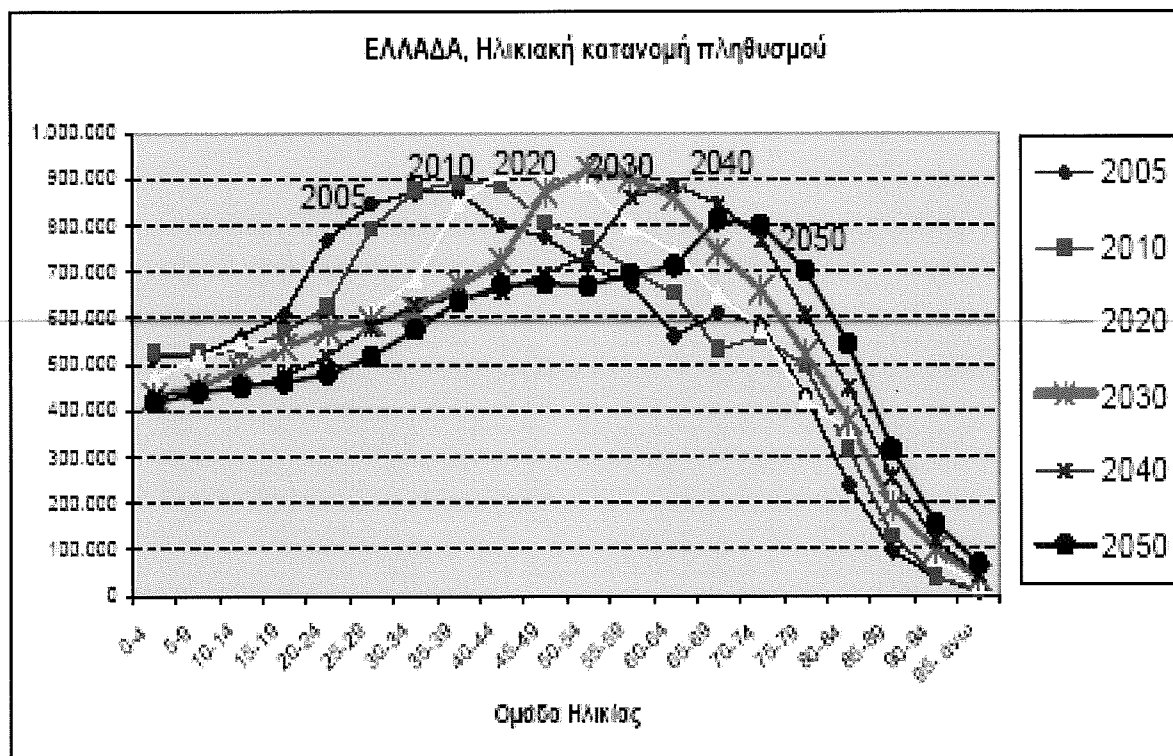
Πηγή: www.google.gr

Σύμφωνα με τον ΟΗΕ, μια χώρα θεωρείται γερασμένη όταν το 7% στο σύνολο του πληθυσμού της είναι άνω των 65 ετών. Στην Μολδαβία σήμερα το ποσοστό αυτό φτάνει στο 10%.

Στην Ελλάδα, αυτό το ποσοστό φτάνει στο 18%, ενώ σύμφωνα με εκτιμήσεις το 2025 θα φτάσει το 25%¹¹². Η κατανομή του πληθυσμού έχει αλλάξει σημαντικά. Παράλληλα είναι εμφανής η μείωση του ποσοστού των ατόμων ηλικίας μεταξύ 1-14 ετών. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση ατόμων παρατηρείται στις ηλικίες από 15 έως 64 ετών.

Στην εικόνα 5-10, εμφανίζεται καθαρά η σταδιακή μετατόπιση του πληθυσμού από το 2005 μέχρι το 2050 σε μεγαλύτερες ηλικιακές σειρές.

Εικόνα 5-10: Ηλικιακή κατανομή του πληθυσμού από το 2005 έως το 2050 (προβαλλόμενος)

Πηγή: www.google.gr

Η σύγκριση με την Μολδαβία, δείχνει ότι στην Ελλάδα παρατηρείται ένα από τα μεγαλύτερα ποσοστά ατόμων με ηλικία άνω των 65 ετών π.χ.(Πίνακας 5-6).

Πίνακας 5-6: Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού ηλικίας 65 ετών και άνω.

ΧΩΡΕΣ	1991	2001	2002	2003	2004
Ελλάδα	13.97	17	17.36	17.69	17,98
Μολδαβία	8.34	9.54	9.62	9.81	9,86

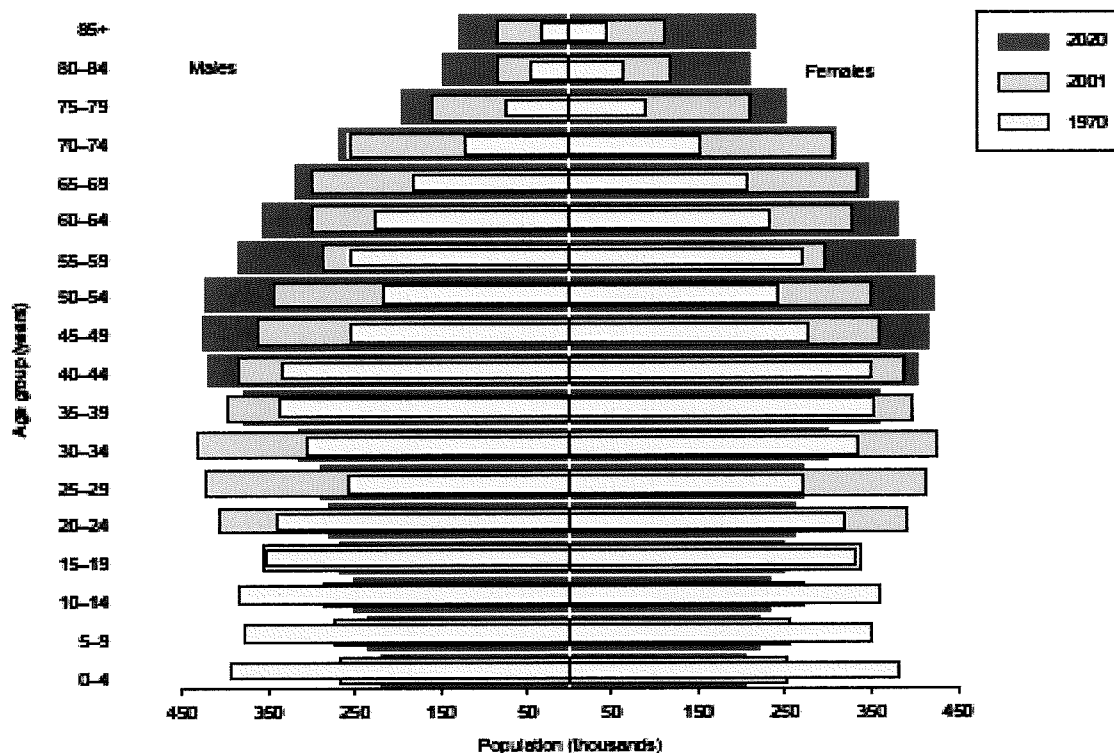
Πηγή: www.google.gr

Σε μια πανευρωπαϊκή προοπτική προβλέπεται τα ηλικιωμένα άτομα να αυξηθούν από 51 εκατομμύρια το 1950 σε 141 εκατομμύρια το 2025. Μέχρι το έτος 2025 τα άτομα άνω των 60 ετών παγκοσμίως πρόκειται να αυξηθούν περίπου κατά 75%, όταν η αύξηση του γενικού πληθυσμού θα αγγίζει το 50%. Το μεγαλύτερο μέρος από αυτούς τους 'ηλικιωμένους' θα βρίσκεται στις αναπτυσσόμενες χώρες , ενώ στις προηγμένες χώρες θα υπεραφθονούν οι άνω των 85 ετών 'υπερήλικοι γέροντες' .

Σε μια φυσιολογική από βιολογικής απόψεως αναπτυσσόμενη κοινωνία, η πυραμίδα ηλικιών έχει πλατιά βάση και διαγράφεται προς την κορυφή κανονικά και ομαλά χωρίς όσο το δυνατόν εγχοπές και αυτή η κοινωνία θεωρείται δημογραφικά και βιολογικά υγιής με πληθυσμιακό μέλλον¹¹³ .

Σε μελέτη του Ο.Η.Ε. τονίζεται ο τρόπος της πληθυσμιακής γήρανσης με αναφορά στην στατιστική πυραμίδα ηλικιών: όταν η αναλογία ηλικιωμένων αυξάνει λόγω μείωσης της γονιμότητας, μειώνεται η αναλογία των νέων (βάση) και όταν βελτιώνεται η θνησιμότητα των ηλικιωμένων αυξάνει και η αναλογία τους (κορυφή) . Στη δημογραφική πυραμίδα του Ελληνικού πληθυσμού με την πάροδο των ετών φαίνεται το κέντρο βάρους σαφώς υψηλότερα (διογκωμένο) σαν ένδειξη δημογραφικής ωριμάνσεως (βλ. *εικόνα 5-11*).

Εικόνα 5-11: Πυραμίδα ηλικιών του Ελληνικού πληθυσμού.
Age pyramid for Greece

Πηγή: ΗΜΕΡΗΣΙΑ

Λόγω μείωσης της θνησιμότητας, η πυραμίδα μεγαλώνει (πλαταίνει) προς τα πάνω όλο και περισσότερο και όσο μειώνεται η γεννητικότητα τόσο στενεύει στην βάση της με αποτέλεσμα να εμφανίζεται σχηματικά η μορφή της ανεστραμμένης πυραμίδας.

Μας αποτελεί σοβαρό πρόβλημα η γήρανση του πληθυσμού για το μέλλον, και στη Μολδαβία (βλ. κεφ.1.2.7.) - οι ηλικιωμένοι αποτελούν αυτήν την περίοδο 10% του πληθυσμού και αυτού του αριθμού προβλέπεται για να ανέλθει σε 35% μέχρι το 2050.

Αναλύοντας τα στοιχεία του πληθυσμιακού δυναμικού, μπορούμε να πούμε ότι ο ενεργός πληθυσμός για το σύνολο της Ελλάδας το 1995, καταλαμβάνει το μεγαλύτερο ποσοστό (67,5%) γεγονός που σημαίνει ότι χαρακτηρίζεται ως "ώριμος". Υψηλότερο είναι το ποσοστό που καταλαμβάνει ο παιδικός πληθυσμός (17,4%) έναντι του γεροντικού (15,1%). Ο ενεργός πληθυσμός για το σύνολο της Μολδαβίας 1995, καταλαμβάνει το μεγαλύτερο ποσοστό (65,3%).

Υψηλότερο και από την Ελλάδα είναι το ποσοστό που καταλαμβάνει ο παιδικός πληθυσμός (25,5%) έναντι του γεροντικού (9,2%). Το 2005-για την Ελλάδα, παρατηρείται πολύ μικρή μείωση του ενεργού πληθυσμού (67,3%), με μείωση όμως του παιδικού (14,4%) και παράλληλη αύξηση του γεροντικού (18,3%),βλ.Πίνακα5-7.

Πίνακας 5-7: Ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού (1995,2005),για την Ελλάδα.

	1995	2005
0-14	1,847,533	1,595,826
15-64	7,178,722	7,474,338
65+	1,608,136	2,033,765

Πηγή: Δική μου επεξεργασία στοιχείων από δεδομένα Ε.Σ.Υ.Ε.

Για την Μολδαβία το 2005 παρατηρείται αύξηση του ενεργού πληθυσμού (71,1%)- υψηλότερο και από την Ελλάδα, με μείωση όμως του παιδικού (19%) και παράλληλη μικρή αύξηση του γεροντικού (9,9%),βλ.Πίνακα 5-8.

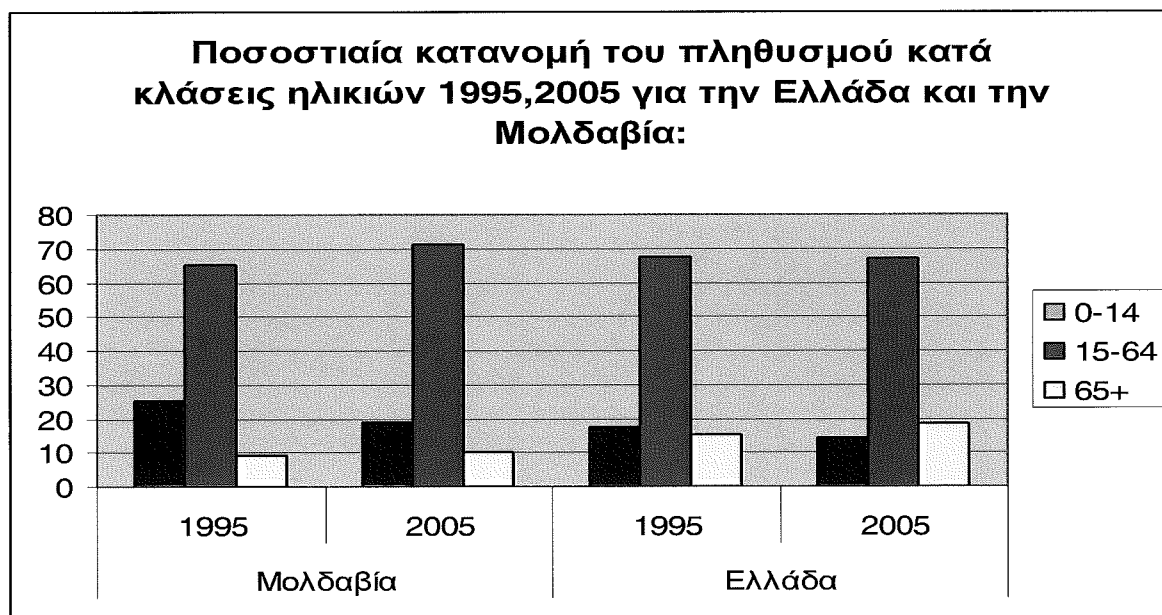
Πίνακας 5-8: Ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού (1995,2005),για την Μολδαβία.

	1995	2005
0-14	935,093	683,673
15-64	2,398,794	2,561,173
65+	339,672	355,590

Πηγή: Δική μου επεξεργασία στοιχείων από δεδομένα από στατιστική υπηρεσία της Μολδαβίας.

Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού κατά κλάσεις ηλικιών 1995,2005 και για τις δύο χώρες παρατηρούμε και στην εικόνα 5-12,και ξεχωριστά για χώρα και έτη: εικόνες 5-13(α,β,γ,δ).

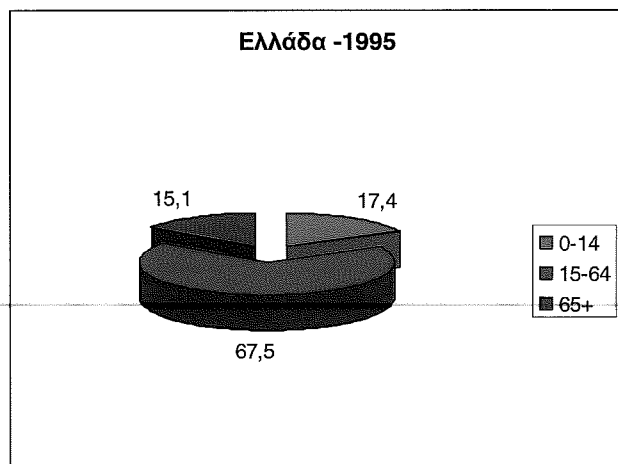
Εικόνα 5-12:

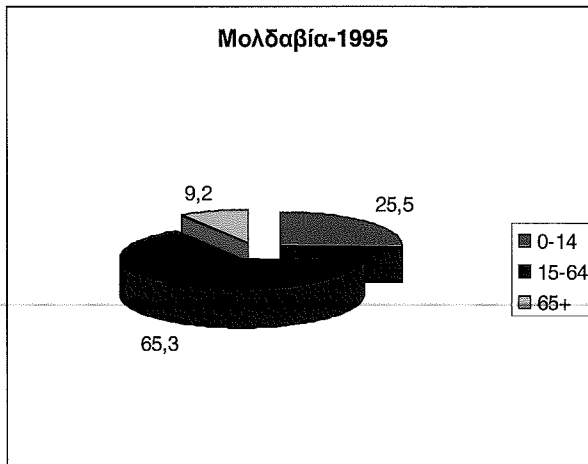
Πηγή: Δική μου επεξεργασία στοιχείων από δεδομένα από στατιστική υπηρεσία της Μολδαβίας και Ε.Σ.Υ.Ε.

Εικόνες 5-13: Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού κατά κλάσεις ηλικιών:

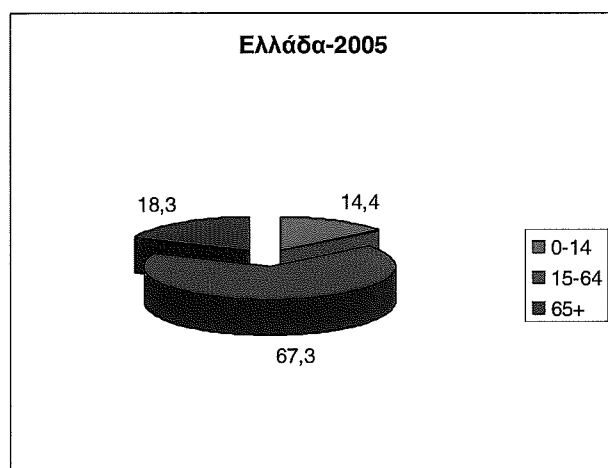
α) για την Ελλάδα

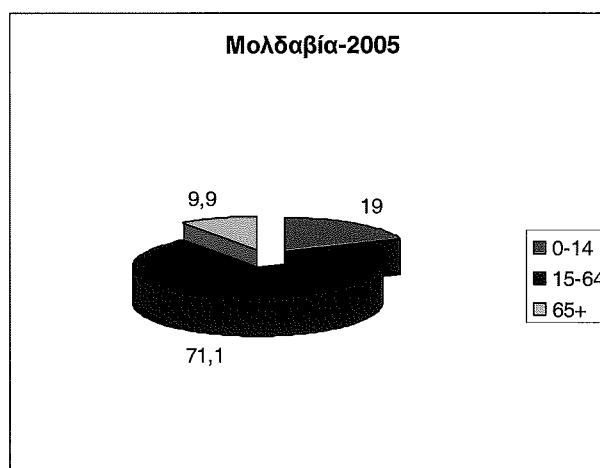
β) για την Μολδαβία

γ) για την Ελλάδα.

δ) για την Μολδαβία

Πηγή: Δική μου επεξεργασία στοιχείων από δεδομένα από στατιστική υπηρεσία της Μολδαβίας και Ε.Σ.Υ.Ε.

Η ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού στις τρεις ομάδες πληθυσμού μας επιτρέπει ακόμη τον υπολογισμό ορισμένων δεικτών σημαντικών για την ανάλυση και περιγραφή της δημογραφικής κατάστασης στις χώρες: **τον δείκτη εξάρτησης και τον δείκτη γήρανσης**¹¹⁴.

Ο δείκτης γήρανσης και ο δείκτης εξάρτησης αποτελούν δείκτες της δημογραφικής σύνθεσης ενός πληθυσμού.

Ο δείκτης εξάρτησης αποκαλύπτει την αναλογία των ατόμων που για δημογραφικούς λόγους (λόγω ηλικίας) είναι εξαρτώμενα από άτομα τα οποία πρέπει να τα συντηρήσουν με την δραστηριότητά τους. Με άλλα λόγια ο δείκτης εξάρτησης δείχνει πόσα παιδιά και γέροι (0-14, 65+ ετών) αντιστοιχούν σε 100 άτομα ενεργού πληθυσμού(15-64 ετών).

¹¹⁴ Σημειώσεις από το μαθημα: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.

Όσο υψηλότερος είναι ο δείκτης τόσο μεγαλύτερο είναι το βάρος που έχει να αντιμετωπίσει ο ενεργός πληθυσμός για τη συντήρηση του εξαρτώμενου πληθυσμού, γεγονός που περιορίζει τις δυνατότητες αποταμίευσης και επένδυσης. Κατά συνέπεια ο υψηλός δείκτης εξάρτησης θεωρείται ένδειξη μη ικανοποιητικής προοπτικής οικονομικής ανάπτυξης μίας χώρας.

Ο δείκτης εξάρτησης είναι το άθροισμα του δείκτη εξάρτησης παιδιών και του δείκτη εξάρτησης ηλικιωμένων.

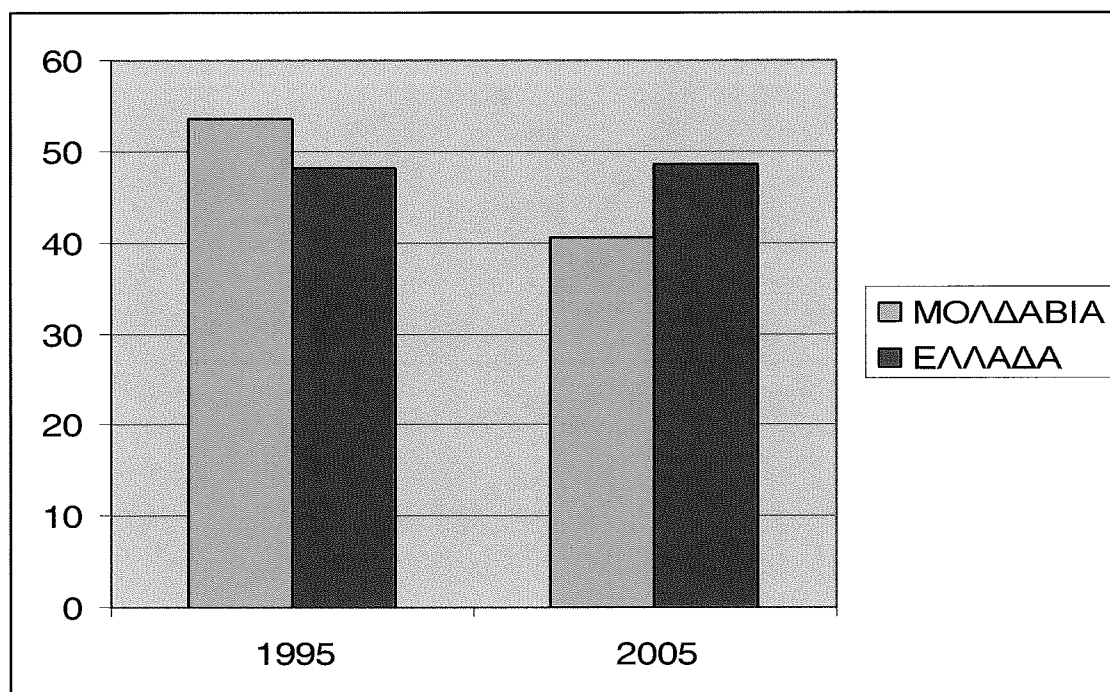
Υπολογίζεται βάσει των σχέσεων – 3, στο παράρτημα.

Παρατηρούμε ότι ο δείκτης εξάρτησης το 2005, για την Μολδαβία μειώθηκε σε σχέση με το 1995, λόγω της μεγαλύτερης μείωσης του δείκτη εξάρτησης παιδιών έναντι του δείκτη εξάρτησης ηλικιωμένων, γεγονός που οφείλεται στη μείωση των γεννήσεων και στην αύξηση του ενεργού πληθυσμού.

Για την Ελλάδα, ο δείκτης εξάρτησης το 2005 λίγο αυξήθηκε, λόγω της μείωσης του δείκτη εξάρτησης παιδιών και της αύξησης του δείκτη εξάρτησης ηλικιωμένων, γεγονός που οφείλεται στη μείωση των γεννήσεων και στην αύξηση ηλικιωμένων και του ενεργού πληθυσμού.

Συγκρίσεις . Σύγκριση των δεικτών εξάρτησης δυο χωρών το 1995 και 2005 (βλ. εικόνα 5-14), παρατηρούμε ότι μεγαλύτερος είναι για την Μολδαβία-1995.

Εικόνα 5-14: Σύγκριση των δεικτών εξάρτησης δυο χωρών το 1995 και 2005

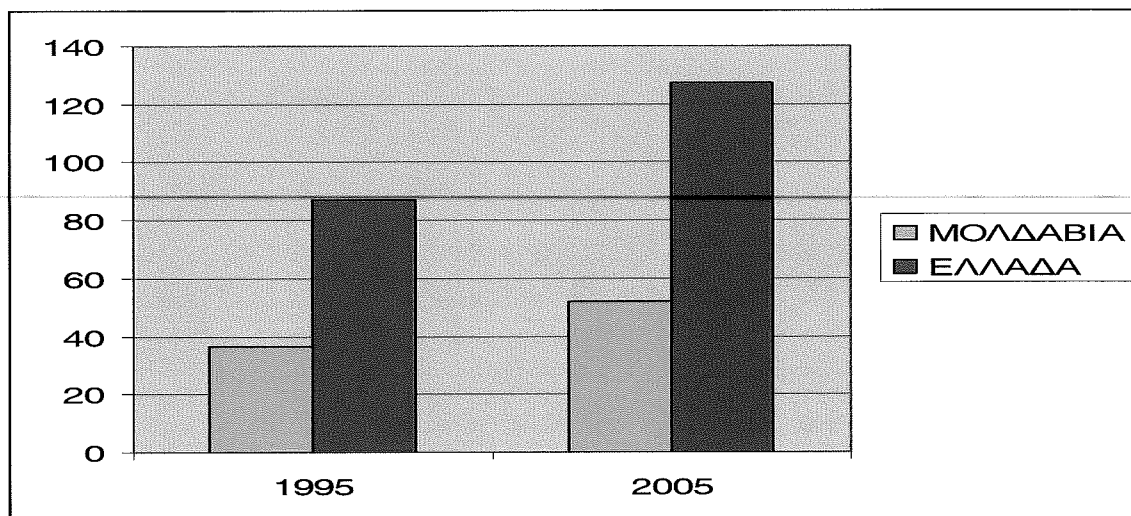

Πηγή: Δική μου επεξεργασία στοιχείων από δεδομένα από στατιστική υπηρεσία της Μολδαβίας και Ε.Σ.Υ.Ε.

Ο δείκτης γήρανσης του πληθυσμού επιτρέπει την αποσαφήνιση του επιπέδου γήρανσης στο οποίο έχει φτάσει ο πληθυσμός. Μας δίνει ο ποσοστό που αντιπροσωπεύει ο γεροντικός πληθυσμός (άνω των 65 ετών) σε σχέση με τον παιδικό πληθυσμό (0-14 ετών).

Όσο μεγαλύτερες είναι οι τιμές του δείκτη τόσο υψηλότερο επίπεδο γήρανσης παρουσιάζει η χώρα, (βλ. *εικόνα 5-15*).

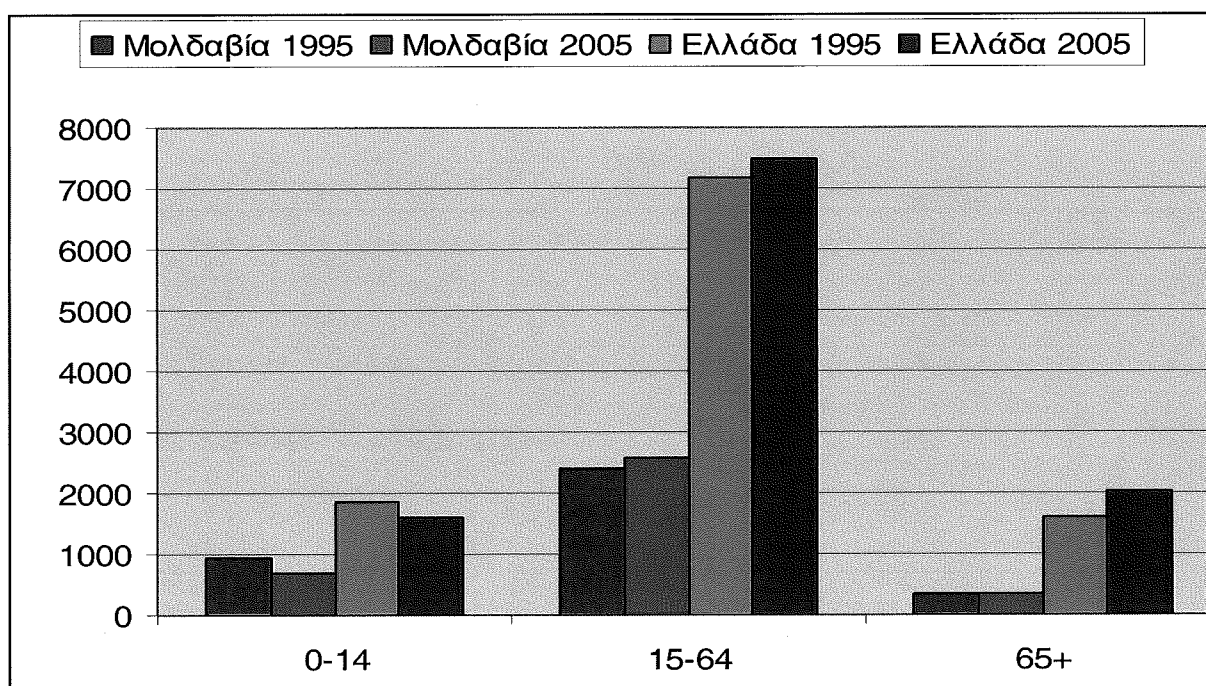
Εικόνα 5-15: Σύγκριση των δείκτης γήρανσης δυο χωρών το 1995 και 2005

Πηγή: Δική μου επεξεργασία στοιχείων από δεδομένα από στατιστική υπηρεσία της Μολδαβίας και Ε.Σ.Υ.Ε.

Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι ο δείκτης γήρανσης το 2005, για την Μολδαβία αυξήθηκε κατά-15% και για την Ελλάδα παρατηρούμε μεγαλύτερη αύξηση κατά 41%, μέσα σε μια δεκαετία φτάνοντας το 2005 στο 127,4%, απεικονίζοντας το σοβαρό πρόβλημα γήρανσης του πληθυσμού. Σε γενικές γραμμές το φαινόμενο αντικατάστασης του παιδικού πληθυσμού από τον γεροντικό είναι εμφανές και στην *εικόνα 5-16*.

Εικόνα 5-16: Ηλικιακή διάρθρωση πληθυσμού (1995,2005), για την Ελλάδα και την Μολδαβία

Πηγή: Δική μου επεξεργασία στοιχείων από δεδομένα από στατιστική υπηρεσία της Μολδαβίας και Ε.Σ.Υ.Ε.

Στο (Πίνακα 5-9),''προβολή του πληθυσμού τα έτη 2005, 2010, 2020, 2030 και 2050 στην Ελλάδα'', παρατηρούμε μείωση στο σύνολο πληθυσμού, και αύξηση σε όλους τους δείκτες: εξάρτησης, γήρανσης και του δείκτη εξάρτησης ηλικιωμένων.

Πίνακας 5-9: Προβολή του πληθυσμού τα έτη 2005, 2010, 2020, 2030 και 2050 στην Ελλάδα.

Ηλικίες/Έτος	2005	2010	2020	2030	2040	2050
Κάτω των 15 ετών	1.596.737	1.590.078	1.529.462	1.370.588	1.320.581	1.307.097
Από 15 έως 64 ετών	7.482.321	7.581.210	7.505.246	7.253.058	6.674.492	6.080.902
Άνω των 65 ετών	2.001.654	2.082.830	2.308.198	2.628.278	3.082.763	3.390.998
ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	11.080.712	11.244.118	11.342.924	11.249.902	11.077.816	10.778.997
ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ ¹	125,38	131,82	150,91	191,62	233,44	259,43
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ²	48,09	48,32	51,13	55,11	65,97	77,28
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ³	28,75	27,47	30,75	38,21	46,19	55,78

Πηγή: www.google.gr

Στον υπολογισμό των σχέσεων – 3, παράρτημα, παρατηρούμε μια μικρή διαφορά σε όλους τους δείκτες: επιδή πήρα το σύνολο πληθυσμού το 2005 – 11.103.929, έναντι του πίνακα 5-9,- 11.080.712.

Συμπεράσματα και Προτάσεις

1. Γενικά Συμπεράσματα

Η μεθοδολογία της παρούσας εργασίας στηρίχθηκε σε μελέτη ΣΚΑ δύο χώρων:

Ελλάδα και Μολδαβία.

Ειδικότερα, από την συγκρίσεις ΣΚΑ δύο χώρων, την επισήμανση των προβλημάτων, την εξέταση των αιτίων της κρίσης, και την ανάλυση των συνθηκών βιωσιμότητας του ΣΚΑ, προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Τα βασικά χαρακτηριστικά των συστημάτων κοινωνικής πολιτικής στις χώρες, είναι η τάση των μέσων για την προστασία του εισοδήματος, κυρίως μέσω των συντάξεων και ο ενισχυμένος ρόλος της οικογένειας. Στόχος γίνεται η εγγύηση ενός ελάχιστου εισοδήματος παράλληλα με τη μερική αναπλήρωση εισοδημάτων και την παροχή επιδομάτων.
- Σχετικά με το χαρακτήρα των ΣΚΑ παρατηρούμε ότι στις χώρες της Ευρώπης είναι αναδιανεμητικός, ενώ παράλληλα με την κύρια σύνταξη παρέχεται και η επικουρική σύνταξη που είναι προαιρετικού χαρακτήρα. Η ιδιωτική ασφάλιση είναι μερικώς αναπτυγμένη ως θεσμός, ενώ γίνονται προσπάθειες να προωθηθεί κυρίως μέσω διαφόρων φοροαπαλλαγών.
- Όσον αφορά τη δημιουργία ελλειμμάτων παρατηρούμε ότι το φαινόμενο είναι κοινό στις δύο χώρες. Συγκεκριμένα στην Ελλάδα το γενικό σχέδιο κοινωνικής ασφάλισης είναι ελλειμματικό και το ειδικό πλεονασματικό.
- Τα ελλείμματα της κοινωνικής ασφάλισης εμφανίζονται ως συστατικό στοιχείο μιας αντίθεσης ανάμεσα στους περιορισμούς του τμήματος του κοινωνικού προϊόντος που αποδίδεται στο οργανωμένο ΣΚΑ και στις αυξανόμενες αντικειμενικές απαιτήσεις ικανοποίησης των ασφαλιστικών αναγκών του εργαζόμενου πληθυσμού. Έχουν γίνει διάφορες προσπάθειες για την αντιμετώπιση του προβλήματος των ελλειμμάτων, χωρίς όμως ιδιαίτερη επιτυχία. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η ηλικία συνταξιοδότησης σε κάθε χώρα.
- Παρατηρούμε μια σαφή τάση αύξησης στην ηλικία συνταξιοδότησης και για τα δυο φύλα. Ειδικότερα στην Ελλάδα το όριο ηλικίας για την απόκτηση πλήρους σύνταξης και στα δύο φύλα φτάνει τα 65 έτη για όσους εργάζονται μετά το 1993 ενώ στην Μολδαβία είναι λίγο πιο κάτω. Βέβαια, υπάρχει η δυνατότητα πρόωρης συνταξιοδότησης για τα δύσκολα και ανθυγιεινά επαγγέλματα ενώ παράλληλα προστατεύονται και οι αναπηρικές συντάξεις και οι συντάξεις επιζώντων.

- Σχετικά με την αναπροσαρμογή των συντάξεων παρατηρούμε διαχρονικά μια τάση αλλαγής. Στην Ελλάδα πριν το 1990 γίνεται με βάση την παραγωγικότητα ενώ μετά το 1990 γίνεται με βάση τους μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων. Στην Μολδαβία, Ιταλία και την Ισπανία οι συντάξεις καθορίζονται με βάση τις τιμές. Επίσης και στις τέσσερις χώρες η βασική πηγή χρηματοδότησης είναι οι συνεισφορές. Στην Μολδαβία οι συντάξεις χρηματοδοτούνται από τις συνεισφορές των ασφαλισμένων και των επιχειρήσεων, με σαφή όμως τάση για αύξηση των δαπανών. Ομοίως στην Ελλάδα έχουμε συνεισφορές εργαζομένων, εργοδοτών, κοινωνικούς πόρους και κρατικές επιχορηγήσεις.
- Ο τομέας των συνταξιοδοτικών παροχών και των δημόσιων συντάξεων απορροφούν το μεγαλύτερο τμήμα των δαπανών του ελληνικού και του μολυβδικού ΣΚΑ. Όμως οι παροχές για την ανεργία και τα οικογενειακά επιδόματα είναι πολύ χαμηλές καθώς και οι παροχές ασθένειας, μητρότητας και εργατικών ατυχημάτων. Στην Ελλάδα το 1989 οι δαπάνες για την μητρότητα, την ασθένεια και τα εργατικά ατυχήματα ήταν 14.3% των κοινωνικών δαπανών, σχεδόν το μισό από την Ισπανία, που οι δαπάνες φτάνουν το 32.9%). Για την Μολδαβία είναι ακόμα χαμηλότερη.
- Η σύγχρονη συζήτηση για την κοινωνική ασφάλιση εστιάζει σε μια σειρά ζητημάτων τα οποία συνδέουν την κοινωνική ασφάλιση με το δημογραφικό, δηλαδή:
- υπογεννητικότητα,
 - γήρανση του πληθυσμού,
 - αύξηση του πληθυσμού και
 - μετανάστευση.
- Η μείωση της γεννητικότητας με την ταυτόχρονη μείωση της θνησιμότητας (όπως παρατηρούμε στην Ελλάδα), και την αύξηση του προσδόκιμου επιβίωσης λόγω της βελτίωσης της υγείας και του βιοτικού επιπέδου μπορεί να θεωρηθούν οι γενεσιουργές αιτίες για το φαινόμενο της δημογραφικής γήρανσης του πληθυσμού.
- Προκαλούμενος από τις εισερχόμενες αλλαγές στη δομή ηλικίας πληθυσμών, η μείωση του αριθμού γεννήσεων και η αύξηση του αριθμού θανάτων θα οδηγήσουν σε μια ιδιαίτερη αύξηση της φυσικής μείωσης του πληθυσμού της Μολδαβία μαζί με την ταυτόχρονη εμφανή γήρανσή της.
- Η μείωση του ποσοστού γεννήσεων στις δυο χώρες θα συμβάλει στο μέλλον στην αύξηση του συνταξιοδοτικού φορτίου στους εργαζόμενους ανθρώπους, από την άλλη πλευρά θα μειώσει τον αντίκτυπο της μη-πληρωμένης αναπαραγωγικής εργασίας στη

συνταξιοδοτική ασφάλεια των γυναικών, που συμβάλλει στη μείωση της ασυμμετρίας γένους σε αυτόν τον τομέα.

- Η μετανάστευση είναι μια από τις πολύ συχνά χρησιμοποιημένες στρατηγικές επιβίωσης στη Μολδαβία.

Βεβαίως η ροή του εργατικού δυναμικού εκτός της χώρας είναι ένα αρνητικό φαινόμενο, εντούτοις, στην περίοδο παγκοσμιοποίησης όταν η κινητικότητα του εργατικού δυναμικού είναι μεγάλη, θα είναι πιθανώς αδύνατο να αποφευχθούν οι διαδικασίες μετανάστευσης. Το γεγονός αυτό εξασθενεί σημαντικά τα έσοδα των ΣΚΑ της Μολδαβίας, που είναι κατά κύριο λόγο συνδεδεμένα με τις αποδοχές των εργαζομένων. Προκειμένου να λυθεί αυτό το πρόβλημα, προσπαθούν να υπογράψουν διμερείς συμφωνίες με την Ιταλία, την Πορτογαλία και άλλες χώρες, οι οποίες ορίζουν ότι ένα μέρος των συνεισφορών που καταβάλλονται από τους μολδαβικούς μετανάστες στο εξωτερικό πρέπει να μεταφερθεί στο κοινωνικό κεφάλαιο της χώρας. *Αλλά αυτές οι συζητήσεις είναι μάλλον δύσκολες.*

- Μόνο η δυναμική ανάπτυξη της οικονομίας της Μολδαβίας - θα μπορούσε να αποδυναμώσει τον αντίκτυπο αυτής της διαδικασίας και να εξασφαλίσει την απαίτηση για το εργατικό δυναμικό στην εγγενή χώρα.
- Φυσικά, οι περισσότεροι πολίτες αισθάνονται ακόμα μια αίσθηση της βαθιάς νοσταλγίας για το προηγούμενο σοσιαλιστικό πρότυπο της κοινωνικής ασφάλειας (που, δεν είχε κανένα στοιχείο της ασφάλειας, αλλά ένα είδος αυταρχικής διανομής των κεφαλαίων, των τροφίμων και των υπηρεσιών), και συνεχίζουν να βασίζονται στην κρατικές αρχή και την προσοχή σε περίπτωση ενδεχόμενων κοινωνικών κινδύνων. Συγχρόνως, πολλοί άνθρωποι είναι νοσταλγικοί για την ισότητα –έστω και χωρίς τη δημοκρατία. Έχουν ακόμα προσδοκίες, και πολλοί, δεν θα ενοχλούνταν από-ένα ισχυρό χέρι, που μπορεί να τιμωρήσει, αλλά και να προστατεύσει. Οι προαναφερθείσες προσδοκίες είναι το πλαίσιο των πολιτικών υποσχέσεων, αλλά και η αιτία για τα διάφορα ορατά μειονεκτήματα του υπάρχοντος συστήματος κοινωνικής προστασίας.
- Η γήρανση και η στασιμότητα του πληθυσμού προβλέπεται να προκαλέσει σοβαρά μακροπρόθεσμα προβλήματα στο ασφαλιστικό σύστημα, με αποτέλεσμα η Ελλάδα να συγκαταλέγεται μεταξύ των χωρών - μελών της ΕΕ που χαρακτηρίζονται ως υψηλού κινδύνου δημοσιονομικής εκτροπής. Η αύξηση των ατόμων ηλικίας 65 ετών και άνω, που εμφανίζεται τα τελευταία χρόνια και που αποδίδεται κυρίως στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου, στις υπηρεσίες υγείας, στη βελτίωση των υγειονομικών και κοινωνικών συνθηκών, και στην παράλληλη μείωση των γεννήσεων έχει ως αποτέλεσμα επιπτώσεις οικονομικές, κοινωνικές, δημογραφικές, πολιτικές και εθνικές και βαραίνει το

συνταξιοδοτικό φορτίο. Κατά συνέπεια, η αντιμετώπιση του προβλήματος είναι πολύ σύνθετη. Δεν είναι τόσο απλό να αυξάνουν τα όρια ηλικίας, να μειώνουν τις παροχές και να νομίζουν ότι λύσανε το πρόβλημα. Η λύση του ασφαλιστικού μπορεί να επιτευχθεί με την μικρότερη δυνατή χρήση παραμετρικών λύσεων που διακρίνονται από υψηλό οικονομικό ή κοινωνικό κόστος (αύξηση εισφορών και μείωση συντάξεων), **εάν το οικονομικό περιβάλλον χαρακτηρίζεται από :**

- ❖ Υψηλούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης και υψηλό ποσοστό απασχόλησης.
- ❖ Σημαντικά υψηλότερα ποσοστά εθνικής αποταμίευσης.

- Ενδιαφέρον παρουσιάζει – το κόστος της κοινωνικής ασφάλισης και η απαίτηση για την κάλυψη των συνταξιοδοτικών δαπανών που θα προκληθεί λόγω γήρανσης του πληθυσμού. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς του ΟΟΣΑ, θα διπλασιασθεί μέχρι το 2030. Υπολογίζεται ότι μια μέση ετήσια αύξηση 10% του πραγματικού Εθνικού Εισοδήματος θα ήταν σε θέση να εξασφαλίσει ένα σταθερό μερίδιο στο ΑΕΠ των δαπανών για συντάξεις. Στην πραγματικότητα οι αυξήσεις πρέπει να είναι πολύ μεγαλύτερες προκειμένου να αποφευχθούν αναδιανομές εισοδήματος μεταξύ εργαζομένων και συνταξιούχων που προκύπτουν είτε από την μείωση των ποσοστών αναπλήρωσης του εισοδήματος, είτε λόγω αύξησης των εισφορών των εργαζομένων.

Η κάλυψη αυτών των αναγκών μπορεί να αντιμετωπισθεί μόνο:

- ❖ Στη βάση μίας δυναμικής οικονομικής ανάπτυξης.
- Όσον αφορά την κατανομή των δαπανών για κοινωνική προστασία διαπιστώνουμε ότι οι δαπάνες για συντάξεις στην Ελλάδα έχουν αυξηθεί περισσότερο από άλλες δαπάνες, λόγω της αύξησης στην κάλυψη του πληθυσμού αλλά και του πραγματικού επιπέδου παροχών ανά δικαιούχο. Στην Μολδαβία το συνταξιοδοτικό κεφάλαιο αυξήθηκε το 2008 22,9% ενάντια στο 2007. Αυτό σημαίνει ακριβώς ότι η κύρια έμφαση δίνεται στον τομέα προστασίας των ηλικιωμένων με αποτέλεσμα να μην υπάρχει δυνατότητα ενεργούς εφαρμογής κοινωνικής πολιτικής και σε άλλους τομείς. Βέβαια, πρέπει να επισημανθεί ότι οι πραγματικές αυξήσεις στις δαπάνες για παροχές της τρίτης ηλικίας δεν συμβαδίζουν με τις μεγάλες αυξήσεις των δαπανών για τις συντάξεις, καθώς οι δεύτερες έχουν αυξηθεί με πολύ αργότερο ρυθμό.

- Αναφορικά με τις παροχές που υπάρχουν στα ΣΚΑ στην Ελλάδα και ειδικά στην Μολδαβία, παρατηρήθηκε ότι το μεγαλύτερο μέρος των συνταξιούχων, για τις παροχές σύνταξης, βρίσκεται στα κατώτατα όρια. Γεγονός είναι ότι από το συνταξιούχους που υπάρχουν, το μεγαλύτερο μέρος είναι στο όριο της φτώχειας.
- Όσον αφορά την κρίση της κοινωνικής ασφάλισης, από την ανάλυση των βαθύτερων αιτίων που προηγήθηκε, προκύπτει ότι, έχει κατά πρώτο λόγο χαρακτήρα αναπτυξιακό και οργανικό-συστατικό και κατά δεύτερο λόγο έχει χαρακτήρα λειτουργικό και διαχειριστικό. Με άλλα λόγια οι βασικές εστίες που αναπτύσσουν τη χρηματοδοτική ανισορροπία της κοινωνικής ασφάλισης, επικεντρώνονται στην παρατεταμένη οικονομική κρίση, στη μη θεσμοθέτηση της τριμερούς χρηματοδότησης, στη γήρανση του ασφαλιστικού πληθυσμού, στη διαρροή πόρων από την κοινωνική ασφάλιση στο τραπεζικό-πιστωτικό σύστημα και στην άσκηση, από μέρους των ασφαλιστικών ταμείων, οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, κλπ.

Οι αδυναμίες αυτές προέρχονται από:

- ❖ Επάλληλα αίτια με μακρόχρονες αφετηρίες αλλά και συγκυριακές επιδεινώσεις – ένα παράγωγο αποτέλεσμα της λειτουργίας του κράτους, των σχέσεων κράτους και κοινωνίας, και των όρων αναπαραγωγής του κοινωνικό-οικονομικού σχηματισμού.
- ❖ Έλλειψη στοιχειωδών αρχών καλής διαχείρισης και μακροχρόνιας προοπτικής μπροστά σε μία εξωγενώς επιδεινούμενη κατάσταση λόγω ανεργίας, μετανάστευσης, δημογραφικών μεταβολών, κλπ.

Τα τελευταία 20 χρόνια το ΣΚΑ στην Μολδαβία, Ελλάδα και την Ευρώπη, διέρχεται μια παρατεταμένη κρίση, η οποία έχει τις ρίζες της στις αναδιαρθρώσεις που συντελούνται στο εσωτερικό των οικονομικών και κοινωνικών σχηματισμών, προκειμένου να εξασφαλιστεί η διεύρυνση της αναπαραγωγής, ιδιαίτερα στην οικονομική σφαίρα.

- Όμως, η συζήτηση που διεξάγεται γύρω από τα προβλήματα αυτά, έχει ‘μερικό’ χαρακτήρα, με αποτέλεσμα να οδηγεί σε αδιέξοδα, αφού οι απαιτούμενες ‘παραμετρικές’ λύσεις (αύξηση εισφορών, μείωση συντάξεων) εντός του υπάρχοντος συστήματος είναι εκ των πραγμάτων ακραίες λόγω της ραγδαίας χειροτέρευσης των δημογραφικών παραμέτρων μετά από μερικά χρόνια και εάν εφαρμοστούν, θα οδηγήσουν ή σε μείωση της ανταγωνιστικότητας ή σε αύξηση της φτώχειας ή και στα δύο μαζί. Θεωρείται ακραία και ανέφικτη επίσης η λύση της πλήρους μετατροπής του διανεμητικού ΣΚΑ σε ιδιωτικό-κεφαλαιοποιητικό, τόσο διότι το διανεμητικό ΣΚΑ είναι η καρδιά του κράτους ευημερίας στην Ευρώπη, και ακόμα περισσότερο στην Ελλάδα.

Τα συμπεράσματα αυτά σημαίνουν, ότι η αντιμετώπιση των προβλημάτων της κοινωνικής ασφάλισης, δεν συμπίπτει με διαχειριστικές πολιτικές και ιδιαίτερα περιοριστικού χαρακτήρα. Απαιτεί θεσμικές και διαρθρωτικές πολιτικές μακράς πνοής με κοινωνικό και οικονομικό χαρακτήρα, με μακροοικονομική και μικροοικονομική διάσταση¹¹⁵.

Μια από τις βασικές προκλήσεις που έχουν να αντιμετωπίσουν τα ευρωπαϊκά κράτη και μαζί το μολδαβικό και το ελληνικό είναι:

- ❖ Η εξασφάλιση της **οικονομικής βιωσιμότητας** του συνταξιοδοτικού συστήματος.

Με δεδομένες τις προβλέψεις για τη γήρανση του πληθυσμού και την εξέλιξη της σχέσης συνταξιούχων – εν ενεργεία ασφαλισμένων, δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στις δυνατότητες αναμόρφωσης του συστήματος.

Ενδεικτικά αναφέρουμε τα επόμενα:

- ❖ Τα συνταξιοδοτικά συστήματα θα πρέπει να **ανταποκρίνονται στις ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας** και να αντεπεξέρχονται αποτελεσματικά στα προβλήματα που καλούνται να επιλύσουν.
- ❖ Ο εκσυγχρονισμός του ασφαλιστικού συστήματος έχει επείγοντα χαρακτηριστικά, δεδομένου ότι την ίδια στιγμή που καλείται να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που προέρχονται από τα ελλείμματα που παρουσιάζουν οι ασφαλιστικοί οργανισμοί, **είναι** - αναγκαίος και για τη διασφάλιση της επάρκειας και βιωσιμότητας του συστήματος, - αλλά και για την εξυπηρέτηση και βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- ❖ Ο εκσυγχρονισμός των ΣΚΑ είναι προαπαιτούμενο για την επίτευξη των στόχων της οικονομικής ανάπτυξης και της αύξησης της απασχόλησης κλπ.

Η συμφωνία σε κοινά δεδομένα, η συνεννόηση στα μεγάλα ζητήματα και στερεή διάγνωση θα επιτρέψουν να φτάσουμε σε ένα ασφαλιστικό σύστημα που θα είναι **κοινωνικά δίκαιο, οικονομικά ορθολογικό** και θα έχει **προοπτική στο χρόνο**.

Εκτός των παραπάνω “αιρετικών” απόψεων, υπάρχουν διάφορες επί μέρους προτάσεις που μπορούν να συμβάλουν στην ορθολογικοποίηση και οικονομική ανόρθωση της κοινωνικής ασφάλισης της Ελλάδας:

- ❖ Τη σταδιακή συγχώνευση όλων των ταμείων κοινωνικών ασφαλίσεων σε ένα συνταξιοδοτικό ταμείο, με ενιαία νομοθεσία, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι όλοι οι ασφαλισμένοι θα έχουν τα ίδια ασφαλιστικά δικαιώματα και τις ίδιες ασφαλιστικές υποχρεώσεις.

- ❖ Αξιοποίηση της περιουσίας των ασφαλιστικών ταμείων.
- ❖ Αναμόρφωση της διαδοχικής ασφάλισης (για την Ελλάδα), επέκτασή της στους ασφαλισμένους του ΟΓΑ και συντονισμός μεταξύ κυρίας και επικουρικής σύνταξης με παράλληλη κατάργηση της πολυασφάλισης.
- ❖ Αναδιοργάνωση και διαμόρφωση μεταναστευτικής πολιτικής. Συγκεκριμένα η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι οι μετανάστες μπορεί να συμβάλουν θετικά στη λύση του προβλήματος της κοινωνικής ασφάλισης σε χώρες με στάσιμο πληθυσμό, αρκεί να υπάρχει η σωστή μεταναστευτική πολιτική και πολιτική ενσωμάτωσης.

Είναι πολύ σημαντικό σε αυτό το σημείο να αναφέρουμε ότι στην Ελλάδα, δυστυχώς, το ποσοστό της «μαύρης εργασίας», (αντιστοιχεί στο 20% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, γεγονός που κατατάσσει τη χώρα δεύτερη, μετά τη Βουλγαρία (35% του ΑΕΠ), μεταξύ των 27 χωρών μελών της ΕΕ), έχει λάβει αυτές τις ασύλληπτες διαστάσεις, επειδή ούτε οι αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες έχουν ενισχυθεί, ούτε έχει διαμορφωθεί μια πολιτική κινήτρων για τους εργοδότες, έτσι ώστε να μην καταφεύγουν στην αδήλωτη απασχόληση. Σύμφωνα με μελέτη του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής (2006) το 10,2% του απασχολούμενου δυναμικού της Ελλάδας είναι μετανάστες, το 80% των μεταναστών βρίσκονται σε εργάσιμη ηλικία (15-64) σε αντίθεση με το 68% των Ελλήνων, ενώ το ποσοστό εκείνων που εργάζονται φθάνει το 94%. Με βάση τα παραπάνω, τα περιθώρια ενίσχυσης των ταμείων είναι σημαντικά. Το ποσοστό ανασφάλιστων μεταναστών είναι πολύ υψηλότερο σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό των Ελλήνων, επίσης καταβάλλουν πολύ λιγότερες εισφορές (13 ένσημα έναντι 18 του μέσου μισθωτού και 25 της πλήρους απασχόλησης). Η ένταξη μεταναστών στη επίσημη αγορά εργασίας σημαίνει όχι μονάχα περισσότερες ασφαλιστικές εισφορές αλλά και περισσότερα φορολογικά έσοδα. Σύμφωνα και με πρόσφατη έρευνα του αρμόδιου υπουργείου εκτιμάται ότι 4 στους 10 εργαζομένους είναι ανασφάλιστοι γεγονός που αυξάνει περαιτέρω την εισφοροδιαφυγή. Σύμφωνα με τους ελέγχους του ΙΚΑ για το 2006, ένας στους πέντε εργαζόμενους παραμένει ανασφάλιστος, ενώ το 7% των επιχειρήσεων λειτουργεί χωρίς να δηλώνει στο ΙΚΑ την λειτουργία του. Η εισφοροδιαφυγή έχει υπολογιστεί στα 42 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως, για το σύνολο της ελληνικής οικονομίας. Η αδήλωτη εργασία αποτελεί ένα διαρθρωτικό χαρακτηριστικό της ελληνικής αγοράς εργασίας, το οποίο ασκεί πολύπλευρες αρνητικές επιδράσεις στους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης, ενώ παράλληλα αποτελεί σοβαρό εμπόδιο ομαλής ένταξης στην αγορά εργασίας¹¹⁶.

¹¹⁶ www.google.gr/DOC/Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα.

Συνιστά ταυτόχρονα ένα μείζον πολιτικό και κοινωνικό θέμα. Ακυρώνει τη θεμελιώδη αρχή της ισότητας των πολιτών και υπονομεύει την οικονομική επάρκεια του ασφαλιστικού μας συστήματος.

Οι παράγοντες που υποθάλπουν το φαινόμενο της αδήλωτης εργασίας στη χώρα μας είναι ¹¹⁷:

- α) το επίπεδο επιβάρυνσης των μισθωτών και των εργοδοτών από τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και τους ισχύοντες φορολογικούς συντελεστές,
- β) το ποσοστό της ανεργίας,
- γ) η έκταση της αυτοαπασχόλησης και των συμβοηθούντων μελών οικογενείας,
- δ) η εισαγωγή μεταναστευτικών ρευμάτων στην αγορά εργασίας, και
- ε) η εξέλιξη των πραγματικών αμοιβών

Με σιγουριά οι αλλαγές που πρέπει να γίνουν, μέσω της συνεργασίας των χωρών μεταξύ τους, με κύριο στόχο να διαμορφωθεί μια ορθολογική στρατηγική ανάπτυξης της κοινωνικής ασφάλισης της Μολδαβίας και της Ελλάδας, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στα εξής σημεία:

- ❖ Καθιέρωση της εθνικής σύνταξης με σύνδεση των κατώτερων συντάξεων με το μισθό, καθορισμός της ανώτατης σύνταξης όχι πάνω από τον τελευταίο μισθό, και κατάργηση προνομιακών συνταξιοδοτικών ρυθμίσεων.
- ❖ Αντικατάσταση των συντάξεων αναπηρίας με επιδόματα αναπηρίας που θα απονέμονται με αντικειμενικά κριτήρια με συνυπολογισμό του βαθμού αναπηρίας και της ηλικίας.
- ❖ Απαγόρευση της εργασίας στους συνταξιούχους με οριακές εξαιρέσεις. Η απαγόρευση θα αίρεται εφόσον αναστέλλεται η συνταξιοδότηση ή συνδυάζεται η μερική συνταξιοδότηση με μερική απασχόληση.
- ❖ Κατάργηση της χρηματοδότησης από κοινωνικούς πόρους οποιασδήποτε σύνταξης και αναθεώρηση του πίνακα βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων σύμφωνα με τα όσα ισχύουν στην ΕΕ.
- ❖ Καταπολέμηση και περιορισμός της εισφοροδιαφυγής – ορθολογισμός των δαπανών, καλλιέργεια της ασφαλιστικής συνείδησης με δημόσιες καμπάνιες και κατάργηση των φοροαπαλλαγών.
- ❖ Εκπαίδευση στελεχών κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής διοίκησης, προώθηση της έρευνας, εισαγωγή σύγχρονων μεθόδων διοίκησης και καθολική εφαρμογή μηχανογράφησης.

¹¹⁷ www.apogevmatini.gr/

- ❖ Αναβάθμιση της ποιότητας των ιατρικών υπηρεσιών που παρέχονται στον πληθυσμό απο Ταμεία. Καταπολέμηση της πολυφαρμακίας με συγκεκριμένα μέτρα και ειδικότερα με προώθηση δημόσιας καμπάνιας με το σύνθημα “ λιγότερα φάρμακα, περισσότερη υγεία.” Ριζική βελτίωση, ορθολογικοποίηση και νοικοκύρεμα στην οργάνωση και διοίκηση της περίθαλψης, καθώς και κατάλληλη αξιοποίηση της εγχώριας νοσοκομειακής υποδομής και του ιατρικού δυναμικού.
- ❖ Μέτρα για τις **κοινωνικές αλλαγές** με βασικότερο το δημογραφικό πρόβλημα (δηλαδή τη γήρανση του πληθυσμού) με γενναία μέτρα ενίσχυσης της γεννητικότητας.
- ❖ Καθορισμό του ελάχιστου βιοτικού επιπέδου, και μέτρα για την εξασφάλιση του.
- ❖ Να λάβουν μέτρα για να αποτραπούν οι ενέργειες που να οδηγήσουν στην επιδείνωση του βιοτικού επιπέδου του κοινωνικά φτωχού πληθυσμού.
- ❖ Μεταρρύθμιση στο σύστημα σύνταξης και κοινωνικής ασφάλισης ώστε να εξασφαλιστεί μια καλύτερη προστασία των συνταξιούχων, άτομα με ειδικές ανάγκες, οικογένειες με πολλά παιδιά.
- ❖ Να συμβάλουν στην ίδρυση των μη κυβερνητικών κεφαλαίων αποχώρησης.
- ❖ Ανάπτυξη και εφαρμογή ενός σχεδίου στην αγορά εργασίας, με τις νέες μορφές απασχόλησης και μείωση των υψηλών επιπέδων ανεργίας ιδιαίτερα όπου αυτά επικεντρώνονται σε συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες. Υποστήριξη της νεολαίας, παροχές και την ίση πρόσβαση παντού ανεξάρτητα από την κοινωνική θέση.
- ❖ Βελτίωση την κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες οικονομικές αλλαγές.
- ❖ Βελτίωση τις συνθήκες εργασίας γυναικών, ειδικά στις αγροτικές περιοχές, την παιδικής μέριμνας μητέρων και, τήρηση δικαιωμάτων των παιδιών εγγύησης, κλπ.

Συμπερασματικά για την αντιμετώπιση των ενδογενών προβλημάτων του ΣΚΑ, οι μελλοντικές προκλήσεις μπορούν να αντιμετωπιστούν:

- με τη διατήρηση υψηλών ρυθμών ανάπτυξης
- με την αύξηση της απασχόλησης
- με την αξιοποίηση των μεταναστών
- με την διαφοροποίηση των πηγών χρηματοδότησης του συστήματος κλπ.

Ειδικά για την Μολδαβία, το λογικό συμπέρασμα είναι ότι σήμερα οι υπάρχοντες μηχανισμοί κοινωνικής βοήθειας κάνουν μόνο αυτό- συντηρούν την υποδομή της ένδειας στη χώρα. Για να αλλάξει αυτό, απαιτούνται οι ακόλουθες βελτιώσεις:

- *άμεση προσέγγιση:* Η κυβέρνηση της Μολδαβίας πρέπει να υιοθετήσει μια πολιτική την προσέγγιση πέρα από την κοινωνική σφαίρα - το σύστημα πρέπει να είναι "ιδεολογία-ελεύθερο" και δεμένο στην οικονομική, μη πολιτική σύμπτωση.
- *συμβολή στο όφελος:* Το ΣΚΑ πρέπει να γίνει λιγότερο "egalitarian" και λιγότερο πελατειακά προσανατολισμένο όντας πιο δίκαιο και τα πληρωμένα οφέλη πρέπει να απεικονίσουν τις συνεισφορές που γίνονται με όσο το πιο δυνατόν μεγαλύτερη έκταση.
- *καλύτερα απευθυνόμενο:* Το σύστημα κοινωνικής βοήθειας πρέπει να γίνει καλύτερα στοχοθετημένο, με στόχο τα οφέλη της κοινωνικής βοήθειας που πρέπει να είναι δοκιμασμένα και βασισμένα στις συγκεκριμένες ανάγκες, και στην αξία ή την πίστη στο σύστημα.
- *εκσυγχρονισμός:* Τα ΣΚΑ πρέπει να εκσυγχρονιστούν, οι υπηρεσίες πρέπει να γίνουν μια βιώσιμη εναλλακτική λύση στην ακριβές συνθήκες ζωής και να ελαχιστοποιηθεί με αυτό τον τρόπο η γραφειοκρατία που τα διακατέχει από την εποχή της ύπαρξής τους.
- *εκπαίδευση των δικαιούχων:* Ο πληθυσμός πρέπει να εκπαιδευτεί στο πνεύμα της κοινωνικής αλληλεγγύης και της πολιτικής ευθύνης: η εργασία είναι η καλύτερη πηγή εισοδήματος - κανένας πρέπει να εξαρτηθεί από τις κοινωνικές παροχές.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

* Ι. Υφαντόπουλος, "Η κοινωνική ασφάλιση του ΤΣΑΥ", Ιατρικός Σύλλογος Αθηνών, Αθήνα 2002.

* Προβόπουλος Γ. (1987,2003): Κοινωνική Ασφάλιση, ΙΟΒΕ, Αθήνα

* Ροβέρτου Σπυρόπουλου- "Βασικές Επισημάνσεις-Παρατηρήσεις του Υφυπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων".

* Σάββα Γ. Ρομπόλη – "ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ".

* Γιώργος Ρωμανιάς - οικονομολόγος, ειδικός σε ασφαλιστικά θέματα, ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ - 20/10/2007

* Αργυρώ Μαυρούλη- ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ <<ΕΞΠΡΕΣ>>, Δευτέρα 11.01.2010

* Δρεπτάκης Μ.- Η μεγάλη μείωση των γεννήσεων από το 1981 και μετά κατέληξε σε φυσική μείωση του πληθυσμού το 1996 και το 1998. Στο Λώλης Δ. Υπογεννητικότητα. Εκδόσεις Παρισιάνος 2001;261 - 268.

* Πουλοπούλου - Εμκε Η. Επιπτώσεις της μεταναστευτικής κίνησης στη γεννητικότητα της Ελλάδας. Στο Λώλης Δ. Υπογεννητικότητα. Εκδόσεις Παρισιάνος. Αθήνα 2001;69 - 79.

* Αικ. Ζαφείρη – Καμπίση Επιτ. Γεν. Διευθύντρια ΟΑΕΕ – ΤΑΕ
τ. Πρόεδρος του Δ.Σ. του Τ.Α.Π.- Ο.Τ.Ε. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ Μάρτιος 2009

* Σ.Θωμαδάκης,Σ.Ρομπόλης,Θ.Σακελλαρόπουλος – Επεξεργασία Μελέτης 1992,"Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα".

* Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ –" Ουσιαστικός ο ρόλος συστημάτων κοινωνικής προστασίας στην κρίση".Σάββατο, 6 Ιουνίου 2009

* ΗΜΕΡΗΣΙΑ:13-02-2009 Τίτλος ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΣ 1 ΣΤΟΥΣ 3 ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΟ 2050/ Σ.38

* «ΤΟ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝ»Από την ομιλία στην εκδήλωση του Ελληνοαμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου και της Ένωσης.

* Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών / Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Η Ελληνική Έκθεση Στρατηγικής για τις Συντάξεις, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2002

* Απο συμβολή του Τμήματος Εργατικής Πολιτικής, από την Πολιτική Γραμματεία του ΣΥΝ, συζητήσανε στη Κυβέρνηση για την Κοινωνική Ασφάλιση(10/02/1997).

* Σημειώσεις από το μάθημα: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.

ΕΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- *Alexandru Filipaşcu: "Sălbăticiuni din vremea strămoşilor noştri." Ed. Ştiinţifică, 1969
- * Pr. Cezar Vasiliu: " Unirea Basarabiei cu Patria Mamă. " 1987.
- *Constantiniu, Florin: " Între Hitler şi Stalin; România şi pactul Ribbentrop – Molotov. " Bucureşti, Danubius, 1991.
- *Constantiniu, Florin: Hitler, Stalin şi România - România şi geneza Operaţiunii „Barbarossa”, Bucureşti, Univers Enciclopedic, 2002.
- *Dr. Boris GBLCA, Natalia COSTA, Oleg ZAHARCIUC- Buletinul informativ «**FARA TABU**» Coordonator de Programe UNFPA.
- *Gutsu Ion T." *Ekonomika perekhodnogo perioda*", Chişinău: 1999, p.123-147.
Language: Russian
- Caraşciuc L., Obreja E., Popovici T. and Mandru V: "Moldova Country Review - An Overview of Social, Political and Economic Conditions and Development Cooperation Activities". 2003, p.42-45.
- * A.FRECAUTANU Journal article: Strategy for Moldova - "Trade Liberalisation between Moldova and the European Union", Author: :Chişinău-2005, No: 1 Pages : 42.
- *McAuley, A (1994), 'Social Welfare in Transition: What Happened in Russia', Transition Economics Division, Policy Research Department, World Bank, Research Paper No.6.
- *Mikhalev, V (1996), 'Social Security in Russia under Economic Transformation', Europe-Asia Studies, Vol 48, No 1, pp.5-25.
- *Е.Л. Хомулаев «Регулирование деятельности государственных накопительных пенсионных систем», 2000.
- *Яценко.В. Основы и уроки пенсионных реформ//Социальный вестник №3, 2006.
- * А. М. Прохоров. 2-е изд. Страхование и управление риском. – М.: Наука, 2000. – 565 с.
- *Monitorul Oficial al R.Moldova nr.42-44/249 din 12.03.2004, nr.22-24/119 din 12.03.2007.
- *Monitorul Oficial al R.Moldova nr.70-72/312 din 15.04.2003.
- *Monitorul Oficial al R.Moldova nr.12-14/169 din 22.02.2004.
- *Monitorul Oficial al R.Moldova nr.22-24/119 din 12.03.2007.
- *Annual social report for 2003 of the Ministry of Labor and Social Protection, page 49., page 56.
- *Journal for Economic Forecasting, 2005, vol. 2, issue 4, pages 109-119.
- * Υπουργείο εργασίας και κοινωνικής προστασίας. *World Bank (2007), Moldova: Moving to a Market Economy, WB Country Study, Washington D.C.

*World Bank (1994) Moldova: Moving to a Market Economy, WB Country Study, Washington D.C., p.6.

*Transition - The First Ten Years - Analysis and Lessons for Eastern Europe and the Former Soviet Union", The World Bank, 2002.

ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

*www.epkodi.gr
*www.etapmme.wordpress.com
*www.worldbank.org/
*www.eur-lex.europa.eu
*www.aspis.gr/website/content/view/135/118/
*www.pensionreform.org/
*www.aagora.gr/c
*www.ec.europa.
*www.eixe.gr/default.asp?ElementId=204574
*<http://moldova.md/>.
*http://ro.wikipedia.org/wiki/Istoria_Moldovei#_ref-6
<http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=2627>
<http://www.statistica.md/>
*[www.Pensie- Social.moldova.org](http://www.Pensie-Social.moldova.org)
*/www.pension.md/eng/publications/ps/32.html
*www.un.md/
*<http://www.pixinfly.com/ro/country-ro.html>
*<http://mpsfc.gov.md>
*<http://www.mec.md>
*<http://economie.moldova.org/>
*www.registru.md
www.bnm.org/romanian/index_ro
*<http://www.reporter.md>
*<http://www.eurojournal.org>
*<http://www.basa.md>
*<http://www.europalibera.org>
*www.kyriaki.eu/MOLDOVA/sxeseis_GR_MD.htm Ενημέρωση: Ιούλιος 2007
*www.bnm.org/romanian/index_ro.html.
*www.law-moldova.com/laws
*www.ms.md/ministry/press_service/181
*www.greece.kiev.ua, APRILIOS 2009
*www.fisc.md

*<http://www.migrationdrc.org>

*www.ggka.gr/asfalistikokefl.htm

*www.apogevmatini.gr/

*www.ika.gr

*www.OΓA.gr

*www.tebe.gr

*www.news.in.gr

*www.agonsyn.gr

* <http://g700.blogspot.com/search/label/Ασφαλιστικό>

*http://g700.blogspot.com/2007/11/blog-post_23.html

*www.andrianopoulos.gr/

*www.enet.gr,

*www.google.gr/DOC] Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα.

*www.koel.gr/in

*www.inegsee.gr

*www.europa.eu

*www.oasa.gr

*www.esye.gr

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Σ.Κ.Α.: Σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

Σ.Κ.Κ.Α.: Σύστημα κρατικής κοινωνικής ασφάλειας.

Α.Ε.Π.: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν.

Ν.Α.Τ.: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο.

Τ.Α.Ε.: Ταμείου Ασφαλίσεως Εμπόρων.

Τ.Ε.Β.Ε.: Ταμείου Επαγγελματιών και Βιοτεχνών.

Ι.Κ.Α.: Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Ο.Γ.Α.: Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων.

Ο.Ο.Σ.Α.: Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης.

Ν.Ε.Α.: Εθνική αντιπροσωπεία απασχόλησης.

Ε.Σ.Σ.Δ.: Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών.

Μ.Α.Σ.Σ.Ρ.: Μολδαβική Αυτόνομη Σοβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία.

Μ.Σ.Σ.Ρ.: Μολδαβική Σοβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία.

Ν.Σ.Ι.Η.: Εθνικό σπίτι κοινωνικής ασφάλειας.

Φ.Σ.Υ.: Πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Ε.Ε.: Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ι.Λ.Ο.: Διεθνούς Γραφείου Εργασίας.

Μ.Λ.Σ.Ρ.: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Προστασίας της Μολδαβίας.

Ρ.Μ.: Republic Moldova (Δημοκρατία Μολδαβία).

Ε.Σ.Υ.Ε.: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1) Υπολογισμός των συντάξεων γήρατος:

A) Εάν η διάρκεια της ασφαλισμένης υπηρεσίας, που κερδίζεται μετά από το 1999 είναι ίσο ή είναι πάνω από 20 έτη, το μέγεθος της σύνταξης είναι ανάλογο με το μέσο ασφαλισμένο εισόδημα, που υπολογίζεται σύμφωνα με τον ακόλουθο τύπο:

$$S_a = \frac{\sum_{i=1}^n \frac{Contribution_i}{Tariff_i}}{n} \quad \text{όπου:}$$

$Contribution_i$ - ποσό συνεισφορών που καταβάλλονται για i την ασφαλιστική περίοδο $\diamond$

$Tariff_i$ - ποσό συνεισφορών, που τίθεται για i την ασφαλιστική περίοδο $\diamond$

n - αριθμός μηνών για τον οποίο οι συνεισφορές καταβάλλονται.

Σημείωση. Ο νόμος σχετικά με τη σύνταξη κρατικής κοινωνικής ασφάλειας δεν προβλέπει έναν μηχανισμό της καταχώρησης σε ευρετήριο $Contribution_i$ συνεισφορών.

Για κάθε επιβεβαιωμένο έτος διάρκεια της ασφαλισμένης υπηρεσίας μέχρι 35 έτη 1.2% προστίθεται και πάνω από 35 έτη μήκους της υπηρεσίας - 2% του μέσου μηνιαίου ασφαλισμένου εισοδήματος. Επάνω σε 35 έτη μήκους της υπηρεσίας, το μέγεθος της σύνταξης αυξάνεται κατά 2% του ασφαλισμένου εισοδήματος για κάθε έτος που εργάζεται μετά από το επίτευγμα της ηλικίας συνταξιοδότησης. Σαν αποτέλεσμα, έχουμε τον ακόλουθο τύπο για τον υπολογισμό σύνταξης γήρατος:

$$II = \left[1.2\% \cdot \overline{Seniority} + 2\% \cdot (Seniority - \overline{Seniority}) + 2\% \cdot (PA - \overline{PA}) \right] \cdot S_a$$

όπου: S_a - μέσο μηνιαίο ασφαλισμένο εισόδημα

$\overline{Seniority}$ - απαραίτητη διάρκεια της ασφαλισμένης υπηρεσίας (35 έτη)

$Seniority$ - επιβεβαιωμένο διάρκεια της ασφαλισμένης υπηρεσίας

PA - πραγματική συνταξιοδοτική ηλικία

$\overline{PA}$ - καθιερωμένη συνταξιοδοτική ηλικία.

B) Εάν η διάρκεια της ασφαλισμένης υπηρεσίας, που κερδίζεται μετά από το 1999 είναι λιγότερο από 20 έτη, η σύνταξη αποτελείται από δύο μέρη, υπολογίζοντας τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα, κέρδισε πριν και μετά από το 1999 και υπολογίζεται σύμφωνα με τον ακόλουθο τύπο:

$$P = \frac{P_c \cdot Seniority_c + P_n \cdot Seniority_n}{Seniority_c + Seniority_n}$$

όπου: P - συνταξιοδοτικό μέγεθος

P_c - συνταξιοδοτικό μέγεθος, που υπολογίζεται για την περίοδο μέχρι το 1999

P_n - το συνταξιοδοτικό μέγεθος, που υπολογίζεται για την περίοδο μετά από το 1999

$Seniority_c$ - μήκος της ασφαλισμένης υπηρεσίας μέχρι το 1999

$Seniority_s$ - μήκος της ασφαλισμένης υπηρεσίας μετά από 1999,

Ο τύπος για τον υπολογισμό του συνταξιοδοτικού μεγέθους για την περίοδο μέχρι το 1999, αποτελείται από δύο συστατικά: $P_e = MPS + 0.005 \cdot Seniority_e \cdot \bar{W} \cdot K$

όπου:

MPS - το υπολογισμένο ελάχιστο μέγεθος σύνταξης γήρατος είναι διαφορετικό για τους συνταξιούχους από τον αριθμό γεωργικών εργαζομένων και άλλων συνταξιούχων.

Το υπολογισμένο ελάχιστο συνταξιοδοτικό μέγεθος είναι από 10 λει χαμηλότερο από την ελάχιστη σύνταξη, το μέγεθος της οποίας καθιερώνεται ετησίως από την κυβέρνηση (καταρχήν, αν και δεν προβλέπεται στο νόμο, τα ποσοστά καταχώρησης σε ευρετήριο της ελάχιστης σύνταξης συμπίπτουν με τα ποσοστά συνταξιοδοτικής καταχώρησης σε ευρετήριο). Η δυναμική της αλλαγής του ελάχιστου συνταξιοδοτικού μεγέθους για τις διαφορετικές κατηγορίες συνταξιούχων παρουσιάζεται στον πίνακα 1.

$\bar{W}$ - μέση μηνιαία αμοιβή, από την οποία οι συνεισφορές κοινωνικής ασφάλειας καταβλήθηκαν για το έτος που προηγείται του έτους αποχώρησης

K - μεμονωμένος συντελεστής του συνταξιούχου.

Πίνακας 1.

Ελάχιστο συνταξιοδοτικό μέγεθος $\diamond$

Κατηγορία συνταξιούχων	2004	2005	2006 $\diamond$
Συντάξεις γήρατος για τους γεωργικούς εργαζομένους	175.08	258.86	299.5 $\diamond$
Συντάξεις γήρατος για άλλους δικαιούχους	196.98	290.77	336.42 $\diamond$

2) Υπολογισμός των συντάξεων ανικανότητας:

Α) Εάν ο συνταξιούχος αποσύρθηκε μετά από το 2010, το μέγεθος της σύνταξης ανικανότητας είναι ανάλογο με το μέσο ασφαλισμένο εισόδημα και υπολογίζεται σύμφωνα με τους ακόλουθους τύπους:

Για τη Ι ομ. βαρύτητα ανικανότητας:

$$P = \left[42\% + 1\% \cdot \frac{Seniority}{Seniority_{max}} \right] \cdot Sa$$

Για τη βαρύτητα ανικανότητας II ομ:

$$P = \left[35\% + 1\% \cdot \frac{Seniority}{Seniority_{max}} \right] \cdot Sa$$

Για τη βαρύτητα ανικανότητας III ομ:

$$P = \left[20\% + 1\% \cdot \frac{Seniority}{Seniority_{max}} \right] \cdot Sa$$

όπου:

S_a - μέσο μηνιαίο ασφαλισμένο εισόδημα

Seniority - επιβεβαιωμένο μήκος της ασφαλισμένης υπηρεσίας

*Seniority*_{max} - μέγιστο πιθανό μήκος της ασφαλισμένης υπηρεσίας για την περίοδο από 18 στην καθιερωμένη ηλικία συνταξιοδότησης

Β) Εάν ο συνταξιούχος αποσύρθηκε μέχρι το 2010, η σύνταξη ανικανότητας αποτελείται από δύο μέρη και λαμβάνει υπόψη το μήκος της ασφαλισμένης υπηρεσίας, κέρδισε πριν και μετά από το 1999. Υπολογίζεται σύμφωνα με τον ακόλουθο τύπο:

$$P = \frac{P_o * Seniority_o + P_n * Seniority_n}{Seniority_o + Seniority_n}$$

όπου:

P - συνταξιοδοτικό μέγεθος

*P*_o - συνταξιοδοτικό μέγεθος, που υπολογίζεται για την περίοδο μέχρι το 1999

*P*_n - το συνταξιοδοτικό μέγεθος, που υπολογίζεται για την περίοδο μετά από το 1999,

*Seniority*_o - μήκος της ασφαλισμένης υπηρεσίας πριν από το 1999

*Seniority*_n - μήκος της ασφαλισμένης υπηρεσίας μετά από 1999,

Ο τύπος για τον υπολογισμό του συνταξιοδοτικού μεγέθους για την περίοδο μέχρι το 1999, αποτελείται από δύο συστατικά:

Για τη Ιομ. βαρύτητα ανικανότητας:

$$P_o = \left[MPSDI + 20\% \cdot \bar{W} \cdot K \right]$$

Για τη βαρύτητα ανικανότητας II ομ:

$$P_o = \left[MPSDII + 15\% \cdot \bar{W} \cdot K \right]$$

Για τη βαρύτητα ανικανότητας III ομ:

$$P_o = \left[MPSDIII + 7\% \cdot \bar{W} \cdot K \right] \text{ όπου:}$$

MPSDI, *MPSDII*, *MPSDIII* - υπολογισμένο ελάχιστο συνταξιοδοτικό μέγεθος ανικανότητας για τη βαρύτητα της ανικανότητας I, II και III ομ.

$\bar{W}$ - μέση μηνιαία αμοιβή, από την οποία οι συνεισφορές κοινωνικής ασφάλειας καταβλήθηκαν για το έτος που προηγείται του έτους αποχώρησης

K - μεμονωμένος συντελεστής του συνταξιούχου.

Η δυναμική της αλλαγής του ελάχιστου συνταξιοδοτικού μεγέθους για τους συνταξιούχους της διαφορετικής βαρύτητας ανικανότητας παρουσιάζεται στον πίνακα 2.:

Πίνακας 2.

Κατηγορία συνταξιούχων	2005	2006 <>
Συνταξιοδοτικά Ιst ανικανότητας βαρύτητα	206.85	239.33 <>
Συνταξιοδοτική IInd βαρύτητα ανικανότητας	199.76	231.12 <>
Συνταξιοδοτική IIIrd βαρύτητα ανικανότητας	140.66	162.74 <>

*Η έναρξη ισχύος του νόμου της Δημοκρατίας της Μολδαβίας στις συντάξεις κρατικής κοινωνικής ασφάλειας.

3) Δείκτης Εξάρτησης= Δείκτης Εξάρτησης παιδιών + Δείκτης Εξάρτησης ηλικιωμένων

ΕΛΛΑΔΑ

$$\text{Δείκτης εξάρτησης παιδιών}_{1995} = \frac{P(0-14)}{P(15-64)} \times 100\% = \frac{1.847.533}{7.178.722} \times 100\% = \mathbf{25,7\%}$$

$$\text{Δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων}_{1995} = \frac{P(65+)}{P(15-64)} \times 100\% = \frac{1.608.136}{7.178.722} \times 100\% = \mathbf{22,4\%}$$

$$\text{Δείκτης εξάρτησης}_{1995} = 0,257 + 0,224 = 0,481 = \mathbf{48,1\%}$$

$$\text{Δείκτης γήρανσης}_{1995} = \frac{P(65+)}{P(0-14)} \times 100\% = \frac{1.608.136}{1.847.533} \times 100\% = \mathbf{87,04\%}$$

$$\text{Δείκτης εξάρτησης παιδιών}_{2005} = \frac{P(0-14)}{P(15-64)} \times 100\% = \frac{1.595.826}{7.474.338} \times 100\% = \mathbf{21,4\%}$$

$$\text{Δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων}_{2005} = \frac{P(65+)}{P(15-64)} \times 100\% = \frac{2.033.765}{7.474.338} \times 100\% = \mathbf{27,2\%}$$

$$\text{Δείκτης εξάρτησης}_{2005} = 0,214 + 0,272 = 0,486 = \mathbf{48,6\%}$$

$$\text{Δείκτης γήρανσης}_{2005} = \frac{P(65+)}{P(0-14)} \times 100\% = \frac{2.033.765}{1.595.826} \times 100\% = \mathbf{127,4\%}$$

ΜΟΛΔΑΒΙΑ:

$$\text{Δείκτης εξάρτησης παιδιών}_{1995} = \frac{P(0-14)}{P(15-64)} \times 100\% = \frac{935093}{2380794} \times 100\% = \mathbf{39,3\%}$$

$$\text{Δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων}_{1995} = \frac{P(65+)}{P(15-64)} \times 100\% = \frac{339672}{2380794} \times 100\% = \mathbf{14,3\%}$$

$$\text{Δείκτης εξάρτησης}_{1995} = 0,393 + 0,143 = 0,536 = \mathbf{53,6\%}$$

$$\text{Δείκτης γήρανσης}_{1995} = \frac{P(65+)}{P(0-14)} \times 100\% = \frac{339672}{935093} \times 100\% = \mathbf{36,3\%}$$

$$\text{Δείκτης εξάρτησης παιδιών}_{2005} = \frac{P(0-14)}{P(15-64)} \times 100\% = \frac{683673}{2561173} \times 100\% = \mathbf{26,7\%}$$

$$\text{Δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων}_{2005} = \frac{P(65+)}{P(15-64)} \times 100\% = \frac{355590}{2561173} \times 100\% = \mathbf{13,9\%}$$

$$\text{Δείκτης εξάρτησης}_{2005}=0,267+0,139=0,406=\mathbf{40,6\%}$$

$$\text{Δείκτης γήρανσης}_{2005}=\frac{P(65+)}{P(0-14)}\times 100\%=\frac{355590}{683673}\times 100\%=\mathbf{52,1\%}$$

